כ"ט טבת תשמ"ד, 4.1.84 מיספר 2418 שנה 48 המחיר 180 שקלים (כולל מע"מ)

העולם הזה

ח"כ סוויסה מספר על מעצר בנו בצרפת:

הוא נפל בין פושעים!"

פלירט. להרגיש לגמרי אחרת.

סבון תמרוקים וסבון נוזלי מסדרת מוצרי היוקרה — פלירט, מבית עץ הזית

פרסום

מכתבים

1984 – ברכות

השנה האזרחית היא חדשה – הברכות לא כל־כך.

לרגל השנה החדשה הרשו נא לי לשלוח צרור ברכות לעמי, שבתוכו אני יושבת:

לחיילינו בלבנון — שישובו במהרה. זה יקרה אם משה ארנס ימצא את מפת ישראל האובדת, שנזרקה אי־שם על־ידי אריאל שרון.

ללקוחות הבנקים — שכספם יפסיק לעבור בבנקים מבלי לשוב. שיפסיקו לשלם את מחיר אולתי־דם של השרים.

למאושפזים בבתי־החולים — שיפסיקו לקצץ את ארוחותיהם. ואם לא, לפחות שייתנחמו בעובדה שאילולא היו חולים, הם היו רעבים יותר.

למתים, להבדיל — שינוחו על מישכבם בשלום ללא הבדל דת, ושלא יטלטלו אותם מקיברם.

ואחרון אחרון חביב, לאורי אבנרי ולחבריו לעט: שנה פוריה ומוצלחת, המשיכו בעבודתכם הנפלאה.

אורסולה ם., תל־אביב

מאחר שהשנה האזרחית החדשה נפתחה בסימן המיבצע החשוב גם לילד המפגר, נקווה שאכן בשנה זו תגלה החברה הישראלית יתר סובלנות ופתיחות כלפי החריגים החיים בתוכנו.

דניאלה מלביאלי, פתח־תיקווה

עם פרוס השנה החדשה הוצפו כלי־התיקשורת באסטרולוגים, בנביאים ועתידנים למיניהם, אשר רובם ניבאו לנו שחורות. אך אם תהיה זו שנה שחורה או לא, אין הדבר נתון להשפעת כוכבים או גורמים נעלמים אחרים. את ציבעה ודמותה של השנה נקבע רק אנו עצמנו. אם, למשל, נדע להצניע לכת ולהסתפק במועט, כוודאי נעלה עור במהלך השנה על דרך־המלך הכלכלית.

שלמה ברדיצ'בסקי, תל־אביב

● ● ●

פושעים וחולים יש בכל האומות

אילו בגרמניה היתה מופיעה ידיעה כזו...

אני מזועזעת מהחשדות שמפיצים גורמים בעלי־השפעה בישראל — המישטרה, הממשלה, העיתונאים — נגד ציבור שלם. איני מבינה איך אפשר להחשיד בכל מעשה של רצח ואונס דווקא את הערבים. "ערבי חשוד" הוא ביטוי המופיע בעיתונים הישראלים יותר מדי.

הייתי רוצה לשמוע את התגובות בישראל אילו בגרמניה היתה מופיעה ידיעה בסיגנון של "יהודי חשוד ברצח..."

למה לעזאזל אנחנו חושבים שהלב היהודי שלנו רגיש יותר מליבו של ערבי?

פושעים וחולי־מין יכולים להיות אנגלים, גרמנים, ערבים וכן... גם יהודים!

ציפי אליאבי, מינכן, גרמניה

● ● ●

אין מה לחפש בלבנון!

מיכתב גלוי לממשלת ישראל.

אנו, חברי קיבוץ ניר־עוז, מוחים על כך שחיילי צה"ל נמצאים כבר חורף שני בלבנון, בארץ זרה שאין לנו מה לחפש בה, ואתם אינכם מחזירים אותם הביתה.

אנו חרדים מול תהליך ההסלמה הצבאית בינינו ובין סוריה, העלול לדרדר אותנו למילחמה שבה יפלו אלפים מחיילינו.

את ביטחון ישראל — נוכל לשמור מהבית:

החזירו את צה"ל מלבנון!

מינעו מילחמה עם סוריה!

בשם כל חברי הקיבוץ:

אברי דן, קיבוץ ניר־עוז

● ● ●

מה חשוב השם?

העיקר שהוא כומרו

בטלוויזיה הישראלית סבורים כי מרטין לותר ומרטין לותר קינג הם אותו האיש.

המתרגם הישראלי של הכל למען הניצחון

(המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקדמי:

בנו של החי"כ במלחעות הפשע

"יתכן שאחי, שהוא קצין מישטרה בכיר, ידע מראש שבני דויד עומד להסתבך," אומר להעולם הזה ח"כ רפאל (רפי") סוויסה (בתמונה). האב משוכנע כי בנו, שנעצר בפארים בבלדר של רשת־סמים ישראלית, נפל קורבן לפושעים שניצלו תמימותו, בורות אם מישטרת ישראל הסגירה את הרשת ומזהיר: "אם יתברר שהחשדות שלי נכונים, זה יהיה סקנדאל גדול." היצליח לחלץ את בנו?

12

כתבת השער האחורי:

עוצרים ואונסים

וידויים מזעזעים וחשפניים מפי קוקסינלים, על התעללות אכזרית של שוטרים, האסרים אותן כדי לאנוס, להתעלל ולהשפיל. "אנחנו לא חיות" זועקת איזבל (בתמונה).

52

T.N.T

בשטחים הכבושים פועלים חצי תריסר גופים מחתרתיים ישראליים, המבצעים פיגועים לנגד עיניהם העצומות של השילטונות. הם משמשים, למעשה, כזרוע־הטרור של ממשלת ישראל. תמונת־מצב של הטרור היהודי בשטחים.

22

מיכליות של זהב

שערוריה בצה"ל: קצינים מסרו מידע סודי למיפעל פרטי המייצר מיכליות להובלת דלק, ואיפשרו לו לצבור הון מהזמנה צבאית.

25

"החי"כ שיקר"

הח"כ הליברלי אלי קלם כבר קבע תקדים אחד: הוא מונה יו"ר ועדת חוק־חוקה ומישפט, מבלי שהיה לו רשיון לעריכת־דין. עכשיו עוד תקדים: יריבו במיפלגה טוענים במישפט כי שיקר בתצהיר לבית־המישפט.

27

אנצאר נפתח שוב

בשקט־בשקט, מבלי שהדבר התפרסם ב־ישראל, הסעיל צה"ל מחדש את מחנך הריכוז הלבנוני, ש־פורק אך לפני חודש. בין העצורים כי כמה מהמשוחררים, שוחזרו זרו אליו עוד בטרם שבו הביתה.

6

האם ייתלה איש זה?

מעולם עוד לא הוצא להורג אזרח ישראלי. האם מאהר יונס בן ה־25 (בתמונה), יהיה אחד משני הראשונים? הנידון טען שהודאותיו נגבו בעינויים, אך בבתי־הדין הצבאיים פוסקים לפי היגיון משלהם. מדוע נערך המישפט בסודיות?

14

"החזירו את בנותיי!"

זעקת האם הנואשת **גילה מרקוביץ־גיל**, גרושתו של רב־חובל, המאשימה את בית־הדין הרבני כי גזל ממנה את שתי בנותיה.

54

כלא סודי

האסירה מירה לוינשטיין העידה נגד הרצל **אביטן** ויעקב **שמש**. אורית ארביב איימה עליה בנוורה־תירצה. ולכן העבירו אותה לכלא אחר שמקומו נשמר בסוד.

57

שוטר־גנב

קצין היחידה המרכזית **שלמה שליט** הודה כי גנב מעזבונו של קשיש שנרצח. מדוע הוא הודה כל־כך מהר באשמה ומדוע ביקש להטיל איסור פירסום על ההרשעה?

59

היום שבו יאזל מלאי הדולארים

החוב החיצוני של ישראל הוא הגבוה בעולם – 6000 דולר לנפש. כל הסיוע מארצות־הברית משמש להחזר החובות הקודמים, והשבוע התברר שגם הבנקים חייבים 15–20 מיליארד דולר לגורמי־חוץ. האם הפיתרון לכך הוא קביעת שערים שונים לדולר?

17

ועוד בגיליון זה:

- עוד סילווסטר עבר השבוע. כיצד בילו המוני בית־ישראל את החג? 10
- יש לך דולארים מתחת לבלאטה? צריך לבדוק אם אינם מזוייפים 48
- איך עזרו הכלבים והחתולים של נעמי אדווה לשיחרורה מהכלא? 56
- מנחם מסינגר, בן ה־86, התחיל לצייר רק לפני 16 שנים. מאז עשה קריירה 47
- "לא תצא כל חייך מהכלא!" איימו בצה"ל על סרבן לבנון יעקב שיין 16
- במכות מקל רצח מרדכי בן־חמו את אשתו "שבגדה עם ערבי" ואת בתו, "הממזרה הערביה" 63

המדורים הקבועים:

מיכתבים 3
קורא יקר 5
במדינה 6
הנדון – מנוע של טנק 7
תשקיף 8
אנשים – אברהם שפירא היתום 19
בלונים 21
הווי 25
תמליון שידורים – לישראל ולירדן 28
שידור – חוזה על חוזה המדינה 29
יומן אישי – על חיים דרוקמן ואהרון אבן־חצירא 30
אנשים בעולם 32
לילות ישראל – אבי פאנק 34
זה גם זה... 37
רחל מרחלת על כל העולם 38
נמר של נייר – אבשלום קור. אלבר כהן, יהושע קניאל על אליעזר בן־יהודה ו־מאזניים" 40
מוסיקה 43
קולנוע – שובו של מרטין גר 44
תשבץ 46
תמרורים 46
עולם קטן 51
מה הם אומרים – דויד רודי, אברהם שכטרמן, עוזי־סברין שרטר, שימחה דינקי. 60
מרים גבריאלי וזיגמונד פרנקל 64
ספורט 65
הטלוויזיה 66
זה היה "העולם הזה" שהיה

מכתבים

(המשך מעמוד 3)

(עם הגרי פונדה), הסרט היישן שהוקרן בטלוויזיה לפני שבועיים. לא הוסיף להשכלתם של הצופים. כשהגיבור ציטט את מחולל הרפורמציה, מרטין לותר, הקפיד המתרגם להסביר לצופים כי בעל האימרה הוא מרטין לותר קינג. זה לא קרה פעם אחת, אלא שלוש פעמים במהלך הסרט.

הזיכרון ההיסטורי של העובדים בטלוויזיה

לותר קינג
זיכרון היסטורי קצר

הוא קצר, כנראה, ומתחיל רק לפני 20 שנה. לכן כדאי להרחיב מעט את ידיעותיהם:

מרטין לותר, נזיר גרמני מסכסוניה, פילג לפני 450 שנה את הכנסיה הקאתולית. חסידיו נקראים עד היום בשם הלותרי המסובך פרוטסטנטים. מרטין לותר קינג, מטיף פרוטסטנטי שחור בארצות־הברית, ששמו הפרטי הוא על שמו של הנזיר הסאכסוני. הפך לפני 20 שנה מנהיגם של השחורים בארצות־הברית.

ומעניין לענין באותו ענין: גם אורי אבנרי נפל קורבן לטעות היסטורית (יומן אישי 23.11.83). היום ברור מעל ל־כל ספק כי לותר לא אמר את המישפט המפורסם „כאן אני עומד!" כפי שכתב אבנרי. המישפט הוא המצאה של חסידיו. מה הוא בכל זאת אמר? הנה דוגמה: „נולדתי ב־11 בנובמבר 1483 והיטבלתי אחרי יומיים. לא. אני לא זוכר זאת, אבל אני מאמין להורי."

משה שלונסקי, בת־ים

● ● ●

אין מנוחה לתרזה

ההתנכלות הרבנית לקיברה של המנוחה תרזה אנגלוביץ דירבנה את

קבר המריבה
להרוס את הבסטיליה

הקוראים לחבר חרוזים, להוקיע ולהציע:

בכרגן־בלזן זה קרה/אי־שם באמצע המ־אה./היתה אחת, נוצריה לכל דבר./אך את זה שום נאצי לא זכר./ילדה במחנות־ההשמדה הגיע לבגרות /פגעו לה בחזות. החליפו לה זהות/ועל היד השאירו מיספר חרוט.

לכי החליטה: יהודיה: זעקה בוז לנוצריותה./ מאירופה לה נמאס. ישראל היתה לחלום נשגב./הקימה בית, הקימה מישפחה./ צאצאים יהודים היא גידלה./נפטרה בשיבה טובה/ובראשון־לציון נקברה.

אך ישנם מטורפים שאת הקבר מחללים./ אומרים: „היתה נוצריה" ולגופה מתנכלים.

אך אנו מצדיעים, שורקים בוז למחללים / ותמיד־תמיד נמשיך להניח זר פרחים.

אילן גולן, רמת־גן

ההצבה הפרטיזאנית של מצבה על קיברה של תרזה בראשון־לציון היתה, בעצם, הפגנת חולשה חסרת־ערך וחסרת־תועלת. כי זוהי צורה של בריחה מהניתוח האמיתי שאנו זקוקים לו: שיחרור כ ל ל י מכבלי המאפיה הדתית. אם המרד לא יהיה יסודי, ואם הכפייה הדתית לא תיעקר מ ה ש ו ר ש — נמשיך לאכול דת, על כורחנו, כמו ילדים טובים.

העקירה חייבת להתחיל עוד הרבה לפני שמגיעים לבית־הקברות: יש להימנע מכריתת עורלה, יש לוותר על טיקסי הבר־מיצווה, על חופה דתית ועל קבורה דתית.

רק כך הורסים בסטיליה: ואם לא, ממשיכים לשבת בתוכה כמו עכברים.

ג'יי גורדוב, חולון

הכעס על הרבנים בראשון־לציון נובע מתמימות או מציניות. מי שמניח בידי כוהני־הדת את הטיפול בקבורה חייב להבין, כי הם יקברו וינהלו את הטקסים שלהם לפי עקרונותיהם, ולא לפי עקרונותיו של איזה חילוני. מי שמסכים כי בישראל תהיה קבורה דתית בלבד, חייב להשלים עם כך שיהיה מי שיבדוק את כשרותן הדתית של הגוויות.

הדרך היחידה למנוע צער, עוגמת־נפש וביזיונות, כמו בפרשת תרזה אנגלוביץ, היא הקמת בתי־קברות קהילתיים, ללא הבדל דת, כדי

קורא גולן
תמיד־תמיד פרחים

להתקבל במוסד כזה — יהיה האזרח צריך למלא רק תנאי אחד: להיות גווייה.

ימימה שכטר, תל־אביב

● ● ●

על חדשנות, על פחד

ועל שינאה

יהודים נקיים ביפו ובנצרת עלית רוצים „לסלק ערבים מלוכלכים".

אנו, אזרחים יהודים וערבים תושבי תל־אביב־יפו וחברי הוועד היהודי־ערבי למען ערביי יפו, מזועזעים מהתבטאויות הנשמעות לאחרונה מפי קבוצות יהודים מיפו ומנצרת עילית, הקוראות מניעת מגורים משותפים.

ביטויים כגון „צריך לסלק את הערבים מכאן", ו„ערבי מלוכלך" (ידיעות אחרונות 18.12.83) משקפים את עוצמת השינאה, החשדנות והפחד, המביאים ויביאו לאלימות בין אזרחי ישראל היהודים והערבים.

דיבורים אלו מעוררים חרדה עמוקה. עמדות גזעניות הינן ניגוד משווע למגילת־העצמאות האומרת: „מדינת ישראל תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה, תושתת על שיוויון מלא של כל אזרחיה ללא הבדל דת, גזע ומין."

ערביי ישראל הם אזרחים שוויי־זכויות. אפליה כלפי מיעוט במדינתנו מערערת את אושיות הדמוקרטיה.

ברכה ינוב, נחלה שקר, ויש ראש, בשם הוועד היהודי־ערבי למען ערביי יפו, ת"ד 41078 יפו.

● ● ●

עוד שישה עדים

הקוראה שהוקדשה לה כתבת־שער („העולם הזה" 21.12.83) מתקנת פרט:

כתבתם כי הייתי עדת־מדינה נגד אשר ידלין,

קוראה ארליכמן־גורלי
עוד עדים

וכי בגלל עדות זו הוא הורשע. שכחתם לציין שמלבדי היו עוד שישה עדי־מדינה.

חוה ארליכמן־גורלי, תל־אביב

● ● ●

טעות בשיפוט

השופט מקומם את הקיבוצניק.

בגליון העולם הזה (21.12.83) צוטט שופט בית־המישפט המחוזי בנימין כהן, אשר פרש לאחרונה לגימלאות: „מה שמפתיע במחבלים היושבים בבתי־הסוהר. זה שהם נראים בהרבה מיקרים כמו הקיבוצניקים שלנו. הם שומרים על כבוד עצמי וסדר."

להערכתי, ההשוואה הזו, מפי אדם אשר היה אמון על הצדק והמוסר האנושי־חברתי, אינה במקומה. הזכרת המחבלים והקיבוצניקים בנשימה אחת כמוה כהשמצה גסה. עדיין לא נתקלתי בקיבוצניקים הדוגלים בטירור ובחיסול מדינת־ישראל, כמו המחבלים היושבים בבתי־הסוהר. יחסם של אנשי התנועה הקיבוצית, על כל זרמיה, לאנשים כבני־אדם, אינה עומדת בשום פרופורציה להתייחסותם של המחבלים, בכל פלג שהוא, לחיי־אדם ולהתנהגות אנושית.

נראה לי, שמאז דבריו האומללים של ראש־הממשלה לשעבר מנחם בגין, אודות „הקיי־בוצניקים המתנשאים והמיליונרים", טרם הודפסו בעיתונות בארצנו דברים שכאלה, כפי שנשמעו מפיו של השופט בנימין כהן.

הלוואי שהיו נמחקים מגוף הכתבה.

עודד בר־מאיר, קיבוץ צאלים

● ● ●

הסדרנים מסדרים ורוחפים

שתי שאלות לחבר ירוחם משל.

ב־22 בדצמבר התקיימה בתל־אביב ישיבת הוועד הפועל של ההסתדרות. יחד עם כמה מחברי במיפלגת „אלטרנטיבה" באתי לבית הוועד הפועל כדי לחלק שם כרוז. שהביע את עמדת מיפלגתי, כי אין די במיקדמה על חשבון תוספת־היוקר, ועל ההסתדרות להיאבק למען 100% תוספת־יוקר מדי חודש — הדרישה האלמנטרית כדי להבטיח את רמת־חייהם את השכירים.

לפתע, הופיעה במקום קבוצת־סדרנים. בראשות אדם שהציג עצמו בשם מרדכי פלג. הם גירשו אותנו בגסות רבה, תוך דחיפות. צעקות „פרזיטים, בוגדים, עוכרי־ישראל" ועוד קללות שאין להעלותן על הנייר.

ברצוני לשאול את מזכ"ל ההסתדרות, החבר ירוחם משל: האם זוהי הדמוקרטיה ההסתדרותית, האם זהו היחס לו ראויים חברי הסתדרות המנסים להביע, בצורה שקטה ודמוקרטית, את דעתם לפני חברי מוסד הסתדרותי נבחר? והשאלה העיקרית: האם מתכוונת ההסתדרות לנוח על זרי־הדפנה המאוד מפוקפקים של המיקדמה שהשיגה, או שבכוונתה לפתוח מאבק ממשי לשמירת רמת־חייהם של השכירים, כנגד מזימותיו החמורות של כהן־אורגד?

אני וחברי מקווים לקבל תשובות מנומסות ועניניות יותר מאלה שנתנו לנו סדרני הוועד הפועל.

אדם קלר, תל־אביב

● הקורא הוא דובר אלטרנטיבה. ש־כתובתה היא: ת"ד 31109 תל־אביב.

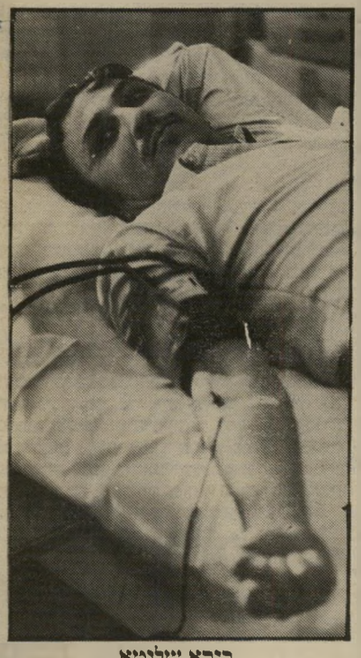
● ● ●

לא השפלה אלא שיחה אבהית

הח"כ הליברלי מגיב על ידיעה במדור „תשקיף" („העולם הזה" 28.12.83)

כתבתם כי יצחק שמיר קרא לי אליו. נזף בי והשפיל אותי מפני שהצבעתי בניגוד להסכם הקואליציוני, בענין התחבורה הציבורית בשבת. זה פשוט לא נכון.

ראש־הממשלה ביקש ממנכ"ל מישרדו, מתי

קורא שליטא
„שיחה ברוח טובה"

שמואלביץ, לזמן אותי אליו לשיחה. בסוף סוכם שניפגש בבניין הכנסת. בשיחה היינו שלושתנו בלבד, ולא כפי שכתבתם. מר שמיר דיבר בטון אבהי והסביר לי את קשיי הקואליציה.

„מה שאני חושב ומה שאתה חושב הם עניין אחד, אך מה שעלינו לעשות כדי לקיים את הקואליציה הם עניין אחר." הוא אמר. השיחה התנהלה ברוח טובה, וגם אני הסברתי את עמדתי. הבטחתי שלא להכשיל את הקואליציה, לכל היותר אשקול שלא להיכנס להצבעה.

ח"כ **בני שליטא**, מנחמיה

● ● ●

התקליט הטוב ביותר של פול מקרתני

טעמו על עורך המדור „מוסיקה" („העולם הזה" 14.12.83) הרגיז את הקורא מאופקים.

נדהמתי להיווכח, כי מבקר־המוסיקה שלכם הוכיח חוסר־הבנה מוסיקאלי בבקרו את תקליטו האחרון של פול מקרתני. קשה לי להבין על מה מבוססת ביקורתו הבלתי־הוגנת על אמן ממדרגה ראשונה. הנמצא בפיסגת הפופ מזה 23 שנה.

התקליט משיכת חבל הוא מצוויין. זהו אחד התקליטים הטובים ביותר שיצאו אי־פעם בעולם. אם ניסה המבקר הנכבד להביע דיעה מקורית — הוא הצליח. אך הוא חטא לאמן ולתקליטיו.

אילן בהן, אופקים

לידיעת הקוראים

מיכתבי קוראים מתפרסמים בקיצורים המתחייבים מתוכנם ומשיקולי מקום. עדיפות תינתן למיכתבים קצרים. מודפסים במכונת־כתיבה, שצורשה אליהם תמונת הכותב. מיכתבים בעילום־שם לא יפורסמו. אין המערכת מחזירה את המיכתבים שנתקבלו בה.

העולם הזה
בלי משוא פנים

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136. ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך־מישנה: דוב איתן ♦ עורך תבנית: יוסי שנון ♦ עורכי כיתוב: ענת ישראלי וגיורא נוימן ♦ צלמי מערכת: ציון צפריר ענת סרגוסטי וציפי מנשה ♦ עורכת דסק: אהובה קורן ♦ ראש המינהלה: אברהם סיטון ♦ מחלקת המודעות: רפי זברוני ♦ המו"ל: „העולם הזה" בע"מ ♦ הדפסה: „הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב ♦ הפצה: „גד" בע"מ

גליא ג'.

מי שעוקב אחרי סידרת־הטלוויזיה אוויטה בוודאי שואל את עצמו עד כמה היא מבוססת על המציאות. הנה ערות קטנה.

אוויטה פרון הופיעה על שער העולם הזה (16.8.51). זה היה שנה ורבע אחרי שקיבלתי לידי את השבועון.

וכך נאמר אז:

...בינתיים קרה משהו בחייו של חואן (פרון). המשהו היה בלונדית בת 26, שחקנית קטנה שהשתכרה שכר דל בהופעות ברדיו ועל הבימה.

אווירה („אוויטה") דוארטה נמשכה אל האיש. האלמן בן ה־46, גבה־הקומה, אתלט, סייף וקלע מן המעולים, מצא חן בעיני הצעירה. אולם עוד יותר מצאו חן בעיניה האמביציות הפוליטיות של הקולונל, שהתמזגו כה יפה באמביציות הפרטיות שלה.

התוצאה הראשונה של ההיכרות, במסיבה באולפן הרדיו, היתה שהאלמן שכר לו דירה חדשה, קרובה לדירתה של השחקנית. משכורתה הדלה קפצה קפיצה עצומה, הגיעה לכמה אלפי לירות לחודש. (שים לב למושגים של 1951!). אולם התוצאה החשובה ביותר היתה שפעולתו של פרון לבשה צורה חדשה.

„כל המיפלגות בארגנטינה פנו אל יושבי הכפרים, מרבית האוכלוסיה בת 16 המיליונים. אולם אף אחת מהן לא פנתה אל הפועלים העירוניים, שמיספרם היה קטן יותר, אך שהשפעתם, במרכז המדינה, גדלה.

אוויטה היפה החלה מתעניינת בפועלים. הוא הופיעה ביניהם, לבושה ביגדי־פאר, שיבחה אותם, היללה אותם. איש לא עמד בפני קיסמה האישי של היפהפיה הבלונדית, שגילתה מסירות כה רבה לעניינו של האיש הקטן. אותה שעה הכריז מזכיר מישרד־העבודה (פרון) שהוא ידיד האגודות המיקצועיות, האזין לדיברי הפועלים הרעבים־למחצה, הנהיג שיטה של תיווך בענייני עבודה, שהעלתה בהרבה את שכרם הרל של הפועלים.

התוצאות לא איחרו לבוא... (באחת המהומות) הפליטו שכונות־העוני של העיר 50 אלף פועלים בלוויי־לבוש.

אוויטה פרון בשער „העולם הזה"
בלונדית בת 26

שנענו לקריאת האגודות המיקצועיות ואוויטה היפה. המישטרה עמדה מנגד, הצבא לא התערב, המפגינים השתלטו על העיר, הביאו את פרון במכונית. כשעמד על הגזוזטרה, בצד הנשיא, היה שילטונו מובטח.

כעבור ארבעה ימים נשא הקולונל בן ה־50 את הצעירה בת ה־30 לאשה. כעבור כמה חודשים נבחר פרון בבחירות כלליות — וחופשיות יחסית — כנשיא המדינה... הוא זכה ב־55 אחוזים של קולות הבוחרים במדינה.

עד כאן הדברים שנכתבו לפני קרוב ל־33 שנים. הם נראים כמו תסריט סידרת־הטלוויזיה, שנכתב כעבור דור.

ולא תהי למוות ממשלה

ח"כ שבח וייס מחיפה מתמרמר על כמה מילים שהקדשתי לו במאמר על עונש־המוות. הזכרתי אותו בין שאר הח"כים שדרשו בהזדמנות זו או אחרת להטיל עונש־מוות על פושעים פליליים ו/או פוליטיים. כמו אמנון רובינשטיין ואמנון לין. אמרתי שדרישה זו היא רכיבה דמגוגית על גל של היסטריה ציבורית, הגואה מדי פעם אחרי פשע נתעב במיוחד. הזכרתי גם שפסיכולוגים

ח"כ וייס (בהלוויית אמיל גרינצווייג)
„לא העליתי על דעתי כי עונש־המוות יבוצע..."

מסויימים סבורים שהכמיהה לעונש־מוות היא תמיד סימן למופרעות נפשית.

כתשובה המציא לי וייס העתק של מאמר ארוך ומנומק, ששלח לדבר. במאמר זה הוא מביע שפע של תהיות והתלבטויות. האם זה טוב? האם זה רע?

אני מודה שאחרי קריאת המיכתב אני מבין את שבח וייס פחות מאשר לפני קריאתו.

„כשלעצמי, אין אני משלים עם המצב המיישפטי הקיים, ומבחינתי יש צורך להשאיר את עונש־המוות רק במיקרה אחד — עשיית דין בנאצים ועוזריהם."

מצויין. אז הוא נגד.

אבל רגע. „יש מצבים שבהם כוחות הקידמה תומכים במישרין או בעקיפין בהמתות... התמיכה בטרור של תנועות־שיחרור... כרוכה לעיתים בתמיכה... בזריעת מוות..."

הממם. אז הוא בעד?

„יותר מכך. לפחות מן הבחינה העקרונית הרי שגם תמיכה במדיניות־הפלות חופשית יש בה מסממני התמיכה בהשמדת בני־אדם בפוטנציה..."

אבל לא. „אני כשלעצמי מתקשה לתמוך בכל ואריאציה של המתת אדם בידי אדם." יופי.

אבל: „אף־על־פי־כן הצטרפתי בשעתו לאלה אשר ביקשו לקבוע בספר־החוקים שלנו עונש מוות לרוצחים בזדון, במודע, בתיכנון קר ומחושב, ומתוך שפיות, רוצחים של חסריי־ישע — ילדים, נשים, זקנים ונכים."

אז הוא בעד? לאו דווקא. „לא העליתי על דעתי כי עונש־מוות אכן יבוצע בפועל. ביקשתי לקבוע ערך מישפטי שהיא סימטרי לגודל הפשע. סימטריה זו נחוצה כסמל, גם אם אין בה כדי להרתיע."

אבל: „כאשר אכן יתקבל תיקון כזה... וכאשר יוטל עונש כזה, אהיה הראשון שאפנה לנשיא בבקשת חנינה לנדון. שכן אני מעוניין בסמל ולא בתלוי."

מצטער. כאן אני מתפטר מן הנסיון להבין. אם אין מבצעים עונש־מוות, במה הוא עשוי להרתיע — עם בכלל מקבלים את ההנחה (המופרכת) שעונש־מוות מרתיע?

שבח וייס הוא איש טוב, וברוך כלל הוא עושה עבודה טובה בכנסת. כולי בערו. אבל בנושא זה הוא הסתבך בהתבלבלות. האסורה לחלוטין על מחוקק בעניין שהוא כה גורלי מבחינה מוסרית ומעשית.

כאן אין „אולי". אין „מצד־אחד־מצד־שני". כשם שאין חציי־תלוי. כאן נדרש כל מחוקק לקבוע בבירור ובאורח חד־משמעי „אני בעד" או „אני נגד". ומי שמתנגד, חייב להכריז על כך בפה מלא, באורח חד־משמעי לחלוטין, פן יקרא דרור לתליין וישחית את פני המדינה בצורה שאין לה תקנה. כי מאחורי כל פינה ממתין התליין המתוסכל השוחר לטרף, בדמות פוליטיקאי או שופט או תובע.

ולא תהי למוות ממשלה.

שבתאי לביא
★
הורוסקופ הבורסה לניירות ערך בת"א חיזוי אסטרולוגי לבורסה
ינואר – דצמבר '84
★
שלח/י צ'ק לפקודת האסטרולוג שבתאי לביא
ע"ס 500 ש.
לת.ד. 1157 גבעתיים 53111
החוברת תגיע למשרדך ע"י שליח!
היי עכשיו!
הוצאה לאור * פרסום * יעוץ אסטרולוגי
שדרות אברהם 5 רמת־גן טלפון 7348,47
מכתבים ת.ד. 1157 גבעתיים 53111

סטודיו B ארלוזורוב 82, ת"א 237026
בהנהלת אבי פאנק
★ כושר גופני וחיזוק שרירים
★ שמירה על גיזרה
★ יציבה נכונה
★ גמישות
יש לנו מה להציע לך!
בסטודיו B — אולמות ממוזגים מורים מוסמכים
ג'אז, אירובי, מתיחות יוגה, סטפס, התעמלות

הדרום הרותח

שבו משתוללת עתה מילחמת־גרילה אמיתית

לרוב תושבי ישראל יבוא הדבר כמהלומה: נדמה להם כי הסיוט שהכפיש את שם ישראל בעולם, בא סוף־סוף אל סיומו, בעת חילופי־השבויים עם אש"ף. על פי ההסכם, שוחררו כל עצירי המחנה. הוא התרוקן מאדם ונסגר.

בצמרת צה"ל הפליטו אז רבים אנחה של הקלה. „רק בשביל זה היה כדאי לעשות את חילופי־השבויים." אמר אז בשיחה פרטית אחד האלופים, למרות שהושקע הון־עתק כדי לחדש ולהרחיב את המחנה לקראת החורף.

● פיגועים, דיכוי, פיגועים

דברום הוא פועל־יוצא של המצב בדרום־לבנון. שורר בו מצב קלאסי של כיבוש והתנגדות. זהו מעגל־קסמים סגור. שאין ממנו מוצא.

כתב הסוכנות רויטרס מסר השבוע דוח על המצב באיזור, שיש בו כדי להדהים אף את הקוראים הישראליים. הזוכרים כיצד התקבלו חיילי צה"ל על־ידי האוכלוסיה בדרום־לבנון במטר של אורז, בימים הראשונים של הכיבוש.

מאז השתנה המצב עד ללא הכר. דרום־לבנון המוסלמי נתון במצב של מרד כללי, מבלי שיש בו כמעט הבדל בין השיעים והסנים.

הציבור הישראלי שומע רק על צד אחד של המטבע: הפיגועים היומיומיים, מיטענים־הצד, היריות, ההרוגים והפצועים.

הצד השני הוא החמרה גוברת והולכת של פעולת־הגמול. גשרי־האוולי הפכו גיהינום. לפעמים הם סגורים, בשאר הזמן מתנהלת התנועה בהם באיטיות משגעת. ובני־אדם סוחבים על גבם את מטלטליהם וסחורתם. מכיוון שזהו עורק־החיים העיקרי לכל אוכלוסיית הדרום, ובעיקר לתושבי צידון, גורם הדבר לזעם. המקיף את כל שכבות האוכלוסיה.

החיפושים במכוניות הפכו כורח של הכיבוש. אך הם מתנהלים לא רק באיטיות. אלא גם בצורה משפילה. רבים מן החיילים. השונאים כל רגע של שהייה בלבנון. מתייחסים אל נוסעי־המכוניות כאל זבל אנושי, כפי שלמדו להתנהג בגדה וברצועה. והדבר מתסיס את הלבנונים הגאים.

בעיקבות הפיגועים נערכים מעצרים. כאשר נתפסים חשודים — נהרסים הבתים, לפי המקובל בגדה וברצועה, והדבר גורם לזעם לוהט בקרב הקורבנות, השבנים והציבור הרחב.

חיילי ישראל חיים בלבנון כשאצבעם על ההדק. כאשר יורים בהם. הם משיבים אש. ותוך כדי כך נפגעים לא פעם עוברים־ושבים. גופות הנפגעים אינן מוחזרות למישפחות. אלא נקברות בלי טכס רתי, מחדש פן יגרמו ההלוויות למהומות — גם זה לפי סיגנון הגדה והרצועה.

בשעה 2 לפנות־בוקר נוקשים חיילים בדלת ועורכים מעצרים.

הפיגועים המתרבים והולכים הם — לפי הערכה מוסמכת — מעשי ידי המוסלמים המקומיים, ובעיקר של השיעים. למרות כל הדיבורים על „מחבלים" מצד דוברים נבוכים. לפלסטינים כמעט אין יד בדבר. הפלסטינים מתקשים לפעול, ואילו השיעים המקומיים מוצאים בנקל מיסתור ועזרה, ונעלמים בקרב האוכלוסיה האוהדת.

הציבור השיעי מאורגן היטב, בהנהגת כוהני־הדת, שהם גם המנהיגים המקומיים. כאשר כוהן־הדת אוסר זאת, אין שיתוף־פעולה עם שילטונות־הכיבוש. האימאמים משתמשים בדרי־שותיהם כדי לקומם את האוכלוסיה נגד הכיבוש.

כתוצאה החלו השילטונות הישראליים פועלים נגד בוהני־הדת והמיסגדים — דבר הדה־אסון.

כפי שנודע בצפון־לבנון, פרצו חיילי צה"ל למיסגד אחד, גירשו את המתפללים באמצע התפילה מיסגד אחר, הקיפו מיסגד שלישי בחיילים, — עלבון קשה־מנשוא.

שני אימאמים נאסרו לאחרונה בצידון, בטענה שהסיתו את הציבור, על אימאם שלישי הוטל מעצר־בית, בנו של המופתי הסוני נעצר אף הוא.

כתוצאה מכך נערכו בלבנון כולה הפגנות דתיות סוערות נגד ישראל. נערכו שביתות־שבת במיסגדים, שאליהן הצטרפו ראשי הציבור השיעיים והסוניים כאחד. בכמה מקומות הצטרפו גם כוהני־דת נוצריים להפגנות של עמיתיהם המוסלמיים.

באווירה בזאת משגשגות המחתרות, הנהנות מתמיכה ציבורית גוברת. זהו מצב קלאסי של מילחמת־גרילה.

● המשוחררים נעלמו

גם ביחסים עם הפלסטינים בדרום יש החמרה ניכרת. בייחוד אחרי מה שקרה בעת חילופי־השבויים.

הציבור הישראלי עסק בעיקר בפרשתו של זיאד אבו־עין, שהוצא בשניה האחרונה מן המכונית שהובילה אותו למטוס והוחזר לכלא נפחה. התחכמות זולה זו, תוך הערמה על אנשי הצלב האדום ונ־צול טעות טכנית באחת הרש־מות, גרמה לתגובה זועמת של אירגון הצלב האדום — מוסד המתגאה בכך שלעולם אינו מגיב פומבית כש־ש לו חילוקי־דיעות עם ממשלה.

לפרשת אבו־עין התלוו עוד כמה פרשות. סתומות יותר.

לא כל האסירים האלה הוחזרו בעת חילופי־השבויים. לגבי אחדים (שניים־שלושה) יש ספקות, אך לדעת הצלב האדום יכול הדבר לנבוע מטעויות כנות. בגלל הקושי המיוחד הטמון בשמות הערביים. הנוחים לבילבול.

אך בלבנון נוצרה עיה חדשה. כאשר חלק ניכר מעצירי־אנצאר לא שבו הביתה. אחרים נפלו בידי מיליציות עוינות. הצלב האדום עוסק בחקירת גורלם של הנעדרים, מתוך הנחה שיש גם אפשרויות אחרות: שאחדים ברחו ישר לבקאע, כדי להצטרף ללוחמים: שאחרים ניצלו את ההזדמנות כדי לעבור בחשאי מאירגונם לאירגון אחר (למשל: מאירגונו של אחמד ג׳יבריל לאירגון פת"ח של יאסר ערפאת), או שביקשו סתם להשתמט מחובות משפחתיות.

● מבוי סתום

לכל זה אין סוף. שום אור אינו נראה בקצה המינהרה. הדבר הנורא ביותר לגבי המצב בלבנון הוא שאין לו מוצא.

הרמטכ"ל אמר השבוע שישראל לא תצא מדרום־לבנון עד אשר יבטיחו צבא־לבנון והשיעים את ביטחון הגבול הצפוני. באותו הגיון יכול היה לומר: עד שמידבר סהרה יתכסה בקרח.

שני התנאים אינם מתקיימים, ולמעשה גם אינם יכולים להתקיים:

● הצבא הלבנוני אינו מסוגל להושיע אף את עצמו. הוא תלוי בשיקום „השילטון המרכזי" של אמין אל־ג׳מייל. אך קורה ההיפך. כל לבנון יודעת כי גובר הלחץ להוצאת הכוחות של ארצות־הברית וצרפת מביירות. בשתי מדינות דמוקרטיות אלה יש מישקל לדעת־הקהל — שלא כמו בישראל — וזו דורשת לסיים את ההרפתקה האומללה, שהביאה את חייליהן לביירות.

כאשר יוצאו כוחות אלה, ייעלם כמעט כליל הבסיס שעליו עומד שילטון אל־ג׳מייל. ישתרר תוהו־ובוהו, או שג׳מייל יצטרך לקבל על עצמו הגנה סורית. כפי שעשו קודמיו ב־1976. כאשר קראו לסורים לפלוש ללבנון.

● השיעים שוב אינם כפי שהיו לפני 1982. כאשר נטו חסד לישראל. כל יום של כיבוש מגביר בהם את התחושה האנטי־ישראלית.

כך יש תהליך הפוך: בעוד שהרמטכ"ל מתנה את הפינוי בנכונות השיעים להגן על ישראל, מביא כל יום של כיבוש לכך שהשיעים יהיו פחות ופחות נכונים להגן על ישראל.

חיילי ישראל בלבנון לירידה נוספת של אפשרות זו.

גם התיקווה, שכוח אחר — חיילי תראד החולה או מיליציות המוקמות על־ידי ישראל — יוכלו למלא תפקיד זה, מופרכת מיסודה. אם מתקשה צה"ל האדיר להחזיק מעמד מול גל הגרילה, אין שחר של סיכוי שכוח מקומי קטן יוכל לעשות זאת במקומו.

זהו מבוי סתום. הוא עולה לישראל בקורבנות־אדם ובמחיר כלכלי עצום (ראה הנדון). הוא מטיל עליה מעמסה מדינית ונפשית, גורם לפילוג בציבור וחותר תחת יסודות שילטון־הליכוד — אך איש אינו יודע איך לסיימו.

ההצעות השונות של „מומחים" — לסגת כמה קילומטרים לזהראני או לליטאני — אינן משנות את המצב במהותו, ועלולות אף להחמירו עוד יותר.

יש רק פיתרון אחד — להסתלק מייד, כליל ובלי תנאי. אך ממשלת־שמיר אינה מסוגלת לכך, כי יש בכך הודאה שכל ההרפתקה הלבנונית היתה שואה אחת. מתחילתה ועד סופה. וגם הגימגום של אנשי־המערך אינו מעורר תיקווה שממשלה בשליטתם תהיה מסוגלת לכך.

במדינה

העם השבוע הראשון

הסחד מפני המשבר הכלכלי גדול יותר מאשר הפחד מפני מילחמה, רודנות ועבדות, שהתבטא בסיפרו של אורוול, „1984"

השבוע הראשון של 1984 לא הבטיח טובות.

רעש פקקי־השמפניה של ערב ה־1 בינואר נטמע במהומת הגזירות הכלכליות, שהבהילו את אזרחי־ישראל. שחיקת השכר, דהירת האינפלציה, קפיצת המחירים, הגזירות של הבנקים, הוויכוח על תוספת־היוקר ותשלום־המיקדמה שלא היה בהם כדי לעזור לאזרח „לגמור את החודש" — כל אלה העסיקו את האזרח יותר מכל צרה אחרת.

הוגי־דיעות ופרשנים הוסיפו לעסוק במשמעות הסימלית של המיספר 1984, על פי סיפרו של ג׳ורג׳ אורוול, שסיפרו העתידני נשא שם זה. אולם הסיוטים הרחוקים של אורוול — מדינת־מישטרה, שטיפת־מוח, מילחמה ניצחית, עבדות כללית — הפחידו את האזרח אך מעט בהשוואה לחרדה קרובה הרבה יותר: התמוטטות הכלכלה, אבטלה, חורבן אישי.

דיעות יאנוש אינו יודע

אש"ף לא הובס, הסורים לא הובסו, צה"ל לא האמין ביכולתו לכבוש את ביירות

כמו רפאל איתן, גם האלוף אביג׳דור בדג׳גל אינו יכול לשתוק אחרי שפשט את המדים. הוא מדבר בלי הפסק.

אך בעוד ש„רפול" דבק בשקביות בקו חד־משמעי של לאומנות קנאית קיצונית, שאינה רחוקה מן הפאשיזם, הרי „יאנוש" בולט בעיקר בגלל חוסר־השיטה שבמחשבתו. נראה שהוא איש מבולבל.

בישלון צבאי. השבוע השמיע יאנוש שוב צרור של דיעות, שקשה להבין את המסקנה הנובעת מהן. בין השאר:

● צה"ל לא הסתער על מערב ביירות „מפני שלא היה לו הביטחון ביכולתו" לבצע את המשימה.

בכך אין חדש, אם כי הממשלה וצמרת צה"ל לא הודו בכך. לא רק לחץ בינלאומי, והמחאה הגוברת בישראל עצמה, מנעו את ההסתערות, אלא בעיקר תחזית האבידות והנזק הכרוכים בכך. לפי הערכה מיקצועית מוסמכת. היתה ההסתערות צריכה לעלות בחייהם של 700 חיילי־צה"ל (ולא „כמה עשרות", כפי שאמרו דוברים רישמיים לציבור).

● משום־כך: „אש"ף לא הובס". וכן: „צה"ל נכשל בשתי משימות — בלחימה נגד המחבלים ובאי־כיבוש ביירות."

כפי שקבע הפרשן הצבאי של העולם הזה, רוני שפיגל, נכשל צה"ל במשימה בציר המערבי של המילחמה, מכיוון שלא הגיע למבואות ביירות אלא ביום השישי של המילחמה — איחור עצום אם לוקחים בחשבון את מאזן־הכוחות בשדה־המערכה. מיגזר זה לא היה תחת פיקודו של יאנוש, שהיה אחראי למיגזר הסורי.

● „מכיוון שלא היתה הסכמה מראש להכות בסורים, נפסקה המילחמה נגדם לאחר יומיים, בלא שהם הובסו."

גם קביעה זו, שהסורים לא הובסו במילחמה, תואמת את הערכות העולם הזה, שהיה כלי־התיקשורת היחידי במדינה שאמר זאת. אולם יאנוש מוצא לכך שעיר־לעזאזל: הדרג המדיני, שלא קיבל בעוד מועד את ההחלטות. פרשן העולם הזה לא הסתפק בכך, וקבע כי גם הכישלונות של צה"ל, בפקודת יאנוש, תרמו לכך תרומה נכבדה.

● מטרות המילחמה נקבעו שנה לפני שהחלה, והמטרה היתה „ללכת עד ביירות... לתפוס את יאסר ערפאת בבונקר". גם זה מתאים לגילויי העולם הזה, שקבע עוד באוגוסט 1981 מה הם יעדי המילחמה שאריק שרון מבקש לפתוח בה. חוץ מלכידת ערפאת וחיסול אש"ף ככוח מדיני וצבאי, שאר שני היעדים היו, לפי יאנוש: הבטחת שלום הגליל וכינון סדר חדש בלבנון.

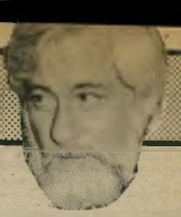
● לישראל לא היתה ברירה אלא להסתמך על הפלאנגות, אבל „אנחנו עשינו את העבודה בשביל הפלאנגות, והם יצאו לסופי־שבוע בהרים."

בתוך הבוץ. איך יוצאים מן הבוץ? ליאנוש אין הצעה מעשית.

הוא העלה רעיון של „מיבצע־קדש שני". ב־1956 התנפלה ישראל על מצריים, בשיתוף עם צרפת ובריטניה. עכשיו היא יכולה להתנפל על סוריה, בעזרת ארצות־הברית וצרפת. אולם גם יאנוש מודה כי אין זה מעשי. לאור המציאות, זהו רעיון שאין לו שחר.

(המשך בעמוד 9)

„היי, יש לך חור בדלי!"

שיעור בכלכלה — מסוג אחר

מנוע הטנק

מה היה קורה אילו קמה מדינת־ישראל בלי מילחמה? ההנהגה היהודית קיבלה ב־1947 את תוכנית־החלוקה של האו"ם. הערבים דחו אותה. לכן פרצה המילחמה, שהסתיימה כפי שהסתיימה. ישראל התפשטה מעבר לגבולות שנקבעו לה. המוני הערבים סולקו מן השטחים שנכבשו. שביתת־הנשק לא הביאה לסיום המילחמה, אלא להיפך, לפתיחת מילחמה הנמשכת עד עצם היום הזה.

מיטב הכישרון ומיטב המשאבים של המדינה מושקעים כיום במערכת־הביטחון, הגוזלת קרוב ל־30% מן התוצר־הלאומי־הגולמי.

אך נניח שכל זה לא היה קורה. נניח ששני הצדדים היו מקבלים אז את תוכנית־החלוקה. מה היתה דמות ישראל כיום, בראשית 1984?

הגבולות על המפה היו נראים אחרת. עכו, נצרת, לוד, רמלה היו במדינה השכנה. ירושלים היתה שטח בינלאומי. כלכלת הארץ היתה מאוחדת.

אך מעבר לעניין הגבולות — איזה מין מדינה היתה קמה? במה היתה מצטיינת? מה היתה דמותה?

כמו על כל השאלות של „אילו" בהיסטוריה, אפשר להשיב גם על זו רק בניחוש. הנה הניחוש שלי:

ישראל היתה כיום „יפאן של המיזרח התיכון".

מיטב כוחותיה היו מושקעים בתעשיות עתירות־מדע, אולי מהמתקדמות בעולם.

היא היתה ממלאה תפקיד מרכזי בכלכלה של המרחב, תוך קשר הדוק עם סעודיה ומצריים.

היא היתה משווקת את תוצרתה בעיקר בארצות השוק המרחבי המשותף, ומעבר לו — בארצות העולם השלישי, שם קל לה יותר להתחרות מאשר בשוקי אירופה ואמריקה המפותחות. המדינה הפלסטינית, שקמה לצידה, היתה משמשת מתווכת חשובה בינה ובין ארצות־ערב האחרות.

הצבא היה מתקיים ככוח מיזערי, שהיה זוכה בשניים־שלושה אחוזים מן התוצר הלאומי. הקצינים היו נשארי בקסרקטינים. והרבנים בבתי־הכנסת — כפי שחזה בנימין זאב הרצל. כנאה לחברה תעשייתית מודרנית, היה קם כאן מישטר ליברלי פתוח, קולט־המונים. בעל רמת־מחייה גבוהה ביותר.

יתכן שהיינו עתה, בסרום 1984, מדינה של חמישה־שישה מיליונים, מזרח תעשייתי ומדעי, מרכז רוחני ואינטלקטואלי, מדינה שתעניג לחיות בה.

■ ■ ■

עד כאן האוטופיה. הבה נחזור למציאות.

ישראל קמה במילחמה, קמה במילחמה, וצה"ל מילא תפקיד חיוני בעצם הצלתה. בתום המילחמה היינו מדינה מנצחת וכובשת. כדי לשמור על הכיבושים ולקדם פני ההתקפה־הנגדית הבלתי־נמנעת, היה עלינו לחזק את הצבא.

במילחמות הבאות בכשנו עוד ועוד שטחים, ובכל פעם היה צורך להגדיל את מערכת־הביטחון, כדי לשמור על מה שכבשנו ולהתבונן למילחמה הבאה. הבלתי־נמנעת.

תוך כדי כך גדל התיאבון. מיטב הכישרונות הלכו לצבא, ויחד עימם גם מאווי המדינה. הצבא, שהיה תחילה לצבא־הגנה, הפך חיש־מהר צבא־כיבוש, ועתה הוא מופיע ככוח מרחבי השולח את זרועותיו, בכוח ובפועל. לפאקיסתאן במיזרח ולזאיר בדרום (כפי שקבע אריאל שרון), וגם לגואטמלה במערב.

לפי סיר־סומים שונים בעולם, שראשי ישראל חזרים עליהם בגאווה, צה"ל הוא עכשיו הצבא הרביעי בכוחו בעולם. ובארצות־הברית נאמר שהוא מהווה עתה את „קו־ההגנה השני" של המערב נגד ברית־המועצות בחלק זה של העולם.

צה"ל משגשג (לפחות מבחינה כמותית), ולצידו גוועת התעשיה, קמלה החקלאות, מתנוונים החיים האינטלקטואלים והמדעיים, מתמוטט המשק.

■ ■ ■

הבעייה העיקרית של המשק הישראלי אינה כלכלית, אלא מדינית. ומעבר לזה: היא בעייה פילוסופית, רוחנית. היא נוגעת למהות המדינה עצמה.

לקחנו מנוע של פולקסוואגן, והרכבנו עליו מרכב של מרצדס.

ואולי נבון יותר לומר: לקחנו מנוע של קטנוע והרכבנו עליו טנק מרכבה.

זה יכול להצליח לזמן־מה, קצר ביותר. אבל בינתיים נהרס המנוע, נהרס הכל.

יש לנו תיאבון של אימפריה, שמשאבים בלתי־מוגבלים עומדים לרשותה. אבל בליבה של אימפריה זו עומדת כלכלה חלושה, רופפת, שבולטים בה עתה סימנים מובהקים של בלאי מתקדם.

מנוי וגמור עימנו להחזיק בשטחים כבושים, אשר עצם ההחזקה בהם מחייבת נכונות למילחמה בכל עת, מול פני אויבים המשופעים באמצעים. מכאן — הצורך בצבא־ענקי, שהיה מתאים למדינה תעשייתית מפותחת בסדר־גודל של גרמניה או צרפת.

(יפאן, סיפור־ההצלחה הגדול של סוף־המאה, מחזיקה רק בצבא סימלי, שתקציבו שואף לאפס.)

מנוי וגמור עימנו להקים מדינה שלמה חדשה בגדה המערבית, עם כל התשתית הדרושה לכך, באמצעות משאבים הנלקחים מן הכלכלה המתמוטטת של המדינה המקורית.

אנחנו ממשיכים לנהל מילחמה יקרה בלבנון, ומטילים את המחיר על אותה הכלכלה הגוססת.

אנחנו מייצרים נשק יוקרתי יקר ביותר, ביבשה, בים ובאוויר, ומשקיעים בפרוייקטים אלה הון־עתק, שרונו נשאב גם הוא מן החברת הריקה של כלכלתנו.

חלק מן ההוצאה נופל על שכם המשק האמריקאי. אך זוהי במידה רבה טעות אופטית. האוצר האמריקאי משלם לתעשייה האמריקאית, כדי שתספק לנו מוצרים צבאיים, שאינם מספקים פרנסה למשק הישראלי.

חיילים ישראליים, שהמשק הישראלי חייב לפרנס אותם, מפעילים ומתחזקים את הכלים האלה, שהם הגרוטאות של מחר.

■ ■ ■

בעיית הכלכלה הישראלית אינה כלכלית. שום החלטה כלכלית אינה מועילה במצב כזה.

כאשר מנוע הקטנוע מנסה לסחוב את הטנק המורכב עליו, וכרשל, אין די בכך שקוראים למכנאי, מוכשר ככל שיהיה, כדי שיחליף מצת או יתקן מצמד.

עצם הנסיון הוא מגוחך. והטכנאי המיסכן, המקבל על עצמו ג'וב זה, מעיד על עצמו שאין לו עיניים בראש.

ההחלטה הדרושה אינה כלכלית. היא מדינית. ולא החלטה קטנה, אלא החלטה אדירה, שתשנה את דרכה של המדינה לחלוטין.

מי שמדבר על „צימצומים" בהתנחלויות, שיהיו „כמו כל הצימצומים במשק", מדבר שטויות. מי שחושב על „קיצוצים" במערכת־הביטחון, מבלי לשנות מן היסוד את „יעדיה", מדבר שטויות.

יעד זה לא יושג בן־לילה, גם לא בתנאים של מהפכה טוטאלית במערכת המדינית. אבל אפשר להוריד מדי שנה את אחוז־הביטחון בתוצר הלאומי באופן ניכר — וכל ירידה כזאת היא סם־חיים לכלכלת־המדינה.

אם להמשיך במשל: יש להוריד את הטנק מן המנוע, להגדיל בהרבה את המנוע, ולהרכיב עליו טנק קטן בהרבה.

על כך לא יחליט פועל־מוסך, וגם לא מנהל־המוסך. על כך צריכים להחליט בעלי־העסק: אתה ואני.

■ ■ ■

שינוי דראסטי ביעדים הלאומיים פירושו: שינוי דראסטי בדמות המדינה עצמה. תפיסה אלטרנטיבית של מהותה ויעדיה.

לא עוד גטו חמוש, המרכז את כל משאביו האנושיים והכלכליים בביטחון, אלא חברה תעשייתית מודרנית, דינאמית ושוחרת־קידמה.

יש לישראל מיטב המשאבים הדרושים לכך — המשאבים האנושיים.

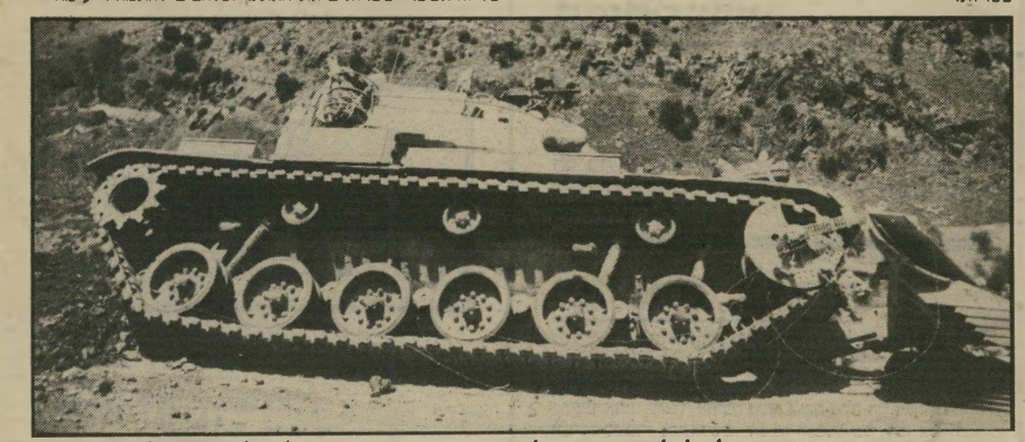
גם כיום (אפשר להוסיף: עדיין) יש לישראל אוצר אנושי שכל מדינה בעולם יכולה להתקנא בו — ציבור אינטליגנטי, בעל רמת־השכלה גבוהה, העולה על זה שברוב הארצות המתקדמות, אף שהוא משתכר רק כמחצית השכר המקביל שם. זהו ציבור בעל מוטיבציה טובה, שמוסר־העבודה שלו הוא מן הגבוהים בעולם. (כאשר התפרסם לאחרונה בחו"ל נתון זה, הוא הדהים את הישראלים שטופי־המוח, ששמעו במשך שנים את ההיפך).

אנחנו יכולים להקים כאן כלכלה מודרנית, יעילה ודינאמית, אם נשחרר לכך את המשאבים, השוקעים כיום בבניין של לבנון, בביצה של הגדה, בים הדם והיזע של האימפריה הישראלית.

■ ■ ■

כדי להקים כלכלה כזאת, דרושים גם שינויים פנימיים מרחיקי־לכת.

אין לי ספק שהציבור הגדול — שהוא ברובו ציבור השכירים — יתן כתף למאמץ דראסטי, אם יבין מה דרוש, ואם יאמין בממונים על הביצוע. צימצום זמני, הידוק־חגורה, סכל ומאמץ — כל זה אפשרי כשרואים את האתגר ונלהבים להתמודד עימו.

טנק שמנועו התקלקל לצד הדרך לנבטיה, ביום השני של מלחמת־הלבנון

אלה הם כדורי־אספירין לחולה־סרטן בשלב הטרמינלי.

מה שדרוש עתה — כמינימום הכרחי — הוא שינוי בסדרי־גודל שונים לחלוטין.

בין השאר:

ראשית — הפסקת כל השקעה נוספת בהתנחלויות, ובכללה גם ההשקעה בשמירה על ביטחון ההתנחלויות הקיימות.

כלומר, למעשה: חיסול ההתנחלות. החיסכון הכרוך בכך יהיה הרבה יותר מאשר חצי מיליארד הדולארים, המוזכרים תדיר.

שנית — יציאה מיידית מלבנון. יציאה מוחלטת.

גם החיסכון הכרוך בכך עולה בהרבה על הסכום המוכר — מיליון דולר בכל 24 שעות. כי זוהי רק ההשקעה הישירה, הבולטת, הכרוכה בשהייה שם. קשורות בכך הרבה הוצאות נוספות.

שני החסכונות האלה, בסך 800 מיליון דולר ל ם ח ו ת, אינם מספיקים כדי להביא לשינוי הדרוש.

וכך מגיעים לעיקר — זה שגם רובו מיפלגת־העבודה, כמו יצחק רבין, מתחמקים ממנו.

אפשר לקצץ בקלות 300 מיליון דולר מתקציב צה"ל, כפי שמציע רבין. אבל זהו גירוד קל בעור, לא ניתוח. ומי שחולה בסרטן מתקדם, שום גירוד לא יעזור לו.

יש לדבר על סכומים שונים לגמרי, כדי לשחרר את המשאבים האדירים הדרושים כדי להקים בישראל תשתית תעשייתית חדשה, שתפרנס את המדינה.

מערכת־הביטחון, הבולעת כיום (בגלוי ובסתר) כ־30% מן התוצר הלאומי הגולמי, צריכה לרדת מן השיא הזה — הר־אוורסט עצוב־עננים, שאין לו אח ורע במדינה מודרנית — ל־20%, וגם ל־10%.

פירוש הדבר: שינוי דראסטי של היעדים הלאומיים. ויתור על חלומות־באספמיא חובקי־עולם וחובקי־מרחב. התאמת מערכת־הביטחון לצרכים המינימליים של הגנת־המדינה, תוך נסיון להגיע בהקדם האפשרי לשלום של פשרה.

כיום זה נדרש ממנו כדי לדחוף את הטנק המורכב על מנוע הקטנוע — והוא מסרב לעשות זאת. ובצדק. בסופו של דבר יבעט בעיוותי־רבתי בעבוזו של סוּעל־המוסך, המתחזה כגואל הכלכלה.

אבל יש לכך עוד תנאי, החייב להתבטא בפה מלא.

אי־אפשר להקים כלכלה תעשייתית מודרנית, כאשר חלק גדול של ההון המצוי הוא הון שחור, הפועל מחוץ למעגלי המיסוי. אין זה אפשרי כאשר הפרוטקציונרים של המימסד (ואין כאן שום הבדל בין הליכוד והמערך) חיים חיים טפיליים, ומגלגלים סכומי־עתק בעיסוקים טפיליים. בקיצור: כאשר לאדם בעל־יוזמה לא כדאי לייצר ולעבוד, מפני שהרבה יותר כדאי להרוויח מעיסקי־אוויר, מבורסה, מהברחות לחו"ל.

כדי להקים את הכלכלה הישראלית מן היסוד, יש לפלק את כל אלה כמו אבנים סדוקות של בניין קודם, שקרס והתמוטט.

■ ■ ■

אינני כלכלן. זמן רב מדי השארנו את הכלכלה בידי „הכלכלנים", מתוך פיחוד של שיעמום. אבל הכלכלה היא חיינו וקיומנו. היא עניין הרבה יותר מדי רציני מכדי שנשאיר אותה בידי הכלכלנים.

הכלכלנים המצויים הם טכנאים. הם עוסקים בברגים הקטנים ובגלגל־השיניים של המכונה הכלכלית. רק הכלכלנים הגדולים ביותר בעולם היו גם פילוסופים, מתקני־עולם. הוגי־דיעות שהבינו שאין הכלכלה יכולה להיות אלא השתקפות המאוויים והחלומות והתיקוות והמחלות של החברה.

במדינת־ישראל לא קם עדיין כלכלן כזה. ואילו קלקלנים יש למכביר, וכל שר־אוצר יכול לשבור אותם בהמוניהם כדי לטהר כל שרין.

אין זו תורת־סתרים. זהו בסך־הכל עניין קיומנו. ברגע שהציבור יבין זאת, ישתנה הכל.

אני מקווה שזה יקרה לפני ההתמוטטות הסופית, שאין אחריה תקומה.

תשקיף

כהן אורגד

איים בהתפטרות

שר־האוצר, יגאל כהן אורגד, איים ביום השני בהתפטרות, אם לא יסכם מסע השיסוי נגדו מצד גורמים שונים בתנועת־החרות.

כהן־אורגד פגש בכנסת בראש־הממשלה, יצחק שמיר, אשר הבטיח לו שיפעל לטיהור האווירה.

כהן־אורגד הודיע לשרים שונים, שער תום הדיון בממשלה בהצעת־התקציב לא יוטלו גזירות חדשות על הציבור.

לוי לא נפגש

עם חוסיין

בניגוד להדלפות מפלגיית סגן ראש־הממשלה, דויד לוי, שהוא נפגש עם המלך חוסיין ביום האחרון למסעו בצרפת. מתברר עתה שהפגישה המתוכננת בוטלה ברגע האחרון.

נראה שמלך ירדן נסוג מהסכמתו לפגישה, שתוכננה בתיווכה של עיתונאית ישראלית, בעיקבות ההדלפות מהצד הישראלי עוד לפני קיום הפגישה.

חיים שכאלה

לחיים כהן

השופט העליון בדימוס, חיים כהן, יהיה אורח אחת התוכניות הקרובות של „חיים שכאלה", שמפיקה הטלוויזיה הישראלית.

המערך

נגד וייצמן

אנשי־מפתח במיפלגת העבודה זועמים על עזר וייצמן, שמנע באחרונה את סיכוייו של מהפך פרלמנטרי. לטענתם, אילו הודיע וייצמן חד־משמעית לחברים מהמיפלגה הליברלית שהוא יפעל איתם, הם היו פורשים ומאפשרים שינויי שילטון, ללא בחירות.

בעבודה גורסים שווייצמן אינו רוצה להיות האיש שיפיל את ממשלת הליכוד, ולכם חבל לטרוח ולקיים עימו מגעים.

העבודה בעד

ממשלת־ליכוד

ח"כ־העבודה רב נן־מאיר פתח במגעים להקמת תנועה בין־מיפלגתית בכנסת, שתפעל להקמת „ממשלת הצלה לאומית", כהגדרתו.

נן־מאיר, הנהנה מגיבוי של שימעון פרס, החתים כבר יותר מעשרה ח"כים על תוכניתו, חציים מהמערך.

סערה

בשגרירות בצרפת

קולט אביטל, סקידה בכירה בשגרירות ישראל בצרפת, עוררה סערת־רוחות בצמרת מישרד־החוץ. הסיבה — היא אירגנה בביתה סגישה בעלת אופי מיסלגתי לשימעון פרס.

בשזה היה במאריס, ללא ידיעת השגריר, עובדיה סופר. השגריר נזף בה.

טענות אחרות שהושמעו נגדה: שהיא מדליפה מידע רב לידידה שלה, עיתונאית ישראלית המתגוררת בפאריס.

משבר בהתנחלויות

בצמרת הליכוד מתקבל הרושם, שגם ההטבות יוצאות־הדופן הניתנות עתה לעוברים להתגורר מעבר לקו־הירוק לא יביאו לגידול ניכר בהתנחלויות.

על רקע זה צפויה בקרוב התחדשות המאבק בין מישרדי החקלאות והשיכון, בעניין הטיפול במתנחלים שבשטחים הכבושים.

רתיחה ב„כלל"

הטמפרטורה ב„כלל" מתקרבת למצב של רתיחה.

אומנם לפי שעה לא יוחלף המנכ"ל, אהרון דוברת, אבל ברור שהצעות שונות שלו יידחו על־ידי בעלי המניות העיקריות בחברה, בנק דיסקונט ובנק הפועלים.

שופטים לחצו

על הח"כים

ח"כים בוועדת־הכספים של הכנסת הופתעו לקבל בשבוע שעבר שיחות־טלפון משופטים. הם התבקשו שלא להחליט על קיצוץ של עשרה אחוז משכרם.

הדבר עורר רוגז בקרב חלק מחברי־הוועדה.

תפוסת־שיא

למצריים

ישראלים רבים נוסעים עתה בקו אגד מתל־אביב לקאהיר דרך רפיח, לסיורים קצרים במצריים.

הסיבה לגידול היא, שכל נוסע יכול לקבל בבנק שלושת אלפים דולר, והוא גם פטור מתשלום מס־נסיעות.

„אליאנס" בצרות

ההודעות והידיעות, המוסרות על התאוששות במיפעל צמיגי „אליאנס" — רחוקות מלהיות מדוייקות.

כוונתן אחת: ליצור אורכה נוחה לשם־גיוס הון, שהחברה זקוקה לו כדי להתאושש. לא מן הנמנע שייערכו בקרוב שינויים פרסונליים בצמרת החברה.

מספרד

ללוס־אנג'לס

שדרי הספורט גידעון הוד, דני דבורין ודרמי יצדור ייצגו את הרדיו באולימפיאדת לום־אנג'לס, שתיערך הקיץ.

ההחלטה לשלוח את שלושתם התקבלה בהפתעה, משום ששמם נקשר למחדל השידורים ממשחקי הגביע העולמי בכדורגל, שהתקיימו בספרד ב־1982. אז נתנן נגדם שדם שידרו מחדרם בבית־המלון, ולא ממגרשי־הכדורגל.

„כור" לא תייצר

נעליים?

„כור" עומדת לבחון מחדש את כדאיות הייצור של נעליים, אחרי שהתברר כי בשנתיים האחרונות לא הניב ענף זה רווחים כמצופה.

גילוי זה היה הפתעה לקהילת כור. משום שהכל היו בטוחים שזהו ענף ריווחי.

בינתיים החליף מנהל מיפעלי הנעליים, דן שנבל, את תפקידו, והוא ינהל את אחד ממיפעלי הקרמיקה.

לדיונים ב„כור" על הענף תהיה השלכה ישירה על 800 עובדים.

תא־כתבים בצפון

הכתבים הצפוניים, המסקרים באופן שוטף את המתרחש בלבנון, בגולן ובגליל, נפגשו בשבוע שעבר במלון בטבריה והחליטו על הקמת תא נפרד, כדי להגן אל אינטרסים ספציפיים שלהם.

הרקע להתארגנות — אי־בהירות בקשר לתחומי הסיקור שלהם.

תפריט־תייר במלונות

כל המיסעדות בבתי־המלון בארץ יציגו בקרוב „תפריט תייר" — ארוחה מלאה במחיר מוזל.

אם בתוך שבועיים לא יסכימו המלונאים להציג תפריט כזה, יוציא שר־התיירות צו־פיקוח מתאים.

סא"ל נתפס

בגניבה

סגן־אלוף בשירות סעיל נתפס בגניבה מחנות „סופרסארם" בהרצליה, בצהרי יום־השישי שעבר.

קציין־הביטחון של המקום עצר את האיש, שהוא בעל תסקיד צבאי רגיש. הוא נחקר במישטרה, שוחרר בערבות ותיקו יועבר לפרקליטות.

נופש בגדה

חברה חדשה ליזמון פרוייקטים של אתרי־נופש בגדה המערבית החלה לפעול באחרונה.

שותפיה הם חברי מרכז תנועת־החרות: אבי דוראי, יועצו לשעבר של אריאל שרון, שמואל פרסבורגר מירושלים ואיש העסקים דויד („דודו") מור.

תיק ריגר־פישמן

מתעכב

תומר־החקירה, שהועבר לפרקליטות מיסוי וכלכלה, נגד יוסי ריגר ואליעזר פישמן — מטופל באיטיות.

אנשי הפרקליטות מתקשים להכין כתבי־אישום מקיפים נגד השניים, בעניין עבירות־לכאורה שביצעו לפני שנה בקרן הנאמנות רונית.

הסטודנטים הימניים

מתארגנים

סטודנטים חברי תנועת־החרות מתארגנים לפעולה בקמפוסים.

ישראל כץ, לשעבר יושב־ראש התאחדות הסטודנטים הארצית, מונה כיושב־ראש הוועדה המיוחדת לענייני סטודנטים במצודת זאב.

סטודנטים נגד הרקטור

תלמידים בפקולטה למישפטים באוניברסיטת תל־אביב מתכננים צעדים יוצאי־דופן נגד רקטור האוניברסיטה, יורם דינשטיין, שהוא גם מרצה בחוג.

לטענת הסטודנטים, פוגע דינשטיין בתלמידים, מעליב ומשפיל אותם. הם החליטו לשים לכך קץ.

צפוייה מילחמת

רעפים

במיסגרת המילחמה שמנהלים התעשיינים נגד ייבוא במחירי־היצף, הם יכחרו במיקרים קלים כהוכחה שמישרדי־הממשלה מאשרים ללא הקפדה ייבוא של מוצרים בעלי איכות ירודה.

המוצר המייובא הראשון יהיה רעפים דקורטיביים לגגות.

במדינה

(המשך מעמוד 6)

האפשרות השניה של יאנוש: לסגת לזהראני או לליטאני, ולספח את דרום־לבנון למעשה לישראל.

מבחינה מעשית, גם „פיתרון" זה מופרך מעיקרו (ראה מיסגרת). והוא יכניס את ישראל לבוץ של ויאט־נאם חדשה.

אם כן, מהו הפיתרון האמיתי? גם יאנוש אינו יודע.

היסטוריה
לפני 30 שנה

מיסמכים חסויים מזעזעים: בן־גוריון, שרת ודיין שיקרו לציבור בדי למנוע שיחה שלא היה לרצחם

עוד פרשה היסטורית עלומה התגלתה השבוע כאשר נמסרו לפירסום מיסמכים בריטיים חסויים, בתום תקופת 30 השנים שנקבעה בחוק הבריטי.

תוך כדי כך אושר גילוי שהעולם הזה פירסם אותו פעמים רבות בשנות ה־50: שעם תחילת המהפכה המצרית (1952) היה מנהיגה, גמאל עבד־אל־נאצר, מוכן לשלום עם ישראל. רק כאי־ר ביצעה רשת־חבלה ישראלית את „העסק ביש" המפורסם בקיץ 1954, (הפיגועים במוסדות־ציבור בקאהיר ובאלכסנדריה), ובעיקר אחרי שדויד בן־גוריון שלח את צה"ל להתקפה מאסיווית על הצבא המצרי בעזה בלילה האחרון של פברואר 1955, החל עבד־אל־נאצר פנוי נגד ישראל.

משה שרת, שר־החוץ וראש־הממשלה באותה תקופה, הכחיש את הדברים במילים בוטות, האשים את העולם הזה בשקר. גם שאר רובדי המימסד חזרו על הכחשה זו, ועל הטענה ש„אין עם מי לדבר".

שני תנאים. המיסמכים הבריטיים גילו עתה כי בן־גוריון, שרת ועמיתיהם (ובראשם משה דיין ושימעון פרס) רימו את הציבור במשך שנים.

פקיד של מישרד־החוץ הבריטי דיווח ב־1953 לממשלתו כי ראה בידי האמריקאים מיסמך, שלפיו ביקש שר־החוץ המצרי מחמוד פאוזי, לפתוח במגעים עם ישראל לשם השגת שלום מלא.

פאוזי פנה לראלף באנץ', סגנו האמריקאי־כושי של מזכיר האו"ם, שהיה מעורב בהשגת הסכמי שביתת־הנשק אחרי מילחמת־העצמאות. הוא הודיע לו שמצריים מוכנה לשלום עם ישראל, בשני תנאים: יישוב הפליטים ותשלום פיצויים להם, ותיקוני־גבול בנגב.

שני התנאים לא היו מפתיעים. בעיית־הפליטים היתה אז המיכשול העיקרי לשלום. תשלום פיצויים לכל הפליטים, ברוח הפיצויים שעליהם ניהלה אז ישראל משא־ומתן עם גרמניה, היתה תביעת־מינימום סבירה.

לפי תוכנית־החלוקה של האו"ם, היה חלק מן הנגב צריך להשתייך למדינה הפלסטינית הערבית, אך הוא נרכש על־ידי ישראל. מצריים, שהחזיקה ברצועת־עזה, לא ויתרה על אדמה זו. שבגללה פרצו מדי פעם תקריות גבול. היא גם לא הכירה בשילטון הישראלי באילת. מפני שישראל תפסה את השטח אחרי כניסת הפסקת־האש לתוקפה. (לפי תוכנית־החלוקה, היתה אילת צריכה להשתייך לישראל.)

היה עם מי לדבר. יתכן שתנאים אלה היו אז בלתי־קבילים. יתכן גם שהיוזמה המצרית לא היתה כה נחרצת כפי שנדמה. אבל דבר אחד בטוח: מצריים שקלה אז אפשרות של שלום. וניתן היה לנהל על־כך משא־ומתן.

תחת זאת טענה ממשלת־ישראל כי „אין עם מי לדבר", שיקרה לציבור ונקטה פעולות, שהפכו את מצריים לאוייבת מושבעת במשך 25 השנים שלאחר־מכן, שבהן פרצו ארבע מילחמות עקובות־מדם.

(המשך בעמוד 16)

שמיר מתפקד אך אין לו סיכוי ★ יהודה בן־מאיר התפוטר בכוח וזומם נקמה ★ דב בן־מאיר מדבר על ממשלת איחוד ומרגיז את חבריו, הרוצים בבחירות

לקראת בחירות מוקדמות

את **מצבה** העגום העכשווי של ממשלת־שמיר ניתן להסביר אך ורק בפער שבין המצב „האובייקטיבי", שאותו ירשה, כביכול, ובין היכולת הניהולית הגבוהה־יחסית של קברניטיה.

ממשלת ההמשך, שבה מיוצגים כל המרכיבים הפוליטיים שהמיטו אסון כלכלי וביטחוני על ישראל, אינה מסוגלת להחלץ מהמצב. שאליו הובילו מנחם בגין, אריאל שרון ויורם ארידור.

כל היתרונות החשובים של שמיר ואנשיו בתחום התיפקוד אינם מסוגלים למחוק את החוב החיצוני, או לשנות את המרכיבים הבסיסיים של הסיכסוך הישראלי־ערבי. לכך מתוספת העובדה שראשי השילטון מודרכים אף הם על־ידי השאיפה להוסיף ולהתנחל בגדה המערבית, ובמידה פחותה יותר ברצועת־עזה. במטרה להביא לסיפוח השטחים הכבושים לישראל.

ליעד מרכזי זה שותפים יצחק שמיר, משה ארנס ויגאל כהן־אורגד, ושרים שאינם שייכים כיום לצוות המוביל, כמו דויד לוי, מרדכי ציפורי, אריאל שרון יעקוב מרידור. משה ניסים ואליעזר שוסטק. גם יתר השרים שותפים לשאיפה זאת, במידות שונות של התלהבות ומחוייבות.

זהו קנה־המידה היחיד הנקוט בידם. כדי לשפוט את כדאיות השהייה היקרה בדם ובדמים בלבנון. לבנון נתפסה כחלק מהמאמץ לסיפוח הגדה והגולן, וזוהי האספקלריה שדרכה נבחנים גם היחסים עם סוריה.

סוגיות־ביטחון אמיתיות, סידרי־עדיפויות, שיקולים טאקטיים ואס־טראטגיים — כל אלה נקבעים בהתאם לפריזמה הסיפוחיסטית. שיקולים אלה, ומישקלם האידיאולוגי המכריע בעיני השלישיה המובילה, הכאילו־„פרגמטית". מונעים כל אפשרות וסיכוי לפתור את הבעיות הכלכליות של ישראל (ראה הנדון).

מיליארדי הדולארים ללבנון ולהת־נחלויות הופכים את כל הדיבורים על הידוק־החגורה, קימוצים וחסכונות ללעג לרש ולבדיחה תפלה.

השוני היחידי המבדיל את הצוות שמיר־ארנס־אורגד מ־קודמו, בגין־שרון־ארידור, הוא בנחישות דעתה של ההנהגה הנוכחית להטיל חלק ניכר מהעומס הכלכלי על הציבור, לחתור לקיצוצי־שכר, להילחם באינפלציה ובפער במאזן התשלומים באמצעות אבטלה.

מדובר במדיניות שמרנית מובהקת בתחומי הכלכלה והחברה, לעומת האשלייה הפופוליסטית שיצרו אנשים כמו יורם אריזור ודויד לוי.

שמיר עלה לשילטון כשהקופה כבר התרוקנה לגמרי על־ידי מחדלי קודמיו, ועובדה זאת קיזזה את היתרון היחסי שיש לו על בגין כ„מנג'ר".

ההתמרמרות בציבור, אובדן האמון בממשלה ובמוסדות כמו הבנקים והמטבע הישראלי, מניבים סקרי דעת־קהל, היוצרים פאניקה במיפלגת־השילטון. דויד לוי, למשל. מבין היטב את חומרת מצבו של הליכוד מבחינה פוליטית, והוא משתדל לשכנע את עמיתיו בצורך לפעול בצורה שתבטיח את השילטון במדינה. ולא רק לדאוג לכלכלה.

שמיר עדיין מנסה לפעול כמדינאי, המתעלם משיקולים מיפלגתיים קטנוניים.

המניע של שמיר נובע, במידה רבה, מתדמיתו העצמית. שמיר סבור שהוא איש ממלכתי מטיבעו, והוא מגלה אדישות מוחלטת להפצרות חבריו לשעבר מלח"י, לקבל ג'ובים בזכות ערבים המשותף.

מקוריביו דיווחו השבוע ל„העולם הזה" על „קשיי תיק שורת" שיש להם עם ראש־הממשלה.

שמיר מסרב להאזין לרכילויות על המצב במיפלגה, מסרב להתערב בסיכסוכים פנימיים, ועד כה לא נקף אצבע למען נאמנו הצעיר, ח"כ רוני מילוא, השואף לתפקיד יו"ר מזכירות תנועת־החרות.

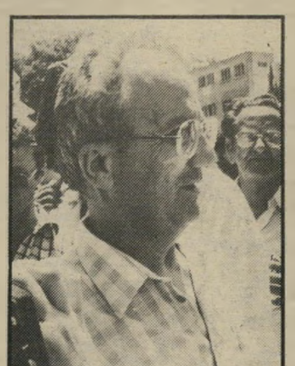
רק שני ח"כים מגדירים את עצמם כאנשי־שמיר לכל דבר: מילוא וסגן־שר־החקלאות, מיכאל דקל. שניהם צורפו, אומנם, למעגל ההתייעצויות המצומצם של שמיר, אבל לאחרונה הבחינו בארישותו של ראש־הממשלה לנעשה בתנועה. הם סבורים שהוא עלול לשלם מחיר יקר עבור הנחת המיפלגה, מה גם שיריביו, דויד לוי ואריאל שרון, משקיעים מאמצים ניכרים בסניפים.

הצלחה ניהולית בקבינט לא תסייע לשמיר ולאנשיו, אם תפריון נגדם סערה של ממש ברחוב.

להעולם הזה **נודע ממקור מוסמך במישרד ראש־הממ־שלה, שסגן־שר־החוץ, ח"כ יהודה בן־מאיר, פוטר למעשה על־ידי שמיר בעצת שרי־הסנים, הד"ר יוסף בורג.**

יהודה בן־מאיר
לא כל־כך אהוב

דב בן־מאיר
לא כל־כל חכם

מכריו של בן־מאיר מספרים שהוא ממורמר. ובחור כל־כך מוכשר וכל־כך מלא שינאה מהווה, ללא ספק, סכנה לקואליציה. אנשי דור־ההמשך במיפ־לגת־העבודה מתעבים את בן־מאיר, בניגוד ליחסם האוהד־יותר כלפי שר־החינוך, זבולון המר. הם ראו בבן־מאיר מאו ומחמיד ליכודניק מובהק. והאשם העיקרי בשידוך הממושך בין המפד"ל והליכוד.

יחם ריגשי זה לא השתנה, אבל ההערכה היא עתה שדווקא בורג צמוד בטבורו לממשלת־הליכוד, ואילו בן מאיר עשוי עתה לבגוד בבעליו־בריתו לשעבר.

הנסיונות של המערך לכרסם בכוחה של הקואליציה, „לגרד" שכבות חלשות, ולפגוע ביכולתה של הממשלה להצליח בהצבעות בכנסת, הם, כמובן, לגיטימיים. עם זאת, מותר לפקפק בתבונה, מנקודת־ראותו של המערך דווקא, של החתירה להקים ממשלה „חלופית" בכנסת הנוכחית.

יש חברים מרכזיים במערך הרואים בהחיכה בזאת אסון פוליטי ואלקטורלי ממדרגה ראשונה. ח"כים לא־מעטים ממיפלגת־העבודה, אמרו ה־שבוע להעולם הזה שמעשה כזה איננו אלא התאבדות ובכייה לדורות.

החשבון שלהם הוא נוקב וברור. וקשה מאוד להתווכח עימו. טוענים ח"כים אלה: „ממשלת מערך + קבוצת מודעי + בוגדים מהמפד"ל + תמ"י המושחתת תהיה שנואה על רוב חוגי־הציבור. תוך פחות מחודשיים ייחסו לה את כל מחדלי ממשלות־הליכוד. אנשים כמו שימעון פרס וחיים כר־לב, שיעמדו בראש המימסד המדיני־ביטחוני (אולי גם יצחק רבין ואבא אבן) וגד יעקובי או עדי אמוראי, שינהלו את הכלכלה, יוקעו אל עמוד־הקלון כאחראים לאינפלציה, לגירעון במאזן התשלומים, למצב בלבנון ובשטחים. לעשות את כל זה רק מפני ששימעון פרס רוצה למנוע בכל מחיר את הכתרתו של יצחק נבון — זה מעשה טירוף!"

עסקנים אלה סבורים שיש לתת לליכוד לבוסס בבוץ שלו, להתסיס את הציבור בתבונה וב„מינון נכון", ולנצח את הליכוד בבחירות. לא במשא־ומתן בחדרי־חדרים עם פושטי־רגל פולי־טיים מסוגם של יצחק מודעי, יהודה בן־מאיר או אהרון אזן.

חגים אלה, שמעמדם במיפלגת־העבודה מתחזק והולך, מגלים חוסר־סבלנות גם כלפי הדיבורים על ממשלת־אחדות־לאומית. הצצים מפעם לפעם. בעיקר יצא השבוע הקצף על המישנה לראש עיריית תל־אביב, ח"כ רב בן־מאיר, שקרא השבוע שוב להקמת ממשלה עם הליכוד.

חברים־לסיעה בינו את בן־מאיר כ„טיפש מוחלט", והזכירו את תמיכתו הנלהבת באריאל שרון, בשלושת החודשים הרא־שונים של המילחמה.

פני המערך הם, אם כך, להתמודדות נוקשה מאוד עם הליכוד בבחירות לכנסת ה־11.

חיים ברעם ■

המלך והקיסר

המצב הכלכלי הקשה במשק מקשה מאוד גם על המערך, ובעיקר על הנהגת ההסתדרות.

חברות הסתדרותיות רבות נתקלות בקשיים רבים, ובכללם קשיי־נזילות. בימים אלה של ועידי־עובדים המחפשים סיוע ומנהיגות בהסתדרות, עסוקים ירוחם משל וישראל קיסר בסיכסוכים הקשים בין ראשי „חברת־העובדים". מזכיר „חברת־העובדים", דני דיזוזלו, מסוכסך עם מנכ"ל „שיכון־עובדים", ח"כ רפי ארדר.

ירוחם משל מבין שפיטורי עובדים במימדים גדולים ינטרלו אותו, וימנעו ממנו מלצאת נגד צעדים דומים של ממשלת־הליכוד. האוצר מודע לקשיי ההסתדרות. חברת־העובדים וקופת־חולים, ומשתמש בהם כאמצעי־סחיטה נגד משל וקיסר. מכאן שתיקתה היחסית של הנהגת ההסתדרות, והעובדה שרוב המאבקים מונהגים על־ידי עסקני־מערך בדרג נמוך, ואף נמוך מאוד.

על רקע זה ניתן להבין את יוזמתו המחודשת של ח"כ אברהם כץ־עוז להדיח את משל ולמנות במקומו את קיסר לתפקיד המזכ"ל. למעשה, אין שום הבדל אידיאולוגי, פוליטי או אפילו תיפקודי בין השניים. זהו פיתרון רחוק, פרסונאלי, בהעדר מדיניות אלטרנטיבית.

משל הוא ממש התגלמות חזותית של עסקן מזדקן הדבק בכיסאו, בעל מיבטא ואיפיונים שהפכו כבר לקלאסיקה בפולקלור הישראלי. הוא קורבן קל. אולי קל מדי. אבל אין בסילוקו משום שינוי אמיתי של דברים מהותיים בהסתדרות.

עם זאת, יש להחלפתו תומכים רבים בסניפים ובקרב העסקנים הצעירים־יחסית (45־55 בוועד־הפועל. המהומה במשק והתיסכול הרב כאיגודים עשויים ללכד חברים רבים סביב רעיון ההדחה, ואפילו כושר־התימרון המפורסם של משל יעמוד במיבחן קשה ביותר.

השחקן שמואל וולף הדביק נשיקה ללחי אשתו — וכמוהו נפרדו המוני ישראל בלי צער מהשנה שהיתה — ובלי תיקווה רבה לקראת השנה הבאה: 1984

אף **טיפת־גשם** לא ירדה באותו לילה מהשמים לשמח את לב החקלאים. אבל מטר של כסף נפל מכיסיהם של חוגגים רבים, אשר חגגו את סיום שנת 1983, ובלי הרבה תיקוות כלב קיבלו את השנה האזרחית החדשה.

חסרון־הכיס, הקיצוצים ואיזון סל־הקניות, לא הורגשו בלילה שסיים את שנת 83' ופתח את 1984.

נשפים מפוארים נערכו בבתי־מלון. בהילטון בתל־אביב חגגו אנשי המושבה הדיפלומטית של ישראל, בריקודים ובסעודה מפוארת שכללה

1983: שלום ולא

נשיקה קולנועית הנופיק ובעל ה־אולפנים וחוגרת ג־ג, מנחם גולן, נושק לאשתו רחל. רחל הורידה את המישקפיים דקה לפני חצות, אחזה בבעלה, הוא התכונן, כיוון את פיו ובדיוק בחצות נשק לאשתו. אחר־כך הכריז גולן על פתיחת השנה החדשה ובירך את הנוכחים. משמאל: יורם גלובוס ואפרים קישון שבא לביקור בישראל לקראת השנה החדשה.

מעדנים כמו ניתחי בקר, דג סול, ברוקלי עם שקדים, עוגה, שני סוגי יינות, שמפניה ולסיום זיקוקי דינור, כל זה עלה 130 דולר לזוג. ההכנסות היו קודש למועדון וראייטי.

התוכנית נקראה אלף לילה ולילה ואחד המעדנים שהוגשו נקרא אגדת שחרזדה.

במלון אסטוריה חגגה המושבה הבולגרית בישראל וגם שם היה מצב־הרוח מרומם. זוג כרטיסים עלה 100 דולר, שכלל להקת קבארט שהגיעה מבולגריה, ולאלו שלא יודעים בולגרית הובטח שהלהקה יודעת לשיר גם בעברית.

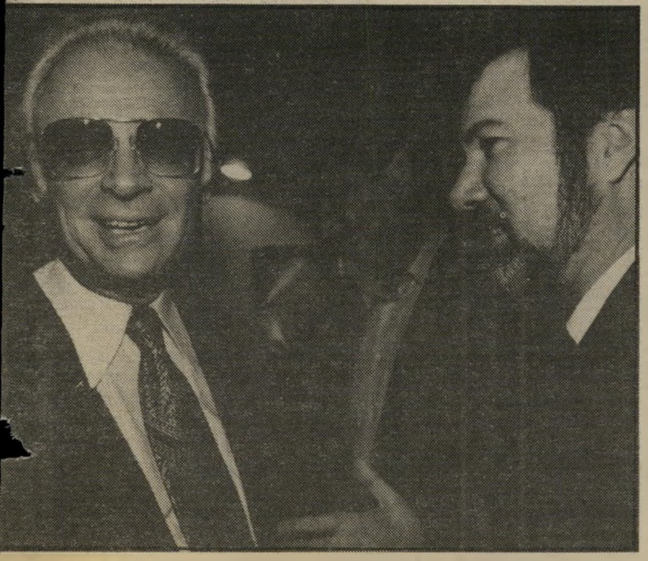
באיזור דיזנגוף היו בתי־הקפה מלאים והרחובות היו פקוקים. צופרי המכוניות עבדו שעות נוספות, והמרכזות הפכו למיגרשי־חנייה למכוניות. תורים ארוכים השתרכו באיזור הצפוני של רחוב דיזנגוף, שם עמדו האנשים, וחיכו שיתפנו שולחנות כדי שיוכלו לסעוד את ארוחת־הסיום של 1983. בחלק מהמיסעדות הוזמנו מקומות מראש.

באולמי החתונות אשר ברחוב המסגר בתל־אביב, קיבלו החוגגים את השנה בשיר המושר בפי הזמר חיים משה. מהרמקולים שהיו מכוונים לרחוב, שר חיים משה לינדה, לינדה. הוא ושימי תבורי הם הכוכבים האמיתיים של האולמות. רבבות חוגגים שילמו כסף רק לראות ולשמוע את שני הזמרים.

באולמי לחיים, שילם כל זוג 2500 שקל תמורת התוכנית האמנותית בלבד.

באולמי דליה הסמוכים שילמו עבור זוג כרטיסים שכלל ארוחת־ערב בסיגנון „רבע עוף", 5500 שקל.

דרומית לרחוב המסגר, ביפו, היו מועדוני־הלילה גדושים אנשים עטויי פרוות ויהלומים. במועדון נובמבר הצטופפו כאלף איש. אמר בעל המקום:

השעה 11.59 השחקנית גילת אנקורי רגע־לפני, כשהיא מכוונת את פיה אל פי בעלה, דקה לפני חצות. אחרי שבירכו אחד את השני בנשיקה ואמרו שלום לרוק הדסון, הלכו.

„זה זמן רב שלא היו פה כל־כך הרבה אנשים".

במועדון המערה ביפו, בידרו את הקהל, תמורת 2500 שקל, הבדרן דורי בן־זאב והזמר יזהר כהן. בנוסף הוגשה ארוחה קלה שכללה גם שמפניה.

במועדון אריאנה היתה השימחה אמיתית. כשהופיעו הזמרים זוהר ארגוב ושימי תבורי.

לאורך רצועת־החוף הקטנה, ברחוב הירקון, קושטו המיסעדות ובתי־הקפה, שהיו הומים מתמיר.

תושב חולון, אברהם לוי, שהשאיר שם, כדבריו, כ־120 דולר, אמר: „המצב־רוח נאחס. זה בשביל לשפר את מצב־הרוח, אבל לא את הארנק."

גם הקולנועים של ישראל עשו לעצ־מם מסיבה. הם חגגו בבית ארלוזורוב, בחסות המפיקים מנחם גולן ויורם גלובוס. את המסיבה כיבדו בנוכחותם כוכבי הסרט השגריר. רוק הדסון אומנם הגיע כמעט בחצות, אבל רוברט מיצ'ם ואישתו לא הגיעו כלל.

שם, על רחבת־הריקודים, רקדו צוות ההסרטה והאורחים לקול מוסיקת רוק. בחוץ עמדו שתי מכוניות ענקיות של חברת ההפקה ג־ג. במכוניות אלה הוכן לאורחים הכיבוד שכלל בורקאס, שניצלים, פשטידות וסלטים. אבל גולת־הכותרת של הכיבוד היו הפיצוחים — שקדים, בוטנים, פיס־טוקים — והמשקאות החריפים. סיר הפונץ' הענק שהתמלא כל הזמן, גרם הרבה צרות. מהשעה 11.30 ועד חצות הובלו תשע נשים על־ידי גברים, כשהן מעולפות.

אין ברירה! השחקן יהודה אפרוני הבטיח לאשתו שרק איתה הוא מתנשק, ואכן קיים את הבטחתו החגיגית. „אין ברירה," הכריז אפרוני במסיבת הקולנוע, „ואם מי אני יכול להתנשק כשהאשה לידי?" בשעה 12.00 הוא אכן נשק לאשתו, ובאותה השעה נעלם האורח רוק הדסון.

בחצות עלה רוק הדסון בגרם המדרגות והתיישב לו שם. הוא פשוט כעס ששנת 1983 הסתיימה. הכוכב קיבל את השנה החדשה בפנים זועפות, וכמה דקות אחר כך הסתלק מהמקום עם הכפיל שלו.

להתראות!

הרה בראזילית אביבה כהן, סטודנ־טית לספרות ואנג־לית באוניברסיטת תל־אביב, רוקדת עם מרקיד המסיבה, השדר אלי ישראלי. מימין: ריבקה מאיר.

רוק הדסון הבודד כוכב הקולנוע רוק הדסון הגיע בגפו למסיבה שערכו האולפנים. בתחילת הערב הסכים להצטלם, דיבר עם הספרית והמאפרת וניענע את גופו.

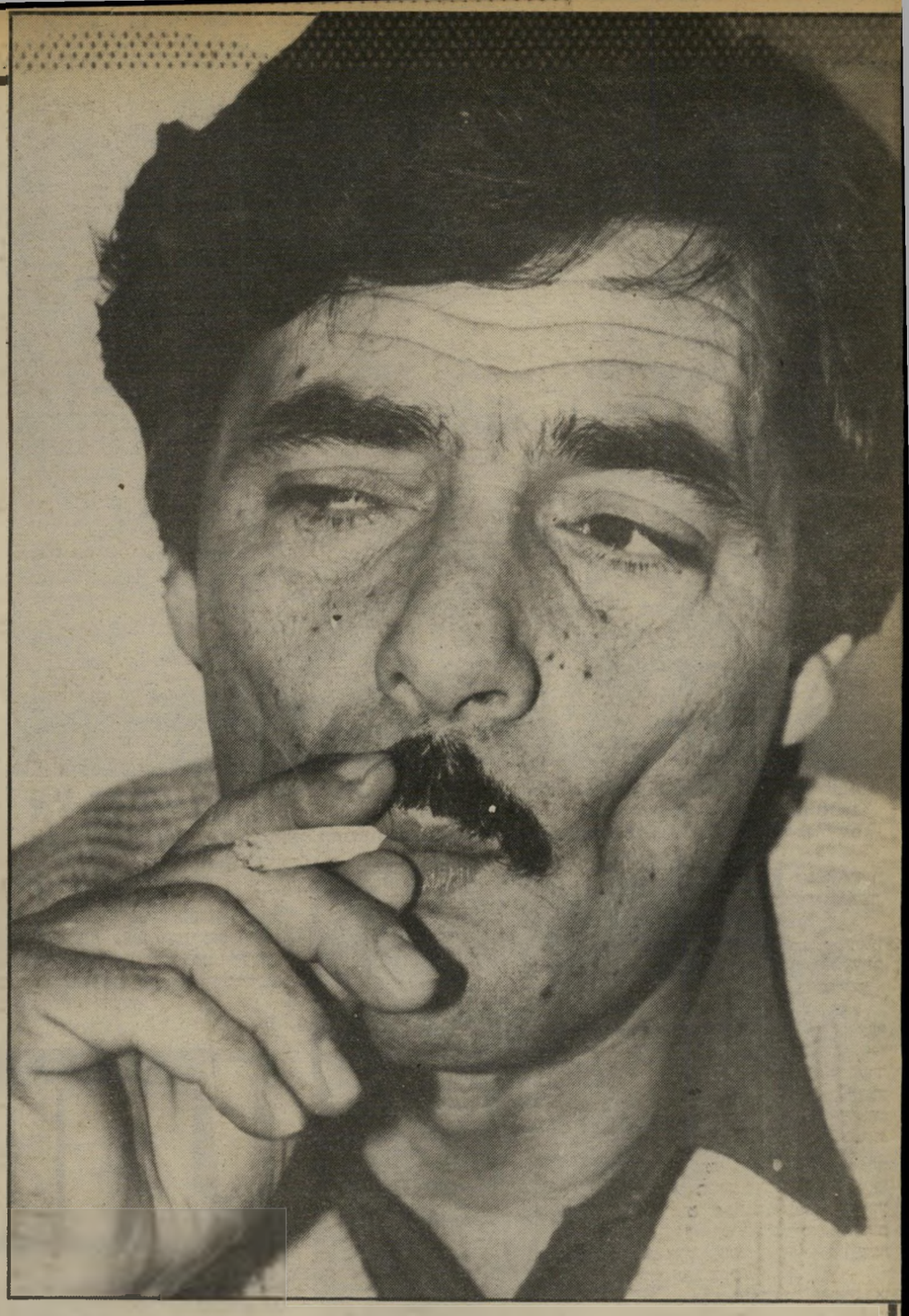
אך פניו הזועפות של הדסון לא שיבשו את השמחה. רבים התנשקו עם בנות זוגם. ומנחם גולן ואשתו רחל המתינו לכוכב הבא, שהבטיח להגיע אם לא ב־1983, אז בוודאי ב־1984.

צפונה לתל־אביב במלון דן אכדיה, אשר בהרצליה, חגגו הבראזילים לקצב מוסיקת הסמבה את תחילת השנה. שם הושבו האנשים מסביב לשולחנות, אבל מהר מאוד הם קמו ופינו לעצמם רחבת־ריקודים. של עלתה כל השימחה 50 דולר לזוג.

הישראלים שידעו בשנת 1983 גזירות כלכליות, תהפוכות ומתחים, כשהצבא עדיין יושב בלבנון ומנבאים מילחמה וקשיים גדולים עוד יותר, החליטו כנראה לשכוח ללילה אחד את הנבואות השחורות ולנסות בכל זאת לפתוח את השנה החדשה בחגיגות. אבל לא כולם הצליחו לשמוח. „כל שנה בחצות אני שיכור כלוט, אבל השנה אין שום שימחה ואין לי שום חשק לחגוג," אמר אחד החוגגים.

ציפי מנשה

בן הח"כ במלתעות הפשע

ח"כ רפי סוויסה מספר על בנו דויד, שנעצר בצרפת כבלדר הרואין, ואומר: "יתכן שאחי הקצין ידע על כך שמישטרת ישראל מוסרת עליו מידע לצרפתים!"

הצעיר השחרחר, שהתייצב בדרכו של ח"כ רפאל ("רפי") סוויסה, ביקש אותו לעצור. "אני מוריס אזולאי. יש לי בעיות עם המישטרה, אתה צריך לעזור לי. שכרתי את בית־הקפה הדקלים ברחובות, והשוטרים עושים לי צרות." אמר. "אתה תעזור לי?"

השבוע, כאשר ארז את מיזוודותיו, נזכר רפי סוויסה בפגישה מיקרית זו, שאירעה לפני כמה חודשים. הוא התכונן לצאת לפאריס, שם עצור בנו, דויד, יחד עם עוד שלושה צעירים ישראליים, החשודים בהברחת־סמים.

מוריס אזולאי, שביקש את עזרתו של הח"כ, הוא אחד הצעירים שנעצרו ביחד עם דויד סוויסה בפרשת מיזוודת־הסמים בת חמישה הקילו־גרמים, שהביא עימו דויד סוויסה מתורכיה לצרפת.

מאז הפגישה המזורה, לא פנה עוד אזולאי אל הח"כ, שהוא יושב־ראש המועצה המקומית של מזכרת־בתיה, למרות שהזומן לשוחח בתנאים יותר נוחים, ולא בקרן רחוב.

דויד סוויסה בצה"ל
פגיעה בראש באימון תותחים

פגיעה בראש, עיניים אדומות

האם חושד סוויסה־האב כי ה־מדובר במזימה לפגוע בו באמצעות בנו? האם מישטרת־ישראל היא זו שמסרה לצרפתים על "קשר" הסמים הישראלי, שבו שימש סוויסה־הבן כבלדר?

"זה אתם אמרתם," השיב רפי סוויסה בזהירות לשאלות העולם הזה. "אני חוקר בכיוון הזה, אבל אני לא יודע. עד שלא אברר את הדברים, לצערי, אני לא פוסל שום אפשרות.

"אני אחראי למוצא פי ומשתדל שלא ללכלך שום אדם, כל זמן שאיני בטוח. אם אכן יתברר שהכיוון שאני חוקר אותו הוא הנכון, זה יהיה אחד הסקנדלים הגדולים במדינה!"

דויד סוויסה ואביו במזכרת־בתיה
מותר להכות את מי שאין לו אב ח"כ?

סיפר ח"כ רפי סוויסה:

בני היה השעון־המעורר של הבית. כך גם קראתי לו, סיפר השבוע רפאל סוויסה. הוא היה מתעורר מוקדם, רץ למכולת, מביא את הלחמניות החמות, את החלב, שם את המים על האש ומכין את התיק לבית־הספר.

השינוי התגלה אצל דויד אחרי הפגיעה שלו. הוא נפגע בראשו באחד האימונים בצה"ל. קודם כל נעלמה אותה העירנות. הוא הפסיק לקום מוקדם.

אחר כך באו כאבי־ראש חזקים, שתקפו אותו יום־יום. היו לו

סחרחורות. הוא היה מתעורר, אבל לא היה יכול לקום. הוא התלונן שראשו כבד. היה עובר הרבה זמן עד שהיה מצליח לקום, היה עובר זמן עד שהיה מתרגל לאור.

הוא לא היה צריך לראות אור, אלא חושך. העיניים שלו היו ארומות. היינו זהירים, היינו פותחים את החלון לאט־לאט. ראש זה ראש. זה לא יד, זה לא עין, זה ראש.

אחרי שהשתחרר מצה"ל בגלל סוג־בריאות נמוך, דויד רצה לעבוד בתעשייה האווירית. שם אמרו, שבגלל סוג־הבריאות הירוד שלו לא יכולים לקבלו.

לא פנינו למישרד־הביטחון. רצינו להסתדר בכוחות עצמנו. אחרי שנה וחצי התקבל כמכונאי־רכב בחיל־האוויר, אך התחילו שם הפיטורים וגם דויד פוטר, אחרי שעבר פחות משנה. זה היה לפני ארבע שנים.

לצערי, לא יכולתי לעזור לו. כדי שלא יגידו כאן באיזור: „אבא עזר, אבא סידר." שיגידו שאני יכול לעזור לאחרים. אמרתי לעצמי: שהבן יסתדר בכוחות עצמו.

חשבנו ביחד מה לעשות. כל עבודה הקשורה ברעש היתה מפריעה לו. מנועים או מוסכים לא באו בחשבון. הוא אוהב אתרים יפים, אוהב מים. הוא רצה להקים בארץ מיפעל למיזרקות. דויד נסע לצרפת כדי ללמוד כל מה שקשור במיזרקות. זה היה לפני שנתיים וחצי. הוא נשאר בצרפת כמה חודשים, למד, ראה דברים, תפס את העסק הזה. כשחזר הוא הקים מיפעל, חברה עצמאית.

דויד נפגש עם מהנדסים, התרוצץ, עבד. אבל הקשיים לקום בבוקר הלכו והחריפו. בינתיים העסק שלו לא כל־כך הלך, כי התודעה בארץ לנושא המיזרקות היא ירודה. לא היתה התעניינות ולא היתה דרישה לזה. כל הכספים שדויד חסך, הלכו לטימיון.

הוא נשאר בלי שום דבר. היו ימים שהוא נכנס ממש לדיכאון. הדיכאון שלו התבטא בכך שנשאר בבית, בחדר שלו, באדישות מוחלטת.

לאור המצב פנינו למישרד־הביטחון ודרשנו את עזרתם של אנשי־השיקום. אמרתי להם: זה לא אותו הבן ששלחתי לצבא. צריך לעשות משהו.

הם הודיעו שיעזרו לו ברכישת רכב או משהו כזה. בסוף נתנו לו פטור ממיסים על רכב.

בני מישפחת סוויסה עמדו לקנות את המכונית השבוע. אך זה היה מאוחר מדי. ממשיך סוויסה־האב:

זו היא שאלה: למה הוא נסע לתורכיה? הוא נסע בלי להגיד לי. הייתי בטוח, צרפת, בראש מישלחת של השילטון המקומי. זה היה ב־5 ברצמבר. סיכמנו לקנות את הרכב מייד אחרי שאחזור.

יומיים לפני שחזרתי הבחור נעלם, פשוט איננו. חזרתי ב־15 לחודש דצמבר.

ידעתי שאין לו כסף. לא רציתי לפנות למישטרה, להודיע שהבחור נעלם, כדי לא להכניס את המישטרה

אחות טלי סוויסה עם תמונת אחיה
„שתקנו כשנעלם, כדי שלא תתעורר פאניקה בציבור"

ואת המדינה לפאניקה, שלא יגידו: הנה עוד צעיר שנעלם.

חיפשתי אותו בכוחות עצמי. אצל בני־מישפחה פה, אצל בני־מישפחה שם. אנו מישפחה ענקית בכל הארץ.

הוא לא אמר לאף אחד שהוא נסע לחו"ל. ידעתי שבתקופה זו, כשאני רחוק ממנו, תוקף אותו היאוש הרגיל.

למה הוא נסע? אין לי מושג. כנראה שבאו אליו ושיכנעו אותו להצטרף לנסיעה, לטיול.

הוא תמים כזה, לא מכיר את הסיפורים. אומנם הוא נסע איתי כמה פעמים לפאריס, אבל על תורכיה הוא לא יודע שום דבר. כי אילו היה יודע שמי שנוסע לתורכיה הופך מייד חשוד בעיני המישטרה, הוא לא היה מגיע לדבר הזה.

עכשיו אני יודע שהוא נסע לבדו. אותם החברים, שפיתו אותו, נסעו למקום אחר, לא יודע לאן.

בפאריס עצרו אותו, ובתוך המיזוודה שלו היה הרואין.

אני מבין שהבחור הזה נפל במלתעות של עבריינים מומחים. אני בטוח שניצלו את התמימות שלו, בגלל השם היותו ללא כל עבר פלילי, בגלל השם של אביו, שהוא ח"כ, בגלל ההופעה שלו, שאינה מעוררת חשד.

אתם שואלים אם מישטרת־ישראל היא אשר מסרה למישטרת פאריס על המזימה של ארבעה ישראלים להבריח חמישה קילוגרם הרואין מתורכיה? לצערי, כל דבר יכול לקרות.

באזיקים למישטרה

כן, כבר היו לדויד התנגשויות עם המישטרה.

המיקרה הראשון אירע זמן קצר לפני שהשתחרר משרותו בצה"ל. נתתי לו את הרכב שלי. ערב אחד הוא חזר הביתה ב־11 וחצי בלילה עם החברה שלו ועוד חברים — כולם בני־טובים.

אנשי היחידה המרכזית של המישטרה, חבר'ה שחלקם מתנהגים כמו סטארסקי והאץ', ראו בחור צעיר בתוך מכונית פורד קורטינה. מייד עקפו אותו ועצרו. יצאו אליו כמה אנשים ללא מדים והתחילו לצעוק. דויד נבהל. הוא אמר לאחד מהם: „מה אתה רוצה מותק, מה אתה צועק?"

המילה „מותק" הרגיזה את הבלשים. „מותק אמא שלך!" צעקו עליו והתחילו להכות אותו. הם משכו לו בשיערות, קרעו לו את הבגדים. פצעו אותו בפנים ובגוף ולקחו אותו באזיקים לתחנת־המישטרה ברחובות.

כשהגיע לרחובות, האנשים בתחנה הכירו אותו. הם אמרו: „חבר'ה, זה בנו של ראש המועצה מזכרת־בתיה!"

השוטרים טילפנו לסגן מפקד המרחב ניצב־מישנה שימעון סביר, שהוא אח שלי, ואמרו לו: „תשמע, בן־אחיך פה, הוא התחצף לשוטרים וקילל." משהו הם היו צריכים להגיד.

זה היה לפני ארבע שנים. קצין־המישטרה גבעתי, שחקר את הפרשה, התנצל אחר־כך לפני.

אני גם יושב ראש הוועד למען השוטר, לכן לא רציתי לעשות בעיות לשוטרים. מחלתי להם, בתנאי שלא יעשו את זה גם לאזרחים אחרים.

והיה עוד מיקרה. לפני שישה חודשים, ישב בני עם חברה שלו בבית־הקפה הדקלים ברחובות, בערך בשעה 11 וחצי בלילה. נכנסו ארבעה אזרחים, אחר כך התברר שהם בלשים מהיחידה המרכזית של מרחב השפלה.

אחד השוטרים ניגש לבני ואמר לו: „אתה, תקום תישפך החוצה!" כששאל למה, השוטרים טענו שהם פנו למישהו אחר. ואז דוד בני השיב להם: „מה אתם רוצים ממנו? וחוץ מזה, איזו מין שפה זו, ומי אתם בכלל?"

הענין הזה נגמר במכות קשות. באו אליי הביתה לפחות 15 עדים, שסיפרו לי כל מה שקרה. חלק גדול של העדים האלה הלכו למישטרה והעידו.

אחר־כך לקחו אותו באזיקים, ואחד השוטרים נתן לו מכה בפרצופו בזוג אזיקים. הבחור חטף שטף־דם בעין, קיבל מכות באוזניים, בגוף ובחזה.

במכונית־המישטרה, בדרך למעצר, כשהתברר לשוטרים מיהו, הם שאלו: „למה אתה לא אמרת מייד שאתה בן של חבר־כנסת?"

השיב בני לשוטרים: „מה זאת אומרת, אם אני לא בנו של חבר־כנסת,

(המשך בעמוד 57)

ח"כ סוויסה עם אשתו (משמאל) בחתונת ידידה
האם היתה מזימה לפגוע באב, באמצעות בנו?

ח"כ סוויסה ואחיו הקצין שימעון סביר
הסכם ג'נטלמני בין ציד־עבריינים ומשקם־אסירים

מאהר יונס (מימין) וכרים יונס (משמאל) נעצרו שנתיים אחרי שנרצח חייל בכביש. הם נחקרו עד שהודו - ואחרי מישפט שנמשך כמעט שנה בסודי־סודות נדונו למוות בתלייה

תלייה - בדנחיים סגורת

עונש מוות - למי?

„תקנות־ההגנה — שעת־חירום", הקובעות עונש־מוות כאחר מעונשיהן, הוטלו מלכתחילה על אזרחי פלשתינה־א"י. תקנות אלה הוצאו על־ידי השילטון המנדטורי, עם סיום מילחמת העולם השנייה, בשנת 1945. מטרתן היתה לדכא את המחתרות היהודיות שהגבירו את פעולותיהן, וגרמו נזקים חמורים לשילטון הבריטי.

לשם כך נחקקו תקנות־ההגנה לשעת־חירום, שיצרו מערכת שיפוט חדשה, המורכבת מאנשי־צבא. יעודה של מערכת חדשה זו היה במפורש לשפוט אזרחים שעזרו למחתרות בביצוע פעולות חבליות שונות נגד השילטונות.

היה כמעט ברור, כי מדינת־ישראל תבטל מייד עם הקמתה את מערכת השפיטה הזו ואת חוקיה הדראקוניים. אולם, למרבית הפלא, הדבר לא נעשה. למרות ששרי־המישפטים במדינת־ישראל, יעקב שימשון שפירא, אמר בעת חקיקת התקנות — בהיותו עדיין עורך־דין — כי תקנות אלה עולות בחומרתן על חוקי גרמניה הנאצית, נותרו התקנות שרירות וקיימות במדינת־ישראל.

תלייה בגלל רישיון

ך ב־1980 **בוטלו** שתיים מתקנות אלה: התקנה שהתירה מעצרים מינהליים לתקופות בלתי־מוגבלות (תקנה 111), והתקנה שהתירה הוצאת צווי־גירוש נגד אזרחי המדינה (תקנה 111).

בשתי תקנות אלה נעשה שימוש רב במשך השנים, ואזרחים רבים נעצרו והוגלו בעזרתן, המכשיר, שהיה המצאת השילטון הבריטי נגד תנועות המרי היהודיות, הפך מכשיר נוח מאוד בידי מדינת־ישראל, במילחמתה נגד תנועות המרי של הפלסטינים.

תקנה 53 קבעה עונש־מוות לכל מי שירה למקום שבו נמצאים אנשים, מי שהטיל רימון או הפעיל חומר־נפץ במקום כזה. אפילו מי שגרם נזק לרכוש או נשא נשק בלי רישיון, צפוי לעונש־מוות. תקנה זו לא בוטלה, ונשארה בתוקף עד היום.

תקנה 15 מחלק ב' בתקנות־ההגנה מורה, כי לבתי־המישפט הצבאיים, השופטים על־פי תקנות אלה, יש שיפוט על כל אדם שעבר עבירה כזו במדינת־ישראל. ואומנם, הרבה אזרחים ישראליים שנתפסו במעשי־חבלה או בניסיונות פיגוע אחרים נדונו על־פי התקנות בבתי־המישפט הצבאיים.

למרבה המזל, לא נדון עד היום איש מהם למוות. למרות שהיתה סמכות כזו לבית־המישפט.

בתי־המישפט האלה מורכבים לפי התקנות משלושה שופטים, שאחד מהם הוא קצין שדרגתו היא לפחות רב־סרן. התקנות אינן דורשות כי יהיה מישפטן. אולם המינהג הוא למנות לתפקיד זה מישפטנים מצבא־הקבע.

בית־מישפט כזה קיים בלוד, והוא מוסמך לדון מי שעבר עבירות מסוג זה במדינת־ישראל. שופטיו מתמנים על־ידי הרמטכ"ל, לפי המלצתו של הפרקליט הצבאי הראשי. כלומר, מי שממנה את התובע הוא גם זה שממנה את השופט.

כבר בשנת 1965 הוציא בית־מישפט כזה עונש־מוות על המסתנן מחמוד באכר חיג'אזי, למרות שהתובע הצבאי באותו מישפט, יעקב קדמי (היום שופט מחוזי), לא ביקש כלל עונש כזה.

היו מסתננים אחרים שנדונו אחרי חיג'אזי לעונש־מוות על־ידי בית־המישפט הזה, אולם איש מהם לא הוצא להורג מעולם. תמיד המתיק הרמטכ"ל את עונש־המוות והעמידו על מאסר־עולם. אחד מפיסקי־הדין האלה ניתן על־ידי השופט הצבאי יהושע בדז'יון, שהורשע לאחר־מכן בגניבה הגדולה ביותר בתולדות המדינה.

עד שנת 1963 לא היה כלל עירעור על פסק־דין של בית־מישפט זה, ולא היתה קיימת כלל ערכאת עירעור. אולם בשנת 1963 נוסף פרק שלם בחוק השיפוט הצבאי, שנתן זכות עירעור על פיסקי־דין של בתי־המישפט האלה. בית־הדין הצבאי לעירעורים, למרות שהוא שייך למערכת שיפוטית שונה לגמרי, הפך ערכאת עירעור גם עבור בית־המישפט הצבאי.

אחרי שנת 1967 חוקק כל מושל צבאי באזורי, כשטחים הכבושים, צו בדבר הוראות ביטחון, כשהוא בעצם מעתיק את תקנות־ההגנה המנדאטוריות. הוקמו בתי־מישפט כאלה בגדה המערבית, והם מוסמכים לשפוט עבריינים שביצעו את העבירות האלה בתחומם.

בשנת 1968 זימן הגורל העיוור את עורך־הדין יצחק ברא"ז (היום שופט־שלום) וקציין־תותחנים בעל השכלה מישפטית. השניים יחדיו גזרו עונש־מוות על ארבעה אנשים, למרות שגם במיקרה זה לא דרש התובע כלל עונש־מוות. אשמתם של הנידונים היתה כי רצחו כמה ערבים בגדה, שנחשדו בשיתוף־פעולה עם השילטונות הישראליים.

עונש־המוות שהוצא כשכוע שעבר על־ידי בית־המישפט בלוד על שני אזרחים ישראליים הוא אומנם הראשון מסוגו. אבל זהו מיקרה בלבד. מכיוון שבמערכת זו קיימים מימים ימימה גם הסמכות לגזור מוות וגם שופטים רצחניים, רק יד המיקרה היא שעד כה נגזרו עונשי־מוות לאזרחים זרים בלבד.

אילנה אלון ■

ה מוות יבוא כמעט מייד. חבל־התלייה ייכרך סביב צווארם של שני אזרחי־ישראל, התליין־המתנדב יפעיל את המנגנון הפותח את דלתות־הברזל הקבועות בריצפה, וה־קורבנות ישתלשלו לקומה שמתחתם. ברגע הנפילה תישבר מיפרקתם של הנדונים.

מייד אחר־כך יודיע רובר־צה"ל כי מאהר יונס, בן 24, מהכפר ערה וכרים יונס, בן 25, מהכפר ערערה הוצאו להורג לפי גזר־הדין של בית־המישפט הצבאי. ברגע האחרון לפני ביצוע העונש רחה הרמטכ"ל, משה לוי, את בקשת החנינה של השניים.

דימיוני? בלתי־אפשרי? אם בימים הקרובים יתרחש בישראל פיגוע המוני, שיעורר אווירה של לינץ' ציבורי, ייתכן שהרמטכ"ל לא יעמוד בלחץ וייאלץ לאשר את ביצוע גזר־דין־המוות, שהטיל שופט צבאי על שני הנדונים.

תהיה זו הפעם הראשונה שאזרחים ישראליים יוצאו להורג על־פי החלטת בית־דין.

השניים נדונו לתלייה באשמה שרצחו בסוף 1980 את החייל אברהם ברומברג, שנאסף במכוניתם כטרמפיסט. מאהר, כך קבע בית־הדין הצבאי, ירה בחייל, והשניים הטילו אותו לצד הדרך כשהוא פצוע אנוש.

שנתיים אחרי הרצח נעצרו השניים והואשמו כי התגייסו לפת"ח — אחר־כך נטען כי השתייכו דווקא לקבוצתו של אבו־נידאל, האוייב מס' 1 של יאסר ערפאת — וכי החזיקו ללא רשות בכלי־נשק ורצחו את ברומברג.

„המדינה תתלה את אחינו?"

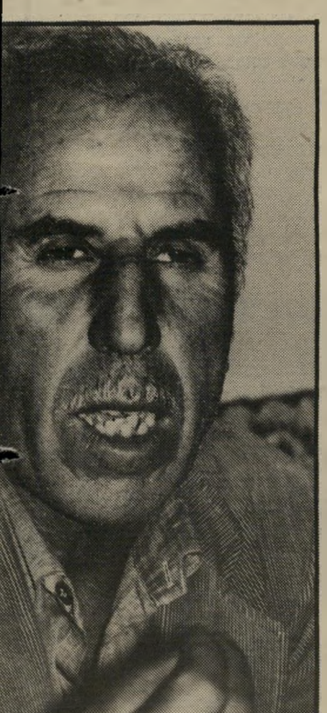
ה שבוע, בכפר ערה, אמרה אמנה הגי־יוסוף בת ה־95, סבתו של מאהר יונס: „אתם היהודים צריכים לדעת, שמי שמבקש לקבל כבוד ויחס אנושי, צריך לדעת שיקבל מהצד השני בדיוק מה שהוא מעניק בעצמו.

„אני זוכרת שב־1948, פה במקום שבו נמצא בית־המישפחה שלנו, היתה התחנה האחרונה להעקת עזרה וסיוע ליהודים שנסעו לעמק. אנו הגנו עליהם משודדים שהמתינו בדרכים ומאורבים, ועכשיו אתם מתכוננים להוציא להורג אחד מבנינו. האם תתלו את בננו?"

ודאד יונס בת ה־48, אמו של מאהר, הביעה ביטחונה: „אני לא חושבת שזה יקרה. עוד לא קרה על אדמה זו שאזרח ישראלי ייתלה על־ידי יהודים.

„אני בטוחה שזה לא יתבצע. בני חף־מפשע. רק בגלל הלחצים שהופעלו נגדו הוא חתם על ההודאה באשמה. אני מאמינה שבכל זאת מדינת־ישראל היא מדינה הומאנית, והיא תמשיך להשאר כזו."

הפרשה זיעזעה את 3000 בני חמולת יונס, המתגוררים בכפרים ערה וערערה. אחיו של מאהר, נאדה (29), מספר: „אנו מישפחה שהתיישבה במקום הזה לפני 250 שנה. אבינו, עבד־אל־לטיף בן ה־65 הוא חקלאי. כך גם סבא ואביו של סבא.

אביו של כרים
פיטורין

„עבדנו את האדמה ולמדנו בבתי־הספר של המדינה שלנו. מאהר למד בבית הספר עמל בחדרה. הוא סיים את לימודיו כמסגר. עבר במיקצוע אצל קבלנים. לא היו לו תיקים פליליים במישטרה.

„עכשיו אנו ממתינים לראות אם מדינת־ישראל תתלה את אחינו. אתם מבינים מה מתרחש בליבנו?"

בצידו הדרומי של כביש נחל־עירון, במרחק של קילומטר מביתו של מאהר יונס, נמצא ביתו של חברו, כרים יונס בן ה־25, סטודנט באוניברסיטת באר־שבע.

כרים הוא אחד משלת הילדים של יונס יונס בן ה־54. האב פוטר היום מעבודתו כפועל בתחנת־הכוח חדרה. נאמר לו שעליו להפסיק לבוא לעבודתו.

מיקרה של נקמנות? במקום העבודה נאמר לאב רק שלא ניתן להגן על חייו.

הבן כרים למד הנדסת־מכונות באוניברסיטת באר־שבע, כסטודנט בשנה הראשונה. יונס יונס אינו מאמין שבנו השתתף ברציחתו של החייל אברהם ברומברג. הוא שואל: „אם היו כל־כך בטוחים שבני, כרים, היה אחד מרוצחי החייל, מדוע לא נתנו לו לפגוש את עורך־הדין שלו במשך 19 ימים? מדוע ניהלו את המישפט במשך קרוב לשנה בדלתיים סגורות? מדוע היכו את כרים כדי שיחתום על הודאה באשמה? ועכשיו רוצים לתלות אותו?"

לפני ארבע שנים הוחלט שלא להפעיל את בתי־הדין הצבאיים נגד אזרחים ישראליים. מדוע הוגשה התביעה נגד כרים יונס ונגד מאהר יונס בבית־דין צבאי?

לשורה זו של שאלות עקרוניות מוסיף אביו של כרים, יונס יונס, עוד שאלות. המיעוטים לא פחות מהרצח של אברהם ברומברג.

כרים יונס בבית־המעצר בשכם? מדוע הובא אזרח ישראלי לחקירה בשטחים הכבושים?

האם אפשר להאמין להודאות שניגבו מהנאשם

איך אפשר להאמין לחוקריו של הנאשם, הטוענים כי הוא הודה מרצונו הטוב, כשמתברר שהם החזיקו אותו במשך כל התקופה עד להגשת כתב־האישום — אפילו אחרי שנרשמו הודאותיו —

כרים יונס סירב בתוקף לצאת לשיחזור סצינות־הפשע. למרות זאת הוא נלקח על־ידי חוקריו לצילומי־שיחזור, כשנאמר לו שבעצם רק מעבירים אותו ממקום מעצר למקום מעצר אחר.

להודות ברצח בשיר ג'מייל

חוקריו הזהירו את כרים שאם לא יחתום על ההודאות שהכתיבו לו, יחולו עליו החוקים הצבאיים, אנשי מישמר־הגבול יטפלו בו בצורה קשה בנוכחות שוטרים. כשלא עמד בלחץ הוא חתם בראשי־תיבות. החוקר קרע את הנייר, כך הוא „שוכנע" בסופו של דבר לחתום בשמו המלא, כפי שרצו החוקרים.

מעולם לא קראו לפניו את תוכן ההודאות או את המיסמכים שנחתמו על־ידו, כביכול.

חאם תלונותיו של כרים נגד חוקריו הן פרי־דמיונו או שהמדובר בשיטות־חקירה ידועות?

אחד מתושבי הכפר ערערה, שגם הוא הואשם לפני כמה שנים כי נראו ברשותו כלי־נשק וכי השתייך לפת"ח, הוחזק במשך 26 יום במעצר ובחקירות. השבוע סיפר האזרח, ששוחרר אחר־כך מבלי שהוגש נגדו כתב־אישום, שעבר סיוט נורא.

סובחיה יונס (47), אמו של כרים, מרגישה: „לא הוכיחו שבני אשם ברצח. למרות המאמצים שעשו חוקריו.

„איך קיבל בית־המישפט את ההודאות שבני כאילו חתם עליהן, אחרי שהוא סיפר לשופטים איך הוציאו ממנו את ההודאות האלה? עכשיו רוצים לתלות אותו, כדי שלא יהיה מי שיספר את האמת.

„לא מצאו שום הוכחה מעשית, ובכל זאת, החליטו לתלות את בני."

יונס יונס, אביו של כרים, סיפר: „מאז גזר־הדין לא נתנו לי לראות את בני.

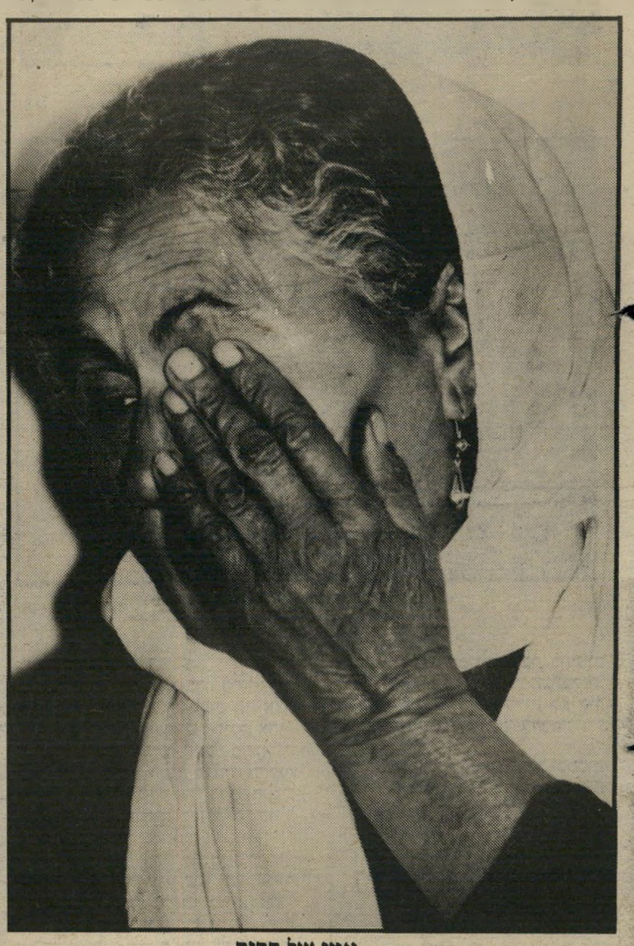
הבטיחו לי, בכל זאת, שלא עשו לו את זה. אז למה לא נתנו לי לראות אותו?

„עכשיו אני מחכה שהצדק בכל זאת ייצא לאור. ברגע האחרון."

מרסל זוהר ■

אביו ואחיו של מאהר
„אמרו לו שהרסו את הבית"

אמו של כרים
„האם יתלו את בני?"

גזר־הדין הקטלני והמישפט כולו מעורר כמה שאלות חמורות.

מדוע הוטל איפול על מהלכו של מישפט רצח כה חשוב, כשלא הנרצח ולא הנאשמים היו בעלי תפקיד ביטחוני המחייב סודיות? מדוע אסור היה לציבור בישראל לדעת על ההליכים המישפטיים האלה במשך 10 חודשים?

עד לפירסום החלטת בית־הדין הצבאי, שהטיל גזר־דין־מוות, התנהל המישפט בדלתיים סגורות. רק עכשיו הותרו לפירסום פרטים בלתי־שלמים על הפרשה.

מדוע ניתן גזר־דין כזה. כשמדיניות השילטונות היא לא להטיל עונש־מוות?

יותר מזה: החוקרים הודיעו לו שעליו לעשות כל שיצוו עליו, אפילו אם יורו לו להודות שהרג את בשיר ג'מייל,

בני־מי שפחתו טוענים שכרים הוכה על־ידי חוקריו,

טענתו החמורה ביותר של כרים: הוא סיפר שמעולם לא מסר הודאה או הכתיב הודאה לחוקריו. הם ניסו לאלץ אותו לחתום על הודאות.

כרים סיפר לסניגורו שכמה פעמים הוחתם במירמה על עמודים ריקים. כשחוקריו מסבירים לו שהדבר דרוש לצורך השוואה עם כתב־ידו במקומות אחרים.

באחד המיקרים הוא נדרש לחתום על הודאה שהובאה לו על־ידי החוקר

סבתו של מאהר
„היהודים צריכים ללמוד..."

במדינה

עיתונות

הפתעה בצהריים

„מתי?" שאלו בשבועות האחרונים במיזנון בית־סוקולוב, והכוונה היתה למועד יציאת עיתון הערב החדש של בעלי הארץ שיקרא חדשות.

מזה כמה חודשים עובד צוות חרוץ בבניין הנמצא ברחוב גיבורי־ישראל על הכנת העיתון החדש. לאט לאט מתבהרת התמונה. המדובר ביומון שיופיע בצבע, בפורמאט של ידיעות אחרונות ובהשקעה בלעדית, כפי הנראה, של מישפחת שוקן.

תאריך הופעת הגיליון הראשון אינו ברור. לפני תחילת המשבר הכלכלי רובר שהעיתון יופיע בסוף חודש דצמבר. אחר־כך רובר על תאריך מאוחר, ה־15 בפברואר. ואילו עתה מדובר על ה־1 בפברואר כתאריך סופי. שבועיים לפני־כן יתחילו לעבוד יום־יום על גלויונות־נסיון להפצה.

צוות העיתון כבר הכין גיליון לדוגמה. הכתבים ראו אותו ממרחק, הוא מיועד לפירסומאים, שבמר־דעותיהם תלוי קיומו של העיתון. שיהיה לעיתון־ערב שלישי בארץ, או שהוא ייכשל כמו קודמיו.

שעת הופעת העיתון נשמרת בסוד כמוס ויש לכך סיבה.

כאשר החלו בעלי הארץ לבנות את המערכת החדשה ודובר על עיתון־ערב ולא צהרון, נדלק אור אדום במערכת ידיעות אחרונות. לראשי העיתון היתה תחושה שהעיתון החדש ירצה לנגוס בהם ולא בקוראי מעריב. מייד הוחלט על תיכנון אלטרנטיבי והוא הוצאת עיתון־ערב של ידיעות אחרונות. הוכנה כבר מערכת על הנייר, ואף פנו לאורי פורת, שפורש מתפקידו בלישכת ראש־הממשלה. בבקשה שיחזור למערכת כדי לערוך את העיתון החדש. פנייה זו הושבה. בינתיים, ריקם.

עתה נשמעים רמזים מכיוון חדשות, שהעיתון החדש לא יופיע כמתוכנן אחרי־הצהריים, אל סמוך להופעת שני הצהרונים האחרים.

מידע זה הגביר את המתח והבילבול.

הימור גדול. לחברי מערכת הארץ היתה סיבה כפולה ומכופלת לחרדה.

הם נפגשו עם עמוס שוקן, העומד מאחרי הפרוייקט וביקשו להבהיר לו שני דברים. ראשית: שאם עיתון־הערב יכשל, והמשקיעים בו, מישפחת שוקן, יבואו בדרישה לפיטורים וקיצוצים בעיתון הארץ. התביעות יידחו על הסף. הם חוששים שכישלון העיתון, כפי שצופים כלכלנים, עלול לפגוע פגיעת־מוות בעיתון הבוקר.

עובדי הארץ מודאגים מדבר נוסף. כל העובדים בעיתון הערב חתמו על חוזי עבודה אישיים. לדעתם זהו ניסיון ראשון בעיתונות היומית לפגוע, ואולי אף להרוס, את האיגוד המיקצועי של העיתונאים. הנהלת האיגוד וראשי הוועדים החליטו להילחם בעיתון שיעסיק עובדים לפי חוזים אישיים, והם מכינים בעניין זה כמה הפתעות, שעליהן אין הם מרחיבים כרגע את הדיבור.

שוקן הצעיר, שמאחוריו עומדת רשת העיתונות המקומית, שבראשה כל העיר הירושלמי והעיר התל־אביבי, צועד להימור גדול פי כמה.

האם הצלחתו במקומונים תתרחש גם עתה?

יש הגורסים שמכיוון שהעיתון פונה ממילא לשכבות הנמוכות ביותר, יש לו יריב קשה לפיצוח. אחרים טוענים שהצוות הנוכחי, שהקים על רגליו את כל העיר והעיר מצא את הנוסחה שלה מייחל הקורא הישראלי שנמאס לו מהלאומנות הקיצונית של מעריב ומהרדידות של ידיעות אחרונות. לחיזוק טענתם הם מצביעים על ההרכב של חדשות, שבו יש רוב מוחלט למחנה־השפוי.

התשובה להשגות אלה תינתן כבר בימים הראשונים של הופעת חדשות. או גם ייגזר דינו לשבט או לחסד.

(המשך מעמוד 9)

שטחים כבושים

קנה חלוד

האיש ברח והתבודד. הוא חשש שמא הוא מחזיק בידיו את הקנה שמנו נורו היריות שרצחו את הילדה

יתכן כי קרה דבר שלא־ייאמן: פיענוח פשע שבוצע בידי קנאים יהודיים נגד האוכלוסיה בשטחים הכבושים.

הדבר בא כמעט במיקרה. ומכיוון שהמיקרה ממלא תפקיד חשוב בכל חקירה של פשע, מוכרח היה הדבר לקרות במוקדם או במאוחר.

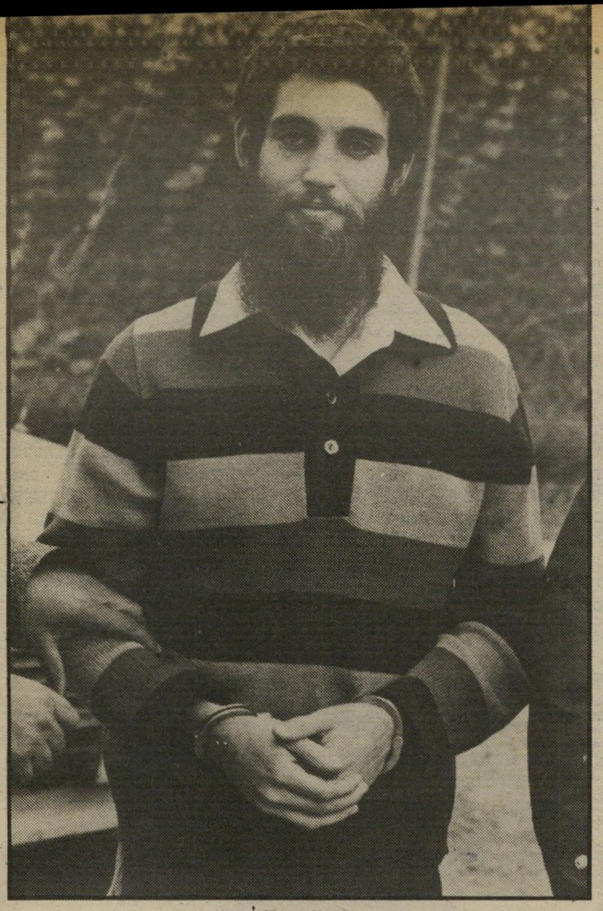
חשוד מחראווי
בריחה והחלטה

בפעם הראשונה? תחילה עצרה המישטרה את אפריים סיגל (סגל, במהדורה אמריקאית) מאילון־מורה. זה היה קל־יחסית, כי עד־ראייה ערבים זיהו אותו בסביבה, ביום ביצוע הפשע.

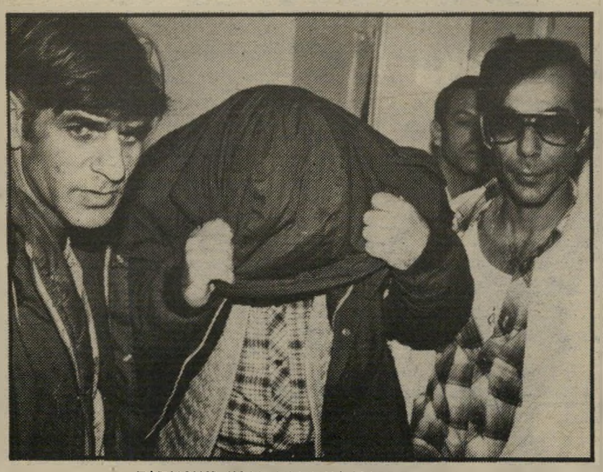
אולם הנשק של סיגל לא התאים לנשק, שממנו נורו הכדורים הקטלניים שרצחו את הנערה הערביה במאפיה בשכם. יתכן שסיגל היה נשבר, אילו הופעלו נגדו השיטות המופעלות באופן שיגרתי נגד חשודים פלסטינים. אולם סיגל ידע היטב שאיש לא יעז לעשות זאת, וקל היה לו להיות גיבור. הוא לא גילה דבר, אף כי המישטרה היתה משוכנעת שהוא יודע מי ירה את יריות־הרצח.

סיגל הוא אחד מסידרת הקנאים הלאומנים מארצות־הברית, שהציפו בשנים האחרונות את המדינה ומשתו־ללים בה בחסות השילטונות.

הפיתרון בא מכיוון אחר. אחד פינחס מחראווי, מלווה־אוטובוסים בשטחים הכבושים (מיקצוע שעל קיומו נודע לציבור לראשונה בדרך זו)

חשוד סיגל
קל להיות גיבור

חשוד הר־ניר (מסתיר פניו) ושוטרים
כוס־תה ונשק

מאסר עולם לסרבן

ב יום ראשון, ה־22 בינואר, ישתחרר אישי־המילואים, יעקב שיין, ממאסר בכלא הצבאי. אך לא לזמן רב.

כעבור שלוש שעות יהיה על שיין (26) להתייצב ביחידתו לשם יציאה לשירות מילואים בלבנון. שיין, החתום על מיסמך קבוצת יש גבול, כבר סירב בעבר לשרת בלבנון ונכלא שלוש פעמים. כפי שהעניינים נראים עתה הוא עלול להישלח למאסר בפעם הרביעית.

מיהו יעקב שיין, שהפך עתה סמל של תנועת יש גבול?

הוא עובד כרכז־תרבות באגודת־הסטודנטים בתל־אביב וכעוזר־מחקר למרצה בחוג למדעי־המדינה. הוא עמד להתחיל את לימודי התואר השני שלו, בתחילת שנת־הלימודים הנוכחית, אך בגלל שהייתו בכלא הצבאי, הוא נאלץ לוותר על לימודיו.

בשירותו הצבאי הסדיר נחשב יעקב חייל מצטיין. הוא סיים בהצטיינות קורס מפקדי־טנקים, שירת ביחידה מיבצעית ומאוחר יותר היה מדריך בקורס למפקדי־טנקים. במשך כל שנות שירותו הצבאי לא עבר אפילו עבירת מישמעת אחת.

בתחילת מילחמת־לבנון שירת יעקב כמפקד־טנק בגיזרה המיזרחית. „או הוא חש ביתר־שאת עד כמה כל זה היה מיותר ושהוא איננו מסוגל להיות שותף לזה," סיפרה אשתו שרי.

לפני חודשיים וחצי נשפט שיין בראשונה ל־35 ימי מחבוש בפועל, על סירוב לשרת בלבנון. לדיברי אישתו הגיעו אז לכלא מפקדים מדרג אוגדה עד הגדוד, כולל הפסיכולוג היחידתי, כשמטרת כולם לשכנע אותו שייחדל מסירובו. הם אמרו לו: „שרת בלבנון רק שבוע ונשכח מהעניין," וכשראו שזה לא עובד עליו, איימו: „לא תצא כל חייך מהכלא."

בעודו מרצה את עונשו בכלא, קיבל שיין צו חדש לשירות־מילואים. התאריך היה שבוע אחרי שיחרורו מהכלא.

אומרת שרי: „יום אחרי שהשתחרר מהכלא בפעם הראשונה, הוא נסע ליחידתו כדי להחזיר את תיקו האישי ליחידה. שם שמו לב לטעות „הנוראה" — שיבעה ימים תמימים בין השיחרור מהכלא והצו החדש. בו במקום תוקנה הטעות. ועוד באותו יום הוא נשלח לפיקוד־צפון עם מיכתב המורה להציבו בלבנון, כשהמילה לבנון מודגשת. שלא יהיה מקום לספקות."

רק בהתערבות עורך־הדין אביגדור פלדמן בוטל הצו.

שיין התייצב כעבור שבוע, ונשלח כמובן לפיקוד־צפון, כשהוא מלווה במיכתב המורה לשלחו ללבנון, למרות שהוא שייך לפיקוד־מרכז. הוא סירב ונשלח, הפעם ל־28 ימים, לכלא. פרט פיקנטי: ביחידה הצבאית רצו לשפוט אותו ל־35 יום, אך באותה שעה לא נמצא שם קצין שבסמכותו לשפוט לתקופה כזו.

בתקופת שהותו השנייה בכלא, קיבל יעקב צו נוסף, שבו התבקש להתייצב לשירות־מילואים יומיים בלבד אחרי שיחרורו מהכלא. הפעם הוא הוצב ליחידה שמעולם לא שירת בה, ושאפילו לא נימנית עם יחידות חיל־השיריון. ולתפקיד שמעולם לא הוכשר אליו.

„חיילים מיחידתו, אשר לא הופיעו מסיבות שונות למילואים הראשונים, קיבלו צווי־מילואים למועד מאוחר יותר וייעדו להם עבודות במחסני היחידה בתחומי־ישראל," אומרת שרי.

מתוך תחושה קשה של רדיפה אישית באמצעות צווים הנשלחים ללא הרף למטרות ענישה בלבד, ולא כפועל־יוצא מדרישות צה"ל, פנה יעקב שיין בעתירה לבג"צ. בית־המישפט דחה את העתירה בחודש שעבר, אך השופטת מרים בן־פורת הביעה תמיהה על כך שצה"ל קרא לשיין לשירות 48 שעות אחרי שיחרורו מהכלא, קריאה שניראית בלתי־סבירה בהשוואה למשך זמן ההתראה המקובל של 42 יום בין שליחת צו־מילואים והתחלת השירות.

צו רביעי בכלא

א נשי „יש גבול" מודעים לתקנה שיצאה אחרי המילחמה ושהתייחסה אליהם. באותה תקנה נאמר שחייל שיסרב לשרת בלבנון, יישלח למאסר ומייד עם כליאתו יימסר לו צו ללא התרעה מקובלת של שיבעה שבועות, בין הוצאת הצו ובין תחילת השירות עצמו.

ביום ראשון השבוע נפגשו אנשי צל"ל, תנועת צעירים ימנית קיקיונית עם שר־הביטחון משה ארנס, וביקשה ממנו שיחמיר בעונשים לסרבני השירות בלבנון. ארנס הבטיח להם שהוא יבדוק ברדגים הצבאיים המתאימים את תביעתם.

אומרת שרי: „אינני מתכוונת לדרוש הכרה בזכות הסירוב או להסביר מדוע אדם, שמלבד היותו ממלא־פקודות בתוך הצבא, הוא גם אדם חושב, שמצפונית איננו מוכן לתת יד, להרוג או להיהרג, במילחמת יש־ברירה פוליטית.

„היום הוא מקבל עליו את העונש והסבל הכרוכים במאסרו, מתוך תחושה שרק באקט אישי קיצוני הוא יוכל אולי לשנות משהו מהמתחולל בתוך לבנון, כי רק כך יוכל להמשיך לחיות במדינה שרצה לתקן מעט באופיה המוסרי, שהלך ונחרב במיוחד מאז המילחמה.

„האם יתכן שתיאורטית ניתן לשלוח אדם למאסר־עולם. כשבכל פעם הוא מקבל צו ליומיים אחרי שיחרורו. וכאשר. בהנחה שאיננו מסוגל לשרת בלבנון, הוא לא יצא מכילאו לעולם?"

עתה מרצה שיין בפעם השלישית מאסר של 35 יום. אחרי שנשלח ברכב מיוחד להישפט אצל קצין המוסמך לפסוק 35 ימי מאסר.

לפני כניסתו בשלישית לכלא. הסכימו מפקדיו בצבא לדחות את שירות־המילואים שלו, אם הוא יתחייב שהוא ישרת בלבנון. הוא סירב כמובן.

שיין נפגע לא רק מוראלית משהייתו הממושכת בכלא. כאסיר בכלא צבאי הוא גם אינו זכאי לקבל את דמי־הביטוח הלאומי המגיעים לאנשי מילואים הנמצאים בשירות.

שרי מבקשת שלבעלה ינתן זמן התראה סביר. שבו כל אדם יכול להתארגן ולחשוב. ושצווי המילואים יחזרו לייעודם האמיתי: לצורכי צה"ל ולא כדרך ענישה בוטה ואבסורדית.

בשלב זה נראה שהאטימות הצה"לית לא מוכנה להתפשר עם סרבן־המצפון. עובדה היא שהצו הרביעי כבר נמסר לו בכלא. המכבש הצבאי האדיר מופנה עתה כולו לכיוונו של בחור אחד. ומוכיח עד לאיזו דרגת שפל מוסרי הידרדר הדרג הצבאי הבכיר.

נעלם מייד אחרי הפשע.

מחראווי, כך מסתבר, היה רגיל להתארח באילון־מורה לכוס תה אצל אחד יוסי הר־ניר, חברו של סיגל. אחרי הפשע ניגש הר־ניר אל מחראווי, בתירוץ כלשהו („הקנה חלוד") החליף את קנה התת־מיקלע שלו בקנה הנשק של מחראווי. חקירה בליסטית יכולה לזהות קנה כזה.

נראה כי מחראווי חשד מייד כי הוא מחזיק עתה בידו עוזי שבו מצוי הקנה אשר ממנו נורו יריות־המוות. אחרי שברח והתבודד במשך כמה ימים, הבין כי הוא עלול להיות מואשם כשותף־לרצח. אין הוא שייך למתנחלים. נראה כי פנה למישטרה כדי להסיר מעל עצמו אשם זה.

כך נעצר יוסי הר־ניר, שהפך חשוד עיקרי. הוא נשלח למעצר יחד עם מחראווי וידידו סיגל — ועתה יהיה תלוי בשופטים אם תהיה זאת הפרשה הראשונה מסוג זה שתגיע לידי הרשעה.

דרכי אדם

סכנה לציבור

לשופטת־השלום התל־אביבית ורדינה סימון היתה בעיה. העציר שעמד מולה נראה כמו כל גבר צעיר אחר בגילו. הוא היה שקט, דיבר בנימוס וגילה הבנה. אולם קצין־המישטרה שלף חוות־דעת פסיכיאטרית. שאמרה כי העציר השתולל בבית־החולים וולפסון, שבר רהיטים וציוד, וכאשר אושפז לצורך הסתכלות, נמצא כי בשעת ההשתוללות לא היה אחראי למעשיו ולא ידע להבחין בין טוב ורע.

„במיקרה כזה," אין לי בכלל סמכות להאריך את מעצרו," ניסתה השופטת להסביר לשוטר. אולם או התברר לה כי תוקף המעצר טרם פג, וכי נותרו עוד כמה ימים עד לסיומו.

היא הקשיבה לעציר, שאמר לה: „גבירתי, אני לא משוגע. לא נתנו לי להתבטא במשך כל 20 היום שהייתי בבית־החולים. אני לא ילד, אני בן 28, נשוי ומעסיק פועלים.

„קרה לי מיקרה, הסברתי אותו בבית החולים. אני לא משוגע. אני מתפקד היטב. הייתי קצת בלחץ בזמן האחרון, בגלל סיבות מישפחתיות, וקרה מה שקרה.

„אף פעם לפני זה לא עצרו אותי ולא הייתי בבתי־משוגעים. אני אחראי לכל דבר. למה לקחת בן־אדם נורמלי ולשגע אותו? אני מוכן לפצות על כל הנזק שגרמתי."

השופטת התרשמה מדבריו והחליטה כי הוא יועבר לפסיכיאטר המחוזי, שיקבע מה מצבו. אם הוא אומנם חולה־נפש ומסוכן לציבור או לעצמו, ישאר באישפוז, ואם יתברר כי שוב אינו חולה ואיננו מסוכן, ישוחרר. מכיוון שחוות־הדעת קובעות כי בעת השתוללותו לא היה אחראי למעשיו, ואין להעמידו לדין עליהם.

מה יקרה כשלא יהיו דולרים

בחנויות, בבתי הכולבו ובחנויות לצורכי־חשמל אפשר להשיג רק נורות של 40 ואט. בשכונות היוקרה שבצפון־העיר היה אתמול קר במיוחד. מערכות־ההסקה לא הופעלו. קשה, קשה מאוד להשיג קפה. ההקצבה החודשית של דלק היא עכשיו 40 ליטר לחודש. לא לשבוע. קשה להשיג בשר־בקר. הסוכר והאורז בקיצוב.

זה קורה עכשיו, ביוגוסלוויה. החוב החיצוני שלה קטן יחסית לעומת זה של ישראל, אבל הוא מספיק גדול כדי למנוע יבוא דלק חיוני, הוא מספיק גדול כדי למנוע יבוא קפה. לנו זה לא יקרה, אבל אנחנו כבר בדרך.

בפולין השער הרישמי של הזלוטי, המטבע המקומי, הוא 90 זלוטי לדולר. בשוק השחור מוכנים, לדברי ישראלים שהיו שם באחרונה, לשלם פי עשרה — 900 זלוטי. ברומניה, מספרים תיירים שחזרו משם לפני כמה שבועות, המצב חמור עוד יותר, כך גם חובות החוץ.

נא לשים לב, במדינות אלה אין אינפלציה. לעומת אלה, במדינות כמו ארגנטינה וברזיל האינפלציה היא כבר ברמת מה שהכלכלנים מכנים היפר־אינפלציה. אנחנו כבר על הסף. אבל שם כל תושב חייב בממוצע רק 1000 דולר, אצלנו הממוצע הוא הגבוה בעולם — 6000 דולר לנפש.

להם יש בנקים שרק עשירית מהאוכלוסיה משתמשת בשירותיהם, וזאת לעומת הבנקים שלנו, שמחזורם בשנה האחרונה היה גדול מהתוצר הלאומי, ועכשיו, מתברר, גם חובותיהם. בקיצור, יש לנו סיבות טובות להיכנס כבר עכשיו למיסגרת המדינות המבקשות רחיית מועדים לפרעון חובות.

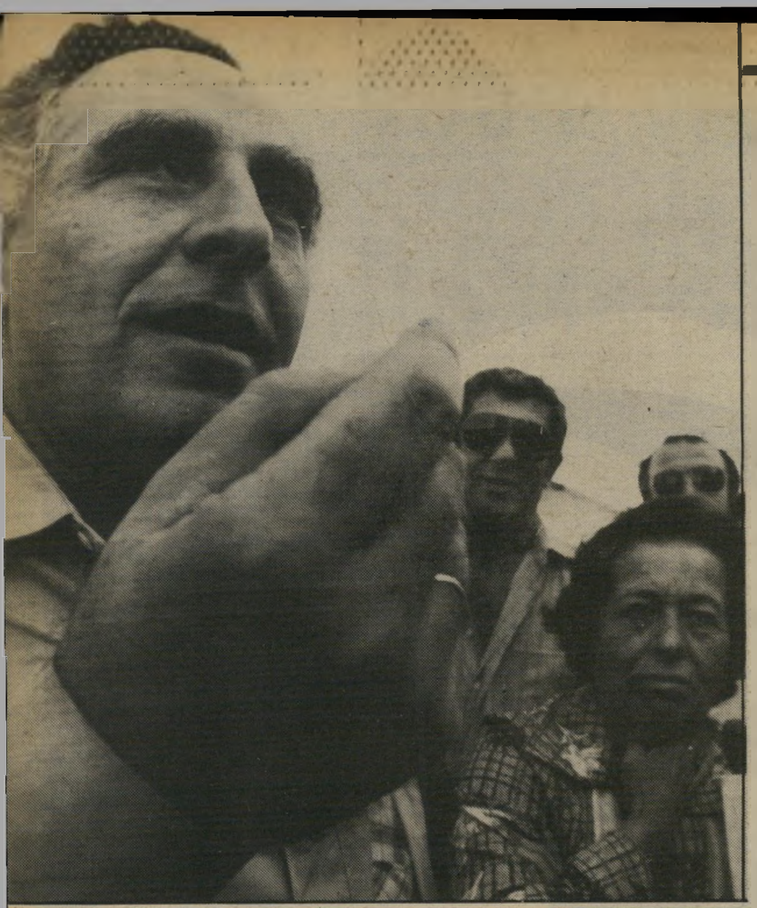
אגב, מה שאנחנו מקבלים היום כסיוע מארצות־הברית משמש כולו להחזר חובות העבר לארצות־הברית.

מי מפטם היום את ריווחי הבנקים

דבנקים, ליתר דיוק ראשי־הבנקים, נוהגים היו לומר שלנו זה לא יכול לקרות. רוב חלקו של החוב החיצוני הוא לממשלות ולא לבנקים הולכת וקטנה, ולאט לאט מתברר להם שהבנקים בישראל, שהיו על סף פשיטת רגל, הופכים שרידיה, עושים הבנקים בסיוע מלא של בנק ישראל והאוצר, כיוס רבתי של לקוחותיהם, כך שבבוא היום — אם יבוא — יוכלו להציג מאזן נאה ורווחים נאים, שיאפשרו להם לחזור ולרכוש את מניותיהם מידי הממשלה וכל אותם משקיעים שהשקיעו ב„בנקאיות". המשלמים יהיו, כמובן, שוב אותם שהשקיעו במניות הבנקאיות, שכרי שיוכלו לקבל תמורתן את ערכן הדולארי בעוד חמש או שש שנים, משלמים כבר עתה על החשבון, בצורת עמלות וריביות שהן שיא עולמי בפני עצמו.

מזכיר משל
קשה לגמור את החודש

שר כהן־אורגד
רשיון ממשלתי להדפיס כסף

לאן זורמת ההזרמה

בלשון הכלכלנים, הבעיה העיקרית של מדינת־ישראל בתחום הכלכלי, היא עודף הביקוש הממשלתי. במילים אחרות, הממשלה מוציאה יותר משיש לה ולצורך זה היא לוקחת אוברדראפט מבנק־ישראל, הנאלץ לכבד כל צ׳ק שהוצא על־ידי כל יחידה ממשלתית במיסגרת התקציב ומעבר לו. לבנק־ישראל יש — מה שאין לשום גוף אחר במדינה — רישיון ממשלתי להדפסת כסף. אגב, את הרישיון מעניקה הממשלה והוא מעוגן בחוק בנק־ישראל.

ויש עוד דוגמות: בתקציב שנה זו לא הופיע סעיף של קניית מניות בנקאיות בסך של, נניח, 700 מיליון דולר. אין בעיות. כאן היה לבנק־ישראל עניין ישיר — השקלים, מאות מיליארדי השקלים, הודפסו והמניות הבנקאיות נרכשו. גם אלה הוסיפו על האינפלציה.

וכאן אנו מגיעים לטיעון מעניין של בנק־ישראל, הטוען שבעצם בכספים אלה תמורת המניות הבנקאיות נקנו פת"מים, או בלשון אחרת, הכסף עבר לפיקדונות תושבים מקומיים במטבע־חוץ. ולמעשה, חזר הכסף אל הבנקים ומשם אל בנק־ישראל.

טוב משער אחד — שני שערים

יש גבול למה שממשלה יכולה להתחייב להחזיר לאזרחיה, בעיקר כשהחוב הממשלתי צמוד למדד או לדולר — איגרות־החוב הממשלתיות שחלקן צמודות למדד וחלקן לדולר וכמובן המניות הבנקאיות שבהסדר, הצמודות לדולר. סעיף החזר החובות בתקציב המדינה מהווה כבר היום יותר ממחצית התקציב. וסעיף זה גדל מדי יום, שבוע חודש ושנה.

יגיע הרגע שבו לא תוכל הממשלה ל„מחזר" או לגלגל את החוב הלאה. היא תצטרך להקטינו. השיטה של אי הצמדת ההסכונות למדד האחרון אינה יכולה לענות על הצרכים. אומנם ככל שהאינפלציה מהירה יותר, קצב שחיקת החסכונות גדול יותר, אך בסך־הכל ההיקף קטן. ויש עוד בעיה: חסכונות הצמודים למט"ח, כמו למשל הפת"ם, אינם נשחקים בהיותם צמודים לדולר.

על פי הנתונים האחרונים, יש היום בפקדונות של ישראלים הצמודים לדולר, כולל איגרות חוב ממשלתיות צמודות לדולר כשישה ואולי שיבעה מיליארד דולר. לעניין זה יש פיתרון: הדולר יישאר דולר, אבל כמו בוונצואלה, שגם בה הדולר הוא דולר, יש דולר ששווה יותר ויש כזה ששווה פחות.

ובכן, לצורכי החוב הממשלתי ועסקות פיננסיות, השער היציג ימשיך לנוע בקצב האינפלציה. הדולר ששווה יותר ושגם הוא ירוק, יהיה הדולר ליצוא ויבוא. מי שייצא יקבל יותר שקלים; מי שייבא ישלם יותר שקלים. ואז, כדאי יהיה לייצא, לא כדאי יהיה לייבא. כל מה שיבוא מחו"ל — יהיה יקר, יקר מאוד, ואז גם אלה שיש להם יחשבו פעמיים. אלה שאין להם, ואלה שעוד מעט לא יהיה להם מכיוון ששכרם נשחק — במיסגרת מדיניות־השכר החדשה של שר־האוצר החדש, יגאל כהן־אורגד, ששכח לשאול את פיו של ירוחם משל, מזכיר ההסתדרות הוותיק (בינתיים) — ימשיכו לשתות קפה ובעיקר במישרד, אבל יהיה להם קשה מאוד לגמור את החודש. גם החסכונות שלהם בפת"ם לא יועילו הרבה, גם הם ישחקו.

מאיר תדמור ■

Israelis fail to set economic policy

BY OUR TEL AVIV CORRESPONDENT

THE ISRAELI Government, torn by disagreement over budget cuts, yesterday again pected to be about 200 per cent, Mr Cohen-Orgad is pressing his Cabinet colleagues for quick — the Labour Party and Mr Shamir's Likud bloc — have a national duty to form a new sands of soldiers were sent to guard mosques in Jerusalem and other towns for Friday prayers.

Brazil suffers record inflation rate

BY OUR SAO PAULO CORRESPONDENT

BRAZIL IS finisning the year with an official annual inflation rate of 211 per cent and a announced on Thursday that he had been unable to obtain majority support for any candi- among businessmen and other influential groups shows that the current preference is for Sr

הקטעים על ישראל ובראזיל ב„פיננשל טיימס"
מה חושבים הגויים על ישראל

מיסחריים. לפתע מתברר שהבנקים חייבים 15 עד 20 מיליארד דולר, שאותם, למרבה הפלא, צריך להחזיר. הנושים שלנו אינם מתרשמים מהמעשיות של ראשי הבנקים, כפי שהתרשמו ראשי האוצר. ערב ההסדר של המניות הבנקאיות. הם מתרשמים בעיקר מיכולת הלווים להחזיר את ההלוואות. הם גם עוקבים בדאגה כיצד יכולת זו חברות־בנות של בנק־ישראל וחברה ממשלתית בשם מ־י נכסים, הרוכשת את כל המניות הבנקאיות המוצעות למכירה בבורסה התל־אביבית.

האגדה על עצמאות הבנקים, שתאפשר להם ללוות כספים בשוקי חו"ל ובלבד שזו תישמר, (האגדה), התנפצה. אבל בינתיים, כדי לשמור על הממשלה הזו, וזו שקדמה לה, למדו מהר מאוד, שאין בעיה שאי־אפשר לפתור בעזרת כסף. לדוגמה: אפשר לפתור כמעט את כל הבעיות של אגודת־ישראל וזה טוב לקואליציה. וכל מה שטוב לקואליציה, אפשר לפתור בעזרת הכסף, אף על פי שאיננו, תמיד ישנו והוא בהישג־יד במרתפי בנק־ישראל.

כאשר

ישראכרט אלא מה.

אנשים

מיהו העסקן „שלמה הך בסלע", מדוע מתאים יום־ההולדת להימורים ומה זומם פסח גרופר נגד צ'רלי ביטון

■ סגן־שר־החוץ הפורש **יהודה בן־מאיר** סיפר לחבריו, שהוא מבין מדוע רגז מנהיג המפד"ל **יוסף בורג** שהוא התפטר מבלי להודיע לו על כך מראש. „הוא בוודאי רצה לקבל גם את התיק הזה."

■ ח"כ העבודה **יצחק רבין** נזכר בתקופה אחרת שבה נדרש הצבא לקצץ מתקציבו, במיסגרת תוכנית ממשלתית להבראת הביטחון **משה** („מישה") **ארנס**, שר־המיסחר־והתעשייה **גדעון פת**, ח"כ המפד"ל **יהודה בן־מאיר** והוא עצמו, בקרוב יצטרף לכנסת הנציג החמישי מסביון, **דויד** („דודו") **מזר**, הממתין להתפטרות מישהו מסיעת הליכוד, כדי לקבל את התואר הנכסף.

■ מפיק כולבוטק, **רפי גינת**, מסתובב ובכיסו תעודת־הפנימיה. עתה קיבלה בתו הקטנה **שרון**, ששמה ניתן לה לכבודו של אריאל שרון, תפקיד בסרט שמפיקים סטודנטים בחוג לקולנוע באוניברסיטת תל־אביב.

■ ח"כ אומנם פטור מ־תשלום דוחות תנועה, אך לא מגידופי־נהגים בכבישי. ח"כ חרות **מיכאל קליינר** נסע ביום החמישי שעבר ברחוב הירקון שגם הוא יוכל לטעום מסיגרים אלה.

■ **אלי קולם**, יושב־ראש ועדת־החוקה של הכנסת, הציע להקים קאזינו בימ־המלח. הוא הסביר שמכיוון שבמישחקי־הימורים אלה יורד כספם של המהמרים לטימיון, הרי שים־המלח מתאים ביותר לכך, „כי זהו המקום הכי־נמוך בעולם."

■ **צדי צרפתי**, בימאי פסטיבל־שירי־הילדים, לא יכול להימלט מילדים גם בהפקה החדשה שלו. הוא מביים את מופע רביעיית הכל עובר חביבי, ונתקל בילדים על כל צעד ושעל. זמרת הלהקה **שלומית אהרון**, הנשואה **ליובל דור**, גם הוא חבר הלהקה, ביקשה הפסקה מהחזרות בכל יום אחר־הצהריים למשך שעתיים, כדי שתוכל להיות ביחד עם בתה. לכן היא מעדיפה חזרות בבוקר. המעבד של הלהקה, **ירוסלב יע־קובוביץ**, הסביר שאשתו היא אחות בבית־חולים וכי הוא מוכרח להיות בבקרים בבית, כדי להשגיח על ילדיו. גם לשני חברי הלהקה האחרים, **עמי מנדלמן** ו**קיקי רוטנשטיין**, יש בעיות ילדים. לראשון יש שני בנים ולשני נולד ילד לפני שבועיים. לכל החזרות באות נשות המשתתפים כשהן מלוות בזאטוטים, כי הילדים דורשים לראות את אבותיהם.

■ נחמה לממלא־מקום יו"ר ההסתדרות היתה בפיו של **שלמה שטיינקלפר**, המזכיר החדש של מועצת פועלי תל־אביב, שנבחר אחרי פרישתו של **דב בן־מאור**. כאשר באו חומר לעיתונות, שבו מוזכר שמו הארוך של המזכיר החדש. בין השמות שהוצעו לשטיינקלפר היו **שלמה הך בסלע, שלמה סתת, שלמה שטיין** או **שלמה אבן**.

■ הזמר **יהורם גאון** חגג בשבוע שעבר את יום הולדתו ה־44, אך המוזמנים שהופיעו בביתו ביום השישי שעבר באו לחגוג את יום הולדתו של מפיק־הטלוויזיה **יוסי צמח**, שאותו אירח גאון. כוכבי המסיבה שהיתה על טהרת האוכל החלבי, היו מנהיג מיפלגת העבודה **שימעון פרס** והנשיא החמישי **יצחק נבון**. פרס נענה להזמנה אישית של מנכ"ל רשת קו־אופ **בני גאון**, אחיו של הזמר. הוא בא למקום עם אשתו **סוניה**, שאינה מופיעה בדרך־כלל באירועים מסוג זה. היא נהגה בפיאט 127 שהביאה את השניים לרמת־השרון. נבון בא עם אשתו **אופירה** ברכב שלה וללא נהגו. במרכז חדר־האורחים ישבו מעגלים של מזמרי שירה עברית. פרס ונבון הצטרפו לשיר שפצח בו אחד האורחים שתי גדות לירדן ונבון שר אחר־כך שירים בספרדית. אופירה הספיקה לספר שהיא מארגנת תיאטרון־ילדים בירושלים ליהודים ולערבים. פרס, שלא כמקובל, נשאר עד לסופה של המסיבה.

■ השבוע שעבר היה שבוע של חגיגות בפיאט, משום שהמכונית החדשה שלהם, אונו, זכתה בתואר מכונית השנה 1984. את הניצחון חגגה החברה בכל העולם, ובארץ נערכה מסיבת קוקטייל בהשתתפות

אברהם שריר שר־התיירות מתיישב לצד שר־האנרגיה, יצחק מודעי (משמאל). התופס המיפלגה הליברלית. שריר הפתיע את הנוכחים בסוודר אדום לוהט וללא החלק העליון של חליפתו. חברת סיעתו במיפלגה, שרה דורון, השרה ללא תיק, שאלה אותו: „אברש"ה מה קרה לך, מה קרה לחליפה שלך?"

המשק. בשנת 1966, כשרבין היה רמטכ"ל, פנה אליו ראש־הממשלה ושר־הביטחון דאז **לוי אשכול** ואמר לו, כי גם עליו לספוג את הקיצוצים. הוא דרש לוותר על 20 מתוך 90 המיראז'ים בצרפת. רבין הסכים בלית־ברירה. „ערב מילחמת ששת־הימים היו לי קירקורים בבטן בגלל זה, ושמחתי שהמילחמה נגמרה כפי שהיא נגמרה."

■ רבין נראה באחרונה שזוף מאוד, למרות עונת החורף. הוא סיפר כי חזר לפני שלושה שבועות מביקור בפנמה. למרות שירד גם שם גשם לסירוגין, הטמפרטורות היו כמו בקיץ ישראלי. ושם הוא הצליח להשתזף.

■ **מנחם סבידור**, יושב־ראש הכנסת, הציע לח"כי המיפלגה הליברלית הצעה שאי־אפשר לסרב לה. הוא ביקש שיתנו לו שנה כדי שיוכל לשקם את המיפלגה. כאשר שומעיו זקפו את גבותיהם בתמיהה, הסביר סבידור שבשנת 1949 הוא לקח על עצמו, ביחד עם ח"כ המנוח **חיים לסקוב**, את אירגון צה"ל. השניים עברו מחטיבה לחטיבה, והסבירו איך לארגן את סידורי־הכוחות. „ולכן צה"ל הוא צבא מפואר עד היום," סיכם סבידור. דבריו של סבידור, שהגיע לדרגת סגן־אלוף בצבא ולמד מינהל בצבא הבריטי, לא עשו רושם על שומעיו. לתוכניתו לא נמצאו קונים.

■ ח"כ הליברלים **יצחק** („זיגי") **זיגר** מצא מהי הדרך הקלה להיות ח"כ. „בשלב ראשון עליך לעבור להתגורר בסביון," קבע הח"כ והסביר: בסביון, בת 2600 התושבים, גרים שר־הוקרה על שהציל חיי־אדם. לפני כמה ימים הוא קיבל מיכתב מאם המודה לו על שהציל את חיי־בתה. היא לא היתה בבית, והבת התחשמלה. הבן בן ה־11 נזכר במה שראה בכולבוטק על אסונות ההתחשמלות. הוא ניתק את זרם־החשמל והנשים את אחותו. לדיברי האם, אילולא צפה בנה הקטן בכתבה, היתה בתה מתה. גינת הנרגש מתכוון להזמין את שלושת בני־המישפחה לאחת מתוכניות כולבוטק הקרובות, כדי שיספרו לצופים את מה שאירע להם.

■ החוקר הפרטי **יחיעם בן־ארי** כבר רגיל להפתעות, כאשר שוכרים אותו בעלים החושדים שנשותיהם בוגדות בהם. באחרונה הוא היה מעורב בפרשה מוזרה ביותר: האשה שבה חשד הבעל היתה בת 60, והיא אכן בגדה בבעלה. המאהב שלה היה בעל רכב פיאט 600 זעיר, שבו הם נתפסו כשהם מתעלסים.

■ באולם בית־המישפט הציג את עצמו עורך־דין לפני השופט ואמר. כי שם מישפחתו הוא **קלוג** (באידיש: חכם). השופט **דויד וולך** הביט בו בחיוך ואמר: „אתה יודע שהשם שלך מחייב מאוד!"

■ **אנדרי קלצ'ינסקי**, חבר מרכז חרות, הוא צייר במיקצועו. עד היום הוא ערך 55 תערוכות־יחיד, אך מאז התע־רוכה האחרונה, שאותה פתח **מנחם בגין**, עברו שבע שנים. עתה שוקד קלצ'ינסקי על תערוכתו הבאה, שבה יוצגו 30 מציוריו שצויירו בשנים האחרונות. בתו הבכירה **סמדר** כבר הופיעה בסרט־קולנוע בתל־אביב. לנהג הרכב שלפניו היה נדמה שמכונית הח"כ עומדת להתנגש בו. הוא עצר את ריכבו, יצא החוצה והחל מגדף את קליינר.

■ הסיגרים הקובאיים, שה־ביא ח"כ חד"ש **צ'רלי ביטון** מאחד ממסעותיו בגוש המיזרחי, מגרים מאוד את שר־החקלאות **פסח** („פייסי") **גרופר**, מעשן סיגרים ותיק. הוא החליט לנקוט בצעדים בלתי־שיגרתיים כדי לברכו והזכירו לו שהסבלנות השתלמה, ואחרי שתי תקופות כהונה כסגן הוא התמנה סוף סוף לתפקיד. אמר שטיינקלפר: „כראי שתגידו את זה גם ל**ישראל קיסר**, כי אם לי זה הצליח, הרי שגם לו יש סיכוי."

■ בכינוס דוברים שנערך בנתניה, ניסו דוברים רבים להקל על צרותיו של דובר מועצת פועלי תל־אביב **צביקה אירלמן**, המתקשה בהעברת נציג בכיר של החברה, ד"ר **לורנצו דאזרי**. עורך הירחון טורבו **רוני אהרונוביץ** ניצל את ההזדמנות ומסר לאורח שי יוצא־דופן. היתה זו תמונת־שער ציבעונית של טורבו. ובה פוטומונטאז' של אונו וטיל שילוח. אהרונוביץ רצה לרמוז לא רק על איכויות הרכב, אלא גם לציין שהופעת הבכורה של המכונית היתה בפלורידה סמוך לבסיס שילוח־טילים.

אוריאל לין מנכ"ל מישרד־האנרגיה יושב בכיסא־נוח ומעיין בעיתון „מעריב". לין בא לישיבת הנקוב – שלוש אחרי־הצהריים – אך הפתיחה נדחתה. הוא ניצל את השמש החורפית, התיישב בכיסא־נוח וקרא עיתון שהוציא ממכוניתו. מארגני הישיבה אסרו על כניסת העיתונאים, בטענה שהדיונים הם סודיים, אך הסכימו שצלם־העיתונות שנכח במקום יישאר בתוך האולם לאורך כל הישיבה.

תעסה־גלזר נאלצה להקשיב לתיאורי שדיים וזנות בתנ"ך,

לאיזה תפקיד מומלץ שרון ומהי הספרות המיקצועית של פאפו

■ ח"כ אגודת־ישראל **אב־רהם שפירא** קם משיבעת ימי־אבלו על מות אמו **הינדה**, וחזר לעבודתו בכנסת. כאשר הפסיקו אותו באמצע דבריו, אמר התעשיין בן ה־54: „אנא, אל תפריעו לי. לא תתחשבו בי כי אני יתום?"

■ הדיון על ערכי־יסוד של היהדות, הדת והמדינה בתיאטרון, שיזם בכנסת ח"כ מצ"ד הדתי **חיים דרוקמן**, זכה בהתעניינות רבה במליאה. ח"כ העבודה **יוסי שריד** קרא לעבר דרוקמן, במהלך דבריו: „אתה טענת שהאמנות צריכה לבשם את האווירה. מה זאת אומרת? אמנות היא דאודורנט?"

■ ח"כ מפ"ם **אלעזר גרנות** ציטט את פרק כ"ג בספר יחזקאל: „שתיים נשים בנות אם אחת היו. ותזנה במצריים, בנעוריהן זנו. שמה מועכו שדיהן ושם עיסו דדי בתוליהן." גרנות פנה לסגנית שר החינוך והתרבות, **מרים תעסה־גלזר**, וביקש שתאזין היטב לציטוט.

■ אחרי־כן סיפר גרנות, שבעיקבות דיון מדיני שבו נשא את דבריו, הוא קיבל מיכתב־איום שבו איים הכותב להרוג את הח"כ ולאנוס את אשתו ואת בנותיו. העיר גרנות: „הכותב לא למד זאת במחזותיו של חנוך לוין?" התערב ח"כ שינוי **אמנון רובינשטיין**: „הוא שמע דברים כאלה בעצרות של **רפול**."

■ בסוף דבריו אמר גרנות, שצפוייה מילחמת־תרבות, וש־האידיליה בין הציבור הנאור והדתיים הלאומניים הסתיימה. אמרה תעסה־גלזר: „מה, אתה מאיים? מה יש? מה קרה?" ענה גרנות: „אני מאיים! האידיליה הזו נגמרה!" שאלה סגנית־השר: „נגמרה?" גרנות: „נגמרה!" תעסה־גלזר: „עכשיו לקרב?" גרנות: „עכשיו לקרב!" תעסה־גלזר: „ברזל בברזל?" גרנות: „ברזל בברזל!" סגנית השר: „טיל נגד טיל?" גרנות: „טיל נגד טיל!" בשלב זה התערב יושב־ראש הישיבה **מאיר כהן־אבידוב**: „אני דורש להפסיק את הקרב כאן."

■ תמיכה מפתיעה במינויו של **אריאל שרון** לתפקיד ראש מחלקת העליה בסוכנות באה מצד ח"כ שינוי **מרדכי וירשובסקי**. „היהודים אינם רוצים לעלות. צריך מישהו שיכריח אותם," נימק וירשובסקי את הצעתו.

■ ההחלטה של **יוסף** („טומי") **לפיד** לפסול את הראיון הטלוויזיוני עם ח"כ **תופיק טובי** ואת הכתבה על רק"ח זכתה בתמיכה נלהבת מצד חבר הוועד־המנהל של הרשות **אהרון פאפו**. בישיבה האחרונה הוא הפגין בקיאות מדהימה בדיבורי ימי המיפלגה הקומוניסטית הבולשביקית וה־ישראלית. הוא ציטט מסיפורי־הם של **זאב לאקיור** (בשם הבדוי **ג. ז. ישראלי**, מ־פ־ס – פ־ק־פ – מק"י מסיפרה של **נסיה שפרן** שלום לך קומוניזם. מספר בשם ישראל והקומוניזם של הד"ר **יאיר הלפרין**. קטעים מהקורס הקצר של המיפלגה הקומוניסטית הבולשביקית בהוצאת מק"י משנת 1949, ומהמילון הפילוסופי הקצר. „אותי אי אפשר למכור בנושא הזה," של הבולשביקים. אני בקי בהם מאוד," אמר.

■ בהמשך הדיון התלונן פאפו שהוא ניסה בשבוע שעבר למצוא את לפיד בלילות, אך לא הצליח ורק שמע את המזכירה האלקטרונית שלו. „ערב אחד אתה בהקאמרי, בשני באיזה קוקטייל, בשלישי אצל **אפריים קישון** וברביעי אתה משחק שחמת אצל **יגאל מוסינזון**. ביום חמישי אתה בפרמיירה בהבימה. מאיפה יש לך כוח לעבוד ביום?"

■ איך הגיע הד"ר **תומס ובר**, מורה הקארטה, לתוכנית שעה טובה שבה סיפר על שרות באלג'יריה כחייל בליגיון הזרים הצרפתי? ובר. בעל דאן שבע ב־קארטה, הוא אבי שיטת הקארטה סאן־שין־קאן. בגיל־גולו הנוכחי הוא בעל־מכון בשוודיה, ויישראלים שלמדו אצלו החליטו להקים בארץ מועדון ללימוד קארטה לפי שיטתו. כיום יש כבר שני מועדונים כאלה. אחד בחיפה ואחד בתל־אביב. ובר. יהודי במוצאו. בא כהרגלו מדי שנה לתת שיעורי־ראווה במועדונים אלה. לקראת ביקורו הנוכחי טילפנו ממישרדו של הפירסומאי **אפרים ליניאל**, המתאמן בעצמו במכון, לצוות שעה טובה והציעו ש**מאיר שליו** יראיין את האיש. צוות התוכנית חיפש באותו זמן מישהו שיכול היה לתת עדות יוצאת דופן וממקור־ראשון בעניין הסרט הקרב על אלג'יר. במהלך במהלך השיחה בין אנשי שעה טובה ואנשי מישרד בינג ליניאל התברר, שוובר יתאים באופן יוצא מן הכלל לשעה טובה. כי הוא נלחם בשורות ליגיון־הזרים באלג'יריה.

■ הצייר **יוסף זריצקי** בן ה־92 ממשיך לצייר. הוא אפילו מטפס על סולם כדי לצייר את ציור־הענק שלו. אשתו, שהיא בת גילו, נמצאת לצידו מאז היו בני 13. זריצקי סיפר. שער גיל 18 הוא לא ראה ציור מימיו. אלא רק את דיוקנו של הרבי. כשנסע ללמוד בקייב, ראה תור של אנשים. כשהתקרב לשם הוא שמע שהם ממתינים להיכנס למוסיאון. הוא הצטרף לתור ולבסוף נכנס. רק אז ראה לראשונה ציורים במיסגרות. זריצקי אינו שוכח שציור מופשט שלו, שהוצב בכניסה לבנייני האומה בחגיגות העשור, נזרק החוצה אחרי **שדויד בן־גוריון** עבר על פניו ושאל בקול מצווה: „מה זה?" מייד אחרי־כן דאגו האחראים לסלק את הציור. זריצקי סלח לבן־גוריון. לעומת זאת, הוא עדיין ממשיך ברוגז שלו. הנמשך כבר 30 שנה, עם הצייר **מרדכי ארדון**.

טדי קולק ראש עיריית ירושלים מפהק (למעלה) כבר בדקות הראשונות של הטקס ליום השנה ה־23 לטביעת ספינת המעפילים מצפון־אפריקה אלול. העצרת הממלכתית התקיימה במרכז „ג'רר בכר" בירושלים, ולצד קולק ישבו על בימת הנשיאות הרב הספרדי הראשי, הראשון לציון מרדכי אליהו (למטה מימין) ונשיא־המדינה. חיים הרצוג. שטיפס בקלילות לבימה (למטה משמאל). סגן ראש הממשלה דויד לוי, שהיה אמור להשתתף בכנס, לא הופיע, למורת רוחם של הנוכחים. בגלל פגישת שרי חרות שהתקיימה באותה שעה בלישכת ראש־הממשלה. תחת זאת הוא שלח מיכתב ארוך. אחד ממשתתפי הערב סם בן־שיטרית העדיף שלא לקרוא את המיכתב במלואו אלא שורות מעטות ממנו.

אודי דיין היה אחד האורחים שבאו לפתיחת מיסעדתו החדשה של גזי חקק, „תק"ם ג'" שנערכה השבוע. המיסעדה ממוקמת ברחוב מונטיפיורי, והיא מתמחה באוכל יהודי מיזרח־אירופי דווקא. שותפו של גזי הוא קיבוצניק־לשעבר בשם עזרא. לצידו של דיין, שהחזיק ביד אחת כוס שתייה וביד שניה חטיף ממולא בשר, עמד המשורר יב"ץ, חברו הטוב של חקק.

אנשים

■ וירשובסקי נשאל מה דעתו על סיכויו של **רפאל איתן** לצבור עוצמה פוליטית. „כצומת הוא יוכל רק להשתלט על כל הרמזורים.

■ בטלוויזיה התנהל דיון סוער סביב מוזמני תוכנית מיפגשים. שתשודר השבוע, ושעניינה עיתונות וצרכני־תיקשורת. לפיד הסביר שהוא לא רוצה להתערב, כי הוא הוזמן להשתתף בתוכנית. שאל פאפו: „מי הזמין אותך?" ענה מנהל מחלקת־התוכניות של הטל־וויזיה **צבי שפירא**: „אני הזמנתי אותו." פאפו שלף מייד: „הוא הזמין אותך להיות מנהל־התוכניות בטלוויזיה ואתה הזמנת אותו להשתתף בתוכנית." שפירא נפגע מאוד מהערה זו.

■ לימודיו התורניים של שר־האוצר **יגאל כהן אורגד** עוזרים לו בימים אלה. בשבוע שעבר הוא ישב לצד צמרת מישרדו, מול צמרת מישרד־התיירות, נציגי המלונאים וסוכנויות־התיירות. בדיונים שנוהלו בעניין ההטבות שדורש מישרד־התיירות לענף, הבהיר כהן־אורגד למלונאים לפתע: „ברור לחלוטין שתצטרכו גם אתם לתת כסף, כי אם לא תרצו, נכפה עליכם לתת כסף." את החלק השני של המישפט הוא אומנם אמר בחיוך, אך כשחש שדבריו אינם מובנים. הסביר: „אומרים כופין עליו עד שיאמר רוצה אני'. האם יכול להיות שבית־דין רבני הוא כל־כך רע והוא כופה את דעתו על הגבר סרבן־הגט? ההסבר ההילכתי הוא, שהגבר אכן רוצה לתת גט לאשתו, אבל יצר־הרע מביאו לומר ‚לא'. בא בית־הדין וכופה עליו את מה שהוא רוצה בסתר־ליבו. עכשיו אתם מבינים מה זה ‚כופה אני'," סיים אורגד את דבריו.

■ באחרונה מתנהלת מיל־חמת מודעות בעיתונים, בין התאחדות הסוחרים ובין רשת השקם. יושב־ראש התאחדות הסוחרים, **יהושע נהרי**, שהוא בעל קונדיטוריה ברחוב דיזנגוף בתל־אביב, קורא במודעות בתשלום להקמת וערת־חקירה ציבורית, שתבדוק אם רשת שקם נהנית מסובסידיות מס־שלתיות וכתוצאה מכך המחירים ברשת שקם זולים יותר. **משה אילת** מנהל הפירסום של שקם טוען שהתקפותיו של נהרי תרמו להגדלת תנועת הקונים בשקם. אילת מרחיק לכת ומציע לנהרי חלק מתקציב הפירסום שלו, כדי שנהרי יוכל להמשיך לתקוף ב־מודעות את השקם.

■ המנכ"ל לשעבר של רשות־השידור **יצחק ליבני** היה בסיור בארצות־הברית מ־טעם מיפעל הבונדס, וביקש ממאזיניו שיגדילו את תרומתם. לא אחת נענה שהישראלים צריכים להדק את החגורה. ליבני השיב להם בסיפור ידוע. המנהיג הסיני **מאו טסה־טונג** פנה בזמנו למנהיג ברית־המועצות, **ניקיטה חרושצ'וב** וביקש עזרה כלכלית. התשובה היתה: „הדקו את החגורה." ענה לו מאו: „שלח לנו מיליארד חגורות."

אלי פפושדו המלונאי רוכב על כתפיו של זאב (.שמן") הלפרין בעיצומו של ערב שירה־בציבור שנערך באחד המועדונים בתל־אביב. פפושדו, בעל רשת־מלונות. המתגורר באילת, נוהג לבוא לתל־אביב מדי שבוע ולבלות במקומות שונים בעיר. באחד הביקורים פגש בשמן, מלך השירה בציבור.

פסוקי השבוע

● **מנהיג הליברלים לשעבר, אלימלך רימלט:** „הטעות הגדולה ביותר היתה הקמת הליכוד."

● **הנ"ל:** „כציוני אתבייש עם איש כמו (אהרון) אבו־חצירא יהיה שר."

● **יהושע סובול ויעקב לזר, ב„חותם":** „יש לקצץ את ידו של (יאסר) ערפאת ל פני שיספיק להושיט לנו אותה לשלום."

● **הנ"ל:** „שאלה: מדוע אין עולים על הבריקאדות? תשובה: מאיפה שיהיו עולים על הבריקאדות?"

● **הרב מנחם הכהן:** „האינפלציה דוהרת והאיגוד המיקצועי רולק אחריה במסע־הסכרה."

● **העיתונאי שלום יוזנפלד:** „איפה הימים הטובים שכהם השקל היה שווה סנט אמריקאי אחד?"

● **המשורר יב"י:** „מחילחמה לכלכלה נכונה — העזירות מצמקות קיבתך ומותירות אותך עצור מעזירות."

● **הנ"ל:** „הבעיות אינן נפתרות דרך העיניים השבעות."

● **הפרופסור לקרימי גולוגיה שלמה גיורא שוהם:** „אנחנו לא רק נחשבים לדמוקרטיה. אנחנו בפירוש דמוקרטיה."

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

שר־האנרגיה יצחק מודעי ושר־האוצר יגאל כהן־אורגד

בשטחים הכבושים פועלים חצי תריסר גופים מחתרתיים ישראליים ★ "טי־אן־טי", "ועדת־הביטחון", "החשמונאים", "המכבים", "לוחמי חרות ישראל" ועוד ביצעו עשרות פיגועים לנגד עיניהם העצומות של השילטונות ★ הם הפכו למעשה לזרוע־הטרור של ממשלת ישראל

המחבלים

היעד העיקרי: כיפת־הסלע על הר־הבית
עוצמה הרסנית

ב מקביל להתגברות העימות הישראלי־פלסטיני ושחיקת ה־קונסנזוס הלאומי בנושא זה, נוצרה בעשור השנים האחרון קרקע פוריה לסידרת פעולות־טרור של מחתרות ישראליות־יהודיות, שעיקר פעילותן היתה נגד תושבי השטחים הכבושים.

המחתרות היהודיות, מנהיגיהן ואנשיהן, רואים את עצמם כממשיכי מחתרות אצ"ל ולח"י, ומחתרות "מלכות ישראל" של ראשית שנת ה־50.

ראוי לזכור, שאצ"ל ולח"י היו ארגונים קטנים. שערו תקופות־בוסר ארוכות, ומיספרי החברים בהם, היו תמיד קטנים. באצ"ל היו אלף עד אלפיים חברים ובלח"י כמה מאות, מיעוטם לוחמים ממש, ומרביתם עסקו בתעמולה.

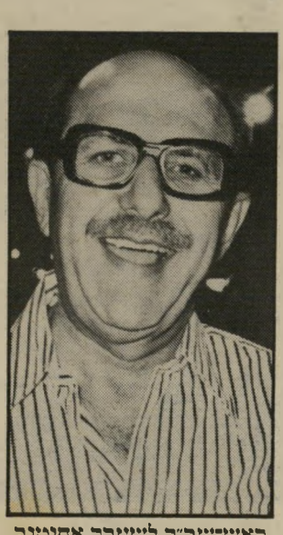
ארגוני־הימין בישראל מהווים מדגרה למחתרות הפועלות כיום. דומה שגוש־אמונים, מועצת הישובים ביהודה שומרון ועזה, הפריפריה של תנועת התחיה, ואפילו הרב מאיר כהנא, מאבדים בהדרגה את השליטה על אנשיהם. תומכיו בעבר של הרב כהנא החלו פועלים באופן עצמאי.

מקורות בשירות הביטחון הכללי (שב"כ) ובמישטרת־ישראל משוכנעים, שבשטחים הכבושים פועלים גופים מחתרתיים אנטי־ערביים.

הפעולות הבולטות של גופים אלה התמקדו בשנים האחרונות: בפיגועים חבלניים בבתי אזרחים בחברון, חבלה בראשי־הערים, ניסיון לפיצוץ כיפת הסלע, רצח אמיל גרינצוויג בהפגנת שלום־עכשיו, ה"פורים שפיל" בחברון, ההתנקשות בתלמידי הקולג' בחברון, ובחודש דצמבר שעבר שריפת מכוניות בשכונת אבו־תור הירושלמית, והנחת רימונים ממולכדים במוסדות־דת נוצריים ומוסלמיים בירושלים.

● "רפול" מחלק נשק

ה גוף "הטירוריסטי" המבוסס, המ־נוסה, והמאומן ביותר, הוא גוף המופעל ישירות, או בעקיפין, בידי הגופים המרכזיים של המתנחלים. גוף סמוי זה, שכינויו הראשון היה "ועדת־ביטחון", הוקם בשנת 1979. מאוחר יותר הוסב שמו של גוף זה ל"אגודה לביטחון התנועה בכבישי יהודה ושומרון" (1982) — אגודה שאינה רשומה במישרדי רשם־האגודות.

ראש־שב"כ לשעבר אחיטוב
ההתנחלות כמדגרה פסיכולוגית

בדיקות שבוצעו בידי המישטרה והשב"כ באיזור־המיחיה של אירגון זה, בעיקבות רצח אמיל גרינצוויג, הביא לגילוי מיצבורים של נשק ותחמושת, שבחלקם נגנבו מיחידות צה"ל, בכמויות מדהימות.

על אף איתור מיצבורי־נשק עצומים אלה, נכשלו המישטרה והשב"כ בניסיונות החדירה שלהם לגרעין־הקשה של אירגונים אלה, מצב שחיזק את כוחם, בתקופה שאחרי רצח גרינצוויג.

מיצבורי הנשק והתחמושת שנתפסו לא כללו את כמויות־העתק של נשק, שסיפק הרמטכ"ל הקודם, רב־אלוף רפאל ("רפול") איתן להתנחלויות.

בנושא הפעולות האלימות והמתסיסות של המתנחלים, שאיתן צידד בהן בגלוי. במקביל, פעל איתן באותה תקופה, להרחבת מיסגרת ההגמ"ר (הגנה־מרחבית) בגדה־המערבית. הוא הורה לתת־אלוף אריה בירו, למסור להגמ"ר חיילי מילואים כשירים, בוגרי יחידות מעולות בצה"ל. הרחבת ההגמ"ר בגדה־המערבית הגדילה את מיספרם של נושאי־הנשק המיוזמנים שם. הגמ"ר מורחב זה טישטש סופית את המעמד בין אזרח יהודי וחייל ו/או איש־ביטחון.

במקביל, הופעל בכל ישוב יהודי בשטחים הכבושים רב"ש (רכז ביטחון שוטף), המקבל את שכרו ממישרד־הביטחון, או ממישטרת ישראל.

בעצם העברת אנשי מילואים מיחידות בכירות בצה"ל, לשירות ביחידות ההגמ"ר, את המרכיב־האנושי שביצע את הפיגוע בראשי העיריות בגדה.

מתוך ידיעה, מכלי־ראשון, על ה־מתרחש בגופים אלה, התייחס ה־רמטכ"ל הנוכחי, רב־אלוף משה ("מוישה וחצי") לוי, בוועדת־החוץ־והביטחון של הכנסת, לנושא סוכנים לקבוצות פוליטיות קיצוניות, ציתות לשיחות־טלפון ואמצעי־הרתעה, כולל מעצר אדמיניסטרטיבי.

השב"כ אינו מקבל הרשאה ממשלתית, כגרש.

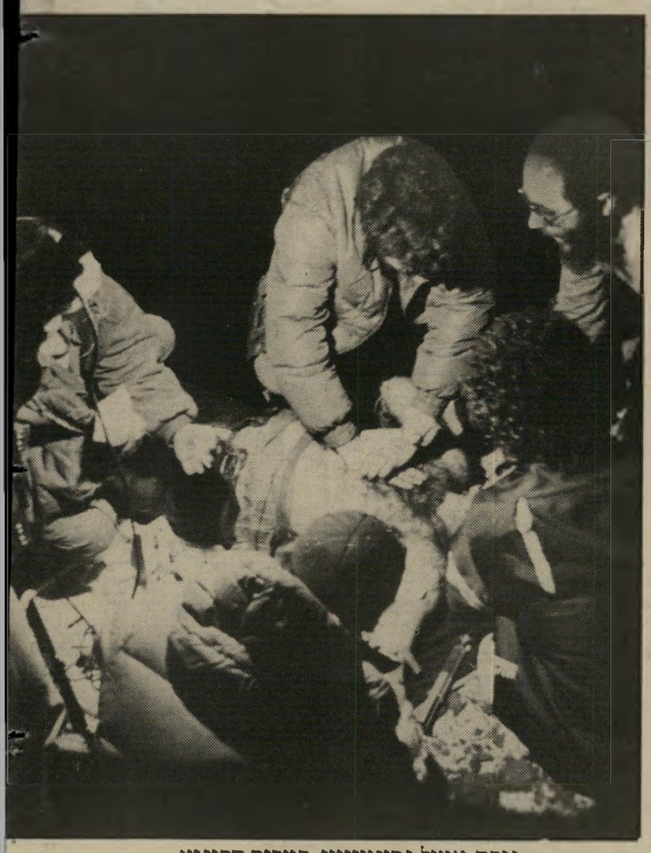
ב־19 באוגוסט 83', פירסם ראש השב"כ לשעבר, אברהם אחיטוב, בדבר רשימה שבה קבע בין השאר כי נושא ההתנחלות שימש בעקיפין כמדגרה פסיכולוגית לצמיחתו של טירור יהודי למתנחלים. הוכח להם, כי אין להירתע מעימות עם השילטון ומפעולות בלתי־מורשות, וכך שיכנעו את עצמם המתנחלים כי הצדק הוא עם פורצי גדר וחוק.

בהמשך מאמרו על כישלון חקירת השב"כ באיתור המתנקשים בראשי הערים בגדה־המערבית, קובע אחיטוב כי אי־ההצלחה לעצור את המתנקשים היא בראש ובראשונה כישלון מודי־עיני. בהתייחסו למבצעי הטירור הר־סיף: "אלה שפנו עתה לדרך הטירור הם בעלי רמה מיבצעית טובה, התנהגותם החשאית היא כנראה ללא דופי, והסביבה הפוליטית הקרובה אליהם מחפה עליהם כנראה בלי שתהיה בקיאה במתרחש."

המדגרה העיקרית לאידיאולוגיית המחתרת־היהודית בגדה.

ממשלות־ישראל האחרונות מטפ־לות ביד רמה בטירור הערבי (נושא שבו אין להן קשיים בהגדרת האויב ובתיאור ההישגים המרשימים של השב"כ.) לעומת זאת, הטירור היהודי חושף את כישלונות השב"כ, שמקורם בחוסר הגיבוי הממשלתי.

בכל העולם מקובל למסור לידי שירותי־הביטחון אמצעים להחדרת

גופת אמיל גרינצוויג במקום הפיגוע
נסיונות־חדירה לגרעין

הטירור היהודי, המאפיינת את כל הגופים הטרוריסטיים הפועלים כיום בשטחים, זו האידיאולוגיה הלאומנית, הקובעת שיש לטהר את כל ארץ־ישראל מתושביה הזרים, ולהקים בבוא היום מיקדש שלישי. אחת המטרות העיקריות של המחתרות היהודיות, היא הר־הבית.

● מחתרת בחורי־הישיבה

פ ירסום פומבי ראשון לקיומה של מחתרת יהודית ניתן בחודש מאי 1975, כאשר הוצת אוטובוס של חברת האוטובוסים הערבית. האוטובוס חנה בשכונת וארי ג'ו בירושלים. זמן קצר אחרי ההצתה, התקשר אלמוני למערכות העיתונים וסיפר, כי ההצתה בוצעה על־ידי אירגון, ששמו טי־אן־סי, וזאת כ„פעולת גמול" על הצתת אוטובוס אגד ברמאללה, שבוע קודם לכן.

במקביל להצתת האוטובוס הערבי, נשלחו מיכתבי־איום לאישים ערביים בגדה־המערבית, ביניהם השיח' ג'עברי נדונו לעונשי מאסר בפועל. בית־המישפט הטיל עליהם קנסות, וציווה להעמידם בפיקוח של קציני־מיבחן.

בחודש מרס 1976, בוצעה הפעולה הבאה, כאשר קבוצה אלימה, מתושבי קיריית־ארבע, חטפה כמה נערים פלסטינים, שהיו חשורים בעיניהם בהבערת צמיגים. הם הביאו את הנערים לקיריית־ארבע ו„לימדו אותם לקח", בכך ששיסו בהם כלב ענק של מישמר־הגבול, שנשך אותם כשהם עירומים.

אירוע נוסף בסיגנון החברוני, התרחש אחרי תקופה רגיעה. במוצאי־שבת, ה־26 במאי 1979, בשעה 8.30 בערב, בעוד בני מישפחת עבר אל־עזיז נירוק, יושבים בביתם שבקאסבה החברונית, נופצו שמשות הבית, ולחדר־המגורים פרצו כמה רובני עברית, שצעקו בקול: „באנו לזרוק אתכם מפה. זה בית שהיה ויהיה של יהודים." תוך דקות חבטו היהודים בכל בני הבית, כולל נשים וילדים, ניפצו את הרהיטים והסתלקו.

הרמטכ"ל לשעבר רפאל איתן
נשק בשפע

בחברון. במיכתבים הוזהרו האישים, כי אירגון טי־אן־סי יחסלם, אם תימשכנה פעולות־חבלה נגד הישראלים.

חודש אחרי הצתת האוטובוס, פעל האירגון שוב. הפעם, נרשמו על תריסי חנויות בעיר־המיזרחית הכתובות: „עין תחת עין ו„נפש תחת נפש". על החתום: טי־אן־סי.

המישטרה, שהציבה מארבים, עצרה כמה ימים מאוחר יותר בעיר־העתיקה, ארבעה צעירים, כחשורים בהשתייכות לאירגון. הארבעה: צלם עיתונות, אלי הראתי, ושלושה תלמידי ישיבה – מרדכי סילברמן, שמעון לרנר וצבי קאופמן.

הם נעצרו ליד השער־החדש, כשברשותם שתי שקיות, בקבוק פלאסטיק מלא בנזין, שתי פחיות של צבע אדום, כלי־עבודה וכרוזים של טי־אן־סי. הקוראים להקמת אירגון לחימה באש"ף.

בבית־המישפט המחוזי בירושלים, במהלך הדיון בדבר הארכת מעצרם, קבע התובע המישטרתי, שתלמידי הישיבה והראתי, היו ברוכים לבצע הצתה במיסגד בעיר־העתיקה. באותו דיון הוסיף התובע המישטרתי, כי הראתי, היה בעבר חבר בליגה להגנה יהודית ושהמישטרה חושדת בו, שהוא משמש כאחד ממנהיגי טי־אן־סי, שניצל את מיקצועו כצלם עיתונות לביסוי פעולותיו.

להגנתו טען הראתי, כי שמע במכשיר־הקשר האלחוטי, שבעיר־העתיקה נערך מיבצע מישטרתי, ולכן הגיע למקום, כדי לצלם את המיבצע. בסופו של דבר הועמדו לדין, רק שניים מבין הארבעה.

מישפטם נערך בדלתיים־סגורות. למרות זאת, התברר כי הארבעה היו נתונים להשפעה חזקה מצידו של יואל לרנר, אחד מפורשי תנועת כך. אחד מהנאשמים, שמעון לרנר, כונה בפי חבריו „לרנר הקטן". בסיומו של המישפט הורשעו הנערים, אולם לא באותו לילה נערכו מעשי־אלימות דומים בעוד בנינים בקאסבה של חברון.

● „כן יאבדו כל אויבך..."

ב חודש יוני 1980, פגעו מיטעני בגדה־המערבית: כרים ח'אלף, בסאם אל־שבעה ואיבראהים אל־טוויל. שעות אחדות אחרי הפגיעה בראשי העיריות, הגיב חבר־הכנסת חיים דרוקמן, ואמר: „כן יאבדו כל אויביך אדוני." הדברים שנאמרו בשידור בחצי היום ברדיו, עוררו זעם רב, והביאו את ח"כ דרוקמן לחזור בו מדבריו, ולהוסיף, כי היה שמח אילו מתו „מוות טיבעי".

בחקירה הראשונית אחרי מעשה חבלה זה, הגיעו שילטונות הביטחון למסקנה, שהחבלה נעשתה בידי שתי חוליות נפרדות. האחת הטמינה את המיטענים הממולכדים ברמאללה, שכם ואל־בירה והשניה את המיטען בחברון.

בהחלטה אישית, שנעשה לה פומבי, הטיל ראש־הממשלה דאז, מנחם בגין, את־חקירה על שירות הביטחון הכללי (שב"כ).

עד היום לא נתפסו מניחי המיטענים.

כתבו הצבאי של דבר אמיר אורן, שסיקר מאוחר יותר את המיקרה ואת מהלך החקירה, ציטט חוקרי שב"כ, שקבעו כי החשודים בהתנקשות בראשי־העיריות, מקיפים קציני מילואים ביחידות קרביות התנדבותיות, כמו כן הוסיף אורן, שחקירת המתנקשים, בשלבה הראשון והיחיד, גילתה לחוקרים, כי הנחקרים הם בעלי תערובת של סיבולת גופנית, אמונה דתית ואידיאולוגיה קשוחה. חוקרי השב"כ פנו לרשויות הנבחרות וביקשו להפעיל על החשודים מעצר מינהלי. השב"כ לא קיבל מהרשויות את האישור להפעלת המעצר המינהלי.

אותם חוקרי שב"כ קבעו באוזני אורן, כי מדובר בגרעין רחב, הפועל בשיטה של פעולות חד־פעמיות, בהרכבים אנושיים שונים, וזאת בשל מיומנותם. החשודים יודעים, כי מיסוד קבוצות למיבצעים רב־פעמיים, חושף אותם למעקב ואף לחדירת סוכנים של השב"כ. מאחר שמדובר בגרעין פנימי של שישה־שיבעה טרוריסטים, היתה התארגנות זו לביצוע ההתנקשות אד־הוק.

לעומת זאת, קובעים מקורות מישטרתיים, כי מדובר במיבנה מחתרתי מובהק, של תאים, על פי שיטת התאים של לח"י, מיסגרת המקשה את פתיחת הגוף בפני מעקב או חדירת סוכני שב"כ.

על ניסיונות השב"כ לפענח את ההתנקשות בראשי־העיריות, סיפר במדור שיחת היום בהארץ, ישראל הראל, מזכיר מועצת יו"ש: „... (השב"כ) הכשיל איש ואשה וצילם אותם בנסיבות פרטיות, וניסה להשתמש בזה לצרכי סחיטה..." פרשה זו מכונה בעגת המתנחלים בכינוי „פרשת הניאוף".

למחרת הפיגוע בראשי־העיריות חזר לכותרות שמו של אירגון טי־אן־סי, כאשר למערכת סוכנות הידיעות עתים התקשר צעיר שהזדהה בשם שלמה, והציג את עצמו כדוברה של תנועת לוחמי חירות ישראל - טירור נגד טירור. הדובר הוסיף, שאירגונו מכין פעולות בירושלים, פעולות „שהערבים יזכרו אותן זמן רב". לדברי שלמה, סיפקה תנועתו את חומרי־הנפץ ליחידת הטירור־הנגדי שפעלה נגד ראשי־העיריות. הוא הוסיף וציין: „לאירגוני אין קשר עם גוש־אמונים או עם תנועת כך של הרב כהנא, אם כי אנחנו מושפעים מהם אידיאולוגית."

פעולה נוספת המיוחסת לאיהגון זה, נערכה בפברואר 1982, כאשר נופצו חלונות־הראווה של בית־הקולנוע אל־זהרה במיזרח־ירושלים. במקביל חובלו מכוניות בכפר בית־חנינא. על קירות במיזרח ירושלים צויירו הסיסמות: „טירור נגד טירור" ו„מוות למיידי האבנים".

ראש־עיר שבעה אחרי הפיגוע

הפיצוץ לפני המוסך של ראש־עיר טוויל

שני סוגי מחתרות

ראש־עיריה חלף אחרי הפיגוע
המחבלים לא נתפסו

● רימון בלב הדימוקראטיה

ב יולי 1982, נמצאו באורח מיקרי, על גג אחת מישיבות הרובע־היהודי בעיר־העתיקה של ירושלים, מיטעני חומר־נפץ, שהיו בעלי עוצמה היכולה לפוצץ את מחצית הרובע־היהודי.

גילוי המיטען, הביא ללכידת קבוצה מחתרתית בשם החשמונאים. שבראשה עמד איש תנועת כך לשעבר, יואל לרנר, אחרי החקירה הראשונית התברר, שהמיטען נועד לפוצץ את כיפת הסלע השוכנת על הר־הבית.

החשמונאים היתה תנועה של נערים, שייסד לרנר בעזרת תלמידיו. אחד מהנערים הפך עד מהדרה עד־המדינה. במהלך המישפט תיאר השופט את המיבצע המתוכנן במילים: „אחד הנערים ישלשל חוט דייגים שקוף, שיקיף את אחת האבנים המשוננות שבחומה המיזרחית של הר־הבית, כך שקצוותיו יגיעו לקרקע. בלילה, יבואו לרנר ואחד הנערים, ויקשרו חבל עבה לחוט השקוף. הנער יטפס עד לראש החומה ואחר־כך יועלה חומר־הנפץ. החומר יופעל ברגע שיואר על־ידי קרני השמש הראשונות, זאת על פי שיטת התא הפוטו־אלקטרי, הסוגר מעגלי חשמל בעזרת האור..."

במהלך המישפט, הוצג על־ידי התביעה, בפני השופט ברגר, טופס של שאלון שנמסר למועמדים לקבלה

(המשך מעמוד 23)

לתנועת החשמונאים:

● האם אתה מוכן לסכן את מעמדך החברתי למען הפעילות? כן/לא

● האם אתה מוכן לריב עם הוריך למען הפעילות? כן/לא

● האם אתה מוכן לקבל מכות משוטרים או ממתנגדים לעמדתך? כן/לא

● האם אתה מוכן „לשבת" 48 שעות למען עקרונותיך? כן/לא

● האם אתה מוכן לעמוד לדין פלילי ולהישלח למאסר על פעילותך? כן/לא

● חווה דעתך על המישפט הבא: „מאחר שמדינת ישראל הוקמה על־מנת לספק פיתרון לבעיית היהודים ברחבי תבל, כל חוק שהיא מחוקקת וכל פעולה שהיא נוקטת, הנוגדת מטרת ייסוד זו אינם תקפות ואינן מחייבות את אזרחיה".

כאן מגיע הפרק הבא של פעולות הטירור הללו, והפעם כנגד תושבים יהודים. במהלך הפגנת תנועת ההתנחלויות „פורים שפיל". קבוצת אנשים בלתי־מזוהה, הניחה סידרה של מיטענים ליד בית מישפחת ג'עברי בחברון, השוכן ליד הגדר של קריית־ארבע. מיטען נוסף התפוצץ ליד אחד ממיסגדי חברון. כמו כן נורו יריות על רכב בכפר יאטה.

ה„פורום שפיל" הביא לחילוקי־דיעות עמוקים בקרב המתנחלים. הרואים בנפלטי תנועת כך מחרחרי־ריב וחסרי־אחריות. אמר עליהם עורך־הדין אליקים העצני, חבר מועצת קריית־ארבע: „רק פרובוקטור, שמאחוריו אולי עומדת מעצמה זרה המעוניינת בהבערת תבערה באיזור, יכול היה לעשות מעשים כאלה." דבריו כוונו לקשרים שהיו לרב מאיר כהנא, עם הביון האמריקאי בארצות־הברית.

כינוי קשוח פחות ליורים מקריית־ארבע טבע חברי־הכנסת חנן פורת, שקרא להם „מישיגענערס" (משוגעים ביידיש).

אין ספק שבקריית־ארבע, מצוי גרעין אחת המחתרות הימניות ואולי הדורמיציון, אף היא בהר־ציון ועוד רימון ממולכד, שהונח ליד המיסגד של הכפר הערבי בית־צפאפא. כל הרימונים נתגלו בטרם הופעלו, ולדעת חוקרי המישטרה נועדו רק כאיום.

בבוקר שלאחר גילוי הרימונים, התקשר אלמוני למערכת החדשות של גלי־צה"ל, והודיע שאירגון טי־אן־טי נוטל על עצמו את האחריות להנחת הרימונים ולהצתת המכוניות.

יומיים אחר־כך, התפוצץ רימון ממולכד בכפר חוסאן, ליד בית־לחם. אחר הפיצוץ, שוב התקשר דובר של טי־אן־טי ונטל על עצמו את האחריות.

זרועות־הביטחון משוכנעים כי מניחי הרימונים בירושלים ברצמבר, הם קבוצה מאורגנת היטב, המסוגלת לפעול בסידרת פעילויות בו זמנית, שדומה לאלה שהתנקשו בראשי־העיריות בגדה. כמו כן, קיימת ההנחה, שמדובר באנשים שעברו את גיל ה־20 וסיימו את שירותם הסדיר בצה"ל, בעלי מיומנות צבאית ברמה גבוהה. זאת הסיקו החוקרים מן התיחכום שבאופן מילכוד הרימונים.

חוקרי מישטרה משערים, לעומת זאת, שהפעם מדובר בחיילים בשירות־סדיר, בעלי גישה נוחה למיצבורי רימונים מדגם 26 המקובל בצה"ל, דגם הרימון שקטל את אמיל גרינצוויג. החוקרים מניחים כי מדובר בשאריות מסדרות רימונים, שהשתמשו בהם במילחמת־לבנון, וקשה לאתר את המשתמשים בהם.

לדעת חוקרי המישטרה, אכן מדובר במחתרת יהודית קיצונית, בעלת רקע צבאי רב וידע מעולה בחבלה. כמו כן, לדעת המישטרה, מונעת הקבוצה על־ידי אידיאולוגיה ברורה וקיצונית, והראייה, שאנשיה לא בחלו למלכד המסוכנת שבהם. בשבוע הראשון של אוגוסט 1983, ערכו חברי מחתרת זו, התנקשות בתלמידי הקולג' המוסלמי בחברון, פעולה שבה נרצחו שני תלמידים.

פעולה זו, שנעשתה לאור־היום, והיתה פעולתה הראשונה של מחתרת־יהודית לאור־היום, מעידה על שיטה מתוחכמת של קבוצה, הנהנית מידיעות מודיעיניות ומתיכנון צבאי קפדני. המהירות והמיומנות של מבצעי הפעולה, שעשו את מה שעשו תוך דקות ספורות, לא היו מביישות טרוריסטים אירייים.

● ה„לרנרים"

ה ערכות השב"כ והמישטרה מברזילות בין שני סוגי מחתרות יהודיות הפועלות כיום. הסוג הראשון מיומן ובעל כושר צבאי גבוה, והסוג השני הוא של צעירים משולהבים, החסרים מיומנות צבאית. ההערכות הללו מייחסות סידרה של ניסיונות חבלה, שנעשו בראשית דצמבר 1983, לסוג הראשון.

הראשונה בפעולות נערכה במורד שכונת אבו־תור הירושלמית, כאשר לפנות בוקר הוצתו שש מכוניות של תושבים פלסטינים. כאשר הגיעו למקום חוקרי המישטרה, העידה אחת מתושבות המקום, שזמן קצר לפני הצתת המכוניות, שמעה אנשים רצים ומישהו צועק בעברית: „מהר, מהר!"

לפעולה זו מצטרפת סידרה של מלכודות רימוני־יד במרחב ירושלים. במינזר הפרנציסקאני בהר־ציון, בכניסה לסמינר היווני־אורתודוכסי בהר־ציון, בכניסה האחורית לכנסיית הדורמיציון, בשכונת בית־צפאפא ובמיסגד ג'עברי בחברון, הושמו רימונים מדגם 26 ממולכדים.

בשבוע שעבר, נתגלו בטרם הופעלו, ולדעת חוקרי המישטרה נועדו רק כאיום.

בבוקר שלאחר גילוי הרימונים, התקשר אלמוני למערכת החדשות של גלי־צה"ל, והודיע שאירגון טי־אן־טי נוטל על עצמו את האחריות להנחת הרימונים ולהצתת המכוניות.

יומיים אחר־כך, התפוצץ רימון ממולכד בכפר חוסאן, ליד בית־לחם. אחר הפיצוץ, שוב התקשר דובר של טי־אן־טי ונטל על עצמו את האחריות.

זרועות־הביטחון משוכנעים כי מניחי הרימונים בירושלים ברצמבר, הם קבוצה מאורגנת היטב, המסוגלת לפעול בסידרת פעילויות בו זמנית, שדומה לאלה שהתנקשו בראשי־העיריות בגדה. כמו כן, קיימת ההנחה, שמדובר באנשים שעברו את גיל ה־20 וסיימו את שירותם הסדיר בצה"ל, בעלי מיומנות צבאית ברמה גבוהה. זאת הסיקו החוקרים מן התיחכום שבאופן מילכוד הרימונים.

חוקרי מישטרה משערים, לעומת זאת, שהפעם מדובר בחיילים בשירות־סדיר, בעלי גישה נוחה למיצבורי רימונים מדגם 26 המקובל בצה"ל, דגם הרימון שקטל את אמיל גרינצוויג. החוקרים מניחים כי מדובר בשאריות מסדרות רימונים, שהשתמשו בהם במילחמת־לבנון, וקשה לאתר את המשתמשים בהם.

לדעת חוקרי המישטרה, אכן מדובר במחתרת יהודית קיצונית, בעלת רקע צבאי רב וידע מעולה בחבלה. כמו כן, לדעת המישטרה, מונעת הקבוצה על־ידי אידיאולוגיה ברורה וקיצונית, והראייה, שאנשיה לא בחלו למלכד

מקום רציחת התלמיד סמיה אבו־בקר במיכללת־חברון
טרור לאור היום

ברימוניהם מוסדות־דת נוצריים.

לטענת חוגים מישטרתיים, מדובר בכמה מבוגרי החשמונאים. המשרתים כיום בצה"ל, בעוד מנהיגם יואל לרנר, כלוא עדיין ומרצה את עונשו על הניסיון לפוצץ את כיפת הסלע.

כמה מבוגרי החשמונאים מקיימים קומונה של מתנחלים, באחד מהבתים היהודיים לשעבר, ברובע המוסלמי בעיר־העתיקה של ירושלים. ה„רועה הרוחני" התורן שלהם, הוא הרב אביגדור נבנצאל, בנו של מבקר־המדינה לשעבר, ראש אגודת עטרת לישונה. הנושא בתואר „רב העיר העתיקה".

המוטו של החשמונאים הוא שירה של הפיזמונאית נעמי שמר: „בדרך לכאן פגשתי איש מוזר מאוד/שהולך כמו סהרורי/ממלמל בשקט לעצמו ואומר:/על מישכבי בלילות אני שומע קול/פעמון גדול מצלצל/ארץ־ישראל שייכת לעם־ישראל...".

מנהיג נוסף של החשמונאים. המכונים כיום בעגת הימין הקיצוני „הלרנרים", הוא צעיר בשם יורי הלה, ילד־פלא חילוני לשעבר, שאביו מציף את לישכת ראש־הממשלה במיכתבים, השופכים מרה וגפרית במנהיגי הימין הקיצוני, שהעבירו את בנו על דעתו.

יורי הלה, נמנה עם עצורי ניסיון ההשתלטות על הר־הבית, שנעשה בידי חוגים המקורבים לרב אריאל. את אירגונו הגדיר הלה כך: „ישנם כעשרה חבר'ה פעילים שרופים, אחר־כך יש רבים שבאים לשמוע ולהתעניין. המטרה של הקבוצה היא להביא את עם ישראל לייעודים הראוים לו. למעשה ישנן שלוש מיצוות המנחות אותנו: להמליך מלך, לאבד את עמלק ולבנות את בית־המיקדש."

● האיש ששרף את „הארץ"

ל מחתרות הטרור היהודיות של הגדה־המערבית וירושלים, יש שלוחה תל־אביבית, שהגיעה לכותרות בשל קשריה עם כמה מצעירי העולם־התחתון בשפלה.

בראשית השנה שעברה, הטיל שופט בית־המישפט המחוזי בתל־אביב יורם גלין, פסק־דין של 39 חודשי מאסר על יוסף ענו. מייד אחרי מתן פסק־הדין, אמר ענו: „אני אלך לבית־הסוהר, אבל בחוץ יקומו כנופיות חדשות... יש בחורים בשכונות, ישנו הרב מאיר כהנא... אני בטוח שיקומו עוד כנופיות!"

ענו הקים והנהיג שני גופים מחתרתיים, האחד מע"ץ („מועצת עבריינים צעיריים") והשני טי־אן־טי (התל־אביבי). הוא הגדיר את מטרותיו, כמילחמה נגד השמאל הישראלי. הפרט היחיד שיוסף ענו היה מוכן למסור על קשריו עם הרב מאיר כהנא, היה בהודעה שכהנא נכח בברית־המילה של בנו.

אירגונו הראשון של ענו, מע"ץ (ששמו השני מועצת־ערי־קיר־צה"ל) נחשף במחצית שנת 1978, והיכה בתדהמה את המישטרה והציבור. אירגון זה הקיף 23 עבריינים, שהיו מוכרים למישטרה כ„פושעים קטנים".

במהלך החקירה התברר שאירגון זה היה מאורגן כאירגון צבאי־למחצה, עם קצינים וחיילים, אירגון שביצע עשרות פעולות בלתי־מפוענחות עד ללכידתו, ביניהן הצתת בניין מערכת הארץ. הצתת מיפעל קרגל בלוד, רהיטי מארס ביפו והצתת אחד מקיני השומר הצעיר.

בעוד שכל חברי מע"ץ הועמדו לדין, לא נמצאו ראיות כנגד יוסף ענו. אך שלושת השופטים בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב, קבעו שהוא היה ההוגה והמנהיג של הכנופיה. הוא זה שהקים אותה, העניק לה את שמה, בחר את ההימנון (על־פי מנגינת חיילים אלמונים למילותיו של אברהם שטרן), אירגן את המתכונת הפיקודית, מינה „נשיא" ו„ראש־ממשלה", „שר־חקלאות" (הממונה על הגניבות החקלאיות בקיבוצים), „שר־התחבורה" (הממונה על גניבת כלי־רכב) ו„ראש

(המשך בעמוד 49)

פיגועי הטירור היהודי

רשימת הפגיעות של כנופיות הטירור היהודי בארץ, מעידה על הסכנה של גופים אלה להמשכה של הדימוקרטיה בישראל. רשימת כמה מפיגועי הטירור היהודי רצופה בזה:

● **מאי 1975 – אוטובוס ערבי הוצת בוואדי־ג'וז, ירושלים.**

● **מרס 1975 – עינוי תלמידים ערביים בקיריית־ארבע.**

● **מאי 1979 – פוגרום ראשון בחברון.**

● **ינואר 1980 – „ליל הזכוכית", ניפוץ זגוגיות מכוניות בחלחול.**

● **יוני 1980 – חבלה בראשי העיריות שכתה, ח"לף וטוויל.**

● **פברואר 1982 – חבלה במכוניות בבית־חנינא.**

● **יולי 1982 – קשר לפיצוץ כיפת הסלע.**

● **פברואר 1983 – רצח אמיל גרינצוויג.**

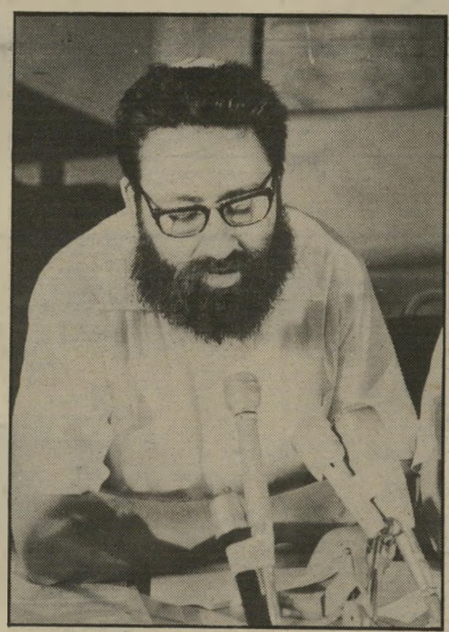
● **מרס 1983 – ה„פורים שפיל" בהר־חברון.**

● **אוגוסט 1983 – התנקשות בתלמידי המיכללה המוסלמית בחברון.**

● **דצמבר 1983 – שריפת מכוניות באבו־תור, רימונים ממולכדים במוסדות־דת נוצריים ומוסלמיים.**

שיער „העולם הזה" 11.6.80
מיומנות צבאית

לאומן יואל לרנר
אידיאולוגיה קיצונית

שלום־עכשיו, שנערכה ב־12 בפברואר 1983, נגד ניסיונו של שר־הביטחון דאז, אריאל („אריק") שרון, שלא לקבל על עצמו את המלצות וועדת כהן שבחנה את טבח צברה ושאתילה, מול בניין מישרד ראש־הממשלה, הושלך רימון־יד צה"לי, מדגם 26 ורצח את אחד מראשי שלום־עכשיו, אמיל גרינצוויג.

המישטרה והשב"כ תפסו את משליך הרימון כפי שלכדו את מניחי מיטעני החבלה במכוניות ראשי־העיריות בגדה־המערבית.

בניגוד לחקירת הנחת מיטעני החבלה, עצרה המישטרה במהלך השנה האחרונה, חברים שונים באירגוני הטרור של הימין הקיצוני.

אחד מהנעצרים, ששוחררו אחרי חקירה קצרה, היה יצחק מעוז, קתולי צרפתי, שייעד עצמו לכהונת כומר בצרפת, שינה את דעתו והתגייר ביחד עם אשתו. מעוז ואשתו הגיעו לפני 13 שנה לקריית־ארבע. מעוז, המועסק בתעשייה־הביטחונית, במפעל מנועי בית־שמש, ידוע כאחד מתושבי קריית־ארבע הקיצוניים ביותר. הוא אף הצטרף לניסיון ההתנחלות של אנשי הרב מאיר כהנא בהר־מנוח. מאוחר יותר הוא נתפס בניסיון לפרוץ להר־הבית.

ביחד עם יצחק מעוז, נעצר בפרשת רצח אמיל גרינצוויג תושב נוסף מקריית־ארבע, ששמו נאסר לפירסום.

● ה„פורום שפיל"

כ מעט חודש אחרי רצח אמיל גרינצוויג, נערך בהר־חברון אירוע. המכונה בפי תושבי

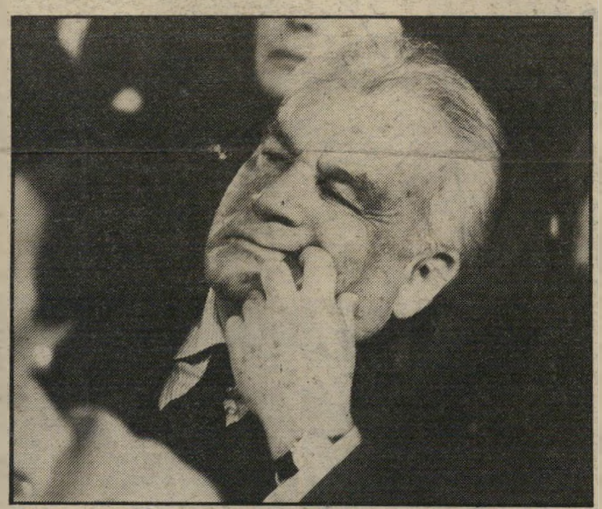
מבקר המדינה קבע:

קציני־צה"ל מסרו מידע סודי למיפעל פרטי ואיפשרו לו לצבור הון מהזמנה צבאית

מיכליות הזהב

זיפים יוסף מהרשק, מגודל זיפי־זקן, כפי שצולם בשנת 1975, כאשר הובא לבית־המישפט לשם הארכת מעצרו.

בלי זיהוי למרות שמבקר־המדינה, יצחק טוניק (למעלה), נמנע מזיהוי ישיר של המבוקרים והקשורים במבוקרים, עלתה תת־ועדת־הכנסת לביקורת־המדינה על הנושא, והחליטה לבודקו.

ידיעות שהופיעו במדורים הכלכליים החמיאו לחברת התכוף החיפאית.

בקיץ 1981 פורסם שהחברה קיבלה ממישרד־הביטחון פרוייקט גדול, לתקופה של שנתיים, לייצור ציוד תידלוק. בקיץ 1982 פורסמה ידיעה דומה: התכוף המייצר מיכליות להובלת דלק, זפת וכימיקלים, קיבל הזמנות חדשות ממישרד־הביטחון.

לעומת זאת, פרק המופיע בדוח מבקר־המדינה האחרון, אינו מחמיא כלל לחברה. תחת תת־פרק פריטי ציוד וחלפים. בביקורת על מישרד־הביטחון, מופיע תיאור מרתק של יחסים בין חברה פרטית, מינהל־הרכש של מישרד־הביטחון והיחידה־הצבאית.

החברה, ששמה לא מופיע בדוח — אשר אין מוזכרים בו פרטים מזהים של מרבית המבוקרים — היא חברת התכוף

מדוע יחס מיוחד?

מה אומר המבקר, בעמוד 393, של דוח מס' 33?

ב־19 בנובמבר 1982, העביר ראש מינהל־הרכש לצה"ל שלושה מיכתבים של הייצרן, הלא הוא התכוף. ראש מינהל־הרכש ציין כי מהמיכתבים עולה שהתכוף ידע על כוונות צה"ל להצטייד בציוד מסוים, וידע אפילו את מיספר הדרישה לציוד בצירוף מסוים, זמן רב לפני שהדרישה נקלטה במינהל־הרכש.

ממשיך המבקר: "עובדות אלה היה בהן, לדעת ראש מינהל־הרכש, כדי לעורר חשד שלייצרן היתה גישה למקורות־מידע בנושא זה."

מי, אם כן, העביר את המידע הפירטי תוכניות ההצטיידות של הצבא, כדי להקל על החברה בהגשת המיכרז למישרד־הביטחון?

זהו סיפור מדהים כשלעצמו, אך הוא מדהים שיבעתיים אם בוחנים מיהי החברה ומיהם בעליה.

התכוף מתקשר עם מייסדו, יוסף מהרשק. באמצע שנות ה־70' הורשע בעבירת שוחד לגבי עובד של מישרד־הביטחון, ואשר בוצעה בין השנים 1971־75.

אז עוררה הפרשה תדהמה כללית בציבור, שעדיין לא התאושש מהלם מילחמת יום־כיפור.

בסעיף אחר בדוח מבקר־המדינה מסופר, שוב ללא שם היצרן, על פרשה אחרת שבה מעורב התכוף.

מינהל־הרכש ביקש פטור ממיכרז לייצור צינורות־תידלוק, מכיוון שלא ידוע לו על יצרנים נוספים, להוציא אחד, היכולים לעמוד בתנאי המיכרז. ההזמנה, בסך של 5.4 מיליון שקל, נמסרה, כמובן, להתכוף, וזאת למרות שהיחידה הצבאית, שהיתה אמורה לקלוט את הציוד המבוקש, הגישה רשימה בת 12 יצרנים שיכלו להתמודד על תנאי המיכרז.

מדוע זוכה החברה החיפאית ביחס

> ב־19.11.82 העביר ראש מנה"ר לצה"ל שלושה מכתבים של הייצרן וציין, שעולה מהם, שהייצרן ידע על כוונות צה"ל להצטייד בציוד מסוים, וידע אפילו את מספר הדרישה לציוד זאת זמן רב לפני שהדרישה נקלטה במנה"ר. עובדות אלה היה בהן, לדעת ראש מנה"ר, כדי לעורר חשד שלייצרן היתה גישה למקורות מידע כנושא זה. מנה"ר הודיע למשרד מבקר המדינה, כי בדיקה פנימית העלתה, שלא הועבר לייצרן כל מידע ממנה"ר. מימצאה של יחידת חקירה, שמונתה בצה"ל לבדיקת החשד האמור כללו בין היתר המלצה להעמיד אנשים המעורבים בנושא זה על הזמרת המעשים המיוחסים להם. מימצאי יחידת החקירה הועברו לחיות דעתה של הפרקליטות הצבאית.

באור הזרקורים דוח מבקר־המדינה 1983 (גלופה) תיאר את מערכת־היחסים המדהימה – ללא מיכרז ותוך העדפה ברורה – בין התכוף, והיחידה הצה"לית שהיתה אמורה לקבל את המיכליות מהחברה שכבר עמדה פעם, אחרי מילחמת יום־הכיפורים, באור הזרקורים השליליים.

מאניפולציות וספוקולאציות

איך השפיע מידע זה על המיסחר במניותיה של חברת התכוף, חרושת ברזל בע"מ?

אחת המניות הספקולטיביות שהתרוממה הרבה מעבר לשווייה הריאלי בקיץ 1982, היתה מניית חמישה שקל ערך נקוב של התכוף.

לתדהמת רבים קפץ, תוך זמן קצר, שערה של מניית התכוף מ־500 נקודות ל־2000. הרשות לניירות־ערך הודיעה שהיא תחקור חשד לפעילות מאניפולטיבית במניות. ואז החלו נפילות השערים. הרשות הבטיחה אחר־כך לחקור גם את הקשר שבין עליית שער המניות של התכוף וביצוע עבירה על חוק ניירות־הערך כביכול, מצד בעלי השליטה בחברת התכוף.

בכל שנה מגיש מבקר־המדינה את הדוח שלו, ומן המפורסמות הוא שהמימסד, ובעיקר הח"כים, ממעטים לעיין בו.

לרוע מזלם של המהרשקים זכתה הביקורת על מישרד־הביטחון לעיון מקיף בוועדת־המישנה לביקורת המדינה, וכך נודע שהמבקר גילה פרטים מדהימים על שיטת קבלת עבודות של התכוף ממישרד־הביטחון ומצה"ל.

ועדת־המישנה החליטה שלא לרדת מהנושא ובתוך זמן קצר היא תזמן את הגורמים השונים שהיו מעורבים בפרשה, צה"ל ומינהל־הרכש של מישרד־הביטחון, ותדרוש שלצד הסקנות מסקנות יוענשו האחראים למעשי ההונאה.

בן ציון ציטרין ■

הווי

גם כן כסף

פארים הודיע האינטרפול, כי הוציא מהקטלוג העולמי של נסיונות זיופי שטרות־כסף — שבו מופיעים, בין השאר, הדולר האמריקאי, השטרלינג הבריטי, הפלורין ההולנדי, המארק הגרמני, הין היפאני והפראנק השווייצי — את השקל הישראלי, בהסבירו כי הגיע למסקנה שאפילו השטר הישראלי בעל הערך הגבוה ביותר, הרמב"ם של אלף שקל, אינו מהווה מטרה למזייפי־מטבע, בהתחשב בערכו הנמוך, המתקרב לתשעה דולר השטר.

***

הלשון בין השיניים

חיפה הגישה חברה לייצור מכשיר לניקוי אבן־שניים מישפט על הוצאת הלשון הרע נגד יבואן של מוצר מתחרה, על שתיאר בפירסום של מוצר היבוא את המוצר המקומי, כמכשיר כבד, בלתי־יעיל וגדול, הנראה כאילו נועד לנקות שיניים של פילים או שיניים של קרנפים.

***

שווה כל נביחה

תל־אביב גילה סוציולוג, במחקר שערך, שלגבי האוכלוסיה העירונית נחשבת החזקת כלב לאחד מעשרה סימלי המעמד הנכבדים, וכי ההוצאה הממוצעת, על בסיס שנתי, עבור החזקת כלב — כולל מזון, מיברשת, מסרק, אבקה נגד כינים, משרוקית אולטרה־סונית (שרק כלבים שומעים אותה) ותרסיס נגד ריח — מסתכמת, לפחות, ב־1500 שקל בחודש.

***

לא לובשים, לא אוכלים

חולון גילה בעל, שהמתין לאישתו שאיחרה לשוב הביתה, כי אין היא לובשת תחתונים לגופה. הוא הרחיק אותה מביתם, תבע אותה למישפט גירושין, והצליח לשכנע את השופט, שבהתחשב במינהגי הלבוש שלה אין היא זכאית לדמי־מזונות.

***

סיכון מקצועי

ירושלים הודה סטודנט שבעת ששימש כמאבטח במעונות הסטודנטים באוניברסיטה העברית. לא עמד בפיתוי שבגניבה, נטל מן המעונות מיכנסי ג'ינס, שעוניי־יד, ביגדי־ספורט, מישקפי־שמש, מצעי־מיטה, מיקטרות, ציוד מישרדי וזוג נעלי־התעמלות אחד, שסימנה המישטרה כאשר חשדה כי הסטודנט הוא שגנב.

***

והקצף בחינם

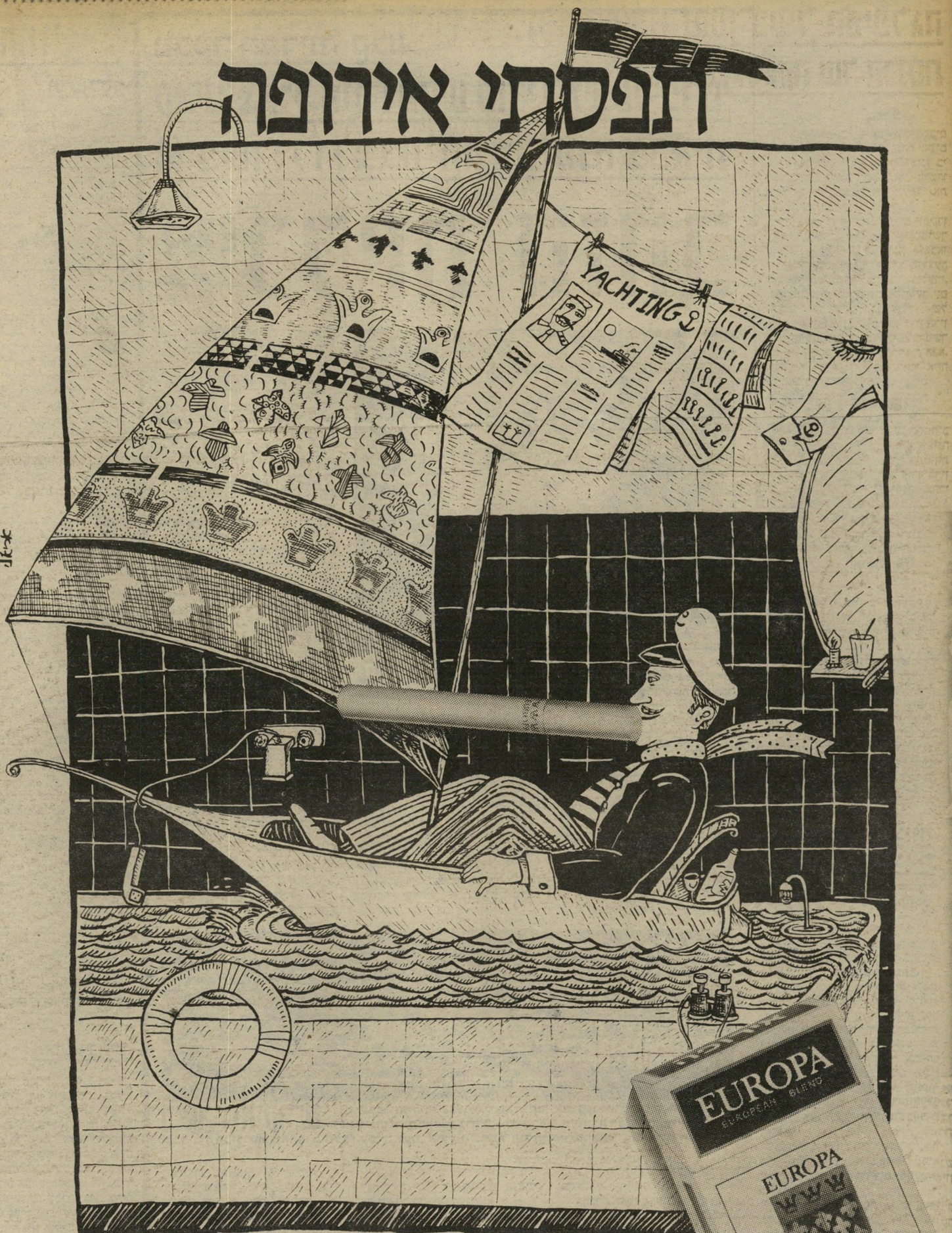
נתניה הודיעו יצרני הבירה המקומית כי תיצרוכת הבירה בחודש נובמבר 1983 עלתה ב־51% בהשוואה לנובמבר 1982. הם הביעו את דעתם כי הדבר נובע מראשית המיתון במשק, הדוחף מבלי־ערב רבים להמיר ארוחת־ערב במיסעדת־יוקרה בכריך וכוס בירה בפאב, והמביא שתיינים מועדים לכבר כוס בירה מהחבית, במחיר 150 שקל, על כוס משקה במחיר 500 שקל.

***

רד אלינו אווירון

לוד הודיעה הנהלת התעשייה האווירית כי שווי המתנה שכל אחד מ־20 אלף עובדיה יקבל כשי לחג הפסח הקרוב, יהיה 12 אלף שקל, וכי רשימת המתנות שמהן אפשר לבחור את השי כוללת, בין השאר, מערכת כלי־מיטה ושתי שמיכות פוך; סיפרונית (שלחן־כוננית) לנוער; כורסה עם הדום־רגליים; פאטיפון סטריאופוני; אורגאן חשמלי ושטיחי כרמל.

תפסתי אירופה

סיגריות אירופה דלות ניקוטין בעישון.

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

בחצהי"ר לבית־המישפט טוען פעיל המיפלגה הליברלית נגד יושב־ראש ועדת־החוקה של הכנסת

„קולס שיקר!"

כבי היו"ר אלי קולס, חבר־כנסת מטעם הליברלים ויו"ר ועדת־החוקה, מונה ערב הבחירות המוניציפא־ליות לתפקיד בכיר במיפלגתו, ובתוקפו חתם על תצהיר־המריבה.

לא בכל יום מוגש לבית־המישפט תצהיר שעליו חתום ח"כ. מסיבה זו רבתה ההתרגשות בבית־המישפט המחוזי בבאר־שבע, כאשר במיסגרת דיון שעניינו סדר המועמדים ברשימת הליכוד לבחירות המוניציפאליות האחרונות בעיר, הוגש בפני השופט תצהיר, שעליו היה חתום לא סתם ח"כ, אלא יושב־ראש ועדת־החוקה של הכנסת, אלי קולס, מהמיפלגה הלי־ברלית.

הבחירות אומנם חלפו עברו, אך התיק עדיין לא נסגר. נהפוך הוא. דווקא עתה הוא מתחיל להיות הרבה יותר מעניין. התובע, פעיל־מיפלגה בבאר־שבע, טוען שקולס הגיש תצהיר כוזב לבית־המישפט, משום שהמיס־[illegible] הנזכרים באותו תזכיר, אינם [illegible]ה, ומסיבה זו מסרב [illegible]חוקה של הכנסת [illegible] בפני בית־[illegible]

חשש לזיופים

הדמשך ידוע. בית־המישפט איפשר לליכוד להגיש את רשי־מתו לבחירות לעיריית באר־שבע, ווידבסקי לא נבחר למועצה.

אך עוד לפני כן, שלח וידבסקי מיכתב למיפלגה הליברלית, והציג לה שאלון מפורט, שבו הוא ביקש שתצהירו של קולס יוכח באמצעות גילוי־מיסמכים. נציג־המיפלגה דחה את דרישותיו של וידבסקי והציעו לו לפנות לבית־המישפט.

וידבסקי אכן עשה זאת, והוא מבקש פסק־דין הצהרתי כנגד המיפלגה. אחר־כך יגיש בקשה לפיצויים ונזיקין.

בשאלון ששלח וידבסקי למיפלגה ושהוגש אחר־כך לבית־המישפט, הוא הציג סידרת שאלות ארוכה. בין השאר הוא מבקש לדעת אם נוהל רישום של קבלת ושליחת הזמנות לדיונים בעירעורים הקשורים בבחירות; הוא רוצה לדעת אם קיים פרוטוקול של הישיבה שבה החליטה ההנהלה הארצית של המיפלגה למנות את ועדת־העירעורים: מתי התקיים הדיון בעירעור שלו; האם הוא נרשם בפרוטוקול; האם נשלחה הודעה על תוצאות העירעור אליו; מתי הכריעה ההנהלה הארצית בעניין הרשימה המתוקנת שהוגשה לה; האם מצוי פרוטוקול של ישיבה זו ונימוקי ההחלטה; מתי פורסמה ההחלטה ואיך היא נמסרה לוידבסקי?

בתצהיר שצירף וידבסקי לתיק, הוא אומר: „למיטב ידיעתי דרושים המיסמכים הנ"ל כדי לייעל את הדיון, להבהיר את הפלוגתות ולמנוע הפתעות. למיטב ידיעתי, המיסמכים הנזכרים אינם קיימים, או שהם שונים מהמתואר שם. קיים חשש רציני כי המיפלגה הליברלית ו/או מישהו מטעמה יעלימו ו/או יזייפו את המיסמכים הנ"ל לפי הצורך."

וידבסקי דרש שהמיסמכים יופקדו בבית־המישפט. אחרי דיון ממושך הסכימו נציגי המיפלגה שבאו לבית־המישפט בנגב לפשרה שהוצעה על־ידי השופט גילעד גילעדי. המיסמכים המבוקשים יופקדו עד יום חמישי השבוע במישרדו של עורך־הדין נחמן רם, נשיא בית־הדין של המיפלגה, ויוצגו כמתבקש בהמשך הדיון בבאר־שבע, בחודש הבא. באי־כוח המיפלגה סירבו לומר איזה מיסמכים מצויים בידם.

■ ■ ■

קולס, גיבור הפרשה, הוא ח"כ די אלמוני. זוהי הכהונה הראשונה שלו בכנסת. הוא סיים התמחות בעריכת־דין במישרדו של עורך־הדין אמנון רוזנשטיין, זמן קצר אחרי אי־לכך, החליטה הוועדה העליונה, אליבא דקולס, שהמועמד למקום הראשון יהיה יונתן לוי, ואילו וידבסקי הוצב במקום השלישי ברשימת המיפלגה ובמקום לא־ריאלי ברשימת הליכוד.

נשיקה פסח גרופר, א[illegible] עוד־לא־שר, מתנ[illegible] שק עם קולס, אחרי ההצבעה שבו[illegible] גברה שרה דורון והיתה לשרה[illegible]

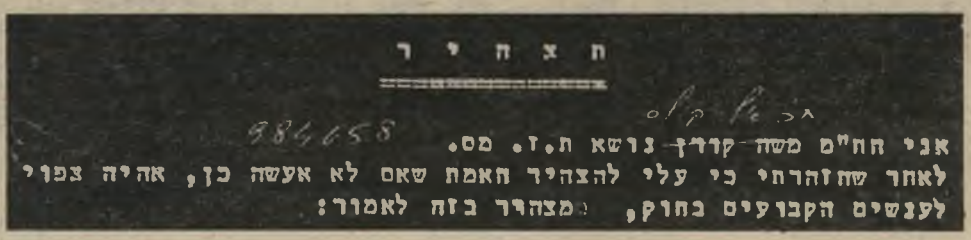
שנבחר לכנסת. הוא עדיין לא ניגש לבחינות הלישכה כדי לקבל רישיון עריכת־דין.

למרות השכלתו המישפטית הצרה הוא נבחר ליושב־ראש ועדת החוקה של הכנסת, אחת מהוועדות החשובות בבית־המחוקקים.

קולס, איש מתנהו של שר־התיירות אברהם שריר לא מתבלט בעבודתו הנוכחית במישכן־הכנסת.

אם המיסמכים לא יגיעו לבית־המישפט, והשופט יקבל את גירסת וידבסקי שהם אינם קיימים, פירוש הדבר הוא שיושב־ראש ועדת־החוקה של הכנסת שיקר לבית־המישפט. וגם זה עדיין לא קרה בכנסת.

בן־ציון ציטרין ■

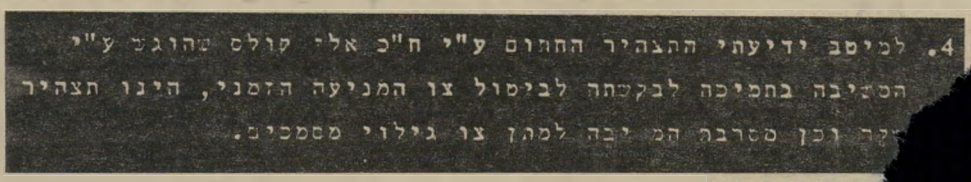

חצהיר

אני הח"מ משה קורץ נושא ת.ז. מס. 984658

לאחר שהזהרתי כי עלי להצהיר האמת שאם לא אעשה כן, אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, מצהיר בזה לאמור:

קולס חתם תצהירו של אלי קולס (גלו־פה), שהוגש לבית־המישפט המחוזי בבאר־שבע, ואשר בו ביקש לבטל את צו־המניעה הזמני שהגיש פעיל המיפלגה יהודה וידבסקי. קולס חתם על התצהיר רק ברגע האחרון, במקום משה קורן, מנהל אגף האירגון של המיפלגה.

4. למיסב ידיעתי התצהיר החתום ע"י ח"כ אלי קולס שהוגש ע"י [illegible] הסכיבה בתמיכה לבקשתה לביטול צו המניעה הזמני, הינו תצהיר [illegible] וכן מסרבה המ[illegible] למתן צו גילוי מסמכים.

„שיקר" קטע מן התצהיר (גלופה) שהגיש וי־דבסקי לבית־המישפט, שבו הוא דורש מן המיפלגה את גילוי המיסמכים, שעליהם הצהיר קולס. עד עתה סרבו נציגי המיפלגה הליבראלית למסור את המיסמכים המבוקשים, אשר ייתכן שאינם קיימים.

תוכניות מועדפות

יום רביעי
4.1

● **טלוויזיה: עד פוס (8.02 — מדבר עברית, מימי אנגלית).** אורח התוכנית היה המלחין והזמר שמוליק קראוס. כמו כן יובאו משירי אלביס קוסטלו ולהקת שפנדאו בלט.

● **טלוויזיה: סרט קולנוע — מיני ומיסי לוביץ (10.05 — מדבר אנגלית).** סיפורו של הבימאי ג'ון קסוואטס. המספר סיפור אהבה יוצא־דופן בין ברנש תימהוני, המתפרנס משמירת מכוניות במיגרש־חנייה ובין רווקה מתבגרת. העובדת במוסיאון העירוני של לוס־אנג'לס ואינה מצליחה למצוא גבר כלבבה. את תפקידי בני הזוג מגלמים ג'ינה רולנדס וסימור קאסל. הסרט הופק בשנת 1972.

קאסל ורולנדס: מיני ומיסקוביץ
טלוויזיה, יום רביעי 10.05

יום חמישי
5.1

● **רדיו: רשת ב — יש עניין עם גבי גזית (2.05).** תוכנית אישית בענייני דיומא, האחרונה בכלי התיקשורת הממלכתיים. שיש בה שמץ מאופיזיציה וביקורת על המתרחש בישראל בראשית 1984.

● **טלוויזיה: תעודה — עילמה של התנשמת (8.30 — מדבר אנגלית).** מסירת הסרטים חיים בטבע של הבי־בי־סי. פרק זה עוסק בתינשמת הנמנית עם דורסי הלילה, אלא שלהבדיל מהאחרים היא „מבוייתת" ובעלת קשרים עם האדם.

● **טלוויזיה: סידרה — אייטה פארין (10.10 — מדבר אנגלית).** פרק שני בסידרה, ובו אוויטה פילגשו של פרון.

יום שישי
6.1

● **רדיו: מיפשביץ גיב.** קול המוסיקה (2.00). תוכניתם המעולה של עדה ברודסקי ושמירה אימבר.

● **טלוויזיה: סרט קולנוע — חבורת הפראים (9.15 — מדבר אנגלית).** סירטו המפורסם של סם פקינפה עוסק בסוף ימי המערב הפרוע. חבורה של שודדים מתכננת את מיבצעה האחרון, שיביא לה שלל אשר בעזרתו יוכלו לפרוש. החוק משרת את ענייניה של חברת־הרכבות העומדת להישדד, ופועל באלימות כדי ללכוד את החבורה. חברת־הרכבות אף שכרה חברי כנופייה־לשעבר שעוזר לחוק להגיע אל חברי הכנופייה. הסרט גדוש בקיטעי־פעולה, משלב סיפור מרחק עם נופים מרהיבים וכושר ביטוי קולנועי בלתי רגיל. בתפקידים ראשיים מופיעים ויליאם הולדן, רוברט רייאן, ארנסט בורגנין וורן אוטס. הסרט הופק בשנת 1969.

● **רדיו: רשת ב — בין שישי לשבת (11.05).** יצחק ליבני משוחח עם השחקן הבינלאומי חיים טופול.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 4.1.84

● **למישפחה: שבונת אבי עזיד (9.45 — עריץ 3 — 40 דקות — מדבר ערבית).** סידרה קומית סאטירית בהפקה מקומית. על חייה של מישפחה עירונית, הכוללת אב בגיל העמידה שהוא בעליו של בית־הקפה השכונתי, אם עקרת־בית ושני ילדים בוגרים.

יום חמישי 5.1.84

● **לילדים: מישחקי ילדים (5.50 — עריץ 3 — 25 דקות — מדבר ערבית).** תוכנית לילדים בגיל הרך בהפקה ירדנית, המוגשת על־ידי צמד שחקנים המסתייעים בבובות. בתוכנית משולבים אמצעי המחשה רבים כגון: שירה, ריקוד, מישחק, סרטים ועוד.

● **קומדיה בלשית: ברני מילר (8.30 — עריץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה המתרחשת בתחנת־מישטרה בניו־יורק, ומציגה גלריה של דמויות הפוקדות תחנת־מישטרה, כגון: שוטרים ובלשים, גנבים וכייסים, ואנשים הנקלעים בטעות לתחנה. כוכב הסידרה הוא הל לינדון, בתפקיד ברני מילר.

יום שישי 6.1.84

● **כדורגל: (3.00 — שני הערוצים — 60 דקות — מדבר אנגלית).** תחרויות כדורגל ממיטב הכדורגל העולמי, שהתקיימו בשבוע החולף. המישחקים מובאים באורך מלא.

● **קולנוע: סרט קולנוע צרפתי (5.30 — עריץ 6 — מדבר צרפתית).** מדי יום שישי בשעה זו מקרינה הטלוויזיה הירדנית סרט קולנוע צרפתי באורך מלא.

● **סידרת מיסתורין: אורסון וולס (8.30 — עריץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרת מתח ומיסתורין, שהוקרנה בזמנו על מירקע הטלוויזיה הישראלית. השחקן אורסון וולס מציג סיפורי מיסתורין ואימה בנושאים החביבים עליו.

יום שבת 7.1.84

● **פולקלור: חג' מאזן מארח (7.30 — עריץ 3 — 30 דקות — מדבר ערבית).** סיפורים מחיי היום יום בירדן משובצים באגדות ומעשיות בדוויות, ועל דרך המשל והסיפור מנסים לפתור את בעיות השעה.

● **סרט קולנוע (10.15 — עריץ 6/3 — מדבר ערבית / אנגלית).** בכל מוצאי־שבת בשעה זו מקרינה הטלוויזיה של הוד מלכותו, בשני ערוציה שני סירטי קולנוע בעת ובעונה אחת. דוברי השפה הערבית יוכלו לבחור בסרט המצרי בערוץ 3, ואילו מביני האנגלית יבחרו בסרט האמריקאי בערוץ 6.

יום ראשון 8.1.84

● **לילדים: סרטים מצויירים (4.45 — שני הערוצים — 20 דקות).** מיבחר סרטים מצויירים חדשים תוצרת ארצות־הברית.

● **סידרה לילדים: אי הגמדים (6.00 — עריץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה משעשעת על חבורת אנשים שספינתם נטרפה בים והם הגיעו לאי שכוח־אל שהקידמה לא הגיעה אליו. הם הפכו להיות גמדים אחרי שאכלו מצמח שגדל באי, הם חיו באושר עד לבואה של מישלחת לאי כדי להפכו אתר תיירות, ושיכשה את מהלך חייהם...

יום שני 9.1.84

● **סידרה קומית: באפאלו ביל (8.30 — עריץ 6 — 30 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה קומית אמריקאית המתמקדת בדמותו של מנחה תוכנית ראיונות פופולארית המביך את מרואייניו בשאלות נוקבות וגורם „התקפי לב" לבימאי ולצוות התוכנית.

● **סידרה בלשית: הארט ואשתו (10.15 — עריץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** פרק חדש בסידרה הפופולארית בכיכובם של הצמד רוברט וגנר וסטפני פאוורס, בתפקידי הארט ואשתו. בני הזוג יפי־התואר ובעלי הרכוש הרב, משמשים בבלשים לעת מצוא, בעלילה המשלבת בתוכה מתח והומור.

יום שלישי 8.1.84

● **פולקלור: זרקור (9.30 — עריץ 3 — 30 דקות — מדבר ערבית).** סיגנונות חיים ומינהגים. טיקסי חתונה ושאר אירועים בחיי הפרט והחברה, בכפר ובעיר.

● **סידרת מתח: מאגנום (10.15 — עריץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרת מתח אמריקאית בכיכובו של תום סלק, בעל ההופעה הספורטיבית הנאה, שהפך תוך זמן קצר סמל־מין בארצות־הברית.

בורגנין, הולדן, רייאן ואיטס: חבורת הפראים
טלוויזיה, יום שישי שעה 9.15

שבת
7.1

● **רדיו: רשת א — פרופיל — דיוקן ישראלי הסינה.**

● **טלוויזיה: סידרה — ציות לעניין (10.30 — מדבר אנגלית).** ביחידה חברים ארבעה הרפתקנים גיבורים ואמיצים שלחמו בוויאטנאם.

יום ראשון
8.1

● **טלוויזיה: בידור — ספינת האהבה (8.15 — מדבר אנגלית).** [illegible] עוד בחורות לדוגמה, אחד מסיפורי ר[illegible] המפורסמת.

● **טלוויזיה: דראמה — אל המיגדלור (10.30 — מדבר אנגלית).** חלק ראשון במיני סידרה המבוססת על הרומן הנודע שחיברה הסופרת הבריטית וירג'יניה וולף.

יום שני
9.1

● **רדיו: קול המוסיקה — ויווה מוסיקה (6.00).** תוכניתה של ג'ואן ויליאמס ובה יצירות בביצועים מרתקים.

● **טלוויזיה: סידרה — עמוד האש (8.02 — מדבר עברית).** פרק שני בסידרה והפעם הפרק „הערבים מתעוררים" המביא את ראשית ההתעוררות הפלסטינית בארץ־ישראל. מפיק ועורך: יגאל לוסין.

● **טלוויזיה: סידרה — זרים (10.50 — מדבר אנגלית).** תחת הכותרת שכירי חרב מובא סיפור איתור סידרה של מיקרי רצח, בעזרת יחידה לחקירות מיוחדות של הסקוט־לנד־יארד.

שידור

צל"ש

דמעות בעיניים

● **לאורי גולדשטיין** על כתבתו המצוינת על הפגנת פועלי תימנע. במשך רגעים אחדים התעלתה הטלוויזיה לרמתה הגבוהה ביותר, והציגה לפני המדינה כולה ראי. התמונה שהשתקפה בה היתה מזעזעת, וכאשר ניבט מן המירקע פרצופו המיוסר של פועל מוכה וחבול,

כתב גולדשטיין
ראי

שאימת האבטלה מאיימת על מישפחתו — עלו הדמעות בעיני רבים מן הצופים. אין ספק שכתבה זו השפיעה על תודעת המדינה, ובמילא גם על המתרחש בשילטון.

תל־אשפה

● לסירטו של הבימאי **רם לוי**, שהוקרן במיסגרת התוכנית במבט שני, אחרי הכותרת סוף עונת־הרחצה. הסרט הביא תמונת־מצב מחרידה על אוחותיו של הישראלי המבלה והמתרחץ בשנת 1983. הרעיון המרתק של הבאת צמד ארכיאולוגים לבחון את תל־האשפה, שאותם מייצרת העיר תל־אביב כיום, מול תל־האשפה של תל־קסילה הקדומה, חשף את ישראל ותל־אביב כעולם קרתני וולגרי, המנהל חיים של ימי־פומפיאה־האחרונים. גם חוסר־המודעות הבסיסי של תושבי עיר זו לסביבתם מוליך את הצופה למסקנה שחלום הציונות, „תל־אביב", היה לתל־אשפה.

צל"ג

אינפנטיליות בכיפה

● למנהל מחלקת מישדרי־הדת של הטלוויזיה, **מרדכי פריימן**, שהוא גם עורך התוכנית מה הקשר, מפיק התוכנית, מנחה התוכנית ומחבר החידות. תוכנית זו, שנועדה ביסודה לשמש תוכנית מיסיונרית, ושמטרתה היא להציג נושאים דתיים במסווה של חילוניות,

חוזה על חוזה־המדינה

שחקן דטנר
האם היה הרצל עוכר־ישראל?

הראיון שנערך בתוכנית שעה טובה עם **בנימין זאב הרצל**, שגולם על־ידי השחקן **נתן דטנר**, צונזר בידי מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף** („טומי") **לפיד**.

הטקסט המלא של הראיון, שחובר בידי העיתונאי והסופר **עמוס אילון**, כלל ציטוטים מדוייקים רבים מתוך דיבורי הרצל על נושאים עדינים.

בין הקטעים המצונזרים היו תשובות שהתייחסו לחזונו של הרצל להקים מדינה חילונית ולהפוך את ירושלים עיר רב־לאומית.

קטע אחר שצונזר התייחס לאי־חשיבותה של השפה העברית.

מסתבר שברשות־השידור 1984 מצונזר גם חוזה־המדינה.

הפך מופע טלוויזיוני אינפנטילי, השואף לנצל את זרי־התהילה של תוכנית הסאטירה ניקוי ראש ז"ל. שאיפה זו נעשית באמצעות שניים מכוכבי אותה סידרה סאטירית, הבדרנים **דובי גל** ו**שוביה צפיר**, הבולטים בערוותם הסאטירית בלא כותבי הסאטירות של ניקוי ראש.

מאחרי המירקע

„קאסח" לוץ־שטרן

המשבר התורן בין כתב חטיבת־החדשות ובין מנהלי־החטיבה היה עימות חריף בין הכתבת לענייני־רווחה, **גירדי לוץ**, ובין מנהל החטיבה, **יאיר שטרן**.

העילה לעימות, שכונה בפי כמה מכתבי־החדשות כ„קאסח", היתה סגירת הפנימיות לילדים חריגים ברמות שונות. השלב הראשון של העימות בא כאשר הציעה לוץ לערוך כתבה על סגירת מוסד לילדים אסטמתיים בערד, הצעה שבוטלה לחלוטין בידי שטרן. גם הצעות חוזרות ונישנות של לוץ לכתבות על סחף סגירת המוסדות לא ריגשו את שטרן.

רק כעבור כמה ימי־עימות ניאות שטרן, כתוצאה מלחץ הכתבים, להורות על סיקור המוסדות הסיעודיים והפקרת הילדים לאימי הרחוב.

ה„סקופרים"

אם אין ניראים במירקע הטלוויזיה „סקופים" רבים, אין זה נובע מכושרם הלקוי של כתבי חטיבת־החדשות, אלא משיקול־דעתם המיקצועי של מנהלי־החטיבה.

דוגמה לשיקול־דעת מיקצועי לקוי נלחשת בימים אלה, בצחוק חרישי, במיסדרון חטיבת־החדשות.

עשרה ימים לפני התפוצצות הסיפור על הוראת שר־התחבורה, חיים קורפו, לאגד בעניין איסור נסיעות בערי־הצפון בשבתות, הגיע הסיפור למערכת מבט. את הסיפור השליך הכתב **רמי וייץ**, שמסרו לשיקול־דעתו של העורך, **מיכאל קרפין**. כאשר הבחין בכך הכתב הכלכלי, **עודד שחר**, הוא העיר בקול־רם שזה סקופ.

העורך חשב אחרת, וזרק את ה„סקופ" לסל־המערכת.

כמה ימים מאוחר יותר הפך העניין לסיפור חם, שהביא מיקבץ של עתירות לבג"ץ וסיפק כותרות רבות לעיתונים.

המורג הנשיאותי

בחטיבת־החדשות של הטלוויזיה אין אוהבים את הכתבת לענייני העם היהודי ובית נשיא־המדינה, **תמר מזרג**. היא הגיעה לתפקיד זה אחרי שערכה כתבות.

כאשר נערך מוקד עם נשיא־המדינה, מנעו עורכי מבט ממזרג להשתתף בצוות המראיינים, למרות שתפקידה מצריך את הופעתה.

בימים אלה, כאשר נקבע צוות עובדי־הטל־ויזיה שיתלווה לנשיא־המדינה, חיים הרצוג, במסעו באפריקה, עשו ראשי חטיבת־החדשות כל שביכולתם כדי למנוע את יציאתה של מזרג עימו.

אחרי שהובהר שאין כל אפשרות למנוע את יציאתה של מזרג לאפריקה, אמר אחד מראשי החדשות: „אני מקווה שיאכלו אותה שם!"

המאבק על כס היו"ר

בדצמבר 1978, ארבעה חודשים לפני תום כהונתו של המנכ"ל הקודם של רשות־השידור, **יצחק ליבני**, היה **יוסף לפיד** מועמד מוסכם

ראש־דוכנה הלפרין
אפולו?

על כל הגורמים הממשלתיים, האחראיים למינויו של המנכ"ל.

בשבוע הראשון לשנת 1984, חודשיים קודם למינויו של המנכ"ל החדש או מינויו של המנכ"ל הנוכחי לתקופת־כהונה נוספת, תמונת־המצב מעורפלת לחלוטין.

התפוררות המפד"ל מעבירה את הכרעת הממשלה על מינוי המנכ"ל החדש לידי שר־האוצר הנוכחי, יגאל כהן־אורגד. אי־גיבושה של מדיניות מצד ראש־הממשלה, יצחק שמיר, בשאלת מינוי המנכ"ל, מגדיל את סימני־השאלה.

מועמד אחד לתפקיד, שירד מרשימת־המוע־מדים, הוא יועץ ראש־הממשלה לענייני־תיק־שוות, **אורי פורת**. אין הוא נראה לתפקיד בעיני ראש־הממשלה הנוכחי, הפועל לסילוק כל אנשי חצרו של קודמו, מנחם בגין, מעמדות שונות.

גם ניסיונה של המיפלגה הליברלית להציג לתפקיד המנכ"ל את הפירסומאי **דויד אדמון** נתקלת בחומת־התנגדות קשוחה מצד חרות בליכוד. אנשי חרות רואים באדמון איש המייצג עמדות ליברליות מובהקות (זו הסיבה לכך שאנשי חרות פעלו בעבר לבחירת **אהובה מרון** כחברת הוועד־המנהל של הרשות, במקומו של אדמון).

שני מועמדים מתוך הטלוויזיה הם עורך מבט שני, **חיים יבין**, ומנהל־הטלוויזיה, **טוביה סער**, המשקיעים באחרונה מאמצי־שדולה חזקים בקרב הגורמים המחליטים על מינוי המנכ"ל.

מחלתו המתארכת של השר הממונה על רשות־השידור, **זבולון המר**, מצמצמת את העיסוק העכשווי בנושא בחירת המנכ"ל.

יחד עם זאת מסתמנת בין הגורמים השונים תמונה של פשרה, העשוייה להביא למינויו של יוסף לפיד לקדנציה נוספת, והפעם בתנאים מגבילים. אחד מהתנאים, כפי שכבר דווח במדור זה, עשוי להיות האצלת סמכויות־יתר ליו"ר הרשות. המועמד לתפקיד זה הוא מנהל מיפעל הפיס וחבר מרכז־חרות, **גידעון גדות**, כאשר בידו סמכויות של עורך־ראשי של אמצעי התיקשורת.

אורזים את המיזוודות

בוועד־המנהל של רשות־השידור קיימת בימים אלה אווירה של אריזת־מיזוודות.

חמישה מתוך שיבעת חברי הוועד־המנהל לא יהיו עוד חברים בו, וישובו לעיסוקיהם היומיומיים: **אהובה מרון**, **אהרון מאפו**, **מאיר שיטרית**, **ניסים אלמוג** והיו"ר, הפרופסור **ראובן ירון**. בוועד־המנהל יישארו לתקופת־כהונה נוספת **ישראל סלג** ו**מיבה ינון**, שאליהם יצטרפו חמישה נוספים.

אופייני לאווירת אריזת־המיזוודות הוא ניסיונו של מנהל־הטלוויזיה, **טוביה סער**, להביא למינויו של **ירון לונדון** כמגיש־מנחה חדש לתוכנית מה שבא. חברי הוועד־המנהל, שיטרית ואלמוג, כמעט אינם מגיעים עוד לישיבות הוועד־המנהל.

מאחרי המיקרופון

רמי יצהר מקבל מיליונים

אחד מהאירועים שביזו יותר מכל את רשות־השידור בעת האחרונה אינו קשור במישדר זה או אחר, אלא בסידרת מופעים, שאותה מנחה איש מחלקת־הספורט של קול ישראל, **רמי יצהר**, תחת הכותרת „רמי יצהר מחלק מיליונים".

אחרי ההשתתפות באירוע זה, שבו מנצל יצהר את המוניטין שבו זכה בשל עבודתו ברדיו, זוכה יצהר עצמו בפרס ברדיו.

בימים אלה התברר שרמי יצהר יהיה שליח קול ישראל ובכיר שדרני־הרדיו באולימפיאדת לוס־אנג'לס, שתיערך בקיץ הקרוב. הגיב על כך אחד מעמיתיו: „עכשיו רמי יצהר לא רק יחלק מיליונים, אלא גם יקבל מיליונים."

פסקול

יופי יחסי

אחרי שהתברר לכתבי מבט שאחד מעמיתי־הם פיקר במיסגרת שירות המילואים שלו על סידרת פיצוצי־הבתים, שנעשו בהר־חברון על־ידי צה"ל, אמר עליו אחד מעמיתיו: „עכשיו, כשהוא בעל ניסיון בדברים שכאלה, יהיה ביכולתו לאטום את הפיות של כל הכתבים שהוא אינו אוהב."

●● על מינויו של **עימנואל הלפרין** כראש הדוכנה לענייני־חוץ העיר אחד מוותיקי חטיבת־החדשות של הטלוויזיה: „אם **יורם רונן** אינו אפולו, גם הלפרין אינו כזה. אם תובעים את פיטורי רונן, בנימוק זה, איך עמד הלפרין במיבחן?"

●● אל החוזרים לטלוויזיה מהשוק החופשי מצטרף מפיק־הספורט הוותיק **יצחק גליקסברג**, שהיה בחופשה־ללא־תשלום בחברתו של **דן שילון** רימון־תיקשורת. גליקסברג שב לטלוויזיה בשל אבטלה סמוייה בחברה זו.

●● עורך מבט **מיכאל קרפין**, נערך מתפקידו במשך יומיים. הסיבה: הוא עבר דירה. את מקומו החליף ביומיים אלה מנהל חטיבת־החדשות, **יאיר שטרן**.

„מיפגשים" שכאלה

התוכנית מיפגשים שבהנחיית העיתונאי **דן מרגלית**, שתשודר השבוע, עברה גילגולים רבים קודם לצילומה, בשבוע שעבר.

ראשית ניסה הוועד־המנהל של רשות־השידור. בניצוח הצמד **מרון את מאפו**, להנחות את מפיקי התוכנית ועורכיה.

אותה נציגות של הימין בוועד־המנהל הצליחה להכניס לצוות משתתפי התוכנית את אלייקים העצני מקיריית־ארבע.

עורכי התוכנית ומפיקה ביקשו לצלם את התוכנית בבניין ידיעות אחרונות. תוכנית זו הוכשלה בידי מנכ"ל הרשות, **יוסף** („טומי") **לפיד**, שהוא איש מעריב בחופשה.

כתב העולם הזה. שנכח בהקלטת התוכנית שתוקרן מחר מדווח, שתוכנית זו נחותה מקודמותיה. נוסף על העצני, מייצגת בה את עמדות „הציבור הרחב", מול העיתונאים המגינים על מיקצועם, נבחרת של כותבי מיכתבים למערכות העיתונים. המייצגים את עמדות הימין הקיצוני.

על התכתיבים של הוועד־המנהל לגבי הרכב משתתפי מיפגשים, ועל ניסיון הוועד־המנהל לקבוע להנחלת הטלוויזיה את אופי המראיין לתוכנית מה שבא (**ירון לונדון**) אמר אחד מראשי הטלוויזיה: „השלב הבא של הצמד פאפו את מרון יהיה שהם ירצו לערוך ולהגיש את כל תוכניות הטלוויזיה. איזה מזל שהם מסיימים את חברותם בוועד־המנהל בחודש מרס! מעניין איזה פאפואים יגיעו בוועד המנהל הבא."

סיבה טובה מאוד

ישבתי לתומי בבית־קפה.
ניגש אלי בחור כבן 19, ושאל אם אני אורי אבנרי.
הודיתי באשמה.
„או למה אתה לא פעיל?" שאל.
„אני פעיל כמיטב יכולתי," השבתי.
„זה לא מספיק: אתה צריך להיות הרבה יותר פעיל!"
שאלתי מדוע הוא מתעניין בפעילות הפוליטית שלי.
„אני חייל בסדיר," הוא ענה. „אני בלבנון. אני לא רוצה למות שם."

מאלטה — יוקו

אינני יודע מה קורה לנו. אנחנו ממש מידרדרים.
כאשר אנשי אבו־נידאל ירו בשגריר הישראלי בלונדון, פלשנו ללבנון, שעטנו לביירות, כבשנו חצי ארץ.
והנה ירו במיופה־הכוח שלנו במאלטה — וכלום. אין פלישה. אין שועטים. אין כובשים. מאלטה יוק.
מה יש? על שום מה?
היתה כאן הזדמנות־פז להגשים את זכותנו ההיסטורית ולגאול את מאלטה. יש לכך הרבה סיבות טובות.
קודם כל, היא שלנו. האי הזה היה בשעתו מיושב על־ידי צידונים, בני קרת־חדשה, בני־בניהם של מהגרים מצור ומצידון, ומכיוון שצור וצידון שייכות לנחלת־אבותינו, והובטחו לנו על־ידי הקדוש־ברוך־הוא, משתרעת ההבטחה האלוהית אוטומטית גם על אי זה.
שנית, יש למאלטה מעלה גדולה. החסרה לגמרי לארץ־ישראל. היא אי.
יש האומרים כי אבות הציונות טעו בבחירת ארץ־היעד. הרצל העדיף את ארגנטינה. אחר־כך התעניין באוגאנדה, ולבסוף התרכז כמעט מאונס בארץ שהוא קרא לה פלשתינה. כל הארצות האלה מוקפות אויבים פוטנציאליים. ומכיוון שאנחנו איננו מסוגלים, מטיבענו, להסתדר עם שכנים, זה רע. יש מילחמות בלי סוף.
אילו הלכה הציונות לאי — ארץ המוקפת מים רבים — כל זה היה נמנע. מדינת־האי היא מדינה בלי שכנים, בלי גבולות חשופים. בלי ארצות־עימות שאפשר להקים בהן תשתית של מחבלים.
מאלטה היא ממש אידיאלית. היא שייכת לאירופה — והרי חלומם הכמוס של כל הציונים החשובים היה שארץ־ישראל תצטרף לאירופה. יכולנו להשתתף כדין בשוק האירופי המשותף, באליפויות־הספורט של אירופה ובאירוויזיון, תחת להתגנב מבעד לדלת האחורית.
ואשר לתושבים — יש במאלטה רק 340 אלף מקומיים. הדוברים מין־ניב משובש. זה פחות ממיספר הערבים שחיו בפלסטין בשעה שהתכנס הקונגרס הציוני הראשון בבאזל.
אז למה מחכים? עוד לא אימרנו: היריות נורו, מיופת־הכוח כמעט נפצעה. האם דיפלומטית־אשה שווה פחות מאשר דיפלומט־גבר כעילה לפלישה ולכיבוש?

דימיון לפורנוגראפיה

חיים דרוקמן הוא מתחזה פיקח.
הוא מצליח להעמיד פנים של רב, גדול בתורה, אישיות. הוא מייצג את המוסר ואת „הערכים". הוא נאבק להשלטת „הערכים" בחיינו.
(אני מוסיף את המרכאות ל־„ערכים", מפני שכל מי שמדבר על „ערכים" חשוד בעיניי מראש. בחיים אין „ערכים". אפשר לראות באידיאל זה או אחר „ערך". אבל אין „ערכים" בעלמא, בהכללה. מי שמדבר בלי הרף על „ערכים", מחשיד את עצמו שאין לו שום ערכים.)

דרוקמן

חיים דרוקמן אינו איש־רוח ואינו נציג ה„ערכים" עלי אדמות. הוא בסך הכל עסקן ממולח. היודע היטב איך להשיג כיסא ולשמור עליו, בעורו מעמיד פנים כאילו הוא יושב על חמורו של המשיח.
די היה להתבונן בעיניים הקטנות והפיקחיות שלו, עיניו של עגלון ערמומי בסיפור של שלום־עליכם, בשעת ההופעה שלו בכותרת לילה בטלוויזיה. מדי פעם הסיר את העיניים הפיקחיות האלה מן המראייין, דן רביב, ושלח אותן אל המצלמה. כאילו ביקש לקרוץ לקהל ולהגיד לו: „איך אני מסדר אותם, הה?"
כל זה אפשר לסלוח. אבל אי־אפשר לסלוח בורות אצל מי שמתיימר להיות רב ואיש־הרוח.
תחילה דיבר ככוד הרב על „פורנוגראפיה". פורנוגראפיה בפ"א רפוייה.
הפ"א בראש המילה פורנוגראפיה היא רגושה. אין דגש זה נובע מכללי הדיקדוק העברי דווקא, כמו ב„פילוסופיה" אצל המדקדקים בעברית, אלא באה מן המקור היווני: „פורנה" היא, ביוונית, זונה.
יגידו: מה לו לרב יהודי ולמילים יווניות, או לועזיות בכללי? יכול אדם להיות גדול בתורה, ולהיות בור במילים לועזיות.
(„מילים לועזיות הן עניין של מזל," נהגה חותנתי המלומדת לומר על בורים.)
אבל הרב אינו גדול גם בתורת השפה העברית.
הוא חשף את עצמו כאשר דיבר על „דימיון". דמיון במ"ם קמוצה. כמו „תימהון". וזאת אינו צריך לקרות לשום רב, שיש לו ידיעה מינימלית בשפת־עבר.
לעמי־ארצות מותר לומר „דמיון" במ"ם קמוצה, או פיתרון בת"ו קמוצה או „שיווין" בו"ו קמוצה. אין זה חטא כל־כך גדול. אבל בעברית תיקנית כל האותיות האלה הן שוואיות — דמיון, פיתרון, שוויון, בניגוד לתימהון, שיממון, ניצחון וכו'.
„דימיונו כאריה יכסוף לטרוף, וכח"כ יושב בכנסת." תהילים י"ז.

תמונה מהחיים

ועוד תמונה שאיני יכול להשתחרר ממנה:
תוכנית בטלוויזיה על מפוני חבל־ימית, שקיבלו פיצויים בסכומי־עתק והתיישבו בחבל־הבשור בנגב.

ויטו ווייצמן, מראשי המתנגדים לנסיגה מסיני, עומד ומטיף מוסר.
מאחוריו — ארמון־חלומות. וילה שרק מולטי־מיליונרים בארץ זו יכולים לחלום על שכמותה. אין רבות כמוה בסביון ובהרצליה־פיתוח.
מסביב, פועלים עמלים. פועלים ערביים ופועלות ערביות, המעבדים בחריצות את אדמתו של ויטו ווייצמן.
ועל רקע זה עומד ויטו ווייצמן, כולו שופע מוסר וערכים, ומקונן על משבר הרוחניות במדינה, על אובדן האידיאלים ושילטון החומרניות.

הדיילת שגנבה מיטפחת נייר

כמטוסי אל־על, כמו במטוסי כל שאר החברות, מחלקים לכל נוסע לקראת תום הטיסה מפית־נייר טבולה בבושם.
לפני כמה ימים אירע מיקרה בגמל־התעופה בן־גוריון. אחד מצוות־האוויר של אל־על חזר מטיסה, המוכסים ערכו, כדרכם, בריקה קפדנית מאוד בכלי האנשים. בכלי אחת הדיילות הצעירות גילה איש־המכס שתי מפיות־נייר בשומות כאלה. שתי מפיות — לא שתי חבילות של מפיות.
המוכס הקים שערוריה. קרא לקפטן של הטיסה והאשים את הדיילת בגניבה.
המיקרה מעורר כמה שאלות. למשל: מה זה עניינם של המוכסים, שכירי המדינה, להגן על חברת־תעופה מפני גניבות? גם לולא היו אלה מפיות־נייר, ששוויין כמה גרושים, אלא היו כלי־הכסף של מנהל אל־על, מה זה נוגע למכס? האם נחקק בחשאי חוק ההופך את אנשי־המכס של מישרד־האוצר לבולשת הפרטית של חברות־התעופה?
אך לא זהו העיקר. תקרית זעירה זו הדליקה אצלי נורה אדומה קטנה, מפני שהיא מצטרפת להרבה תקריות קטנות אחרות ששמעתי עליהן בחודשים האחרונים.
אמנם, חברת אל־על ירדה מן הכותרות. לא עוד שביתות־ענק, לא עוד סיכסוכים קולניים. שקט של בית־קברות.
ולא במיקרה. כי אל־על עלולה להגיע לשם.
השקט המוזר הזה אינו אלא מיכסה הסוגר דוד־לחץ רותח. מתחת לפני השטח, מאחורי החיוכים של הדיילות במטוסים, מאחורי קולו הבוטח של הקפטן, הבוקע מתא־הטייס, מסתתרת מציאות המזכירה חבית של אבק־שריפה.
למראית־עין, המנכ"ל הנוכחי, רפי הרלב, הוא איש חזק, והציבור הישראלי אוהב אנשים חזקים. אולם יחסי־העבודה בחברה מורעלים כיום כפי שלא היו מעודם. יש מישטר של פחד („מישטר של טרור," אמר לי אחד מראשי העובדים בחברה) המוצא את ביטוייו בתקריות כמו „פרשת מפיות־הנייר". הכל חרושים מפני פיטורין מיידיים, והגנה מיקצועית כמעט אינה קיימת.
איני מאמין כי ניתן להשתית יחסי־עבודה לאורך־ימים על טרור ופחד. יחסי עבודה כאלה יתפוצצו בסופו של דבר ברעש גדול. וככל שיצטבר קיטור רב יותר בסיר־הלחץ הסגור, כן תהיה ההתפוצצות חמורה ומסוכנת יותר.
מסוכנת תרתי־משמע. האסונות האחרונים בגמל־התעופה של מרדיד מזכירים לנו עד כמה חשוב מצב־רוחם של הטייסים לשמירת חייהם של הנוסעים, פשוטו כמשמעו. לא הייתי רוצה לטוס במטוס הנהוג בידי צוות מרוגז, מתוסכל ומדוכא.
כאשר יקרה אסון, לא יהיה די במפיות־נייר, בעלות ריח־נחוח של דיור או שאנל, כדי לתקן את הנזק.

הצבעה בקאמצ'טקה

אם יש נושא אחד שבו טיפלתי כמעט מדי שבוע, במשך כל השנים שבהן כיהנתי בכנסת, הרי זה נושא ההעדרות הכרונית של חברי הכנסת מעבודתם.
עוד לא הספקתי לחמם את המושב שלי בבניין (הישן) של הכנסת. כאשר הצעתי הצעת־חוק לשינוי שכר החכ"כים. הצעתי לבטל בכלל את השכר החודשי, ולשלם תחתיו שכר־טירחה יומי. יבוא הח"כ לעבודתו — יקבל שכר. לא יבוא — לא יקבל.
ההצעה נדחתה בזעם על־ידי 119 חברי־הכנסת הנותרים. יתכן כי הסיסמה „1 מול 119", שליוותה אותי בשתי תקופות־כהונה, נולדה אז.
באותם הימים היה הח"כ מקבל שכר חודשי, בתוספת תשלום מיוחד (אש"ל, כביכול) עבור כל יום שבו הופיע בבניין הכנסת. התוצאה היתה שח"כים מסויימים היו באים לבניין אחת ליום לשעה קלה — למשל כדי לשתות קפה במיזנון — והדבר היה נחשב להם כיום המזכה אותם באש"ל. אחדים אף לא טרחו עד כדי כך. מכיוון שלא היה רישום רשמי של נוכחות, והח"כ עצמו התבקש לציין אחת לחודש את מיספר הימים שבהם פקד את הכנסת, היה די בחתימה זו כדי לקבל את השכר המירבי. לא היתה על כך ביקורת.
מאז בוטל האש"ל והוחלף בסידור אחר. אין שום הבדל בין ח"כ שבא לעבודה ככל יום וח"כ שנעדר במשך חצי שנה. שלא לדבר על כך שאין הבדל בין ח"כ המתמסר כולו לעבודתו ב־כנסת ובין ח"כ המנצל את נוכחותו בכנסת בעיקר לשם צבירת רווחים כמתווך בין השילטון והאזרחים, כ„יועץ כלכלי", עורך־דין וכדומה.

אבו־חצירא

ההצעה הסבירה ביותר היא לרשום את נוכחות הח"כים בשעון־עבודה ולשלם לח"כים שכר — ואף שכר גבוה מאוד — עבור כל שעה של נוכחות בבניין. זה יפה, זה חינוכי וזה ישמש דוגמה לכלל.
אחרי עשר שנים בכנסת, אין לי אשליות. הצעה כזאת תירחה מייד. המצב הנוכחי הרבה יותר מדי נוח לח"כים, מכדי שיבואו לשנות אותו בעצמם. ואיש לא ישנה אותו במקומם.
ולראייה: הצעה הרבה יותר צנועה שלי, שעליה לחמתי במשך שנים, ושגם היא רחוקה עדיין מלהתבצע: התקנת מיתקן־הצבעה אלקטרוני, הרושם בחלקיק של דקה את קולו של כל ח"כ בכל הצבעה, ואף מנציח אותו בפרוטוקול. עד היום מצביעים בכנסת כמו בימי־הביניים, ויש טעויות וויכוחים על התוצאות. כל זה כדי שלא יירשם, חלילה, בדברי הכנסת, שח"כ פלוני ושר אלמוני לא נכחו כלל בהצבעה.
בארצות־הברית רגילים גופים שונים — ובראשם הציונים — לפרסם את רשימת ההצבעות של כל חבר־קונגרס בעניינים החשובים להם. בארץ אין זה אפשרי. פשוט אין כל ביטחון שפלוני הצביע בעד או נגד, נמנע, או הלך לשרותים, או שהה באותה עת בקאמצ'טקה הרחוקה.
אולי יש להודות לאהרון אבו־חצירא על כך שהביא את העניין לשיא של אבסורד. הוא ריצה את עונש־המאסר שלו ב„עבודת־חוץ". הוא לא התפטר, חלילה, מן הכנסת (מה פיתאום? למי שהורשע בגניבה אסור כבר לייצג את העם? לאן נגיע?) אבל הוא הכריז בהתנדבות שלא ישתתף בדיוני־הכנסת בתקופת־המאסר.
והנה: באותה תקופה שהה גם במלון־פאר בירושלים, ומישהו שילם את החשבון. מי? תחילה אמרו: הכנסת. אחר־כך נחפזו לתקן: הכנסת העבירה את החשבון למיפלגתו, וזו שילמה. ושלום על ישראל.
אבל סליחה, רק רגע: יש כאן בכל זאת בעייה.
במשך שלושה חודשים לא שירת אבו־חצירא בכנסת. הוא הודיע בפירוש כי יימנע מכל השתתפות בעבודתה. אבל בשלושה חודשים אלה הוא קיבל משכורת מכיסו של משלם־המיסים עבור מה? עבור השרות בכנסת!
אבסורד? בוודאי. אך זהו אבסורד המסמל את הכלל. משכורתו של חבר־כנסת, מהיום הראשון אחרי היבחרו, אינה אלא פנסיה. העבודה הפרלמנטרית היא בהתנדבות.

שם אותנו יחד לתחום
טיפה של אושר
מגבית ויצו
ישראל
ויצו

אנשים בעולם

יום הולדת לשמידט ★ קית ריצ'ארדס מחתחן ★ הנסיך קלאוס לומד לטוס ★ זר חושק באמה של ד'יאנה

● ראש־הממשלה לשעבר של מערב גרמניה, **הלמוט שמידט**, יכול להרשות לעצמו, היום, ליהנות מן התהילה מבלי לכרוע תחת עומס של אחריות. לאחרונה, הוא חגג בביתו שבעיר האמבורג את יום הולדתו ה־65, ורשימת האורחים כללה כמה מן השמות המפורסמים ביותר של מדינאים ברימוס היום בעולם. ביניהם: **ואלרי ז'יסקאר ד'אסטן**, **הנרי קיסינג'ר**, **ארתור ברנס** (לשעבר שגריר ארצות־הברית בגרמניה) **ואנדרס ואן אגט** (לשעבר ראש ממשלת הולנד).

● הנסיך **קלאוס**, בעלה הגרמני של מלכת הולנד **ביאטריכס**, שאושפז בשנים האחרונות כמה פעמים כדי לקבל טיפול נגד התקפות דיכאון חמורות, מצא לעצמו עיסוק חדש. הוא לומד לטוס בבית־ספר המופעל על־ידי חברת הצ'ארטרים הגדולה של הולנד, מארטינאר.

● **מייק רויקו**, אחד העיתונאים המוכרים של היומון האמריקאי הגדול שיקאגו סאן־טיימס הודיע שהוא עומד לצאת לחופשה, ואינו יודע מתי ישוב. רויקו, שזכה בעבר בפרס פוליצר, עשה זאת משום שהעיתון שבו הוא כותב כבר שנים ארוכות, נמכר לאיל־העיתונות האוסטרלי **רופרט מורדוך**, שממלכתו פרושה על פני חמש יבשות. מורדוך ידוע כמי שדורש מן העיתונים שלו כותרות רעשניות וסיפורים סנסציוניים, ועל כך העיר רויקו: „עד כמה שראיתי את הדברים המתפרסמים בעיתונים שלו, נדמה לי ששום דג בעל כבוד עצמי לא היה מסכים להיארז באחד מהם."

● אמצעי־ביטחון מיוחדים ננקטו כדי להגן על בית מישפחתה של הנסיכה **דיאנה**. זאת, בעיקבות כמה נסיונות של אלמוני לחדור לתוך הבית, כאשר באחד מן הנסיונות נלכד על־ידי אנשי־הביטחון בתוך חדר־אמבטיה בטירת אלתורפ, הטירה שבה גדלה הנסיכה, המרוחקת כ־100 קילומטר מלונדון. היומון דיילי מייל טוען שהאיש, צעיר בן 21, שהמישטרה חקרה כבר אבל מסרבת למסור את שמו לפירסום, נשבה במיקסמי אמה החורגת של הנסיכה, הלא היא הרוזנת **ריינה ספנסר**. ואם כל זה נשמע כמו רומן למשרתות, זה די טבעי, כי הרוזנת היא בתה של הסופרת **ברברה קרטלאנד**, אשר רקחה כבר בעבר הרבה סיפורים מן הסוג הזה, ללמדכם שהמציאות הדביקה את הדמיון.

● הרכילאים בעולם כולו עוקבים אחר כל צעד של **מיק ג'אגר** וממתינים לבשורה שהוא אמנם עומד לשאת לאשה את בת־לווייתו, הדוגמנית **ג'רי הול**, שעומדת ללדת לו ילד. והנה, שעה שכל הזרקורים מופנים לג'אגר, הלך שותפו ללהקת האבנים המתגלגלות **קית ריצ'ארדס** ונישא, בלי שום הודעה מוקדמת, כאשר אפילו מיק, שהיה שושבין בחתונה, לא ידע על כך עד הרגע האחרון. רעייתו הטריה של ריצ'ארדס היא דוגמנית ושחקנית יפהפיה בשם **פאטריסיה האנפן**, שהופיעה בין השאר בסרט הם צחקו על כולם.

הנסיכה סוראיה: עגמומיות בחנוכה מחודשת של מגדל אייפל

הנסיכה **סוראיה** היא אישיות מבוקשת מאוד בכל מיני אירועים חברתיים, אבל מאז ניטל ממנה כס־המלכות, נדמה שאין מה שינחם אותה. בתמונה למעלה היא נראית במסיבת החנוכה המחודשת של המיסעדה המפוארת, בקומה השניה של מגדל אייפל, מיסעדה שנפתחה מחדש אחרי שהסתיימו עבודות הצביעה של אתר־התיירות המפורסם. המיסעדה זכתה אף בשם חדש, זול ורן, ובין המסובים בהזדמנות זו, מלבד הנוצצים הקבועים של עיר האורות, גם נכדתו של **אייפל** עצמו, ונינתו של **זול ורן**, הסופר העתידני המפורסם. היא, בעצמה, עיתונאית.

מארגרט פאפאנדריאו: גברת ראשונה בנוסח אלינור רוזבלט

מעמדה של **מלינה מרקורי**, כאשה הפופולארית ביותר בפוליטיקה היוונית, עומד בסכנה מאז החלו העיתונים מבחינים בנוכחותה של רעיית ראש־הממשלה, **מארגרט פאפאנדריאו**. הגברת בת ה־58, ילידת ארצות־הברית, הטוענת ש**אלינור רוזבלט** היא הדמות שבעיקבותיה היא צועדת, התגרשה לפני 32 שנים מבעלה הראשון, כדי לשאת במקומו את מי שהיה אז המרצה שלה לכלכלה, **אנדריאס פאפאנדריאו**. גם הוא נטש את אשתו הראשונה, למען הסטודנטית הצעירה.

מאז נולדו לזוג ארבעה ילדים. הם עברו יחד את תקופת שילטון הקולונלים ביוון, כאשר רק הודות לקשריה של מארגרט בארצות־הברית, שוחרר הבעל מן הכלא והורשה לצאת לגלות. מאז שובו לראשות־הממשלה במולדת, הפכה מארגרט עוד כנגדו, דוהרת במרץ על פני יוון כולה, משתתפת בפעולות להגברת התודעה הנשית ולהעמקת זכויות האשה, במדינה המפגרת בשנים רבות אחרי אחיותיה האירופיות, שלא לדבר על ארצות־הברית.

כאשר שואלים את מארגרט איך זה נראה בעיני בת אילינוי גאה, שחלמה על קאריירה עיתונאית, היא עונה שזה קצת מאכזב: „כאשר הייתי צעירה, חלמתי שבגיל הזה לא אהיה רעיית ראש־ממשלה, אלא ראש־הממשלה בעצמי."

מריה ברטון: התהילה עוברת בירושה

אין ספק שהזוג המצולם, המדווח, המרובר והמושמץ ביותר של עולם הבידור ב־20 השנים האחרונות, היה הזוג **אליזבת טיילור — ריצ'ארד ברטון**. אם היה פעם זמן שהם נהנו מן העניין, הרי עכשיו הם פשוט בורחים כל עוד נפשם בם, ולאחרונה נודע אפילו שסירבו להופיע בתוכנית הראיונות הפופולארית ה־ לילה. אז מה יכולה העיתונות לעשות, היא מפנה מבטה לצאצאים, וכך צילמה לאחרונה את בתם של השניים, **מריה**, עם בעלה, **סטיב קארסון**, ביום ההולדת הראשון של בתם. מה שמה? **אליזבת**, כמובן. •

ימים מאושרים:
פגישת מחזור!

החבורה שבתמונה משמאל, רכשה לעצמה בארצות־הברית מעמד של מוסד. מזה שנים רבות היא מופיעה שם בקביעות, בטלוויזיה, ומגלמת את אורח־החיים של המישפחה האמרי־קאית הממוצעת, בעיירה אמריקאית ממוצעת. אי־שם בשנות ה־50. המיסגרת שבה הופיעו כולם, ימים מאושרים, זכתה להגיע גם למסך הקטן בישראל, אבל נעלמה, כנראה משום שהנוסח של אסקימו לימון אמריקאי בלי מין אינו מרתק די הצורך בארץ. גם באמריקה נראה שהאופנה חולפת. ופגישת המחזור שבתמונה, אשר נערכה לרגל הקלטת התוכנית ה־255 בסידרה, עשויה להיות הפגישה האחרונה, שכן הפופולאריות של הסידרה בירידה ואין מממנים להמשך הרפתקותיהם של ריצ'י קאמינגס וחבריו מן הימים הטובים.

אין דבר. בינתיים צמחו מן הסידרה לפחות כמה כוכבים מפורסמים, כמו **הנרי וינקלר** (חמישי משמאל) או **רון הווארד** (שמיני משמאל).

שארי בלפונטה:
הבת רוצה הצלחה בזכות עצמה

כפי שמעיד עליה שמה, **שארי בלאסנטה** היא בתו של אחד הבדרנים הכושים המפורסמים ב־30 השנים האחרונות, **הארי בלאפונ־טה**. היא בת יותר מ־25 (אינה רוצה לומר בדיוק בכמה שנים), היא יפהפיה וגאה על כך שמעולם לא ביקשה מאביה עזרה. ואשר לציבעה, היא מכריזה בגאון: „אני כושית, וגם סקוטית וגם אינדיאנית (מצד האם)."

ל"יד הלן וינדזור: הפלירטים הראשונים

שימו לב לגברת הצעירה הזוהרת הזאת. מאחרי השם הצנוע **הלן וינדזור** מסתתרת בתם של הדוכס והדוכסית לבית קנט, בת שוות זכויות במישפחת המלוכה הבריטית, ולפי החשבונות של המתמצאים ברבר, ה־18 במיספר ברשימת יורשי הכתר. כלומר, אם חס ושלום יקרה משהו ל־17 הקודמים לה ברשימה זו, היא עוד עשויה, במיקרה חירום, להיות מלכת אנגליה. מובן שהסיכויים לכך הם פחות מאפסיים, ולכן העניין אינו מדאיג אותה במיוחד, מה עוד שהיא יכולה בינתיים לזקוף לזכותה, בלי שום מאמץ, את התואר של „מלכת היופי לשושלת וינדזור".

היא בת 19 בסך־הכל, ועד לפני שנתיים לא השגיחו כלל בנוכחותה. אז הופיעה לחתונת דודנה, הנסיך צ'ארלס, כשהיא שעונה על זרועו של בן אצולה לא פחות מפורסם ממנה: הנסיך אלברט ממונאקו. הניחושים בקשר לרומן אפשרי בין השניים, התברו כבר מזמן.

בינתיים נוהגת הגברת הצעירה כאחת מן העם, הולכת מדי יום לעבודה, בגלריה לאמנות במרכז לונדון, ומרוויחה את לחמה (ואולי רק את הריבה שעל החמאה), בזיעת אפה. בערבים היא יוצאת לבלות כשעדת צלמים עוקבת בדרך־כלל אחריה, אבל בינתיים לא הצליחו לקשור את שמה עם אף רמות מוכרת אחת לרפואה. כל מי שרוקד עימה, כולל הנער שבתמונה משמאל, מוגדר על ידה כ„בן לוויה" בלבד.

חמש שנים על אבי פאנק עברו בריקודים ★ המסיבה של מרים גבריאלי וחנוך לוין ★ יום־הולדת לפנינה רוזנבלום

0.00: שעה שמחה

לפני תשע שנים, כאשר היתה השחקנית **מרים גבריאלי** בסיבוב ביבשת אמריקה, היא קיבלה מיכתב מהמחזאי **חנוך לוין**, שבו היה כתוב: „במיטבח קטן ברחוב ז'בר־טינסקי בתל־אביב, מרגיש חולשה של שעה 6 בערב, יום שישי, לחכות לחורף ללבוש מעיל ולהרגיש את קור המקרר. עכשיו אני הולך לישון, 6 בערב, ולפי שעון ז'בוטינסקי אקום ב־12 בצהריים ואולי באיחור. 6 היא שעה קשה ומעצבנת."

כך גם נפתחת הצגת היחיד של השחקנית מרים גבריאלי וכך היא נקראת: שש, שעה רקובה. כתב חנוך לוין, והיא מועלית באולם הגדול של צוותא בתל־אביב. זוהי הצגת חובה לאוהבי תיאטרון טוב.

אחרי שהסתיימה ההצגה הדרימו כל המוזמנים לגלריה של **רחל גרא**, ביפו, שם נערכה מסיבה לכבוד ההצגה. באותו יום חגג כותב ההצגה חנוך לוין את יום־הולדתו ה־40. על השחקנית הורעפו שבחים ועל הכותב שבחים וברכות ליום הולדתו. אחרי שסיימו לנגוס בפטה, בגבינות, וטעמו את מרק העדשים שהכין הזמר והמיסעדן **בני אמודרסקי**, הגישה גבריאלי ללוין עוגת יום־הולדת ועליה 40 נרות. אחרי שכיבה אותם, הלך הביתה ושאר החוגגים המשיכו לאכול ולשמוח עם השחקנית.

בן 40 המחזאי והבימאי חנוך לוין מכבה את נרות עוגת יום־ההולדת שלו. הגישה לו את העוגה השחקנית מרים גבריאלי, שחגגה יחד איתו את העלאת ההצגה „שש, שעה רקובה" שבה היא משחקת. בהצגה זו מופיעה מרים לבדה על הבימה ומציגה שמונה סיפורים קצרים שכתב חנוך לוין.

מלפפונים של חצות מיקי אמדורסקי וריבקה מיכאלי פתרו את בעיית האוכל שהוגש. הן אכלו מלפפונים ושתו מרק שהכין בני אמדורסקי.

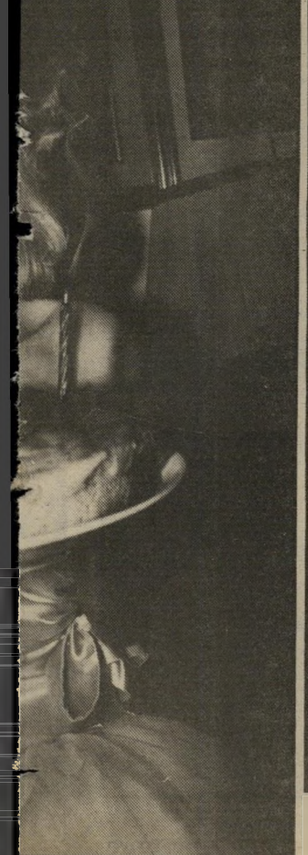
פנינה לא חיה בקושי

ביום שישי באו לביתה של בעלת־העסקים **ישראלה שטיר** אורחים רבים. הסיבה — מסיבת יום־הולדת לדוגמנית־שחקנית־זמרת **פנינה רוזנבלום**.

רוזנבלום קיבלה את שנתה ה־29 בשימחה ולא שכחה לציין את גילה בכל־רגע פנוי של שתיקה. הפתעת הערב היתה השיר של פנינה, שישודר בקרוב מאוד מעל גלי־האתר. השיר המתאים למצב הכלכלי של עם ישראל, נקרא עם ישראל חי בקושי אבל לפנינה לא קשה. היא רבת־פעלים ויצירתית מאוד, והיא מרבה לעבוד.

אלברט בשר חיים בנאי המוכר לצופי הטלויזיה כ„אלברט פירות", והממליץ רק על אכילת פירות היפים, לדבריו, לבריאות, נוגס בבשר ביום־ההולדת של פנינה רוזנבלום.

החגיגה של פאנק

לא רוצה! הפנטומימאי חנוך רוזן מציע לגיקי ירושלמי דבר מה, אך היא מסרבת. גיקי היא מורה בסטודיו של אבי פאנק למחול ארובי ג'אז. גיקי האמריקאית תופיע בקרוב יחד עם פאנק במחול שנקרא „סוקסיזיראר", שהוא מחול על טהרת הסקס. רוזן בא לברך את פאנק.

אבי פאנק הוא רקדן ובעל סטודיו לריקוד. מגיל צעיר מאוד לומדים אצלו לרקוד ג'אז, מחול־ארובי וריקודים חדשניים אחרים.

הסטודיו נמצא בתל־אביב ויש צוות של מורים ומורות, שצמחו יחד עם הסטודיו.

השבוע חגג אבי פאנק את יום־ההולדת החמישי לסטודיו שלו. צוות המורים, שהם רקדנים מיקצועיים, הכינו הופעה. בתחילת המסיבה, שנערכה בקולנוע דן, הושמעה מוסיקת דיסקו והאורחים הרבים, שחלקם תלמידים וחברים של פאנק, הוזמנו לחולל על רחבת־הריקודים. אחרי חצות עלו המיקצועניים לבימה ורקדו ג'אז. הופעה יוצאת־דופן היתה של הרקדנית והמורה **מירב סבוטניק** והמורה **אדל זהר**. השתיים ריתקו את הקהל במשך 15 דקות ולקול תשואות־הקהל שהתגודד מסביב לבימה, נתנו השתיים הופעה חוזרת. גם אחיה של הזמרת **מירי אלוני**, **מאיר אלוני** שרקד סטפס, ריתק את הקהל ואף חזר והופיע פעמיים נוספות.

אלוני פאנק הזמרת מירי אלוני באה למסיבה מפני שאחיה, מאיר אלוני, שהוא רקדן בסטודיו של פאנק, הופיע באותו ערב. מירי נצמדה לבימה. נראה לידה בעל הסטודיו פאנק.

בעל השימחה היה גא בהשגים של התלמידים־לשעבר והמורים־בהווה. „אני רק יכול להגיד," אמר פאנק, „שאני מקיים דור של רקדני ג'אז טובים בארץ."

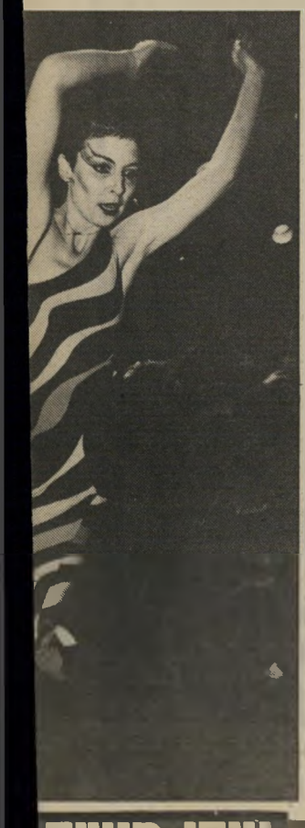
פאנק הסתובב בין האורחים הרבים שמילאו את אולם קולנוע דן, לחץ ידיים ורקד איתם. בין ריקוד לריקוד הזמין את האורחים לעוגת החמש שנים לסטודיו, אבל היה זה קהל שבא כדי לרקוד, לא כדי לאכול.

המסיבה נמשכה עד שעות הבוקר המוקדמות. איש מן הרוקדים לא התלונן על התכווציות־שרירים. להיפך — „זה משפר את המיקצועיות שלנו," אמר אחד המיקצוענים.

לא רק הרקדנים המיקצוענים חוללו באולם קולנוע דן. היה שם **שאול וייצמן**, בנו של **עזר וייצמן**. **עדית פאנק**, אשתו לשעבר של **אבי פאנק**, שהיא ציירת מוכשרת, עמדה בפתח האולם מהשעה 11.00 וקיבלה את האורחים, שביניהם היו השחקן אילי גורליצקי, ושחקנים אחרים שמתאמנים במחול אירובי בסטודיו של פאנק.

רב צדדים עירית בן־דויד הופיעה בתחילת הערב בריקוד ג'אז יוצא־דופן. לא רק העכוז שלה זכה במחיאות־כפיים אלא כל שלוש בנות הלהקה. למטה: דארי שי שהופיעה בריקוד יוצא־דופן. דארי מלמדת מחול ארובי בסטודיו של פאנק.

פאנק כבר הוציא תקליט אחד לאלה שמתעצלים להגיע אל הסטודיו שלו ולאלה שמתביישים לרקוד בקבוצה. לצלילי התקליט אפשר לחולל בכית, יחד עם שואב־האבק, או כשהם שוטפים את הריצפה.

לכל אלה הפיק פאנק תקליט עם מוסיקה והנחיות איך לנענע את הגוף נכון ויפה. למי שרוצה לעשות דיאטה יש גם הצעות כיצד לשמור על הפיגורה במתיחות נכונות.

אחרי שהתקליט זכה בהצלחה מתכנן פאנק מיבצע נוסף. בעיקבות גל ההתפשטויות שמנצחים עליו מאיר רמז, בילי גורביץ' ודודו טופז, החליט פאנק שהישראלים חולים על סקס. ולמה לא לתת לקהל מה שהוא אוהב יותר מכל?

לכן יצא פאנק יחד עם אחת המורות שלו גיקי הירושלמי והם יצרו תוכנית שלמה של ריקודי סקס, שתיקרא סוקסיזיראר. בינתיים מתבשלת התוכנית על אש קטנה ובכל יום יכולים להתרחש שינויים.

אבל „לא יהיו שום שנויים בעניין הסקס," מבטיח פאנק, אלא בריקוד בלבד, אולי נוסיף עוד־רקדנים שהרעיון „מצא־חן בעיניהם.

ציפי מנשה

התכנית המהפכנית

"קופל 25"

1. כרטיס בטיסות סדירות במחיר מובטח לשנת 1984.
2. 25% תשואה דולרית (בחישוב שנתי) כהנחה על שרותי קרקע.
3. אפשרות ל- 5 תשלומים.
4. כספך מובטח בבנק.
5. כדאי למהר, ב-30.1.84 מסתיימת ההרשמה לתכנית "קופל 25".

פרטים והרשמה במשרדי ובסניפי "קופל" ברחבי הארץ

קי פאסיפיק א

לעולם הגדול טוס עם הגדולים
קופל נסיעות

יותר יפאני מיפאני

פעם הכרתי נגר זקן אחד קשה־יום שסיפר לי כי הלך לאכול במיסעדה קסבה. שאלתי אותו מה פיתאום דווקא קסבה. והאיש ענה לי: „כשביל לא למות חמור. צריך לנסות כל דבר פעם אחת לפחות."

זו, פחות או יותר, הסיבה שבגללה הלכתי בשבוע שעבר לאכול סושי (אוכל יפאני) במיסעדה החדשה של רפי שאולי. הסינית

מנה של סמשי

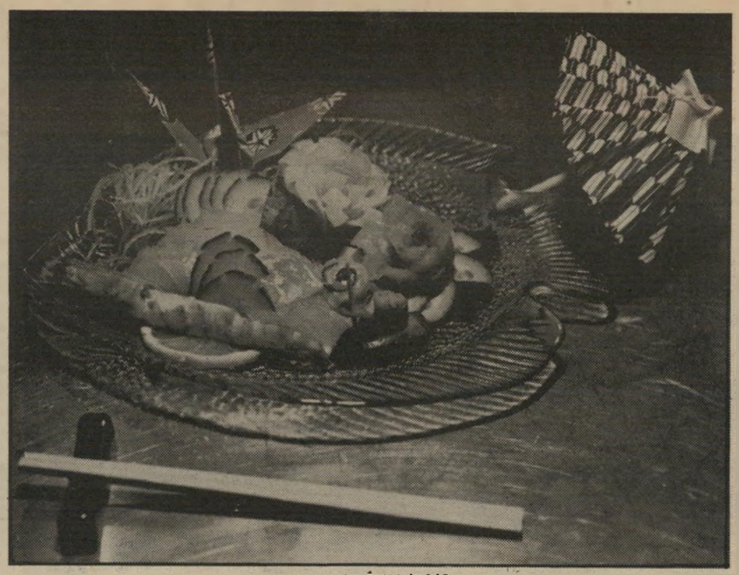
שהיתה לו לא הספיקה לו. עכשיו הוא ממש מוכרח לאכול יפאני כל ערב.

בטח שהלכתי עם דעות קדומות. ולמה שלא יהיו לי דעות קדומות על אכילת דגים לא מבושלים? אבל כדי להיות באופנה וכדי שיהיה לי מה לענות כשישאלו אותי אם כבר אכלתי אוכל יפאני — הלכתי. אבל למקומות מפחידים אני אף פעם לא הולכת לבד, אז לקחתי איתי את בעלי. הזכרתי לו שבחוזה־הנישואין כתוב אצלנו „לטוב ולרע", אז הוא השתכנע והלכנו ביחד.

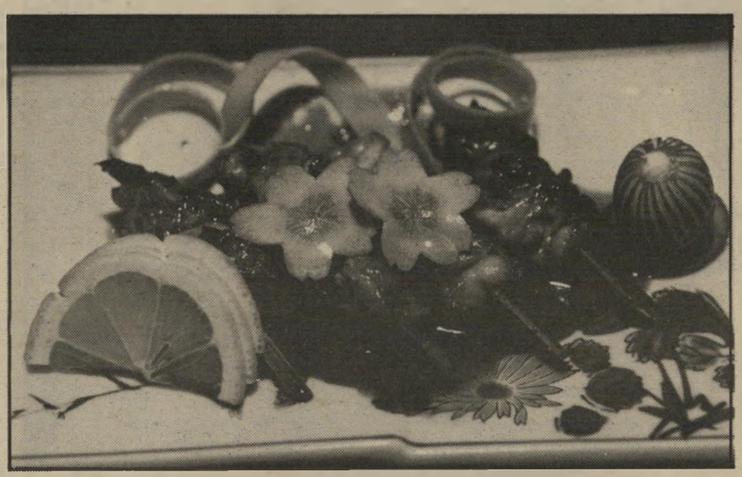
כמובן, לא ידענו מה להזמין. אז הזמנו ארוחה שלמה שהיתה רשומה בתפריט. אם ללמוד, אז עד האוניברסיטה.

לפני שאספר לכם מה אכלנו, אי־אפשר שלא להזכיר את הצורה שבה האוכל מוגש. כל הארוחה נראתה יותר כתערוכה מאשר כארוחה. שילוב הצבעיסבתוך הצלחת, צורת הנחת פיסות האוכל, חיתוך הירקות השונים וכלי־ההגשה עצמם (כל מנה בכלי אחר) הם חוויה אסתטית ממדרגה ראשונה. חוויה שניה ומרתקת היא לראות את הטבח היפאני עובד. אפשר לגשת לדלפק ולהציץ וכשמתגברים על רגש הקינאה (גם עקרות־הבית הכי טובות בעולם) אפשר ללמוד משהו. אחר־כך התיישבנו לאכול.

7 מנות, רבותי, ויצאתי משם קלה כנוצה ובהחלט שבעה. המנה הראשונה מורכבת מפרוסות דקיקות של דג חי וזה נורא מפחיד, אבל אחרי שאומרים „על החיים ועל המוות" ודוחפים את זה לפה — זה יופי. הרבה יותר דומה לפסטרמי מאשר לדג. אחר־כך היה מרק עם טעם

מנה של סשימי

מנה של יקיטורי

נפלא וריח איום. אז אפשר לסתום את האף או לא להזמין מרק. אחר־כך באה צלחת הסושי (שבלעדיה אי־אפשר להגיד שאכלת יפאני). יש בה דברים טעימים ויש לא כל־כך.

מנת היקיטורי היא מנה של שיפודי עוף, שהם למעשה המנה הכי־קרובה לטעם שלנו, והם ממש ממש מצויינים. מנת הטמפורה גם היא מצויינת ואביא לכם בסוף הדף את המירשם, שתהיו קצת יפאנים גם בבית שלכם. מנה שישית היתה דג לוקוס באיזה רוטב שלא אהבתי, ומנה אחרונה היתה סתם פירות. רק שאף פעם לא ידעתי שאפשר מסתם פירות לעשות צלחת מרהיבה ביופיה של צבעים וצורות.

כל הזמן שתינו תה, ולמרות כל חששותי אני מוכרחה להגיד שנהנינו. המחיר 22 דולר לאיש. אולי בשביל ארוחה רגילה זה יקר, אבל בשביל לא למות חמור זה כלום.

הנה איך עושים טמפורה:

לוקחים כל מה שיש לכם בבית. פילפל ירוק, גזר, תפוח־אדמה, קישוא, חתיכות דג קטנות ועוד, כיד הדמיון הטובה עליכם. בכלי עמוק מערבבים קמח, ביצה אחת ומים, עד שהתערובת תהיה דלילה ואחידה כמו לבלינצ'ס. חותכים את הירקות לפרוסות או לחתיכות דקות, טובלים כל חתיכה בבלילה ומטגנים בשמן חם. כך עושים גם לדגים ולבשר. מגישים הכל ביחד על צלחת הגשה גדולה בתוספת הרבה מפיות נייר וחושבים על גיישות שמלטפות לכם את הגב.

שבו רגע

בדניש אינטיריירס יש עכשיו תערוכה של רהיטים. לא הייתי שולחת אתכם סתם לתערוכת רהיטים, אם לא היה בה משהו מעניין במיוחד. יש בה סדנת־עיצוב של מעצבים צעירים, בעיקר מנורווגיה.

כשאתה גר כמוני ברחוב הירקון בתל־אביב, לפעמים אתה שוכח שהעולם כל הזמן מתפתח. ורק אתה יושב לך כבר שנים על אותה כורסה נוחה שקיבלת מסבתא שלך.

לכו לראות איזה כיסאות יהיו לנו בעוד 30 שנה, ואז תחליטו אם בכלל אתם רוצים לחיות עד אז.

אצלנו בצפת

עד היום ידעתי שיש אוכל איטלקי, אוכל צרפתי, אוכל יווני, סיני, מיזרחי ואפילו יפאני. היום הסתבר לי שיש גם אוכל צפתי. כלומר, מהעיר היפה צפת. הגילוי המדהים הזה התגלה לי על־ידי חברתי פיה, שהיא בת צפת וכמעט כל דבר שהיא מבשלת לא אכלתי מעולם וגם לא שמעתי עליו, וכשאני שואלת „מה זה?" באה

התשובה „זה היו מבשלים אצלנו בצפת." תאמינו לי, מיכרה זהב מצאתי לכם.

בפעם האחרונה היא הגישה צ'ולנט טוב שלתדהמתי היה דומה לגמרי לצ'ולנט שכל עם ישראל מכיר וכבר כמעט התאכזבתי ממנה. ואז היא הביאה לשולחן קערת סלט ענקית עם משהו לגמרי ירוק בפנים, בתוספת ההערה „זה מר שאצלנו בצפת מגישים עם צ'ולנט."

אצלי בבית אוכלים את הסלט הירוק הזה מא שגיליתי אותו, עם כל דבר. ולא היתה אף אש שטעמה את זה, ולא ביקשה את המירשם. וא נתתי לחברות שלי, אז לכם לא אתן?

ככה עושים את „אצלנו בצפת" הירוק:

חבילת פטרוזיליה, חבילה של עלי סלרי (בל השורש), חבילת שמיר, שמן זית, לימון, פילפל מלח, 3 שיני שום כתוש או 2 בצל ירוק.

שמים את כל העלים הירוקים על קרש חיתוך וחותכים הכל (לא מוכרח להיות קצוץ דק, אין שיוצא זה מספיק טוב). מעבירים את הכל לקערת סלט. מוסיפים שום או בצל ירוק חתוך גם הוא, מפזרים מלח ופילפל, שמן זית ומיץ לימון משאירים לישון שעה.

אתמול בערב, כשהכנתי את הסלט הזה, אמ לי בעלי: „תיראי, זה נכון שזה סלט משגע ממש אבל אני כבר אוכל אותו שבועיים כל יום, או את יכולה לשנות משהו." אז הוספתי קצ צנוברים. בטח שאני יודעת שצנוברים עולים כ מיגרש בנתניה, אבל הוא ביקש את זה וזה ח חשבונו. בחייכם, תנסו את זה. זה לא סתם סל

עצור!

לא יכולה לסבול שהם עושים דברים עד האמצע ומפסיקים. יש פיתגם כזה „המתחיל במלאכה אומרים לו גמור". הם ממש מצויינים בלחוקק חוקים של „מי־הביניים. אבל כשזה מגיע למכשירים מודרניים יש להם בעייה. נובחים ומרפים. לא מסוגלים להשתלב בטכנולוגיה החדשה.

מה זאת אומרת לא לטוס באוויר מעל הר־הבית? ומה עם מערת־המכפלה, וקבר־רחל וקבר־אבשלום, ושכונת צנז ומאה־שערים, וק"ק בני־ברק, והשכונות הדתיות של תל־אביב? מה איתם? כל פעם שעובר מטוס בשמיים, אנשים שומרי מיצוות, באשר הם, לא יכולים לקיים את מיצוות „אל תסבול רעש באוזניים". והם סובלים מזה מאוד. גם מהרעש וגם מאי קיום המיצווה.

טוב, אז אולי אפשר לטוס רק מעל הנגב. זאת אומרת לוד־לונדון דרך המידבר. דווקא רומנטי. אבל ברקנו, אי־אפשר גם זה. יש שם עצמות. אלפי עצמות יבשות פזורות מעל המידבר שלנו ואחת מהן בטח היתה של יהודי. אז קומו הייהודים. התאספו בכיכרות וקיראו בקול גדול:

לעצור את התנועה האווירית מעל מדינת ישראל!

קחו את ישראל מהטייסים ותנו אותה לחמורים: וזה מה שיקרה, כנראה, אם ירצה השם.

סידרת חינוך

גם אני, כמו בולנו, הורדתי את בגדי החורף מלמעלה וראיתי שכולם התכווצו. בעיקר החצאיות, במקום של המותניים. נורא נורא התכווצו. ברור לי שזה ביגלל שאיכות הבדים גרועה מאוד. אני בן־אדם שהחליט בגיל מאוד מוקדם להיות בן־אדם מאושר. אז אני ממציאה את הסיבות לדברים לפי מה שהכי נוח לי. ואם אין לזה קשר לעובדות, אז מה?

ובכן, אם הבגדים התכווצו סימן שמישהו רצה שיהיו לי בגדים חדשים. אה. איזה יום. אני יוצאת לי לרחובות, מביטה על חלונות־הראווה ומחליטה, כמובן, כמה כסף אני הולכת להוציא (והחלטה מטומטמת לגמרי, שעוד אף פעם לא הצלחתי לעמוד בה. אבל אדם מבוגר צריך לקבל החלטות). בחלון אחד אני רואה בגדים שחורים ואפורים, אז אני נכנסת. בוחרת לי בגד יפה, כולם משרתים אותי באדיבות. זה כי אני נראית בן־אדם נחמד. כשאני רוצה להיכנס ולמדוד את הבגד, אומר לי בעל החנות שאני לא יכולה לקחת איתי לתא המדידה את התיק האישי שלי. אני שואלת מה הוא רוצה שאני אעשה עם התיק שלי, והוא אומר לי להשאיר אותו על ידו. הוא כבר ישמור עליו.

כשאני תופסת את העצבים הכי גדולים שלי, אני נראית קרה כמו קרח. התיישבתי בכיסא מול האדון, שלפתי סיגריה, הדלקתי אותה באיטיות והסברתי לו, בעברית הכי ספרותית שיכולתי לגייס לעזרתי, שאני לא רואה שום סיבה שבעולם להשאיר את תיקי האישי ובו הרבה כס פינקס צ'קים, תעודות ושאר אוצרות על יד אר שלא סומך עלי שאני לא אגנוב לו שימלה. קמ באלגנטיות מהכיסא ויצאתי החוצה. בדרך ה עצר אותי ואמר שזה בסדר ושהוא מוכן לתת להיכנס לתא עם התיק שלי, אבל אני רק חייכ אליו ואמרתי שאני לא קונה כלום אצל אנש שמעליבים אותי.

אני לא יודעת איך אתן מרגישות בק לנושא הזה, אבל תחשבו על זה רגע.

רחל מרחלת על כל העולם

מיסתורי הקומה השביעית

מיסכנים הירושלמים. יש להם מיגדל אחד ליד בנייני־האומה, נדמה לי שזה מלון הילטון, ואולי עוד מיגדל או שניים לרפואה. הם מתים לחיות גבוה, כמו התל־אביבים. אך אצלם הספירות הן רוחניות, שמימיות, לא כמו המיגדלים שלנו בתל־אביב — ארציים, נטועים ומעוגנים במציאות עליזה. בכל ירושלים כולה לא תמצאו שביעית של רכילות המלווה כל אחת מהקומות במיגדלים.

בטעמון, בבכחוש ובעטרה כועסים. הם לא יודעים על איזה מיגדלים אנחנו מדברים. שיטריחו את עצמם אלינו, נכבד אותם בקצת ג'ין וטוניק, ונעשה להם סיור בשטח, ליד בית־המישפט, ולא הרחק מבית־חולים איכילוב, ונצביע על המיבנים המגושמים: הנה, אלה המיגדלים, ירידיי הירושלמיים, הגענו, אך אל תנסו להיכנס, יש שוערים בכניסה, ולירושלמים הכניסה אסורה.

ככה זה.

עד לפני חודש־חודשיים העסקתי שם שפיון במישרה מלאה. התחיל להרים ראש, פה ושם זרק איומים, תפס חשיבות, התנפח כמו נאד. תהיה בריא, אמרתי לו, תהיה בריא מותק. צא לפנסיה, אמרתי לו, צא לפנסיה, מותק. סע לירושלים, סע לירושלים, מותק, לך ותשב בטעמון, ותעשה חיים משוגעים, מותק, רק אל תראה את הפרצוף שלך בדיזנגוף, מותק. כך אמרתי לו.

כשאין שפיונים, יש רגליים. כיתתי את שלי עד למיגדלים, חלפתי על פני הקומות, הצמדתי אוזן לדלתות, אוף, מה שהולך שם — לכתוב ספרים!

נכנסתי למיגדל יצאתי ממיגדל, נכנסתי לבית מס' 4-6, טיפסתי במדרגות, ירדתי במעליות, עד שעצרתי. בקומה השביעית הצמדתי אוזן לדלת. איזה שיחות הלכו שם! הטלפון לא נח, לא נעים, מוכרחה לשמוע.

זיהיתי את קול הדוברת, זאת אדית, **אדית דולגין־תאומים**, ולאחרונה **פורת**. היא מצלצלת לכל מכיריה וידידיה ומתנצלת — הקוקטייל שאליו הוזמנו, לחגוג את נישואיה בבית־אסיה, ב־7 בינואר, בוטל. לא נעים, **זיגי פורת** והיא התגרשו.

מה? שאלתי את עצמי, מה אני שומעת? צמרמורת חלפה בגופי, ירדתי מהעקבים ורצתי במורד המדרגות, סנסציה כזאת, רק שבועיים־שלושה נשואים, עוד לא הספקתי לברך אותם במדור, ובכר חסל, גרושים? מה קרה? מדוע?

שאלות, שאלות. תשובות חפשו במקום אחר, לי עוד אין. אך הסיפור הוא בערך כזה:

למי שמסתובב בעיירה המכונה תל־אביב, לא צריך להציג את אדית.

מיגדלי דויד
בקומה השביעית

בעלה הראשון, **יעקב דולגין**, היה מבעלי קולנוע בן־יהודה. בהצגות־בכורה של סרטים שונים ניצבה לצידו, יפה, תמירה, שחומה. הכל הלך כשורה, עד שיעקב נפטר ללא־עת.

זמן לא רב אחרי התאלמנותה הכירה את **אליהו תאומים**, תעשיין מצליח, בעל מיפעל באשדוד, שמייצר מוצרים שונים, מפוספטים. השניים נישאו, והכל התנהל על מי־מנוחות, עד שבעלה, היצואן המצטיין, חלה ונפטר ללא־עת.

לפני חצי שנה הכירה את **זיגי פורת**, אלמן, בעל מיפעל פאר לתנורים. כסף לא שיחק פה, שניהם אנשים אמידים ומסודרים, אך הכימיה עבדה מצויין. ביחד יצאו להפלגה ארוכה על קווין אליזבט השניה, אוניית הפאר של צי־הנוסעים הבריטי, והכל הלך חפיף, חפיף.

לפני שלושה שבועות החליטו להינשא במהירות ובמפתיע. חברותיה של אדית ניסו לעצור קצת, ביקשו שתחשוב שנית, שתימלך ברעתה. זיגי לא כל־כך מצא חן בעיניהן, אך הקרקע בערה תחת רגליהם, ובחיפזון נישאו בשקט, וללא אורחים.

את ידידיהם החליטו להזמין לבית אסיה לקוקטייל, אך עוד לפני כן השתבשו התוכניות, ותוך שבועיים מצאו את עצמם ברבנות שנית, כשהפעם יצאו גרושים.

אדית נותרת, איפוא, בדירתה היפה, ותמשיך בוודאי לארח את ידידיה הרבים מתקופת נישואיה השניים. השביטים והמשביצים וכל היתר, ובזמנה הפנוי תמשיך לעסוק ולסייע לבית התפוצות, כמו בעבר.

עוד דירה גדולה ורחבת־ידיים באותו מיגדל, שבה ספונה אשה לבדה — כמו **רחל דיין**, כמו **חנה זמר**. הכל שב למקומו, החיים חוזרים למסלולם.

ליזיקה

היא נראית טוב, הסנטר בולט קצת יותר, בהתרסה, מטופחת כרגיל, אולי יותר, אך כשישבים ומשוחחים מבצבץ הזעם, הרבה זעם.

מדוע הכתבה, האוהדת בדרך כלל, שהודפסה כאן בשבוע שחלף, הוכתרה „אמי גסטאפו"? היכן מצאנו את הדברים? היכן הכיסוי לציטטה בגוף הכתבה?

מה מצפים כולם, שתישבר? שתרכין ראש? לא היא! היא תמשיך לחיות את חייה כמו לפנים. היא תמשיך להתאפר ולהתלבש, ולעבוד, ואולי גם לכאוב ולבכות. אך בשקט ובסתר, הרחק מעיני הציבור ומבקרי בית־המישפט.

רונן שגיא, בנה, ממשיך להתמיה לפעמים

ליזיקה שגיא
„שיתפוצצו!"

גם את אמא. כשביקרה ביום השישי האחרון בכלא כפר־יונה, שם הוא עצור, התעקש שלא לענות על חלק משאלותיה. הוא לא ידבר נגד אנשים אחרים, הוא לא יספר כלום. חורה לה שעדיין אינו מבין את חומרת מצבו, מנסה להתנהג באלגנטיות שאינה במקומה.

את הכותרת לכתבה — טוענת ליזיקה — הביא הקצין־החוקר **צבי וולף**, הממונה על חקירת־הרצח, כציטטה מפי בנה. רונן לא השמיע אף פעם טענה או אשמה כזו בבית־המישפט או בעדות רשומה איזו שהיא.

במישפט־זוטא על קבילות ההודאות של רונן הפסידה ההגנה, לפי פסיקת בית־המישפט השבוע. אך אלה רק מטחים ראשונים בקרב שיימשך יותר משנה.

התביעה תתקל בהגנה עיקשת — ובאם עיקשת עוד יותר.

אש וגופרית ותמרות עשן

איירין קרמרמן
עוד ועוד

פרנסה קלה מזומנת לי, כל עוד **איירין קרמרמן** ו**בן־ציון סוויסה** יסתובבו בשטח. עליהם לברם כבר משכתי כמה משכורות, והשנה הבאה עלינו לטובה טומנת בחובה עוד משכורות טובות ושמנות, הלוואי עליכם, אם ימשיכו בקצב הנוכחי.

בדו"ח האחרון מהחזית סיפרתי לכם על צו של שופט בבית־מישפט השלום, שעל פיו חוייב סוויסה להחזיר למקומם את כל החפצים שנטל שלא־כדין ממעונה של איירון, וכן חוייבו השניים, על פי צו השופט, שלא להיפגש זה עם זה עד תום ההליכים המישפטיים. ברור?

לא כל־כך! עובדה, הם ממשיכים להיפגש בחשאי, לא חשוב הצו.

רוצים עוד קצת מיבזקים מהחזית? יש, לא חסר. הגברת מתכננת מערכה נוספת, כבדה יותר וסוערת יותר, שאם אמנם תופעל, לא תרד מהכותרות במשך חודשים ארוכים. עיון בתיקי בית־המשפט מגלה שעורכי־דינה, **משה ואילנה זינגל** הגישו תביעה חדשה לדין.

המטרה הנוספת — בעלה לשעבר, **דויד קרמרמן**, מבעלי עץ לבוד ומיפעלים רבים אחרים. על־פי הסדר גירושיהם קיבלה הגברת נתח רציני מעוגת הרכוש הגדולה, אך עתה היא רוצה בנגיסה נוספת: העברת מניות מחברותיו לילדיהם המשותפים.

כל מי שמכיר את דויד יודע שהבחור סובל קשות מעליונותיה של אשתו־לשעבר. בכל פעם הוא נקרא לסייע לה, ובכל פעם, כג'נטלמן אמיתי, וכאב לילדיהם המשותפים, הוא נחלץ לעזור או לחפות על פעולותיה.

בהנחה שאם יופעל לחץ בפעם נוספת הוא ייכנע, כדי להימנע משערוריות נוספות, מכינה עתה הגברת את הסיבוב הבא בעלילותיה.

להתראות, בשבוע הבא או בעוד שבועיים.

בן־ציון סוויסה
יש ויש

גולף אדום

אינני חובבת־ספורט במיוחד, חוץ מסוג מאוד מסויים. אבל דווקא ספורט זה אינו זוכה לסיקור בעיתונים. לכן את **משה גרטל**, כתב־הספורט של הטלוויזיה, עד כה לא פגשתי, ולא היה לי הכבוד להכירו.

חבריו מספרים שהבחור יפה, גבוה וסימפאטי, וכי עד לפני זמן קצר — גם תפרן לאללה. בלי גרוש על הנשמה. את החודש לא היה גומר אף פעם. תמיד נזקק לאיזו הלוואה קיצרת־מועד, או לכיבוד קל על חשבון הברון.

לאחרונה התחיל הבחור, המועסק ברשות־השידור, להפגין קצת סטייל ורווחה. נסע לטיול בארצות־הברית הרחוקה, חזר ונסע שוב לגרמניה, וחזר משם ביחד עם מכונית גולף אדומה ובוהקת.

החבר'ה התחילו לגלגל סיפור אחד או שניים ולהרים את הגבות. לבסוף מצאו פיתרון. יש מאהבת זקנה ברקע הרברים, ותודה לאל הפרוטה מצוייה בשפע.

„האלו, את גרטל, בבקשה!"

„מדבר."

„שמעתי סיפור על מאהבת זקנה וטיולים בעולם, ועל גולף אדומה."

„מי מדברת?"

„רחל המרחלת."

„בחייך, רק לפני 10 דקות קראתי את המדור. אל תעבדי עלי. את לא רחל!"

„בחיי שאני רחל, ומה עם הסיפורים?"

„יש לי אמנם חברה בארצות־הברית, אבל ממנה לא קיבלתי כסף."

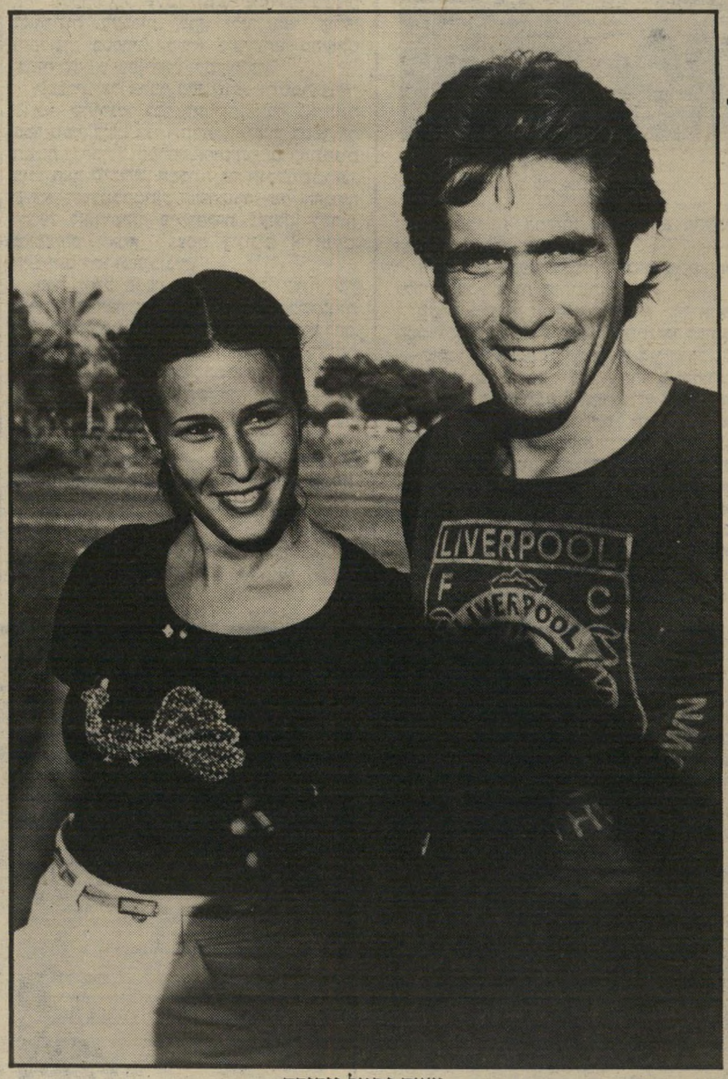
???

„נמאס לי ללכת ברגל, וכמו כל הישראלים הפכתי לזונה, לוויתי כסף מכולם וקניתי מכונית, אבל דגם 83, לא 84."

???

„ובכלל, אני בעצמי כבר זקן. מה אני צריך זקנות? אני כבר בן 37!"

חבל, הלך סיפור טוב.

משה גרטל וידידה
לא זקנה

אויב מאחור

אוסף של קצ'קס כמו שתמצאו באירגוני־הנשים שלנו אין בשום מוסיאון בעולם. אחת אחת אקסמפלריות. קצת זמן תורמות ומתרימות לענייני צדקה, חינוך וקהילה, והרבה זמן תורמות לקרבות־מרפקים בין זו לזו, וברכילויות מרושעות. האחת מאחורי גבה של רעותה. כל כסא המתפנה בשטח הופך נושא למאבק עז בין המתחרות עליו. אך אין הרבה כסאות מתפנים. כל כסא צמור לאחוריה של גברת כבודה עד ליום־הדין.

מאבק סמוי מתנהל כרגע על הכסא שיתפנה בקרוב, בעוד עשרים־שלושים שנה: כסאה של הנשיאה העולמית של ויצ"ו **רעיה יגלום** (64). היא נוהגת בדיוק כמו שנהגו חברותיה לפניה. טרקטור לא יזיז אותה.

כל מלחכות־הפינכה עורכות מאבק סמוי לתפיסת עמדת־זינוק טובה יותר, לקראת הרגע של האמת. לפניה הן מחייכות וזורחות, ומאחורי גבה עסוקות כולן בטוטו חדש או שניים.

באביב האחרון התכנסה הוועידה העולמית בדרום־אמריקה, משם המשיכה הנשיאה לברזיל, וביקרה גם בשווייץ, שם מצוי ביתה, וגם בעלה העשיר. כשחזרה והופיעה כאן, נראה שהשילה כל קמט מפניה. נראית שיגעון, ממש חתיכה.

יש הגורסות שנסעה לברזיל, שם נמצא הטוב שבמנתחים הפלסטיים בעולם, זה שעשה נפלאות **ליז טיילור**. ויש הגורסות לשווייץ דווקא. גם שם יש מנתח־חלום.

לטוטו על תאריך הפרישה נוסף עתה טוטו נוסף: איפה שופצה הנשיאה.

קצ'קס!

רעיה יגלום
תמיד בראש

איפה הנרי? מי ראה את הנרי?

לא אני, ולא אתם — אף אחד אינו רואה את **הנרי**. רק **אנדה** רואה את הנרי. ביחד הם יושבים בבית, שם נמצא הנרי.

הכלה לבית **בוראטס** והחתן לבית **זימנד** לא שיערו לנפשם שיש עוד אורח בחתונה, לא־נראה, כזה קטנצ'יק. אבל עכשיו הבטן טופחת, ונישמתו של זימנד כמעט פורחת.

היום זה קצת במודה, בטן טופחת. קחו, למשל, את הנסיכה החמודה ממונאקו, **קארולין**. הוותיקאן

אנדה והנרי זימנד
כמו נסיכה

עוד לא הכיר בגירושיה, וזו קמה ונחפזה להינשא לאיטלקי שלה, כשכל משרתת וכובסת בנסיכות עסוקה ברכילות האחרונה על כרסה המתעגלת.

אצלי הנרי זה לא סתם. זה אלפיים שנה שלא הביא ילדים לעולם. הבחור יוצא קצת מעורו. שאנדה לא תתכופף, שאנדה לא תזוז, שאנדה לא תתעייף, שאנדה תטעם מנה שקרים קלופים, שאנדה תשתה כוס מיץ טבעי, שאנדה תאכל אוכל מזין ובריא, שאנדה...

השתגע!

נמר של עיר

הבשורה ע"פ (שטינ)קור ★ חאן־טריש ירושלמי ★ על פרס ספרותי מפוברק ★ פיקרסקה ימתיכונית ★ על הלשנה וכלא, שנת 1893 ★ בסיס הספרות הישראלית

לצון

איוולת

כאשר היה משבר גלי צה"ל בשיאו, הציג עצמו אחד מעובדי תחנת־השידור הצבאית כמחבר רב־מכר. משום כך, הוא טען, הוא שווה לעובד אחר של התחנה — לסופר **יצחק בן־נר**.

האיש שהשווה את עצמו לבן־נר, עובד גל"ץ **אבשלום קור**, שכונה בפי חבריו לעבודה „שטינקור", פירסם באחרונה עוד אחד מרבי־המכר שלו.

רב־המכר העכשווי של אבשלום קור ראה־אור תחת הכותרת בלצון רב(*). זה ספר של תת־הומורסקות, מעין **אפרים קישון** לדבילים, ואין בו כל דימיון לפרוטוקול של יצחק בן־נר.

כבר בשער מציג קור, בצניעות רבה, את דיוקנו, כך שהקורא בכוח עשוי לחשוב כי המדובר ברמות בעלת שיעור־קומה לאומי. בשער זה מציג קור את עצמו כמשתתף בתוכניות טלוויזיה, כמו היה **וולטר קרונקייט** ישראלי. בשער הפנימי מתברר, שיש לקור גם יועץ אמנותי, ששמו בישראל **ארי בן־כנען**, כשם גיבורו של **ליאון יורים** בזיכלון תקומת־המדינה שלו, אכסודוס.

המדור הראשון בבלצון רב הוא שיר־הלל מלא איוולת למילחמת־הלבנון, שאחד מחרוזיו הראשונים הוא: **ביאליק התיישב וכתב שיר מיוחד על רסול: / השמש זרחה, השיטה פרחה והנגר מיגר...** קור שוכח לציין את מי מיגר הנגר. והלאה — בספק־חרוזים, ספק־אינ־פנטילונים — כמו: **כל הזמן התגאיתי / שאחי נמצא בלבנון. / עכשיו מתברר שגם לאורי אבנרי / יש שם איזה קריב...**

חרוזיו של אבשלום קור נקראים כפקודות־יום מחורזות בשירות האיוולת הלאומנית: **אתם מוכנים לזוזה? שאלו הבתבים / וערפאת ענה: בוודאי / אנחנו מבתרים גם נשים וילדים...** בינות לפניני־האיוולת של קור מצויים גם ציטוטים מתוך פינתו באופן מילולי, המשודרת בגלי צה"ל – פינה שנועדה לשמש כפינת־לשון רדיופונית של התחנה, אך היא יותר פינת־לאומנות.

כותרת הפרק הבא של קור מעידה על נחתומה

• *אבשלום קור – **בלצון רב**; הוצאת ספריית מעריב; רישומים: זאב; 203 עמ' (תבנית אלבומית).*

מצחיקן קור
קישון לדבילים

לתרומתו ללשון העברית. משום־מה הוא מתעלם מהמילה היחידה שאותה העניק לשפה זו, מילה העשויה להישאר לדורות: **שטינקור** (= מלשין). זהו שם תואר שנולד בעיקבות הלשנתו על „שמאלניי" גלי צה"ל. בדיחותיו הבלשניות של קור מקבילות לרמה הכללית של הספר ולתעמולה הלאומנית שבו. גם ניסיונו הכושל ללהך עפר־רגליה של **נתיבה בן־יהודה**, כאלף מילים ירושלים העיר שחוברה לה טלוויזיה, ובו בדיחות ברמה של „**הנני לאשר בזה כי חוסני מובארכ נתון במצב של בחילות והקאות ועליו להיות משוחרר מנסיעות לירושלים.**" על החתום: „ד"ר **בוטרוס רעלי**." בפרק זה חוגגת המגאלומניה של קור באתר ששמו יד אבשלום קור.

איני יודע מהי רמת המישכל הממוצעת של מאזיני פינותיו של קור בגלי צה"ל, אך סיפרו מיועד ללא ספק לעשירון התחתון מבחינת המישכל. להיטיותו הבלתי־חדלה של קור לצטט את ספריו הקודמים מעידה, שקוראיו של קור עשויים לדעת בעל־פה את יצירות המופת הקודמות שלו.

אבשלום קור, שמינה עצמו לבר־סמכא בלשון העברית, מתייחס בפרק אותיות ומופתים בלשון הסלאנג העברי, מעיד על נחיתותו של קור בנושא זה.

מה שמרתק בסיפרו של קור הוא, שמרבית הגיבורים שעליהם כתב כבר נמחקו ואינם בחיים הציבוריים, כמו, למשל, **נחמן פרל** (מי שהיה מנכ"ל אל־על).

מה מצער, לגלות בספר זה רישומים של הקריקטוריסט **זאב פרקש**, רישומים הגבוהים בחמישים רמות מעל לטכסטים שאותם נועדו ללוות.

יחד עם זאת יש לזכור: גם לאיוולת יש זכות קיום, אפילו לסיפרי־איוולת כסיפרו של אבשלום קור. אין ספק שהוא ראוי לקוראים שלו.

תרגום

אוכלמסמרים

קסם של תרבות יהודית ימתיכונית קיים בכל אחד מספריו של **אלבר כהן**, שתורגמו בשנים האחרונות לעברית. כהן, יליד האי קורפו (קפלוניה בספריו), מביא ביצירותיו מהעולם שטוף־השמש של יהודי הים־התיכון.

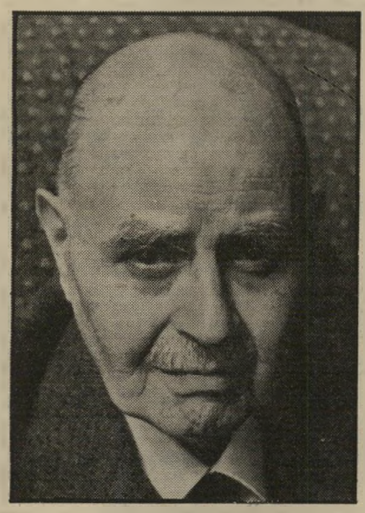
לספריו של אלבר כהן סולל והספר אשר לאמי, שתורגמו כבר לעברית, נוסף באחרונה ספר נוסף, בשם בני החילן(*). גיבורי הספר הם חמשת בני סולל, חמישה אחים־חברים, המונהגים בידי האח **פינחס**, המכונה גם אוכלמסמרים, שהוא האינטלקטואל שבחבורה. כל החבורה יוצאת לאודיסיאה פיקרסקית בעולם. למרות מאמציהם לאמץ לעצמם גינונים אירופיים, חיניותם היא ימתיכונית.

בני החיל חושף עולם מיוחד, שונה, של יהדות גאה ושורשית, הנעה לה בינות לתרבויות העולם כסירת־אגוז המיטלטלת באוקיאנוס רחב. אוכלמסמרים משגר מיכתבים לנשיא־צרפת ולמלכת אנגליה, ומבקש מהם שיקבלוהו לראיון, כדי לשטח לפניהם את השקפת עולמו.

ביחד עם אחיו מרעיו הוא יוצא לאירופה, לפאריס, ללונדון, וזאת אחרי שניסה כל פרנסה אפשרית באי הולדתו — אפילו מתן שיעורים בלשון הקאריבית ופתיחת אוניברסיטה מקומית, שבה לימד שיעורים על כיבוש־נשים.

• *אלבר כהן – **בני־החיל**; עברית: אביטל עינבר; הוצאת זמורה ביתן; 216 עמ' (כריכה קשה).*

אוכלמסמרים ומרעיו מביאים גלריה של דמויות אותנטיות, החושפות את כל פריסמת הצבעים היהודית, פריסמה המתעלה עשרת מונים מעל לתיאוריו של **יצחק בשוויס־זינגר** את יהודי מיזרח־אירופה. קיימת בבני מישפחת סולל

סופר כהן
הנפיחות של אנה קרנינה

חיונית מרגשת, המלווה את הקורא מהעמוד הראשון שבספר ועד לאחרון.

אלבר כהן מפענח בספר זה, בדומה לקודמיו, גלרייה של דמויות מרתקות:

קשרי מישפחה רחוקים קישרו בין אוכל־מסמרים, שאלתיאל, שלמה, מתיתיהו ומיכאל — שמכונים בפי יהודי־קפלוניה 'בני־החיל', וגם 'בני־החיל של צרפת'. חמשת הרעים והדודנים היו צאצאי הענף הצעיר לבית סולל, אשר לאחר חמש־מאות שנות נדודים בחבלי צרפת השונים באו בשלהי המאה הי"ח להתיישב באי היווני קפלוניה. שבו התגוררו זה מאתיים שנה בני הענף הבכיר למשפחת סולל, שמוצאם מספרד. דור אחר דור המשיכו הסוללים הצעירים לדבר צרפתית — עדה ארכאית...

פרק העשוי לגרום לכל קורא רעמי־צחוק מטורפים הוא זה המספר על השיעור בכיבוש לבבות אירופי, שמעביר אוכלמסמרים לסטו־

החוויה הישראלית

האשה שרצחה תיאטרון

לפני שנים רבות, בשנות החמישים, היתה תוכנית רדיו סאטירית בשם שלושה בסירה אחת. התוכנית, שבשנותיה הראשונות היתה ניקוי ראש רדיופוני, הכעיסה את בעלי השררה במדינה, שעשו כל שביכולתם כדי לסלק אותה מעל גל־האתר.

מה עשוי סילקו את הצוות הציני והשנון של שלושה בסירה אחת – **דן בן־אמוץ, שלום חנוך, אמנון אחי־נעמי** ואחרים — והביאו צוות פרווה (לא בשר, לא חלב), שהפך את הסאטירה השנונה למסע שיט בים של הומורסקות רדודות.

לצוות זה הובאה סטודנטית ומתורגמנית, **עדה בן־נחום** שמה, שכונתה בפי חבריה הפלמ"חניקים בכינוי „עדה השמנה". היא הפיצה גלי שומן הומורסקי על גל־האתר, והיתה מגורמי שקיעתה של הסירה.

השנים עברו־נקפו ועדה בן־נחום נעלמה מנוף התת־תרבות. פה ושם ראה־אור ספר בתרגומה או מחזה בתרגומה.

בשנותיה האחרונות של קומיסרית־התרבות (מנכ"לית המועצה לתרבות ולאמנות) **לאה פורת** המנוחה, שבה עדה בן־נחום לזירת התרבות המסובסדת — והפעם, ככוכב־לכת של לאה פורת.

עדה בן־נחום צצה כנוף הלא־יוצר של תיאטרון בארי־שבע והתיאטרון לנוער. מבלי שתרשים איש בעולם התיאטרון. תרגומיה היו בינוניים, עצותיה בינוניות.

ואז, ביום בהיר, החליט מי שהחליט להפקיד בידיה של עדה בן־נחום את להקת התיאטרון של התאן הירושלמי. את הלהקה ייסר **פילים דיסקין**, מהדמויות הבולטות בתיאטרון הנסיוני בארץ, ובעיקבותיו הוליך אותה להישגים נהדרים הבימאי האנגלי **מייקל אלפרידס**.

עד ליום בואה של עדה בן־נחום לתאן הירושלמי, הצטיינה להקה זו באנסמבל מעולה של שחקנים, שהעריפו את הפזורה הירושלמית על פני הבירה התל־אביבית — והכל למען להקה יוצאת דופן שהיה לה מה לומר בעולם התיאטרון הישראלי המנוון. הגרעין הקשה של שחקני להקת התאן העדיף לשחק בלהקה זו תמורת שכר־רעב, ולא להתפתות להצעות קוסמות של תיאטרוני תל־אביב.

במהלך השנתיים האחרונות מנהלת את התאן בן־נחום. היא העיפה את שחקני התאן המוכשרים, הכפילה את גירעון הלהקה, והפכה אותה ללהקה המחקה ברפרטואר שלה את תיאטרון באר־שבע, המחקה את התיאטרון הקאמרי.

מנהלת תיאטרון בן־נחום
מי זקוק לתאן?

אם בשנים קודמות היתה מדי עונה לפחות הצגה אחת שהיתה מעוררת מיכלול של שאלות־יסוד בתרבות הישראלית, הרי שבשנתיים הראשונות של עדה בן־נחום העלתה להקה זו רק שאלה אחת בתחום התרבות הישראלית: מי זקוק לתאן הירושלמי? משאלה זו נגזרת, כמובן, גם תת־השאלה: מדוע אנחנו צריכים לסבסד להקה זו בזמן שמקצצים באולפנים (למרות שרמת העברית בהצגות האחרונות של התאן תואמת לרמת העברית של תלמיד־אולפן בסוף שנתו הראשונה)?

את הגרעין הקשה של שחקני התאן הירושלמי בעבר — **ששון גבאי, עליזה רוזן, אבי סניני ואהרון אלמוג** — אפשר לראות עכשיו במיטב תיאטרוני תל־אביב.

על עדה בן־נחום אפשר לחבר היום מחזה מקורי מעולה, תחת הכותרת: האשה שרצחה תיאטרון.

דנטים שלו, בני העדה היהודית בקפלוניה. בקטע שבו מנתח אוכלמסמרים את אנה קארנינה לטולסטוי, בפרק חיזורו של הנסיך ורונסקי אחר **אנה קרנינה**, הוא מסכיר:

אחרי שנפטר מהבעל בישר־המזל, מתעתד אסוא ורונסקי המזיק לסור ערב־ערב אל ביתה של אנה זו! הנוכל בחר בערב, באשר העיכול נוסך קהיון בקרנינה ומעצים את תשוקתה לפיזיטות. ובדרך זו הוא נעשה ביתר־שאת רעה המהוגן ואחיה־לנפש. ומדי ערב הוא מנעים לה במתק־שפתיו. הוא שח עמה על מזסיקה ועל ספרות תוך שהוא כולא את נפיחותיו, והיא מקשיבה לו תוך שהיא כובשת את נפיחותיה, ראשה מושפל לאחור על הספה, כמו גיבורה במי־זרדים...

למרות ניסיונות ההתחכמות הלשונית של המתרגם **אביטל עינבר** (מילים כמו: **כחישותו הריאתנית", "מיגבעו השעיר", אצבעות עקשות", עצמות־לחיים להובות"** ועוד כהנה וכהנה), הקריאה בבני־החיל היא הרפתקה ספרותית המעוררת גל־צחוק, ורצופה בחוכמת חיים המרתקת את הקורא לכל אורך הספר.

כאן המקום לציין שספר זה, העוסק בעוצמות התרבות של עדות־המיזרח, הוא יצירה ספרותית מלוטשת, העשוייה לעורר את קינאתם של יוצרים נטולי־כישרון, הטוענים לכתר של יוצרים אך מתגמדים ליד כהן, כפי שהם מתגמדים ליד יצירותיו של **יהודה בורלא**.

מהספרים המומלצים ביותר לקריאה בחורף זה.

ארץ ישראל

בן־יהודה

בימים טרופים אלה, כאשר אמרכלי המיפלגות הדתיות, טפילי הציונות, כופים על הציבור גזירות שהוא אינו יכול לעמוד בהן, קיים טעם היסטורי מרתק בספר צנום שראה־אור בימים אלה בהוצאת יד יצחק בן־צבי, תחת הכותרת אליעזר בן־יהודה בבית האסורים – חנוכה תרנ"ד / 1893(*).

ספר זה, שנערך בידי **יהושע קניאל**, מביא את סיפור כליאתו של מחייה הלשון העברית, **אליעזר בן־יהודה**, בחנוכה לפני 90 שנה, בעוון "קשר" נגד המלכות העות'מאנית.

העילה למאסרו של בן־יהודה: רשימה של חותנו שראתה אור בהצבי, עיתונו של בן־יהודה.

לשונאי בן־יהודה
מסע ארכיוני להלשנה

היה זה מאמר שרמז על הצורך בסילוק התורכים מהארץ.

אנשי "הישוב הישן", הלשינו על בן־יהודה ועל חותנו. השניים הועמדו למישפט ונידונו לשנת מאסר, והצבי נסגר. המלשינים, כנראה **יוסף רוזנטל ואלתר מוסקר**, שכונו שני בני הבליעל, עשו זאת בשם מנהיגיהם, שראו בבן־יהודה ובציונים כופרים לכל דבר.

• *יהושע קניאל – **אליעזר בן־יהודה בבית האסורים – חנוכה תרנ"ד /1893**; הוצאת יד יצחק בן־צבי; 128 עמודים (כריכה רכה).*

עשרה ימים אחרי מעצרו שוחרר בן־יהודה בעיקבות לחצים מגבוה, ביניהם של **הבארון רוטשילד**. במישפט החוזר שנערך בבירות זוכה בן־יהודה, והותר לו לחדש את הופעת הצבי.

עבורתו של יהושע קניאל היא מעין מסע בלשי של התחקות בעיקבות הפרשה, בעזרת מאות איגרות, תעודות ורישומים מארכיונים וממקורות שונים.

כבר במבוא בוחן המחבר את מוקדי־הכוח ביישוב היהודי, את ראשיתו של הישוב החדש ואת מאבקי שנות התישעים של המאה שעברה. המעניין והאקטואלי שבין מאבקים אלה הוא העימות החזיתי שבין אליעזר בן־יהודה והישוב הישן, מאבק שלא חדל עד עצם היום הזה. שהרי רק באחרונה חוללה שוב מצבתו של בן־יהודה בידי חוגים חרדיים.

בקובץ זה מובאת התכתבות בת 90 איגרות בין מנהיגי הציונות באותה התקופה — דמויות כמו **יהושע אייזנשטאדט־ברזילי, אחד־העם, ר' שמואל מוהליבר, נחום סוקולוב, מנחם אוסישקין, בצלאל יפה, יוסף ריבלין** ועוד רבים אחרים.

באמצעות מיכתבים אלה משחזר קניאל סיפור מרתק על מאבקי היישוב באותה שנה. במרכז, לצידו של בן־יהודה, בולטת דמותו של **דייד יודילוביץ**, סוחר יין בילו"יי מראשון־לציון, שנמנה עם תומכיו ומעריציו של אליעזר בן־יהודה, ואשר ניהל חלק ממאבקיו של בן־יהודה בפרשה זו.

אליעזר בן־יהודה בבית האסורים הוא עוד אחד מנידבכי העבר שחושפת הוצאת יד יצחק בן צבי, תוך הבאת כמה מפירקי־הפלא של התבססות היהודים בארצם. מבחינת ציבור יראי־השמים, פרק זה אינו מן המכובדים.

גם העריכה הטיפוגראפית של הספר היא מרתקת. תמונות־הלוואי, הפקסימיליות של כמה מהמיסמכים, ההערות על הדמויות — כל אלה הופכים את אליעזר בן־יהודה בבית האסורים לחוויה מרתקת.

כתב־עת

ערביי־הארץ

מאזניים, ירחונה המחודש של אגודת הסופרים, ההופך בהדרגה לבולט בכיתבי־העת, עשה זאת שוב.

לראשונה במאה שנות התיישבות יהודית בארץ־ישראל, הוקדש גיליון שלם של ביטאון סופרי ישראל לעימות היהודי־ערבי(*).

כבר בשער החוברת מובא ציורו של הצייר **אריה לובין** דמויות ערביות. השם מאזניים מופיע בעמוד תוכן־העניינים גם בערבית.

מאמר הפתיחה המבומבם לא במעט של הסופר הוותיק **ס(מילנסקי) יזהר** משורר הזולך להפ־גנה, בוחן את מערכותו של המשורר בפוליטיקה. אלא שהצגת העמדות של יזהר היא מעורפלת, ומתעלמת מחלקו שלו, בשנים שבהן היה חבר־כנסת, בתהליך הדירדור של החברה והתרבות הישראליים. במאמר בולט מימד הצביעות של סופר זה.

שלושת שיריו של **סמיח אל־קאסם** הם מלוטשים, בהירים ומייצגים את עולמו של משורר מעולה זה, הכותב: **כאשר ארצח באחד הימים / הרוצח ימצא בכיסי / כרטיסי נסיעה / אחד אל השלום / אחד אל השדות והמטר / אחד / אל מצפון האדם. / אנא אל תעזוב את הכרטיסים / ריצחי היקר / אנא סע.**

תחת הכותרת הדרך לעין חרוד מובא אחד מפירקי הרומן החדש של **עמוס קינן**, העומד לראות־אור בקרוב בספריה לעם על עם עובד. רומן זה, המתאר את עין־חרוד ככפר של מורדים אחרי הפיכה פשיסטית בארץ, מביא תמונה אפוקאליפטית (**"זה יכול להתרחש גם באן"**). כותב קינן בין השאר:

אתה מת. אז במקום להיות מת — תישאר חי. כל העסק לא ייצא החוצה. אבל אסור שיישאר איזה מחמוד שראה תת־אלוף ישראלי שבוי. ועוד איזה מחמוד, אחד שקשר תת־אלוף ישראלי כמו מומיה. אם זה יפתח את הפה, זה לא טוב ליהודים. לאיזה יהודים. יהודים זה אני. פעם גם אני הייתי. אולי, אבל זה כשהייתי חי. עכשיו אתה מת. אם נעים לך לאזן, בוא נגיד שאתה יהודי מת. חשבתי בליבי: יש כאן הגיון. על מישקל ערבי טוב זה ערבי מת. יהודי רע זה יהודי מת...

• *מאזניים – ירחון לספרות, כרך נ"ז, חוברת 5-6; עורכים: אשר רייך וחיים פסח; הוצאת אגודת הסופרים; 88 עמודים (כריכה רכה).*

מי מריבה

שוקולד כהנא־כרמון

כאמה הראשונה לפני מניין־הנוצרים, בתקופת אוגוסטוס, חי אציל רומי בשם **מייקנאס**, שנודע בתמיכתו באמנים. עם השנים הפך שמו למושג: מצנט. וזהו כינוי לפטרון, עשיר ונדיב־לב, התומך בסופרים ובאמנים כדי שיוכלו ליצור את יצירותיהם ללא דאגת־פרנסה.

בימינו מקובל באיטליה מינוג דומה: מיפעל־תעשייה נודעים מאמצים לעצמם סופר או אמן, המקבל משכורתו מהמיפעל, כדי שיוכל להתפנות לכתיבה או ליצירה.

כנראה שזה הרקע למיבצע ספרותי של מנהלי חברת השוקולד והממתקים עלית להעניק פרס שנתי בסך 20,000 דולר לסופר ישראלי, כדי שיתפנה לכתיבה. מיפעל זה, המקביל לתמיכת עלית בכרמלטלני מכבי תל־אביב. הוא רב־חשיבות. ומן הראוי שמיפעלים גדולים נוספים ילכו בדרכה של עלית.

אלא שעלית וקוץ בה.

שמועות עקשניות בבתי־הקפה הספרותיים של תל־אביב טוענות, שהפרס הראשון של עלית לסופר ישראלי תפור לפי מידותיה של הסופרת **עמליה כהנא־כרמון** — סופרת יוצאת־דופן ובעלת ייחוד יצירתי בנוף הכתיבה הישראלי.

השמועות ברבר הזכייה המובטחת של כהנא־כרמון בפרס מגעו בעד שורה ארוכה ונכבדה של סופרים ומחברים להציג מועמדותם לפרס הבלתי־מבוטל.

לשונות־הרע בעולם הספרות הישראלי מספרות, שאחרי ממתק פסק זמן של עלית תוציא החברה לשוק את שוקולד כהנא־כרמון.

סופרת כהנא־כרמון
"עלית" וקוץ בה

הסופר **ע'אן כנפאני**, דובר אש"ף שהוצא להורג מיוצג בחוברת בפרק מתוך סיפורו החוזר לחיפה. זוהי נובלה מעולה, המספרת על מישפחת עולים שהגיעה לחיפה ב־1948, ומצאה בבית הנטוש תינוק ערבי ואימצה אותו.

המשורר **נתן זך** כותב על ראשד חוסיין. חוסיין, משורר ישראלי־פלסטיני, שלא יכול היה לשאת המשך חייו בארץ, עבר עם השנים

משורר ישראלי־פלסטיני חוסיין
אוהל מיספר חמישים

להתגורר בארצות־הברית, שם חי בין ישראלים (הוא הוזכר בתוכנית חיים שכאלה עם יהורם גאון). זך, שביחד עם חוסיין תירגם ספר של שירי־עם ערביים, מספר על הפראדוכס בחיים הישראליים של חוסיין. במקביל מובא שירו המפורסם של חוסיין על הפליטים הפלסטיניים אוהל מיספר חמישים:

אוהל מיספר חמישים, צד שמאל, זה עולמי, / ואתי גרים בו זיכרונותיי: / מהם ירוקים בעיני אביב. / מהם בעיני אשה בוכה, / מהם בצבע חלב ואהבה. // ושני סתחים לו לאוהל מיספר חמישים: / האחד מוליך אל חבריו חרושי־המצח / הנפוצים בעננים שנתרוקנו מכל מימיהם. / השתח השני הוא קרע ביריעה וסונה לשמיים / בהם מסוזרים הכוכבים כמו פליטים. / ועיירמים אף הם כפליטים...

אחד מיצירות הספרות הארצישראליות המעולות, שרוב קוראי הספרות בישראל אינם יודעים את דבר קיומה, היא הרומאן הכרוניקה המופלאה של העלמות סעיד אבו־אל־נחס אל־מותשאיל מאת ח"כ לשעבר **אמיל חביבי**. מתוך רומן זה, העומד לראות־אור בקרוב בתרגום לעברית, מובאים הפרקים כיצד הפך סעיד למנהיג באיחוד פועלי פלסטין; סעיד נדרש לראשונה להערות שוליים; שיעור ראשון בשפה העברית וכיצד הפסיק סעיד להיות טמבל. פרקים אלה מאפשרים היכרות ראשונית עם יצירת־מופת פלסטינית זו, הכתובה בהומור שנון שעשוי היה להצחיק גם את שלום עליכם. באחד הקטעים כותב חביבי:

האצתי ריצתי עד אשר הגעתי לכביש הראשי, מול הווילות של פקידי חיסה הערביים. שבנו אותן ונפטו ללבנון, כדי לבנות שם וילות אחרות ולנוטשן. הלילה הקיסני מכל עבר, ואני עייף ותשוש ומבוהל מתוצאותיה של הרפתקה זו, והדרך ארוכה. פועלים יהודים עברו שם מפעם לפעם. ידעתי זאת מבגדי העבודה שלבושם. כולם היו בגיל העמידה, כי הצעירים היו בצבא...

שירה המתורגם של **סיהאם דאוד** מדוע אהב אותי החייל. הוא עוד אחד משיריה הנפלאים של המשוררת הרגישה הזו, הנחשבת למקבילה ערבית של **יונה וולך**. דאוד כותבת בין השאר: **אגדל ואלך על גופך, אור סרחיך / מעיני זיכרון / ולעמק בנבר אעניק מצלעותי / גפרורים גפרורים...**

מתי פלד, במאמרו השירה הפלסטינית בתקופת המנדט, מביא סקירה ממצה על תקופה כמעט בלתי־ידועה בתהליך התבססותה של ה"צירה הפלסטינית, כמו השיר שיטות של **איבראהים טוקאן**, הכותב: **בוא יבוא עליך יום, אחי הערבי, / שמוראי את תלתליך השחורים לבין; / אתה לא תקשיב, שקוע בתענוגות שווא. / אתה לא תבחין, / אך אלה סביבך כבר חשים זאת / ורחוקים יותר כבר דנים בגורלך...** או השיר המנדט של **כלמאן זאהיר**, הכותב: **אבזריים יסורייך, הו פלסטין / בקרייך נידמו לערביך: / ברהב צועד השליט העריץ על גבי ילדיך / גלות או קלון — זו הבחירה...** ועוד קטעי־שירים החושפים עולם ומלואו מתהום־הנשייה.

נעים עריידי מביא רשימה תחת הכותרת הספרות הערבית־הישראלית בת־זמננו. רשימה שצריכה להיות הגירוי לעבודה מדעית־מחקרית, שתחשוף את ייחודם של המשוררים הערבים הכותבים בישראל.

תחת הכותרת ירושלים, קיץ 1877 מובא פרק מתוך הרומן כחרס הנשבר מאת **שולמית לפיד**, המביא מאופי התקופה ההיא. באמצעות סיפורו של מזייף־העתיקות **שפירא. ריסה דום**, תחת הכותרת השוסים את הגרונות, בוחנת את העימות הערבי־יהודי בתחילת דרכה של העיתונות העברית. תחת הכותרת סיפורה של חסות מובאים פרקים מיומנו של הסופר ח'ליל **אל־סבאניני**, מ־1917, שבהם הוא מתאר כיצד העניק מחסה למשורר העברי **אלתר לוין**.

בימים אלה שבהם אירגה החברה הישראלית כל פרופורציה שהיא בהתייחסותה לנושא־היסוד של העימות הערבי־יהודי בארץ זו, הוכיחו עורכי מאזניים, **אשר רייך וחיים פסח**, אומץ־לב תרבותי מהמעלה הראשונה.

מאת בן עומר

10 היתרונות של

רנו 5 Le Car הממוגנת!

★ מזגן מקורי של רנו מורכב בביהח"ר ★ מנוע חזק 1300 סמ"ק, 4 צילינדרים (של רנו 12) ★ דלק 91 אוקטן (חסכון 15%) ★ שמשות כהות ★ מגב אחורי עם התזת מים ★ כסאות אורטופדיים מפוארים ★ פגושים מיוחדים מסביב למכונית ★ דלת אחורית נפתחת ★ המחיר הנמוך ביותר למכונית מסוגה (הודות לירידת ערך הפרנק) ★ הספקה מהירה יותר.

דגם ההצלחה של רנו בכל העולם עם מזגן חזק במיוחד אשר תוכנן לתנאי האקלים הקשים של ארצות טרופיות ואשר קצר הצלחה משחררת בארה"ב.

בגי משה קרסו בע"מ

■ ת"א טל. 627151 ■ חיפה טל. 727204
■ ירושלים טל. 226491 ■ נתניה טל. 23037
■ חיפה טל. 510296 ■ באר-שבע טל. 70911

העולם אוהב RENAULT

מוסיקה

צלילים מודרניים

טעם טוב בפה

קרן תל־אביב לספרות ולאמנות מתפנה מדי פעם לעסוק גם במוסיקה. מנהל הקרן, מתיתיהו קליר, מציג את הפרי של פעילות זו: „תקליט שני של מוסיקה ישראלית... בביצוע הצ'לן־אמן עוזי ויזל. התקליט כולל יצירות מקוריות של המלחינים הישראליים פאול בן־חיים, יוסף טל, יהויכין סטוצ'בסקי, צבי אבני ונועם שריף.

התקליט הזה הוצא על־ידי הקרן, לפי המלצת הוועדה המייעצת שלה, ובהפקת חברת התקליטים אר־סי־איי. התקליט הקודם הוקדש כולו למוסיקה ישראלית לפסנתר, עם הפסנתרן־אמן אריה ורדי.

בשביל תקליט מסוגו הופץ התקליט בהצלחה ניכרת למדי: 450 עותקים בארץ וברחבי העולם.

מיכלול מרתק. חמש יצירות האלבום נכתבו בטווח של עשר שנים: וידוי לצ'לן יחיד של שריף (1966), אלגיה לצ'לו יחיד של אבני (1967), מאמר לצ'לו יחיד מאת טל (1973),

צ'לן ויזל
עוד, עוד, עוד

ופרוייקט מוצלח שכזה ממלא את הראש במילה חוזרת: „עוד, עוד, ועוד!"

מה נשמע

רעיון מפחיד בעתיד

● לדמיין את אוסקר פיטרסון מנגן על סינתיסייזר זה נשמע כמו לדמיין את יצחק שמיר בראש להקת האבנים המתגלגלות. לא? לכאורה, זה לא ייתכן. אך העובדות שונות: תקליטו האחרון של פיטרסון מגלה סינתסייזרים רבים. שמו אפריקה והוא יצא עתה בחברת פאבלו.

מתברר כי פיטרסון מתעסק שנים רבות בכלים חשמליים אלה, אך רק לאחרונה חש ביטחון מספיק כדי להקליט עימם קטעים שלמים. אחד המלכים הגדולים של פסנתר הג'אז הפתיע רבים בשנת 1979 כשהשתמש בפסנתר חשמלי לילד לילה. נסיונות ההלחנה שלו למיסגרות סימפוניות ולסרטים הניב את סוויטת החתונה המלכותית, שהוקלט ב־1981. ואז הגיעו הקפיצות הגדולות קדימה, בדמות הסינתסייזר האנאלוגי המשוכלל ביותר, רודס כרומה, והדיגיטלי־מחשב המשוכלל ביותר, שאותו הזכרתי כמה פעמים בעבר, סינקלאוויר.

פיטרסון חייך, למד את סיפרי־ההסבר במטוסים, בין ההופעות, נכנס לאולפן הביתי המדהים אשר בביתו, בטורונטו, והקליט את אפריקה ואופקים, אשר אמור לצאת לאור בחודשים הקרובים.

בימים אלה הוא מכין סיבוב הופעות שבו ינגן גם בפסנתר אקוסטי וגם בסינקלאוויר.

מלוויו יהיו, כנראה, הבאסיסט נילס פדרסון והמתופף מארטין דריו. רק בעתיד הוא צופה הופעות סולו עם שתי מקלדות אלה. הרעיון עדיין מפחיד אותו.

● ניסיון מעניין של הפסנתרנית ליז מגנס יצא לפני זמן קצר לשוק המקומי. מדובר בתקליט של שירים ישראליים בעיבוד ג'אז לפסנתר. שמו, כל מה שיש, אינו מסביר הרבה על הכוונה, אך מרבית העיבודים הם יפים מאוד. יש כמה נפילות. ואחת תוכנית: בין 13 הקטעים מופיע לדוד משה, שהוא בפירוש — וכך גם על העטיפה — „שיר עממי אמריקאי".

ההקלטה בוצעה ברובה במישכנות־שאננים בירושלים. מרכז המוסיקה, ושני קטעים הוקלטו בבית־המורה. סביר להניח כי איכות ההקלטה היתה טובה מאוד. לא כך איכות ההטבעה של מוסיקה לצ'לו יחיד (סונטה) של סטוצ'בסקי (1974) וללא כותרת לצ'לו יחיד מאת בן־חיים (1975). כל היצירות מעניינות וגם אם יצירת נועם שריף מעט פחות מושלמת, הרי המיכלול מרתק.

שיטת ההטבעה הישירה של האלבום הניבה איכות מצויינת. מיעוט התיעוד של מוסיקה ישראלית מודרנית, המופנה לקהל הרחב, מחייב רכישת עותק מאלבום שכזה. 450 העותקים של התקליט הקודם הם מציאות, אך זוהי מציאות מאכזבת.

נוחו קצת מבטהובן האדיר, מוצרט ומהלר והאזינו למה שיוצרים כאן ועכשיו: תקליט חברת התקליטים. בגלל נדירות מיסגרת מוסיקלית כזו ירכשו רבים את האלבום, אך איכות השמיעה פוגמת לא במעט בהנאה.

מוסיקאי פיטרסון
כמו יצחק שמיר בראש להקת „האבנים המתגלגלות"

רבים יישמחו שאוסף ישראלי זה מתרכז ביוני רכטר ובאלכסנדר ארגוב, לצד מתי כספי, נחום היימן ומיקי גבריאלוב, ונותן מעט מנוחה לכוהנת הגדולה והנפוחה נעמי שמר, הזוכה בדרך־כלל להתרפסות לא ברורה מצידם של עורכי אוספים דומים.

● אושיק לוי עומד לצאת לקראת פסח עם אלבום חדש. מתוכו כבר מושמע השיר קיוויתי שתבינו, בעיבוד מיוחד. הגוון החדש של המוסיקה של לוי נשמע מבטיח.

תקליטים

לחדד את העצבים

שלום חנוך – על פני האדמה; סי־בי־אם.

שלום חנוך לקח מעבד וקלידן מצויין תוצרת הארץ, טכנאי הקלטה ואולפן מעולים, טכנאי־מיקס אנגלי, המבין במה שהוא עושה, והמשיך כמה צעדים קדימה לכיוון אשר אני מפחד לומר כיצד ייראה.

חנוך מפשיט דברים, מציג אותם עירומים וקרים. באלבום הקודם זה היה חלק מעצמו באותה התקופה. הפעם זה בירור מחדש של יצירות־עבר והצצות קטנות להווה. הוא מתאר את העיבודים מהמוסיקליים כ„מלאי רווח".

אני הייתי ממשיך לכיוון של „מינימאליים" לצד ניצול כל טכניקות־האולפן אשר עומדות לרשותו. זהו סוג העיבוד המסוכן ביותר, החושף הכל. זו הסיבה שאני מעדיף אותו על פני האחרים. זו

הסיבה שקלאסיקה ישנה מתמוטטת (הבלדה על יואל משה סלומון) או נעצמת (ילדים של החיים ולחן ניגע אל החלום למשל). זו גם הסיבה לשני הפגזים החדשים של האלבום: על פני האדמה וירוק על ירוק (ירוק על ירוק ועלים למלוא העין/כל־כך לא מקורי הטבע). הנאה רבה.

קסם הכנות

דני רובס – מיסגרות; הד ארצי.

זה תופס אותך שוב ושוב. בכל סיגנון: איכות שונה לגמרי מופיעה ברגע שהאמן מדבר על נושאים אמיתיים ולא על סיפורי אהבה/קינאה/תיסכול בדויים. בסקירה זו נפלנו על כמה דוברי־אמת כאלה. בעולם יש בוב דילן, סטינג, בילי ג'ואל (לפעמים) ואחרים. אצלנו יש חנוך, גבריאלוב, ואחרים.

מצטרף חדש למועדון הוא דני רובס. הוא אכן מציג מיסגרות: לעיתים מביכות ולעיתים מעלות חיוך של תום. מתי כספי, ברגישות של חבר, הפיק ועיבד מוסיקלית

קטעים שהם יצירות סולו (תמליל ולחן) של רובס. מיקרה פרטי עדין, יפה, ומבטיח.

אבן מהלב

מיקי גבריאלוב – אגדת גברי־אלוב; הד ארצי.

אבן, באנגלית, זה „רוק". מיקי גבריאלוב מביא לנו הפעם רוק מהלב. קצב, חיספוס, אמיתות ורגשות משותפים לו ולאשתו, מיכל, הכותבת את רוב התמלילים.

אומר שני דברים, תוך השוואה: רוני סומק הגריר את אריק איינשטיין ביחס לשלום חנוך ומיקי גבריאלוב כ„כולם היו בניר". הגדרה יפה ואולי נכונה (מי אינו בנו החוקי או הממזר של איינשטיין?) אך שני הצאצאים עומדים יפה מאוד, כבר זמן רב, בכוחות עצמם. הזיכרון השני שלי הוא של ברוס ספרינגסטין. ברמה המקומית של גבר, השר רוק בסיסי ואמיתי, מוכיר גבריאלוב.

באופן נעים מאוד, את ספרינגסטין. הפקה מוסיקלית מרוסנת עוד יותר היתה משפרת תוצר טוב.

הדרך מערבה

אריק סיני – בסוף מעגל; סי־בי־אם.

תמיד היתה בעייה במוסיקה הישראלית. קשה היה לשלב בין היסודות הרוסיים והמיזרחיים. עם הוויתור על יצירה מקורית באופיה החלה סחיפה שמאלה, לכיוון מערב. דייוויד ברוזה עצר, בהצלחה רבה, בספרד. אריק סיני ממשיך כאן, דרך הקלטות בלונדון, למערב האמריקאי: לא זה של לוס אנג'לס וקריסטופר קרוס (שירו של ארתור) אלא של נאשוויל וקני רוג'רס. אני לא שומע באמצע כל זכר לגיריזודק, ולכן מוזרה העטיפה, המציגה נוף ניריורקי וים לצד שדות חקלאות (ישראליים?). אילונה, היושבת בגריניץ'־וילאג', אולי תחוש געגועים למראה קולאז' השמיים הכחולים כל כך, אך זה לא מורגש במוסיקה. העיבודים, השירה, הלחנים והמילים טובים

למרי. מעולם לא חשבתי הוא השיר המעניין ביותר וחבל שאריק סיני הרגיש צורך להקטין את קולו כדי להישמע לחוץ. אם היה שר אינטנסיבי בקול מלא זה היה אפילו יותר טוב. אבל לסכתא אין גלגלים וסך הכל התקליט מהנה.

המדור מעניק לתקליטים חמישה ציונים. לפי הדירוג הבא: תו אחד — רע; שני תווים — חלש; שלושה תווים — בכה; ארבעה תווים — טוב; חמישה תווים — מצויין.

ארי פרנקל

קולנוע

סרטים

מרטן גר

כמה מן הסרטים הצרפתיים המעניינים ביותר שנעשו בעשור האחרון, עוסקים בפרשיות אמיתיות מן ההיסטוריה הצרפתית, שהתרחשו במאות הקודמות, על רקע כפרי. שניים מן הסרטים הבולטים מן הסוג הזה, הם אני פיאר ריביאר של רנה אליו, (אשר צולם על־ידי הישראלית נורית אביב), והשופט והרוצח של ברטראן טאברניה, אף זכו בפרסים רבים. הראשון, סרט מרשים בעיצוב החזותי הקפדני והמדוייק, מרתק ביותר בהשלכות הפסיכולוגיות המודרניות שהוא מציע לסיפורו של נער שרצח באכזריות את כל בני מישפחתו.

הסרט השני משחזר עימות בין סמל בדימוס, שנפצע בשרה־הקרב והפך רוצח פאתולוגי בעל הזיות דתיות, ובין שופט קר־מזג ושכלתני. הסרט נחשב עדיין הסרט השלם ביותר של הבימאי טאברניה, כיום מן הדמויות הבולטות של הקולנוע הצרפתי.

אף אחד מן הסרטים הללו, וסרטים אחרים מאותו הסוג, לא הופצו בישראל למרות שזכו

נאטאלי באי בתפקיד ברטראנד (האשה) וז'ראר דפארדייה במרטן גר (המתחזה) בסרט שובו של מרטן גר
בעיות אנושיות ומוסריות

בשבחים. הסיבה פשוטה: המפיצים הישראלים סבורים שאין איש בישראל המתעניין בסוג כזה של סרטים. השופט והרוצח נמצא במשך תקופה מסויימת בארץ, אבל לא מצא מסך מתאים. שני הסרטים הוקרנו פעמים אחדות במיסגרת שבועות המוקדשים לקולנוע הצרפתי, שאורגנו על־ידי מרכז תרבות צרפת.

אסירי תודה. כל ההקדמה הזאת מיועדת רק להסביר עד כמה צריך להיות אסיר־תודה לאלה שהחליטו להציג בישראל את שובו של מרטן גר. סרט נוסף מאותו הסוג, שאינו נופל מן הסרטים שהוזכרו קודם. לצורך הסרט הזה, חזרו התסריטאי ז'אן קלוד קריאר והבימאי רנייאל וינייה (והטעם על ההברה הראשונה) לכרוניקה שנכתבה במאה ה־16 בדרום־מערב צרפת, המספרת על מישפטו של אדם שהואשם שהתחזה לאדם אחר. צעיר בשם מרטן גר, שהיה אך מעט יותר מנער, נטש את כפר הולדתו ולא הותיר אחריו שום עיקבות. שמונה שנים לאחר מכן, חוזר לכפר אדם המציג את עצמו כמרטן גר. הוא מזוהה בתור שכזה על־ידי כל בני הכפר, כולל מישפחתו, רעייתו והכומר המקומי. אולם זמן קצר לאחר מכן, כאשר הוא מתחיל לדרוש את חלקו בניכסי המישפחה, מתחילות להתעורר ספקות לגבי זהותו, קבצנים עוברי־אורח טוענים שהם מזהים בו אדם אחר, והפרשה כולה מגיעה בסופו של דבר לדיון בפני בית־המישפט הגבוה של המחוז, בעיר טולוז. אחד השופטים באותו המישפט, ז'אן דה קוראס, מצא את המיקרה חריג ומרתק כל־כך, שהנציח אותו לאחר מכן בכתובים. גם אבי המסה הספרותית, מונטנייה (התאמה על הברה שניה) היה נוכח במקום והותיר לאחר מכן מסה שבה שקל את ההיבטים המוסריים השונים של המישפט הזה.

מה שריתק את שני האנשים ומה שמרתק גם היום, היא העובדה שמעבר לאמת הצרופה, הפשוטה והאבסולוטית, המסתכמת בשאלה: האם

דפארדייה ורוז'ה פלאנשין (בתפקיד השופט)
מיבצעי מישחק מרשימים

בימאי דניאל וינייה בפעולה
כישרון ראוי לשבח

האיש הוא מרטן גר או לאו, נחשפת סידרה שלמה של בעיות אנושיות ומוסריות.

אחרי שובו, עושה מרטן גר רושם של איש הרבה יותר שקול ובטוח בעצמו, בעל חוש־הומור והיגיון בריא, שיודע אפילו קרוא וכתוב, וזה, במושגי התקופה, נחשב השכלה גבוהה מאוד. לעומת זאת, הנער שיצא את הכפר, היה מתוסכל, מדוכא על־ידי אביו הרודני, קודר ורגזן. אז סבל מריפיון מיני ואילו עם שובו מתגלה האיש כבעל למופת, מכל הבחינות האפשריות, המספק את רעייתו בכל המישורים.

האמת הצרופה. שאלת זהותו של האיש אינה עולה עד שמוזכר עניין הרכוש. מאותו רגע נחלק הכפר לשניים. האמת הצרופה הופכת עניין מישני לעומת האינטרס הכלכלי או האישי של כל בני המקום.

הבעיה העיקרית בהגשת סיפור כזה לצופה המודרני, היא בראש וראשונה שיחזור התקופה כך שהיא לא תראה כמו הצגת תילבושות או כמו מוסיאון־שעווה מתנועע. מעט מאוד שחקנים מסוגלים ללבוש בגדים מימי־הביניים מבלי להיראות מגוחכים או יומרניים. במיוחד חמור הדבר כאשר אין מדובר בתילבושות־פאר ססגוניות של חצר־המלכות, אלא בביגדי איכרים פשוטים וגסים.

דברה וינגר — הכוכבת שתאיר את '84

חודש דצמבר הוא לפי המסורת, החודש שבו מהדרות כל חברות הסרטים האמריקאיות לשלוף מן המדפים את הסרטים המבטיחים ביותר שלהן, להציג אותם בפני הקהל הרחב כדי להבטיח שהסרטים הללו יוכלו להשתתף בתחרות על פרס האוסקר באביב. כך הופך דצמבר חודש של תחרות קשה. אבל הפעם נדמה שלמנצח הצפוי בתחרות הזאת אין בכלל מתחרים. הכוונה לסרט בשם תנאים להתחבבות (יש להניח שבאשר יופץ בישראל ימצאו לו שם מתוחכם יותר), שהופיע כבר בכל רשימות הנבחרים לשנת 1983 המתפרסמות, כרגיל, לקראת סוף השנה.

זהו סיפור מערכת־היחסים בין אם שתלטנית ונמרצת ובין בתה, סיפור הנפרש על פני 14 שנים, מאז שהבת בתיכון, ועד שהיא נשואה ואם לילדים, וחולה בסרטן. הכל רואים בשירלי מקליין (בתפקיד האם) וברברה וינגר (בתפקיד הבת) את המועמדות הראשיות לפיסלון המוזהב של האקדמיה לאמנות הקולנוע.

לא להגזים. בין אלה שהיו קרובים לתהליך ההסרטה של תנאים להתחבבות, וזה כולל גם את הבימאי ג'יימס ברוקס, מקובל לומר שמוטב לה לאקדמיה לחלק את הפרס בין השתיים. שאם לא כן עלולה המקופחת להתנקש בחיי הזוכה. זאת בעיקבות העימותים הקולניים, והניצוצות הרבים שעפו לכל הכיוונים. על בימת הצילומים. „לא צריך להגזים," טוענת וינגר. „זה היה בסך־הכל, שתי שחקניות שמתמרכזות בעבודתן."

לגבי וינגר, ריכזו זה נשא פירות מבורכים מאוד. זהו תפקידה הגדול הרביעי בקולנוע, וכבר מדברים עליה כעל אחת הכוכבות הגדולות ביותר של עיר הסרטים. אחרי שגנבה את ההצגה מג'ון טראבולטה בקאובוי עירוני (סרט שהשתתפותה בו היתה אחת הנקודות המעטות לזכותו), אחרי שהצליחה להגיש יצאנית בעלת לב־זהב שהיא אנושית, משעשעת ופיקחית בסימטת האשליות, ואחרי שהיתה מועמדת לפרס אוסקר על תפקידה כפועלת פשוטה המתאהבת בפרח קצונה, בקצין וגנטלמן, אין עוד מטילים ספק במעלותיה של דברה וינגר, או ברב־גוניותה.

אכן, שלא כאותן כוכבות גדולות שאופיין משורטט בפניהן עד כדי כך שאינן יכולות אלא לגלם את עצמן, או שיופיין מסנוור כל כך, עד שאין איש טורח לברוק אם יש גם כישרון בצד יופי, וינגר היא שונה. לא פניה ולא גופה היו זוכים בפרסים בתחרויות יופי, היא נראית כמו נערה אמריקאית אופיינית, נאה, ארוכת רגליים, ותוססת. וקיסמה דווקא במרץ ובחיוניות שקורנת מאישיותה.

דברה די מרוצה מן העובדה שחיצוניותה אינה מיוחדת כל־כך. „אני עדיין יכולה ללכת ברחוב, להיכנס לבית־מלון ואפילו לראות סרט שבו אני מופיעה, מבלי שאיש יזהה אותי," היא מציינת בסיפוק. מה שבוגר לעיתים באלמוניותה מרצון, זה הקול הנמוך והמחוספס. המזכיר למעריציה את קולה של לורן באקול.

כמו מלח. דברה בת ה־28, ילידת קליפורניה, עברה עם מישפחתה לסביבות לוס־אנג'לס כשהיתה ילדה. הסביבה הבורגנית שבה גדלה לא הכינה אותה כלל לקאריירה של שחקנית. אחיה הגדול הוא מנהל בית־ספר, אחותה מוכירה בכירה. היא זוכרת שאביה לקח אותה פעם, כשהיתה בת 14, למיבחן אצל הבימאי ג'ורג' קיוקור, שאמר לה „עם קול כמו שלך, ועם הילוך כזה, אין לך שום סיכוי." עד היום היא חושדת שאביה שיכנע את קיוקור לומר דברים אלה, כדי לקטוע את החלומות האמנותיים באיבם.

אלא שלא נערה כדברה תיכנע. אם לא דראמה, אזי קיבוץ, ובגיל 16 הגיעה לישראל, חייתה בקיבוץ, וטוענת שעברה אפילו אימוני גדנ"ע לפני שחזרה הביתה. בגיל 17 היתה כבר רמות יזועה, לא בקולנוע אלא בפירסומת בטלוויזיה. „הפרצוף שלי הופיע בכל דבר. פירסומת לחלב, לביטוחיחיים או להמבורגרים, בקיצור בכל מקום שצריך היה לראות פרצוף אמריקאי ממוצע, ולשכוח אותו מייד לטובת המוצר שמפרסמים."

מאז הפכה הגברת מבוקשת מאוד. הרומנים שלה (לאחרונה עם מושל מדינת נבראסקה) נסקרים בהרחבה בעיתונות. ציטוטי הערותיה המפולפלות, שלא תמיד לפי המילון של הנערה המנומסת, מתפרסמים, ואשר לאלכוהול, היא עצמה אומרת שאפילו מלחים מגוסים יתקשו להתחרות עימה בשתיה.

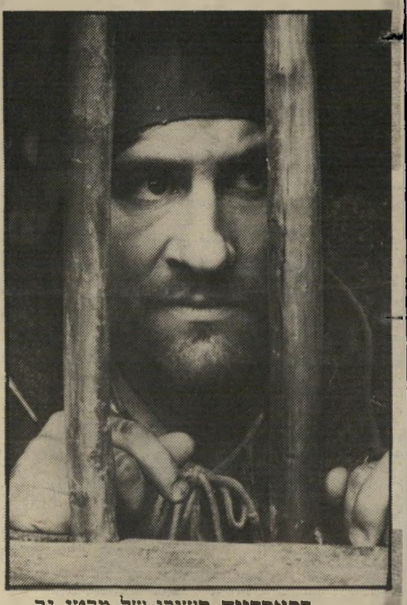
כאשר נוסף לכל זה, בא שחקן כמו ג'ק ניקולסון, המופיע בתפקיד מישנה בסירטה החדש, וטוען ש„דברה היא שחקנית גדולה, ממש גאון," נדמה כי לא נותר לה למה לייחל. שיזהו אותה ברחובות? היא מעדיפה שיזכרו את הדמויות שהיא מגלמת על המסך.

שחקנית דברה וינגר
מעלות רבגוניות

כפר אמיתי. דניאל וינייה הצליח להתגבר על מיכשולי האותנטיות בכישרון ראוי לשבח. למרות שהניסיון שלו בשטח הסרט העלילתי קצר למדי, את עיקר נסיונו רכש כשסייע לקלוד ללוש בכמה מן הסרטים שביים, וסידרה תעודית מרתקת על חיי הכפריים בצרפת. סידרה שהרשימה את ז'אן־קלוד קארייר במידה מספקת, כדי שיציע לו את הסיפור על מרטן גר.

קארייר הוא כיום אחד התסריטאים המבריקים של צרפת. שותפו של לואיס בוניואל המנוח בששת הסרטים האחרונים שלו, ומי שעבד עם בימאים מסורתיים כמו ז'אק דראי, עם בני הגל החדש — (גודאר, לואי מאל) ועם בימאים זרים מפורסמים כמו פורמן, שלנדורף וואידה. קארייר נתקל בסיפור של השופט ז'אן דה־קוראס ואחרי שעיבד אותו לתרשים של תסריט, הציע אותו לווינייה וכך החל המיבצע כולו.

דפארדייה בשובו של מרטן גר
הזהות האמיתית לא חשובה

מסורת ואגדות. אשר לשפה, קארייר הצליח למצוא דרך ביניים, שילוב של שפת כפר חדשה עם ביטויים ישנים יותר, שנשמעת טבעית לגמרי בפי הדוברים. לתפקיד הראשי נבחר ג'ראר דפארדייה. שהוא עצמו בן כפר, בעל מיבנה חסון ומבט ערמומי של איכר. דפארדייה, שנדמה כאילו הוא מופיע בכל סרט שנעשה בצרפת. מתבקש כאן להשאיר את הצופה בספק, עד הרגע האחרון, בקשר לזהותו האמיתית, והוא אכן עושה זאת במיבצע יוצא־דופן אפילו על רקע התפקידים המרשימים שבהם הופיע לאחרונה.

כדי להוסיף לאמינות נעזרו הבימאי והתסריטאי בחוקרת אמריקאית המתמחה במאה ה־16, ובמסורת בעל פה, שנשמרה מאותה התקופה. עד היום מסופרות בכפר אגדות על מרטן גר, שסופן יותר חמור ואכזרי מן הסוף שהותיר אחריו, בכתב, ז'אן דה־קוראס.

ובמה שנוגע לצדק האבסולוטי — אותו דה־קוראס, שהיה מכובד ונערץ כל־כך בעיני

נאטאלי באי בתפקיד אשתו של מרטן גר, הילד והאומנת
חזרה לימי־הביניים

העם, בתקופת המישפט, הוציא את נישמתו רק תריסר שנים לאחר מכן על הגרדום בליל בארתלמי הקדוש. המפורסם לשימצה. כל החוכמה והצדק לא עזרו לו, כי באותו הלילה הוחלט בצרפת שרק בידי הקאתולים יכול להעשות הצדק. וז'אן דה־קוראס היה הוגנוטי.

תדריך

חובה לראות

תל־אביב – נהר של בוץ, חג שמח מר לורנס, אני אוהב אותך כרמן, גיבור מקומי, טעם החיים.

ירושלים – אני אוהב אותך כרמן, יול.

חיפה – משנה מקום, משנה מזל.

תל־אביב

★★★ **נהר של בוץ** (מוסיאון, יפן) – ידידות בין שני ילדים, על רקע יפן של שנות ה־50, העוברת מיכרונות של מפלה במילחמה אל הנס הכלכלי. שחור־לבן ועשוי ברגישות רבה.

★★★ **חג שמח מר לורנס** (תכלת, אנגליה/יפן) – עימות בין שבויים אירופים לשוביהם היפניים במילחמת־העולם השניה, כמשל להתנגשות בין שתי תרבויות שונות ומסורות הרסניות באותה המידה. עם דייוויד בואי וטום קונטי.

★★★ **גיבור מקומי** (לב 2, אנגליה) – כפר סקוטי קטן מוכן למכור את עצמו לחברה אמריקאית גדולה, שרוצה להקים במקום נמל נפט. אבל צריך קודם כל לשכנע כמה סרבנים אידיאליסטיים. קומדיית מוסר משעשעת.

★★★ **טעם החיים** (לב 1, אנגליה) – סאטירה פרועה ולעתים קרובות מבריקה של חבורת מונטי פייתון, על הדברים שגדמה כאילו הם באמת החשובים בחיים. לא לעדיני נפש.

ירושלים

★★★★ **יול** (רון, תורכיה) – חמישה אסירים יוצאים לשבוע חופשה, ובדרכם לבתיהם, נחשפת תמונה עגומה, כואבת, ביקורתית ואנושית ביותר של תורכיה היום. תסריט: אילמז גינאי.

★★★ **אני אוהב אותך כרמן** (מיטשל ספרד) – כוריאוגרף מכין גירסת מחול לסיפור של פרוספר מרימה, והבימאי קארלוס סאורה מצלם את ריקודי הפלאמנקו בתנופה ועוצמה נדירים בקולנוע. עם אנטוניו גאדס.

חיפה

★★ **משנה מקום, משנה מזל** (פאר ארצות־הברית) – קומדיה פרועה של ג'ון לאנדיס על סוכן בורסה ונער אשפתות שמחליפים מקומות. מלא המצאות מבריקות משולבות בקיטעי עלילה פושרים. עם אדי מרפי ודן אייקרויד.

תנוג של קולנוע

לפתע ביום ראשון (צפון תל־אביב, צרפת) – לחובבי הקולנוע זו חגיגה. מחווה לסרטים הקלאסיים של הוליווד משנות ה־40, עשוי באהבה, בהערצה ובהבנה עמוקה. שחקנית ראשית שהיא מבריקה, אינטליגנטית, חיננית, מלאת חיים. תענוג להביט בה. ובימאי שהקולנוע אינו רק מיקצועו אלא כל חייו, והוא גם מאוהב בשחקנית הראשית ועושה הכל כדי להבליט את כל מעלותיה.

אכן, בשביל מי שאוהב סרטים, סרט זה של פרנסואה טריפו הוא חובה. מצולם בשחור־לבן, כמו הסרטים האפלים שהוא מעריץ, הוא מספר על פקידה המחליטה להציל את מעבידה – שבו היא מאוהבת – כמעט בניגוד לרצונו. הוא נחשד בסידרת רציחות והיא נועלת אותו במישרדו, ויוצאת לחפש את הראיות שיסירו ממנו את החשד ויחשפו את זהותו של הרוצח האמיתי.

פאני ארדן היא אמנם חוויה בתפקיד הראשי, ומאפילה על כל השחקנים האחרים בסרט, למרות שז'אן־לואי טרינטיאן, בדמות הבוס, עושה מלאכה לא רעה כלל.

למרות עלילת המתח, מתייחס טריפו לסיפור בקלילות, בשובבות וכמעט בעליצות, והתוצאה היא קומדיית מתח, שבה הדגש הוא על קומדיה. אכן, מי הוא האשם, זו אחת מן הבעיות שאינה צריכה להעסיק את הצופה, ולו רק משום שתהליך חשיפתו מהנה כל־כך, עד שחבל לקטוע אותו באמצע.

ז'אן לואי טרינטיאן: בשובבות ובעליצות

למי שלא יבחין בקידות העמוקות של טריפו לכל קודמיו בקולנוע, ולכל הציטטות הרבות מסרטים אחרים ומסרטיו שלו, עשוי הסרט להיראות מרתק פחות. מלבד הגיבורה, רוב הדמויות קרובות לקאריקטורה, והעירפול המכוון של מקום התרחשות העלילה (דרום צרפת הוא ההגדרה המדוייקת ביותר שמספק הסרט) עלול להרגיז.

מלאך הנקמה התמימה

סוון (גורדון, תל־אביב, שוודיה) – האנס אלפרדסון, שעשה את ה־ סרט הזה, מוכר במולדתו בזכות כשרונותיו הקומיים דווקא. אולם הפעם החליט להגיש מסה פיוטית, מיסטית, בעלת השלכות פוליטיות וסוציאליות, מן הסוג האהוב על הליברלים אשר יודעים בדיוק מי צודק ומי אינו צודק, עוד לפני שהם כותבים את הסרט.

סוון, גיבור הסרט, הוא יתום שבשל קשיי דיבור, נחשב אידיוט. הוא מועסק כעבד בביתו של גביר הכפר, שם מתייחסים אליו בזילזול כאל יצור שפל, והוא מוצא מיפלט מן השחיתות והאכזריות של הסביבה, בתוך כיתבי־הקודש והזיות דתיות. יום אחד הוא פוגש בנערה נכה, מתאהב בה, מאומץ על־ידי מישפחתה, מה שמרגיז מאוד את הגביר המאבד פועל חינם.

אבל לא הגביר הוא שיוותר בקלות רבה כל־כך, ובסוף אפוקאליפטי, שאותו רואים כבר בתחילת הסרט (שהוא כולו מבט לאחור) הופך האידיוט הנכנע והמדוכא למלאך־נקמה הזורע סביבו מוות.

כמה מהנחות היסוד של הסרט קצת פשטניות, כדי שלא ידיפו ריח של תעמולה. הגביר העשיר הוא הנבל (הבימאי אלפרדסון מגלם אותו), התככן, האנס ואפילו מי שמקדם את הפאשיזם בארצו (העלילה מתרחשת בשנות ה־30).

האיכרים הפשוטים הם בעלי הנשמה הטובה, הרגישות וגמילות־החסדים. והאידיוט, הוא, כמקובל בסוג מסויים של ספרות, הקדוש המעונה שבאמצעותו נחשף בפני הצופה הפרצוף האמיתי של העולם המעוות שבו אנו חיים.

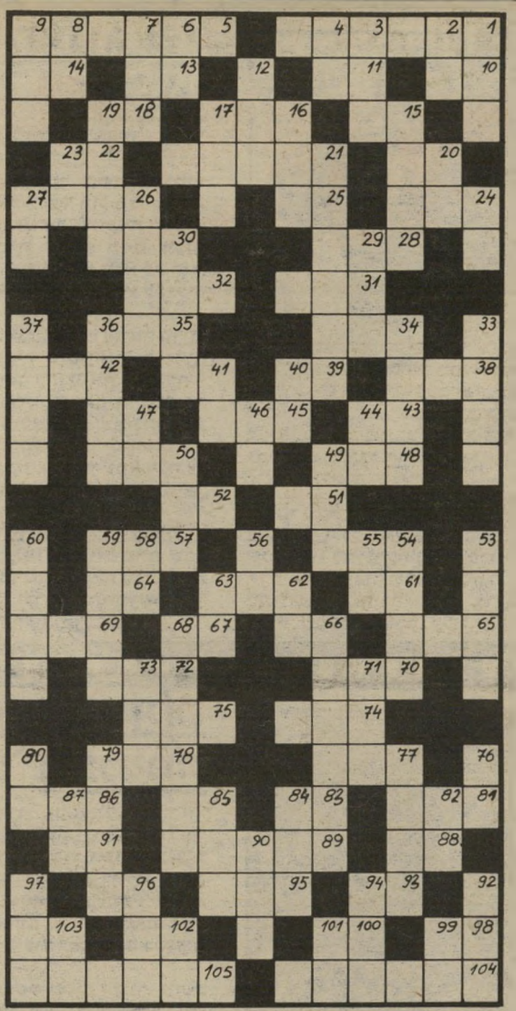
סטלאן סאקרסגארד: אידיוט עם נשמה

הסיום, שמעביר אותנו לפתע אל שנות ה־80, צריך להסביר שאין זה סיפור היסטורי סתם. אלא משהו בעל משמעות אקטואלית בוערת.

מה שמציל את הסרט מצדקנות מתחסדת, זו הגישה הפיוטית של הבימאי, העיצוב הנאה מאוד של התמונות, הכנות הניבטת לפחות מתוך כמה מעמדים בסרט. בנוסף לכך, הופעתו של סטלאן סאקרסגארד בתפקיד הראשי משכנעת כל־כך, עד שההטפות נשכחות בשלבים מסויימים. מול פני הדרמה האישית הקשה של האיש עצמו.

תשבץ

2418

מאוזן:

1) ישוב נחשוני מסוגו, של תנועה בת 70; 5) יסוד החיים והתנועה בעולם; 10) מרושע; 11) אלוהים ישמרנו (ארמית ר"ת); 13) לא דק; 14) ההבל העולה מנוזלים רותחים; 15) צעיר; 16) יחידת משקל; 18) במוסיקה — אחד משלושה ה„ב"; 20) יחד; 21) תקופת התחזית בספרות ובאמנות; 22) מלגלג, מזלזל; 24) חייל בצה"ל; 25) מלת הסכמה; 26) הצטברות של חמרים (ואולי רגשות); 28) מרדות, התנגדות; 30) בן אדם; 31) דופן בבנין, במקום או בכלי; 32) דבר מלוטש ומבריק; 34) ערשה של העיר תל־אביב; 35) שם נולד ה„גולם"; 38) מעט מים עכורים; 39) חציו של תלתל; 41) בסולם התווים; 42) איש ארמי, קרוב משפחה של אחד מאבותינו; 43) אות באלף־בית העברי; 45) דבר נעלם; 47) לא עור; 48) ספר; 50) זוג; 51) זכה השנה בפרס נובל לשלום (ש"פ); 52) הבו; 54) רבית; 57) שבת, קלס; 61) נוטף; 62) נבל, יבש; 64) כבר; 65) להביא לידי מימוש; 66) ישן את שנתו; 67) קריאת התפעלות; 69) כפוף לאדוניו; 70) עוף ים; 72) אסופת שנות עבודה; 74) ריקושט; 75) ערוד; 77) מגדל מבוצר; 78) מנוחה, שקט; 81) מחסן המזון בגוף עופות; 83) מה שנשאר מן היתר; 85) לשון בקר; 86) שיירי גחלים לוחשות; 88) נוזל; 89) מי שנודע כמאוהב בדמותו שלו; 91) אבן־חן; 93) נסתר כרבים; 95) לא הכיר בגבולות; 96) משורר עברי — על גבעות שייך אבריק (ש"מ); 98) שליח; 100) חלק מגף; 102) זעיר; 103) סופו של משחק; 104) כמות יחידת החום בשיטה המטרית; 105) מוקש ים.

מאונך:

1) עדי; 2) קת; 3) נתיב; 4) נהר בדרום אפריקה; 6) בתנועה מתמדת; 7) כתם; 8) מספר לכוכבים בהגדה של פסח; 9) מארבעת המינים; 12) אל המלחמה הרומי; 15) לפיו — „במערב אין כל חדש"; 16) העובד בגנים; 17) עכבר; 19) מאפה בדבש; 20) פרפרי לילה מזיקים; 21) לשון־הרע; 23) מ„זרע קרושים" (ר"ת); 24) משתחווה; 26) מחבר „לאחר הנפילה"; 27) מרחף באויר; 29) גחלת־אש; 30) תיבת גורלות; 33) מה שנותר מן הסחורה, לאחר שהוצא הטוב והמשובח; 34) תבל ומלואה; 36) קרח, מים שקפאו; 37) רוח; 40) אדמה בנגב; 41) תואר כבוד בבריטניה; 44) קידומת לשמות הולנדיים; 46) בעל חיים טורף ממשפחת הכלבים; 47) נוזל החיים; 49) עובר אורח; 50) מגן; 53) עמיד מפני פגע; 54) רכב נושא גייסות משוריין; 55) במקום אחר; 56) נישא; 58) זה; 59) בחירת צוות השחקים להצגה; 60) הענק שנשא את כדור הארץ על כתפיו; 62) עומד על רגליו; 63) מזכיר האו„ם בעבר (ש"מ); 66) מרחיק את העש מן הבגדים; 68) מלך יהודה שנלחם בחשמונאים; 71) מלא כחש ומרמה; 73) קבע יחס גומלין בין דבר למשנהו; 76) עזוז; 77) צופה אל פני אילת; 79) הנהר הזורם לארכה של ארצנו; 80) סוף, תיכלה; 82) זהב; 84) אבי נחור; 85) מטוס קרב; 87) אחד הטעמים; 90) שמה העברי של קרתגה; 92) שר צבאה של דבורה הנביאה; 94) מתן סחורה לקונה תמורת תשלום; 96) כינוי לוולד הראשון היוצא מרחם אמו; 97) כתובת קעקע; 99) בבואה; 101) חלק, שיעור ההשתתפות; 102) שרטוט דק המועבר בין שתי נקודות; 103) מידה — שיעור של אורך או גודל.

חמרורים

העפיל ◆ לפיסגת האברסט *, ההר הגבוה בעולם (8847 מטר), **נבורו יאמאדה**, 33, האיש ה־150 שהצליח לעשות זאת מאז עשה זאת לראשונה אדמונד הילארי במאי 1953. יאמאדה הוא מהנדס יפאני, שהגיע לראש ההר, בראש שני חבריו, טאקאשי אוזאקי, מהנדס בן 31 וקאזונארי מוראקאמי, שרברב בן 28.

נתמנתה ◆ בקנדה, למושל הכללי (ראש המדינה), **ז'אן סוב**, 61, האשה הראשונה בחברי־העמים הבריטי הזוכה בתפקיד זה. סוב נבחרה לפני שלוש שנים ליו"ר הפרלמנט הקנדי, וגם אז היתה האשה הראשונה בתפקיד זה בחבר העמים הבריטי.

הוענק ◆ פרס הספרות הלאומי הצרפתי ל**ז'אן ז'נה**, 72, גנב, נווד והומו־סכסואל, שנתפרסם בספריו (טיקסי קבורה, גבירתנו מן הפרחים), שבהם כתב על החיים בבתי־הסוהר ובשכונות־העוני. ז'אנה, שבילה בעצמו כמה פעמים בבית־הסוהר, הוגדר פעם על־ידי ז'אן־פול סארטר כ„שקרן, גנב, סוטה, קדוש ומעונה."

נותח ◆ בבאר־שבע, ניתוח קיצור הקיבה להורדת המישקל, **אורי לוברני**, 57, מתאם הפעולות בדרום לבנון, ששקל 116 קילו לפני הניתוח. לוברני, יליד חיפה, בנו של רופא (שנודע גם כמחבר סיפורי־ילדים) הוא אב לארבע בנות, שהיה בגיל 23 מזכירו האישי של שר־החוץ הראשון, משה שרת; בגיל 31 היועץ לעניינים ערביים ומגיל 38, בזה אחר זה, שגריר־ישראל באוגנדה (שבה התיידד מאוד עם רמטכ"ל צבא אוגנדה של אז, אידי אמין), באתיופיה ובאיראן.

נישאו ◆ במונטה־קארלו, מונאקו, **הנסיכה קארולין**, 27, ו**סטפאנו קאסוראגי**, 24, יצואן בגדי־אופנה ובנו של איל־הון (בתי־זיקוק לנפט) איטלקי, שלוש שנים אחרי גירושיה של הבת הבכורה לבית גרימאלדי מבעלה הראשון, בטקס צנוע (20 משתתפים) שארך 20 דקות, כנראה מתוך התחשבות בכנסייה הקאתולית, שאליה משתייך בית גרימאלדי השולט במונאקו. הכנסייה עדיין לא התירה את נישואיה הראשונים של קארולין.

נחוג ◆ בסביון, יום־הולדתו ה־58 של **משה ארנס**, שר־הביטחון התשיעי של ישראל. ארנס הוא יליד ליטא, שגדל בארצות־הברית, אב לשני בנים ולשתי בנות, מהנדס אווירונאוטי שהיה פרופסור־מישנה בטכניון בחיפה, סמנכ"ל התעשייה האווירית, יו"ר ועדת החוץ־והביטחון של הכנסת ושגריר־ישראל בוושינגטון, לפני שירש את מקומו של מודח ועדת־כהן אריאל שרון.

נחוג ◆ בלוזאן, שוויץ, יום הולדתה ה־58 של **מוניק ברליו**, מנכ"ל הוועדה האולימפית הבינ־לאומית, שבה חברות 154 מדינות, והמארגנת, מדי ארבע שנים, את האולימפיאדה. ברליו, שמשכורתה השנתית היא יותר מ־100 אלף דולר, היתה עד לכניסתה לתפקידה ב־1967, המפקחת הכללית של מישרד הספורט והנוער בצרפת ונודעה עוד הרבה קודם לכן, בגיל 12, כאלופת־הנוער של צרפת בשחיית 100 מטר גב וכאחת התלמידות הנוצריות של בית־ספר תיכון פאריסאי, שהפגינו ברחוב, בעת הכיבוש הנאצי, כשהן עונדות טלאי צהוב מעוטר במגן־דויד, כהזדהות עם היהודים הנרדפים.

נחוג ◆ בהאראר, זימבאווה (לשעבר סולסבארי, רודזיה) יום הולדתו ה־64 של **אייאן סמית**, ראש־הממשלה הלבן האחרון של המדינה. סמית, שהוא כיום אחד מ־20 החברים הלבנים של הפרלמנט הזימבאווי בן 100 החברים, עומד בראש החזית הרפובליקאית הלבנה, שלה תשעה חברים בפרלמנט, ונתון למעקב בלתי־פוסק של מישטרת־הביטחון המקומית, שעצרה אותו ו־20 מאוהדיו לפני חודשים אחדים בעוון התכנסות בלתי־חוקית שהתבררה, בסופו של דבר, כתצוגת אמנות.

נחוג ◆ יום הולדתו ה־70 של **פרופסור משה פריבס**, הדיקן הראשון של בית־הספר הראשי

מנכ"ל ברליו
טלאי צהוב

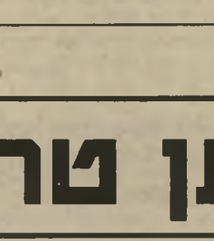
לרפואה בארץ (בירושלים), כיום איש אוניברסיטת באר־שבע, בעל הגישה המהריכה את תלמיד הרפואה להיות רופא־מישפחה (גישה שנתקבלה על דעתן של אוניברסיטות רבות בעולם. כולל זאת של איסמעיליה המצרית, ששלחה לפריבס כהערכה תעודת־כבוד כתובה בכתב החרטומים). פריבס, בנו של סוחר פלדה, שנפל בשבי הרוסי כקצין־רפואה בצבא הפולני, חבט במשך שלוש שנים עצים בסיביר, אירגן את שירותי הבריאות בין 350 אלף עולי צפון־אפריקה, בטרם עלותם ארצה, והעניק במשך 22 שנות דיקנותו בירושלים את תואר הרוקטור ל־2500 רופאים ורופאות.

נפטרה ◆ בלונדון, בגיל 77, **ליידי נורה דוקר**, בעלת הון של מיליון לירות שטרלינג (כ־150 מיליון שקל), שירשה משני בעליה הראשונים. סגנון חייה של דוקר ושל בעלה השלישי, תעשיין נשק ואופנועים, גיוון את טורי הרכילות של העיתונות הבריטית בשנות ה־50, כאשר בני הזוג הקפידו לנסוע רק במכונית דיימלר מצופת זהב, לשייט ביאכטה הגדולה ביותר בבריטניה ולערוך מסיבות, שבהן התארחו בני המישפחה המלכותית ובהן היה המשקה היחיד שהוגש שמפניה ורודה.

נפטר ◆ בפאלמה דה־מאיורקה, ספרד, בגיל 90, **חואן מירו**, גדול הציירים החיים, בנו של צורף, שציירו, הנמל, נמכר, בקיץ שעבר ב־960 אלף לירות שטרלינג ואשר עבודתו האמנותית האחרונה היתה ציור הכרזה הרישמית של אליפות־העולם בכדור־רגל, ספרד 1982. מירו, שבשנה שעברה הושתל בגופו קוצב־לב, לא התפעל מעולם מהכסף הרב שהרוויח מציוריו, וכאשר העלה באש, לפני שמונה שנים, את כל הציורים שהציג בתערוכת־יחיד בפאריס, הסביר: „ציורים אינם דולרים."

נרצח ◆ בניירובי, קניה, בגיל 100, **ג'ון קיבאקי**, האיש הזקן ביותר במדינה ואביו של סגן־הנשיא, מוואי קיבאקי, על־ידי שודדים שחדרו לחדר־השינה של הישיש והלמו בראשו.

* *שמו המקורי, הטיבטי, של ההר, צ'ומולונגמה, הוסב לאברסט, לזיכרו של סר ג'ורג' אברסט, האנגלי שהיה, ב־1830, מנהל מחלקת־המדידות של הודו.*

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ **קורסים**
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

★ **סלון ומכון יופי**
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה

★ **הכנת כלות**
• מחירים עממיים • שרות מעולה

דיאנה

1983

ת"א, דיזנגוף 190 (יחפת 4) 226066, 229388

תן טרמפ לחייל

הבנאי בן ה־86, אביה של השחקנית חנה עדן, לקה בהתקף ומצא תרופה

בן 50 לציור

פ תאום קם אדם בבוקר, ומתחיל לצייר בגיל 70. זה לא קורה לכל אחד. אבל זה קרה לפני 16 שנים, למנחם מסינגר, שהוא גם אביה של חנה עדן, שחקנית־הקולנוע שכיכבה לאחרונה בתפקיד ראשי בזיכרונות אהבה. סרט שצולם בארץ (עם קירק דוגלס).

מסינגר, יליד כפר פולני קטן, בן למישפחת חרשי־מתכת, הגיע לארץ ב־1932 והתחיל לבנות אותה כפועל־בניין. מאוחר יותר היה לקבלן, ובגיל שבו יוצאים רוב האנשים לגימלאות, הקים סאונה על הכרמל, שאותה ניהל עד שלקה בליבו.

כשהחלים מסינגר ממחלתו, הרגיש לפתע צורך עז לצייר. זאת היתה הפעם הראשונה שבה החזיק מיכחול בידיו. כשהתחיל, לא הירפה עוד מהמיכחול.

מה המריץ את מסינגר להתמכר לציור? מה המניע ליצירתו? התשובה היא בגדר תעלומה. „אולי הזעזוע הנפשי," הוא אומר, „שגרמה לי מחלתי, ששיחררה רגשות עצורים וקראה דרור לדמיונותיי."

עץ יכול להיות סגול!

מספרת חנה עדן על אביה: „כשהוא התחיל לצייר, עודדתי נאיביים. ואז החליטה חנה ללכת לגוף נייטרלי, לא מיסחרי: היא באה עם הציורים למוסיאון תל־אביב. כאשר הסבירה להם מה רצונה, הם אמרו: ‚גברת, יש פרוצדורה: תכתבי מיכתב וגם אז צריך לחכות שנתיים־שלוש בתור.'

חנה לא נרתעה. אמרתי להם — „לא ראיתם את הציורים. הצייר הזה הוא גאון. אתם עוד תצטערו, כשאעביר את הציורים למוסיאון ירושלים!"

ואז יצאה פולה אייכנבאום, האסיסטנטית של חיים גמזו, שהיה מנהל המוסיאון וביקשה לדעת על מה שונים בארץ ובחבי העולם, שגם רכשו מיצירותיו: המוסיאון לאמנות מודרנית בחיפה, מוסיאון הנרי רוסו בצרפת, מוסיאון דל־סול בבראזיל. לא נגרע חלקם של אוספים פרטיים ברחבי־העולם ויצירותיו מוצגות דרך־קבע בגלריות בניו־יורק, במונטריאול, בפאריס, בלונדון ובסאן־פאולו.

מסינגר שואב את השראתו מנושאי התנ"ך, ההיסטוריה היהודית, הגיאוגרפיה של הארץ ומחדשות היום־יום. תמונותיו הן דימיוניות, אנקדוטיות ודתיות: יצירותיו הן פרי־מזיגה בין עבר, הווה ועתיד:

מציבת קנדי ליד קבר־רחל

מאז המשיך מסינגר לצייר, ללא הפוגה, באטלייה הקטן שלו שבביתו, על הכרמל. הוא הציג תערוכות־יחיד רבות, במוסיאונים המהומה. חנה הסבירה, אייכנבאום לקחה את הציורים ואת חנה לגמזו. הוא הסתכל בציורים ואמר: „הצייר הזה הוא גאון!"

עשרה חודשים לאחר מכן נערכה תערוכת מסינגר במוסיאון.

בן 86 הוא כיום מנחם מסינגר. הצייר הנאיבי, שכבר הציג את יצירתו במוסיאונים ובאוספים פרטיים ברחבי העולם. יצירותיו מוצגות בדרך־קבע בגלריות בניו־יורק, במונטריאול, בפאריס, בלונדון ובסאן־פאולו. המוסיאון לאמנות מודרנית בחיפה ומוסיאון הנרי רוסו בצרפת רכשו מיצירותיו.

הבת שחקנית־הקולנוע, חנה עדן, המתגאה באביה הצייר. משמאל: חנה (על השולחן) בילדותה, עם אחיה יהושע והוריה.

אותו רבות. אנשים שראו את ציוריו הנאיביים אמרו לו: מסינגר, אין כאלה פרצופים בשמיים, ועץ לא יכול להיות סגול.

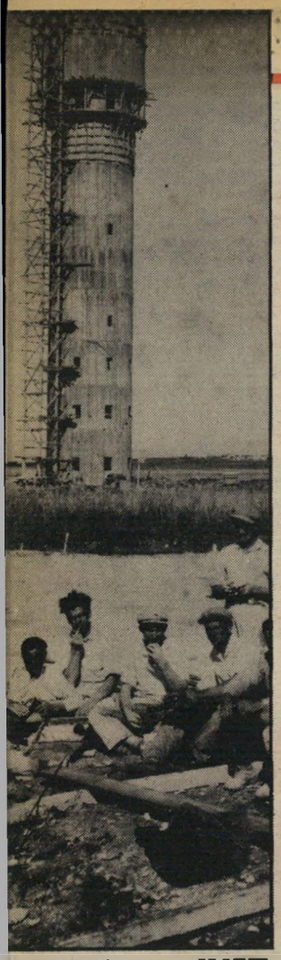
„הם שאלו אותו: ‚מה זה, כל הדברים האלה, באוויר, אצלך בציור?' והוא השיב להם: ‚אני רואה את הכל מלא חיים מסביבנו. יש חיידקים, ציפורים ועופות, ואת זה אני מצייר.'"

כאשר חנה ראתה שאביה מצייר ללא הרף, אמרה לעצמה ולאמה: הבית הזה יהפוך עוד מעט למחסן! ואז החליטה לברר בגלריה גולדמן בחיפה. שלא הכירה את ציוריו של אביה. גולדמן התלהב מהציורים, ותוך כמה שבועות קיים תערוכת־יחיד למסינגר.

בתוך יומים נמכרו כל הציורים. המסינגרים הביאו את שאר הציורים מהבית, הכפילו את המחיר — וגם הם נמכרו. בעל הגלריה ביקש עוד, אבל כבר לא היו יותר ציורים.

זה היה ב־1968, וכל ציור עלה מאות לירות.

מסינגר המשיך לצייר. גם קבוצת הציורים הבאה היתה רצופה במוטיבים

בנאי כך התחיל מנחם מסינ... גר (קיצוני משמאל) או... דרכו בארץ־ישראל, ב־1934. „עבדתי קשה, אך הייתי מרוצה ברבות הימים הפכתי עצמאי...

יהודים, שהרוחניות שלהם מתבטא... בכנפיים המתעופפות. והיהודים ה... כמו הציפורים. ככל שמנסים להשמיד... — כן הן מתרבות."

ירושלים של זהב שלו מזכיר א... כפר מולדתו, אבל יש גם מסר: „זו... ירושלים של כל הזמנים, בה מאוחדי... רוחנית נוצרים, יהודים ומוסלמים."

מסינגר מצייר על נייר, בציבע... גואש, בגוונים מגוונים שונים: אדו... צהוב, כחול, ירוק, שחור. כתום ועו... שמדי פעם הוא מוסיף עליהם כיתנ... זהב וכסף. ציורי־הנוף שלו, בעי... המוטיבים הפיליגרניים, מזכירים מפו... עתיקות של עולי־רגל אשר סיי... בארץ הקדושה.

לפני חודשיים הוענק למסינג... תואר יקיר חיפה. וואת היתה ר... ההתחלה: בעוד חודשיים תקי... העירייה. כאות הערכה למסינג... תערוכת־יחיד שלו באודיטוריו... המקומי.

אורנה גלזן

גן הבאהאים של חיפה הוא אחת מתמונות־הנוף שמצי... מנחם מסינגר בסיגנונו הנאיבי. בציור... מוצאים את האגדתיות והרעננות של הילדות. אצלו עץ יכול להיות סגו... כי כך הוא רואה את סביבתו. „אין פסול בכך," אומרת חנה עדן, בת...

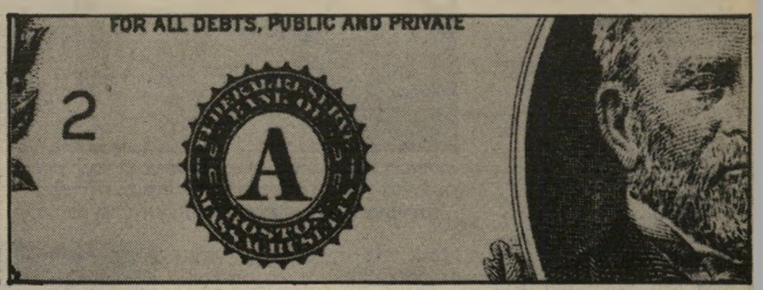
ציפורים מתעופפות בין שיבעת הרקיעים ומסמלות את הקשר בין דורות רחוקים. משה רבנו מופיע בחברת משה דיין, מצבת־הזיכרון לג'ון קנדי מוצבת ליד קבר־רחל.

מסינגר מרבה לצייר ציפורים, והוא מסביר: „אלה לא ציפורים. אלה הם

יש לך דולארים מתחת למיזרן? אתה חושש שמא הם מזוייפים? אתה יכול לבדוק בעצמך אם הם אמיתיים או לא!

הדרות: דולרים מזוייפים!

מזוייף ואמיתי? יש היום זיופים כל־כך מוצלחים, שקשה מאוד להבדיל בין הדיוקן לערך של השטר, כדי לוודא אם זהו אומנם הנשיא המתאים. האות הנמצאת משמאל לדיוקן, בתוך חותמת הבנק, חייבת להיות מתאימה לסיפרה המופיעה ליד העיגול. ליד האות A חייבת להופיע הסיפרה 1. ליד האות B חייבת להופיע הסיפרה 2. בתמונה מימין הכסף מזוייף. ואילו משמאל הכסף אמיתי. למטה: יצחק חגג, מומחה לבדיקת כסף.

הרבה יותר למכור שטר מזוייף של דולר לישראלי או לניגרי מאשר לאזרח אמריקאי, המכיר את המטבע שלו באופן אינטימי.

סימן־מים וחוטי משי

התנאים של סחר הדולארים ברחוב לילינבלום הם אידיאליים למכירת שטרות מזוייפים. העיסקה נעשית ברחוב, במהירות, ותחת לחץ וחשש מפני המישטרה. גם עיניים סקרניות של עוברים ושבים מזרזות את העברת הכספים מיד ליד. כאשר העיסקה נערכת בשעות הדימדומים, אין כמעט כל אפשרות לבדוק את השטרות הירקרקים.

גם הסכנה למוכר כי ייתפס בזיוף היא קטנה למדי, שכן רוב הקונים אינם ממהרים למכור את הדולארים לבנקים, אלא אוגרים אותם ומחביאים בכספות. לכן לא יגלו את הזיוף, אלא בעוד זמן רב.

יצחק חגג הוא מומחה בבדיקת זיופי־כספים. הוא הוציא חוברת שבה הסביר, בעזרת צילומים והדגמות, כיצד אפשר לגלות זיופים בשיטרי־כסף.

ברמת־גן התברר, שחלק גדול מהדולארים שהיו בכספות לא היו אמיתיים. בעלי השטרות אפילו לא חשדו בכך, עד שקרתה הפריצה והכסף נגנב במישטרה.

לאחרונה הומצאה מכונה, הבודקת אם שטרות של דולר הם אמיתיים או מזוייפים. אולם גם כוחה של מכונה זו מוגבל. חגג מסביר כי המכונה מופעלת על־ידי סיבים מגנטיים, השזורים בתוך הנייר המקורי של הדולר. אולם הוא מספר כי זייפנים הצליחו להתגבר גם על המכונה, על־ידי כך ששזרו בנייר, שבו השתמשו, סיבים מגנטיים. שטרות מזוייפים אלה לא יתגלו על־ידי המכונה.

הדולר אהוב כל־כך על־ידי זייפני הכספים לא רק בגלל ערכו היציב והביקוש הרב שיש לו בעולם. אלא גם מכיוון שאין בו הרבה סימני־ביטחון. בשטרות־כסף רבים קיים סימן המוטבע בנייר בעת ייצורו והנקרא סימן־מים. גם בשטר הכסף הישראלי יש סימן כזה. כאשר מסתכלים בשטר אל מול האור, נראה בו סימן שקוף יותר: זהו סימן־המים המוטבע בשטר.

בדולר לא קיים סימן כזה. אין בדולר גם חוט מתכת שזור, חוט זוהר.

הכי יכול לקרות גם לך: בין אם קנית את הדולארים שלך אצל חלפן בגדה, אצל סוחר ברחוב לילינבלום או אפילו בסניף בנק — הם עלולים להיות מזוייפים!

לפני כחודש עצרה המישטרה בנמל־התעופה בן־גוריון שני אזרחים הולנדיים שניסו להבריח לישראל כמות גדולה של דולארים מזוייפים. כדי להפיצם בארץ. שתי רשתות של יוצאי גרוזיה נחשפו על־ידי המישטרה, כאשר ניסו לזייף בישראל ובצרפת דולארים באיכות מעולה. זוג ישראלי הגיש תביעה נגד סניף בנק שמכר לו דולארים מזוייפים. הדבר התגלה לבני־הזוג רק כאשר היו בהולנד. וגרם למעצרם, לנזקים כלכליים ולקיצור נסיעתם.

השמועה כי ישראל הפכה שוק טוב לדולארים בלתי־חוקיים, אחרי הגזירות על הסחר במטבע חוץ, עשתה לה כנפיים בעולם. הכנופיה ההולנדית שנתפסה בוראי לא היתה היחידה שעלתה על הרעיון להציף את הארץ בדולארים מזוייפים. המטבע הנדרש ביותר בישראל הוא הדולר. וזהו גם המטבע המזוייף ביותר בעולם. לפי נתוני האינטרפול, כ־80% מזיופי הכספים בעולם הם זיופי דולארים.

ארצות־הברית כמעט שאינה נלחמת בזייפנים אלה, מכיוון שהם אינם מייצרים את השטרות שלהם למכירה באמריקה. כל הזיופים נועדים למכירה מחוץ לארצות־הברית. קל נקודות זוהרות או סיבים זוהרים. ארצות אחרות נוהגות להשתמש בסימני־ביטחון רבים ככל האפשר בשיטרותיהם. אבל הסימן היחיד לביטחון הנמצא בדולר הוא חוטי־משי זעירוריים, בצבעים כחול ואדום, המפוזרים משני צידי השטר.

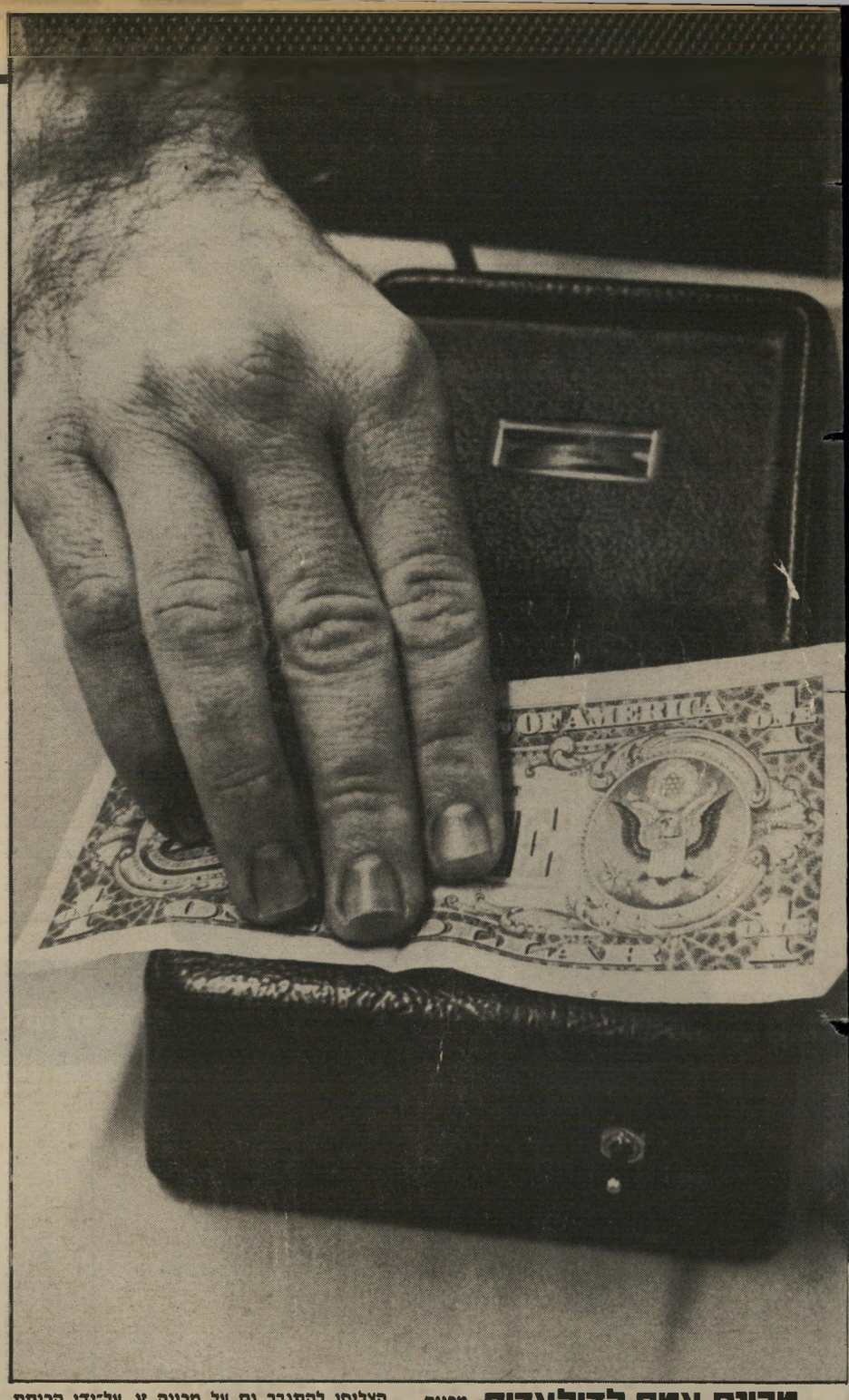
חגג היה שנים רבות קצין מישטרה, והוא מגלה כי בפריצה שהיתה לפני שנים אחדות לכספות בנק דיסקונט בירמת־גן, נגנבו שטרות בשווי 3 מיליון דולר. הפורצים הצליחו לפרוץ את הכספות, אך לא נגעו בכסף. הם חיפשו אחר שטרות מזוייפים, שהיו בידי הבנק.

ירקרק־זית עמיד ומצלצל

בהיסטוריה היו נסיונות רבים לזייף שטרות כסף. חלקם בידי זייפנים פרטיים למטרות רווח, חלקם בידי מדינות שניסו לפגוע בכלכלתן של מדינות אחרות. גרמניה, בזמן מילחמת־העולם השנייה, זייפה בהצלחה מרובה את הלירה סטרלינג והדולר.

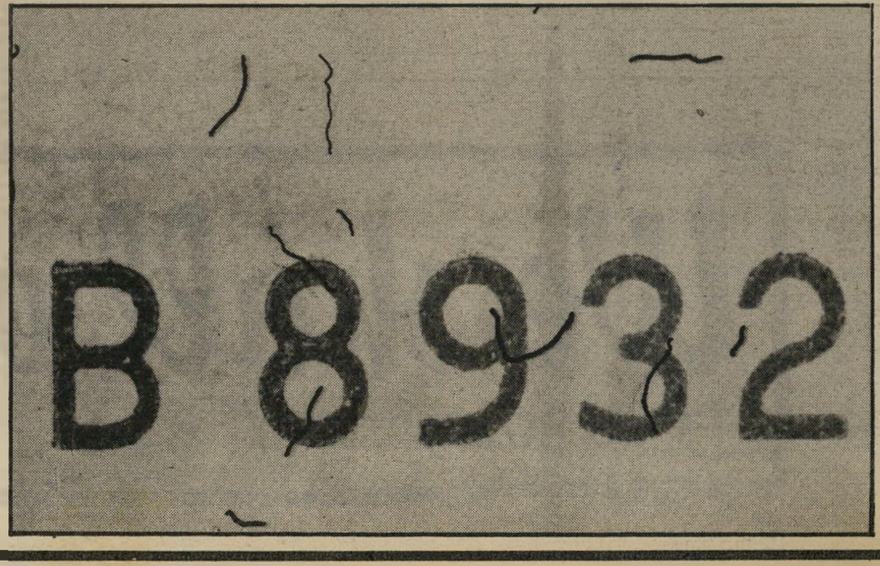
אחד הדברים הקשים ביותר לזיוף בשטר האמריקאי הוא ציבעו. הצבע הירקרק כהה, הנוטה לזית, אינו קל לחיקוי, וזייפנים רבים נכשלו בזיופו. גם הנייר שעליו מודפס השטר הוא נייר יקר ומיוחד, הנוצר מחומרים מעולים, כדי להיות עמיד בפני הרבה ידיים מזיעות.

חגג טוען כי במגע ובמישוש בלבד

מכונת אמת לדולארים

מכונה קטנה, המופעלת על־ידי סיבים מגנטיים השזורים בתוך מירקם הנייר. אם הדולר הוא אמיתי, מהבהבת הנורית בחלקה העליון של המכונה אחרי שיפשוף השטר על הבליטה. אולם זייפנים כבר הצליחו להתגבר גם על מכונה זו, על־ידי הכנסת סיבים מגנטיים לשטר המזוייף. למטה: הדרך היחידה כמעט לבחון בבית את אמיתות השטר היא על־ידי שליפה בסיכה של סיבי המשי הקטנטנים, בכחול ואדום, מתוך השטר. את הסיבים האלה אי־אפשר לזייף, ואפשר רק לציירם על השטר.

הוא מסוגל לגלות את רוב הזיופים. לדבריו, לנייר המקורי יש „צילצול". בעוד שנייר זול יותר משמיע „רישרוש".

במעבדה אפשר לברוק בעזרת מכשיר מיקרו־מילימטר את עוביו המדוייק של השטר ולגלות אם אומנם הוא אמיתי או מזוייף. גם שוליים בלתי־מלוטשים של שטר כסף מרמזים על זיוף.

כמה משיטות הזיוף משתמשות בשטר הכסף המקורי, ובכך מקשות על גילוי הזיוף. יש זייפנים הנוטלים שטר של דולר אחד והופכים אותו, על־ידי שינוי הספרות והמילים, לשטר של מאה דולר. אזרח אמריקאי אשר יטול לידו שטר כזה יבחין מרחוק בזיוף, מכיוון שעל כל ערך של שטר מצוייר נשיא אחר. ומכיוון שהזייפן משנה רק את הספרות ואת המילים, יגלה המסתכל מייד כי הנשיא שעל השטר אינו מתאים לערך של מאה דולר. על שטר מקורי של מאה דולר נמצא דיוקנו של הנשיא בנג'מין פרנקלין, ואילו על שטר של דולר אחד מצוייר דיוקנו של ג'ורג' וושינגטון.

אולם ישראלי, שאינו בקיא עד כדי כך בדמויות נשיאי ארצות־הברית, יתקשה מאוד לעמוד על זיוף כזה.

שיטה נוספת. הנקוטה בידי זייפנים, היא חיתוכם של עשרה שטרות מקוריים ל־11 חלקים כל אחד. מעשרה שטרות כאלה מחבר הזייפן 11 שטרות חדשים. על־ידי הדבקה זהירה של החלקים. שטר כזה ניתן לגלות על־ידי מישוש והבחנה במקומות המודבקים. גם הצצה קפדנית בשטר תגלה, בדרך־כלל, את סודו.

הדרך המקובלת לזיוף היא הדפסתם של השטרות בידי הזייפן. מיבחן ההסתכלות ובדיקת הצבע הוא המיבחן הראשוני במיקרה זה. מעבדה, כמו זו שיש למישטרה, תגלה זיופים באופן ודאי, על־ידי הפרדת צבעים מיוחדת. מישוש יעזור גם הוא, וקולו של השטר — צילצול או רישרוש — יכול להעיר את האוזן.

כדאי גם לזכור איזה דיוקן מופיע על איזה ערך ולבחון את השטרות.

דולר אחד — ג'ורג' וושינגטון;
שני דולר — תומס ג'פרסון;
חמישה דולר — אלכסנדר המילטון;
עשרים דולר — אנדרו ג'קסון;
חמישים דולר — יוליסס גראנט;
מאה דולר — בנג'מין פראנקלין.

יש גם שטרות של 500 דולר, אלף דולר, 5000 דולר ו־10.000 דולר. אולם שטרות אלה נדירים הרבה יותר. השטר המזוייף ביותר הוא זה של מאה דולר, ובו צריך להיזהר במיוחד.

חותם עם שיניים חדות

ב כל שטר, מצידו השמאלי של דיוקן הנשיא, מופיע עיגול ובתוכו אות ולידה מיספר. המיספר צריך להיות מקביל לאות. כלומר: 1 ליד האות A ו־2 ליד B.

כאשר בודקים את השטר יש להסתכל במיוחד בספרות, ולראות אם הן מודפסות בצורה סימטרית ואחידה, אם הן ברורות, חדות ואין בהן כתמים לבנים.

מימין לדיוקן נמצא חותם האוצר האמריקאי. צורתו עגולה וסביבו שיניים חדות, המסתיימות בקודקודים. מעל החותמת מופיע ערכו של השטר, בכתב או במיספר.

בתוך המשולש חסר־הבסיס שבחותמת נמצאים 13 כוכבים. בדיקה של כוכבים אלה יכולה לגלות אם השטר הוא אמיתי או מזוייף, מכיוון שברוב הזיופים הכוכבים מופיעים ככתמים חסרי־צורה.

לאנשים חסרי־ניסיון, בדיקת הדיוקן עצמו תגלה את הזיוף רק לעיתים רחוקות. מומחים יכולים להבחין בין הדיוקן המקורי למזוייף על־פי ההבעה בעיניים, הקווים השלמים של התווים ועל פי הרקע המשובץ. אולם לעין בלתי־מאומנת, זיוף סביר נראה גם הוא טוב למדי.

אילנה אלון ■

המחבלים

(המשך מעמוד 24)

אגף מודיעין". שכונה „שר הסיפורים". החיילים באירגון כונו „גוזלים".

בראיון שהעניק יוסף ענו, קודם לכניסתו לכלא, הגדיר ענו את מילחמתו ב„מימסד השמאלני של המערך" ומאבקו בתנועה הקיבוצית: „הם יושבים על זרי דפנה, ואנחנו הדפוקים אין לנו איפה לגור..."

ענו ניכלא, אחרי שהואשם בהתפרצות ביחד עם אשתו רות, למועדון תנועת של"י, ביוני 1980, בניתוץ מכונת־הכתיבה שהיתה במקום, בכתיבת כתובות כמו „מוות של"י" ו„של"י בוגדים" ובגניבת שני קלסרים מישרדיים, שהכילו את שמות וכתובות כל חברי ואוהדי של"י באותה עת.

במישפטו הודה ענו, בכתיבת כתובות על קירות תל־אביב בנוסח: „יחי הרב כהנא". „כהנא לשילטון" ו„ישוחרר הרב כהנא".

בפסק־דינו, הגדיר השופט גלין את ענו כ„מחבל" והוסיף: „אינני רואה כינוי קשה זה כמתייחד לאויביה הערבים של מדינת ישראל דווקא... מחבל אינו, אלא מי שעיסוקו בחבלה..."

„הפקודה למניעת טירור" והממשלה להחתרת הטירור

בספטמבר 1948 נחקקה „הפקודה למניעת הטירור", חתומה בידי ראש־הממשלה דאז, דויד בן־גוריון, ושר־המישפטים של הממשלה הזמנית, ד"ר פינחס רוזן. פקודה זו מטילה עונש של עד 20 שנות מאסר על פעילים באירגון אלים, או באירגון המאיים באלימות, ועונש של עד חמש שנות מאסר לכל חבר מן השורה, או מי שתומך באירגון כזה.

לצורך הפעלת החוק מוסמכת ממשלת־ישראל להכריז על אירגון כעל אירגון טירוריסטי. הודעה ב„רשומות", הקובעת ש„חבר אנשים

חייל בהר־הבית
החשמונאים נגד כיפת־הסלע

מסויים הינו אירגון טירוריסטי..." תשמש כהוכחה בכל דיון מישפטי.

לחוק זה נעשה תיקון, שעליו חתום ראש־הממשלה לשעבר מנחם בגין. התיקון מטיל עונש של שלוש שנות־מאסר, לכל מי שמביע בעל־פה, בכתב או במעשה, תמיכה ועידוד באלימות ובאיומי־אלימות, או מגלה הזדהות או אהדה לאירגון טירוריסטי.

חוק זה תקף גם לגבי המחתרות הימניות הפועלות כיום בישראל. מחתרות, שממשלת־ישראל מונעת עצמה מלהכריז עליהן כעל אירגונים טירוריסטיים, וזאת למרות המלצות השב"כ, המישטרה, ונאומיו האחרונים של הרמטכ"ל הנוכחי — המעידים כאלף עדים על קיומן.

דן עומר ■

עד 14.1.84

guy fulop
גי פולופ

ה אקסקלוסיבית בעור וזמש
ה מיוחדת של עודפי יצוא
ם ולגברים מיטיבי טעם.

רך 1984

נחות עד 40%

רשת הבוטיקים של חוה פולופ

אביב – מלון דן
אביב – כל בו שלום
לים – מלון שרתון
– מלון סונסטה

ת פתיחה
א'–ה' 22:00 – 10:00
' 14:00 – 10:00
ש' 22:00 – 18:00

ו מכבדים כרטיס אשראי ויזה VISA יש לך ויזה? הרווחת.

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

ישראכרט | ויזה | DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD

שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף
03-227117/8

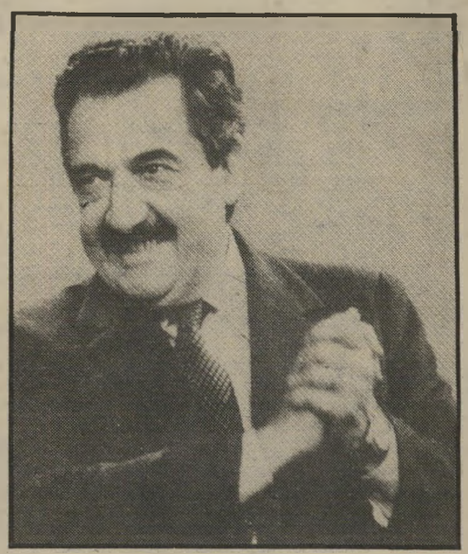
מזל טוב = נולד לכם בן
מסיבות ברית וחתונות
המוצלחות ביותר
בבית הרופא
עם הגן היפה
תל־אביב, רחוב הפטמן 1
טלפונים: 722314, 298772, 9223244

We shall overdraft
(וימר יעקבסון טמיר)

ארגנטינה: מטוסים ללוחמה בצוללות מישראל

מידע מרתק החושף את שיטות יצוא־הנשק של ישראל פורסם בגיליון חג־המולד של השבועון הבריטי, ניו־סטייטסמן. על המאמר בשבועון חתומה קלודיה רייט, שהמידע והניתוח שלה הוכיחו את אמינותם בעשרות מיקרים בשנים האחרונות. אין להתעלם מהעובדה שרייט היא עיתונאית פרו־פלסטינית מובהקת, ושעמדתה הבסיסית כלפי ישראל היא עוינת. הרקע הפוליטי־אידיאולוגי של הכתבת חשוב להבנת הפרספקטיבות שלה, אבל אין בו כדי להפריך את המידע שבידה. הוא כמעט תמיד מעניין — ותמיד מדוייק.

בשבוע שעבר החליטו האמריקאים להסיר את רוב ההגבלות על יצוא־נשק לארגנטינה, עם כינונו של מישטר דמוקרטי בארץ זאת. עניין „הדמוקרטיה" עורר חיוכים אירוניים בוושינגטון, שכן

נישיא אלפונסין
האמריקאים חושדים, הישראלים מוכרים

ארצות־הברית מחמשת, כידוע, מישטרים נתעבים רבים באמריקה המרכזית והדרומית.

הנימוק העיקרי למיפנה במדיניותו של רונלד רגן הוא פיתרון הסיכסוך בין ארגנטינה ובריטניה. ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר, הסירה את התנגדותה למכירת נשק לארגנטינה. לכך נוספו צעדים פומביים של נשיא ארגנטינה, ראול אלפונסין, שנועדו לנער את חוצנה של ארצו מהקשר ההדוק שקיימו הגנראלים עם ברית־המועצות (העולם הזה 14.12.83).

האמריקאים לוחצים על אלפונסין לגרש את נציג הק־ג־ב, ארנולד מוסולוב, מבואנוס־איירס. עד כה מנסה הנשיא החדש להתעלם מהלחץ הזה. רבים מאוהדיו של אלפונסין, בדומה לכל הציבור הנאור ברחבי־אמריקה, מתעבים את ארצות־הברית, רואים בה ובשליטתה הכלכלית לא רק עלבון לאומי, אלא גם מקור לכל צרותיו של חלק זה של העולם.

אלפונסין אינו מעוניין בתדמית של עושה דברה של וושינגטון. לדעתו, אפשר לשאת את נוכחותם של הסובייטים בארצו, תוך שחיקה דראסטית של השפעתם. נציגי ארגנטינה בוושינגטון רמזו לאמריקאים, שהסובייטים עצמם יחזירו את מוסולוב וכמה מאנשיו למוסקווה, מכיוון שאין להם מה לחפש בבואנוס־איירס אחרי ירידת הגנראלים.

אנשי הסי־אי־אי אינם בטוחים כל־כך. לדבריהם עלולים הסובייטים להמשיך בקשרים עם הצבא, ואף לעודד אותו למעשי חתרנות נגד המישטר הדמוקראטי החדש והשביר בארגנטינה. מומחים אחרים לענייני אמריקה־הדרומית מבטלים את החשש הזה. מוסקווה חוששת, בכל זאת, לתדמיתה בעולם השלישי, ולא תעז לחזור על התרגיל של האמריקאים נגד סלבדור איינדה ב־1973.

גם אלפונסין תומך בעמדה זאת, אבל הוא דואג, בעת ובעונה אחת, לנטרל את הסובייטים כמיטב יכולתו. ארצות־הברית אינה באה על כל סיפוקה, אבל גם עמדתו העכשווית של הנשיא החדש מזכה אותו בעיניהם לטיפול אוהד, בתיקווה שתלותו בהם תיגבר ותלך. מכאן הסרת האמברגו על מכירות הנשק לארגנטינה.

תחרות על השוק. קלודיה רייט, שקיבלה מידע בילעדי ממישרד־החוץ וממישרד־הביטחון האמריקאיים, כותבת שישראל תהיה הנהנית העיקרית מהמדיניות החדשה כלפי ארגנטינה. בין השאר עוסקת עתה ישראל בבניית מטוסים מיוחדים ללוחמה נגד צוללות, בהזמנה מיוחדת מבואנוס־איירס.

הישראלים עשו את העיסקה המקורית עם הגנראלים, כחלק מיצוא נשק בהיקף עצום למדינות רבות ביבשת. אז רצו הגנראלים בציוד נגד צוללות. בעיקר כדי להילחם בבריטניה. כיום המטרה איננה כל־כך ברורה, אבל ארגנטינה עדיין מעוניינת במטוסים האלה.

המקורות האמריקאיים בפנטגון גילו לניו־סטייטסמן שמדובר במטוסי אלקטרה, שרכשה ישראל מהחברה האמריקאית לוקהיד. התעשייה האווירית ותע"ש מציידים את המטוסים האלה, שהם כבר מיושנים למדי, בציוד אלקטרוני ובראדאר חדישים ביותר. קלודיה רייט עצמה כותבת מפורשות, שמידע הזה הודלף אליה על־ידי חוגים במימסד הביטחוני של ארצות־הברית, החוששים מתחרות ישראלית על השוק הדרום־אמריקאי.

האמריקאים חוששים, ככל הנראה, שישראל משתמשת בציוד שהיא קונה בארצות־הברית, עורכת בו שיפוצים ומודיפיקאציות לצרכים גמישים יותר של מעצמות צבאיות קטנות יחסית, ומוכרת אותו מחדש, תוך דחיקת רגלי ארצות־הברית עצמה משווקים ריווחיים ביותר.

עולם קטן

פקידי הפנטגון טוענים שמאז 1981 לא אושרו בקשות ישראל לציוד לוחמה נגד צוללות. לאחרונה גבר הלחץ מירושלים לקבל ציוד כזה, וטענות ישראל שהיא חשופה לתקיפת צוללות ערביות או סובייטיות „נמצאות עתה בבדיקה".

בפנטגון מתייחסים לבקשות האלה, באמור, בחשדנות רבה. לרעתם יש בהתאמת מטוסי האלקטרה לצורכי לוחמה בצוללות משום תקדים. ישראל איננה זקוקה לציוד מטעמים ביטחוניים, אלא מסיבות מיסחריות.

בריטניה: לנוהג עתיק — כסף לריק

גם **ארבעה** מיליוני מובטלים, אין בהם כדי להניע את ממשלת בריטניה לקיצוצים. ככל הנוגע למישפחת המלוכה. אליזבט השנייה עולה כסף, וכל המאמרים הזועמים בעיתונות השמאלית נגד מישפחת המלוכה הבזבזנית, אינם משפיעים כלל על דעת־הקהל.

סכומי העתק, התקציבים, המשכורות, העוברה שר־כוש המלכה פטור ממס, ומתעצם מיום ליום — כל אלה השאירו את הבריטים אדישים לחלוטין. דווקא סכום צנוע יותר, 500 דולר בסך הכל, הרגיז את הבריטים, ועורר שערורייה ברוב כלי־התיקשורת.

מלכה אליזאבט
תקציבים, משכורות ו־500 דולר

500 הדולארים הוצאו על־ידי מישטרת בריטניה כדי לשכור עשר חליפות־בוקר עבור השוטרים, שהוצבו לשמור על התא המלכותי במירוץ־הסוסים באסקוט. מסתבר שהפרוטוקול דורש מכל הנוכחים בתא ללבוש חליפות כאלה, ואי־אפשר היה להוציא מכלל זה את הבלשים, בלבוש אזרחי.

העיתונים מתחו ביקורת קשה על הביזבוז והאווילות בנושא זה, אבל ללא הועיל. דובר ארמון באקינגהם הודיע, שמדובר בנוהג עתיק, שלא ישתנה גם בעתיד.

במישרד־החוץ האמריקאי קיימת מחלקה מיוחדת לסיוע ביטחוני ולמכירות. קרי, ליצוא נשק. מחלקה זאת יכולה לאסור על ישראל למכור מחדש ציוד צבאי מתוצרת ארצות־הברית. בנושא זה מקיים המימסד הביטחוני הישראלי מעין מילחמת־עצבים עם המחלקה, ובהצלחה בלתי־מבוטלת.

ממשלת־ישראל איננה מבקשת, עד כה לפחות, אישור אמריקאי ליצוא מחדש של הציוד ללוחמה בצוללות. לדבריהם נרכשו מטוסי האלקטרה מלוקהייד במיסגרת עיסקה מיסחרית רגילה — ומדובר במטוסים מיושנים. „יד שנייה" — והאמריקאים חייבים להוכיח שהציוד נגד צוללות הוא מתוצרת ארצות־הברית.

הישראלים טוענים, לעומת זאת, שהם התקינו ציוד אירופי, שיוצא מצרפת ומבריטניה. האמריקאים הודו, בראיונות שהעניקו לקלודיה רייט, שיהיה קשה מאוד להפריך את טענות ישראל.

אירלנד: כולנו ציונים!

מליוני האמריקאים ממוצא אירי לא התרגשו במיוחד ממעשי האלימות שביצע הצבא האירי הרפובליקני בלונדון. גם הפיצוץ הגדול בחנות הכלבו המפוארת, הרודס, שהסעיר את העולם, השאיר את תומכי „אירגון המחבלים" האירי בארצות־הברית אדישים. הם נמנעו, בדרך כלל, מלהוציא הודעות תמיכה פומביות במעשים, שהביאו לרצח אזרחים, אבל המשיכו במאמציהם לגייס תמיכה פוליטית וכספית במורדים בצפון־אירלנד.

עבורם המאבק ב„אלסטר" אינו אלא המשך ישיר של מילחמת־השיחרור האירית נגד הבריטים, מילחמה שזכתה לאהדה עצומה בארצות־הברית לא רק בזכות האזרחים ממוצא אירי, אלא גם מכיוון שהיא הזכירה לאמריקאים את מאבקם שלהם לשיחרור מהבריטים.

אין ספק שבעניין זה יש תפקיד חשוב לגזענות. רוב האמריקאים מגלים אדישות רבה למאבקי עמים שחורים

מגישת־מחאה תאצ'ר
הזדהות אוטומטית. תגובה נזעמת

ולאטיניים, לעצמאות לאומית. מאבק דומה, שבו מסכנים אנשים לבנים את חייהם למען עצמאות וריבונות, מעורר בהם הזדהות כמעט אוטומטית.

סיסמות אלקטרוניות. פעילי האירגון האירי העיקרי בארצות־הברית, הקרוי נוראייד (ראשי תיבות של הוועד לסיוע לאירים בצפון־אירלנד), מביעים בגלוי את קינאתם. אפילו הערצתם, לפעילות היהודית למען ישראל. מרטין גאלווין, האחראי ליחסי הציבור של האירגון, תיאר את פעילותו כ„ציונות אירית". לדבריו הם מנסים לחקות את שיטות המגבית.

האירים מתלוננים על רדיפות של מישרד־המישפטים האמריקאי, הפוקח עין חשדנית על פעילותם. עמדת וושינגטון נובעת, כמובן, מחשש לתגובה בריטית נזעמת נגד פעילות נוראייד. מרגרט תאצ'ר שלחה, אומנם, מחאה רישמית נגד מיבצע הראווה של נוראייד בטיים סקוויר ערב הפיגוע בלונדון. האירים הציפו את הלוח האלקטרוני המפורסם בלב הברודוויי בניו־יורק בסיסמות אהדה לאסירים האירים.

בעיקבות המחאה הוזהרו ה„ציונים האירים" באורח רישמי, שעליהם להגביל את פעילותם אך ורק לסיוע למישפחות ההרוגים והאסירים האיריים בצפון־אירלנד, ולא לעסוק בתעמולה, או בגיוס כספים, עבור הצבא האירי הרפובליקני. משקיפים בטוחים שפעילי הנוראייד יתחמקו ממילוי הוראה זאת. הסיוע למורדים בצפון־אירלנד יימשך.

קשה להעלות על הדעת שיפלות חמורה יותר: שוטרים אוסרים קוקסינלים מוכות־גורל כד' לאנוס אותן בשעת המעצר תוך התעללות.

"ישה שוטרים מואשמים במגע עם קוקסינלים". היתה זו כותרת שצדה את עיני באחד היומונים בשבוע שעבר. בכתבה סופר כי אותם שוטרים קיבלו "שירותי מין" מקוקסינלים שהיו עצורות • בבית־המעצר אבו־כביר, תמורת "יחס מועדף". שהתבטא באספקת שמיכות וסיגריות לאותן עצורות.

דברים אלה נאמרו גם בכתב־האישום שהוגש בבית־המישפט המחוזי נגד ששת השוטרים: ציון מורלי (29), רפאל לוי (23), חיים לריה (28), שבתאי אלישע (32), אדיב עוזאם (28) וסיימון מלכה (27).

כל השישה שירתו במישמרת אחת, תחת פיקודו של רפי רוימי. שהואשם אף הוא באחרונה, בנפרד. בקבלת שוחד מיני מפרוצות שהיו עצורות באבו־כביר.

בכתב־האישום נאמר כי השוטרים אילצו את חמש הקוקסינלים לשכב עימם שלא כדרך הטבע. הם חזרו על מעשים אלה כמה פעמים, בהרכבים שונים, במשך השנה שעברה, שבה נעצרו הקוקסינלים ושהו בבית־המעצר.

לטענת התביעה נעתרו הקוקסינלים לנאשמים אחרי השפלות ואיומים ותמורת אספקת שמיכות וסיגריות.

למיקרא הדברים האלה נזכרתי, כי ימים אחדים לפני ששוחררתי מבית־המעצר הובאו שלוש קוקסינלים, שנעצרו בשבת, ב־5 לפנות בוקר, בעיקבות תיגרה שפרצה באחד הדיסקוטקים.

צרחות מהתא הנעול

בחדר־האוכל של אבו־כביר ראיתי שלוש יפהפיות מטופחות, שהיו לבושות לפי צו־האופנה. הן היו עליזות ושתויות, ושוחחו עם הסוהרות יעם העצורות.

אחת מהן סיפרה לי כי הן חיות באירופה. היא עצמה, כך סיפרה, נשואה לרופא גרמני ועובדת כמתורגמנית, שכן היא שולטת בשמונה שפות.

אחרי ארוחת־הבוקר הועברו השלוש לתא הסמוך לתא שבו ישבתי אני.

היו להם טענות רבות על השמיכות המלוכלכות ועל הקור ששרר במקום. הן אמרו כי המקום נראה יותר גרוע מהתאים באגף הגברים, שבהם היו עצורות בעבר. עכשיו, סיפרו לסוהרת, כתיירות, הן מתגוררות במלון קרלטון.

בשעות הצהריים הורדו העצורות לחדר־האוכל. הקוקסינלים נשארו נעולות בחדר. הן צרחו כי הן רוצות לרדת לאכול, אך הסוהרת ענתה להן כי קיבלה הוראה מפורשת להשאירן נעולות בתא.

את ארוחת־הצהריים שלנו ליוו צרחות הקוקסינלים מן התא הנעול. הצרחות נמשכו כשעתיים.

טענתן העיקרית היתה באשר למינן. הן צעקו: "אנחנו נשים, עברנו ניתוח־מין, אתם רוצים לראות? מי אתם כאן בבית־הסוהר, שתקבעו אם אנחנו נשים או גברים? בורג בעצמו נתן לנו אישור שאנחנו נשים!"

משלא נרגעו והחלו משליכות את האוכל שהוכנס להן לתוך התא, נקרא לשם קצין־תורן.

גם החובש הוזעק. אחת מן הקוקסינלים, נטלי, צעקה לחובש כי היא רגילה לקחת כדורי ואליום להרגעה, מפני שהיא עצבנית מהטיפול ההורמונלי שהיא מקבלת. שתים מחברותיה טלי ופיפי, דרשו מהקצין כי ייתן להם את הפרטים שלו.

הקצין דיבר איתן בגסות וסירב לתת את הפרטים. אז איימו שיסעו למטה הארצי בירושלים, כפי שכבר קרה בעבר, ויספרו שם כיצד מתנהגים אליהן.

אחת צווחה: "אתה בטח רוצה... כמו החברים שלך, יא מניאק!"

הקצין לקח מגב והיכה את הקוקסינל מבעד לסורגים בגבה.

הן צעקו: "יש כאן עיתונאית, נעמי, שתספר בעיתון מה שהולך כאן בבית־המעצר, שאתם מכריחים אותנו... איתכם, יא חרא! אני מאחלת לך

• *על אף שהחוק והשפה מתייחסים אליהן בלשון זכר, מן הראוי לכבד את רצונן ומאמציהן של הקוקסינלים להיות נשים ולהתייחס אליהן בלשון נקבה.*

"אנחנו לא חיות!"

איזבל וטלי עם לקוח בחוף תל־ברוך
"שההורים שלהם יסבלו כמו ההורים שלנו!"

שהילדים שלך יהיו כמונו. שהבנים ייצאו קוקסינלים והבנות זונות, שההורים שלהם יסבלו כמו ההורים שלנו! אנחנו בני־אדם, לא חיות־טרף שסוגרים אותנו בכלוב!

„אתם השוטרים, עלובי־החיים, אתם מביישים את המדים שאתם לובשים. אם היה לך מיקצוע, לא היית הולך להיות שוטר, היית עובד בעבודה מכובדת ולא היית סאדיסט שנמצא כאן להוציא את התיסכולים שלך!"

מעצר לשם מה?

קציין הלך והקוקסינלים החלו לבוכות. מקהלה של בכי נשמעה מן התא, ובין יבבה אחת לשניה קראו לי: „נעמי, תכתבי על מה שעושים לנו כאן, אנחנו נספר לך הכל איך שהשוטרים מענים אותנו ו... אותנו בכוח."

שאלתי מבעד לסורגים איך זה ייתכן ובאלו נסיבות קורה דבר כזה. הן סיפרו כי בתקופה שלפני ניתוח־המין נחשבו גברים, ואז ישבו באגף הגברים. השוטרים נהגו להיכנס לתא ולאלץ לא היה מסוגל להתגבר על שלוש הקוקסינלים, למרות שכמה קצינים הועלו לאגף־הנשים.

בסופו של דבר הוחלט לשחרר אותן מבלי להביאן לבית־המישפט. שאלתי את עצמי לשם מה היה כל המעצר הזה ואיזו מטרה השיגה המישטרה?

הקוקסינלים נפרדו ממני בנשיקות והזמינו אותי לבקרן במלון שבו הן גרות.

הייתי המומה מכל מה ששמעתי וראיתי באותו התא במשך אותה יממה. קשה היה לי להאמין שהסיפורים אכן נכונים וכי השוטרים התעללו בהן בצורה כה אכזרית ובלתי־אנושית.

ביום חמישי קראתי בעיתון כי ששה שוטרים מואשמים בניצול מיני של קוקסינלים. נזכרתי בדברים שסיפרו לי בבית־המעצר והלכתי לחפש את שלוש הקוקסינלים.

אנשים בלי זכויות

געתי למלון מרינה ביום ששי ב־6 בערב. הן לא היו שם. נסעתי למקום עבודתן בתל־ברוך. ביקשתי אותן לבוא איתם במגע מיני בכל הצורות האפשריות.

אם היו מסרבות, היו מכים אותן מכות אימומות. הסיפורים ששמעתי מפיהן נראו לי מוגזמים ובלתי־מציאותיים, לא יכולתי לתאר לעצמי מצב, שבו אנשי מישטרה מתעללים בדמויות מוכות־גורל כגון אלה.

הן ישבו כלואות גם בזמן ארוחת־הערב וארוחת־הבוקר למחרת היום.

בלילה שוב צרחו הקוקסינלים צרחות איומות ואף שרפו את השמיכות בתא שבו שכנו.

האוכל שלא נאכל הושלך על הקירות מול התא, והמשקאות נשפכו על הריצפה.

בבוקר היה הפרוזדור מרוח באיטריות, מרגרינה, תה וממרח־דגים. הכל הסריח. הקירות היו מטונפים. איש מנהג־המונית שייקח אותי למקום שבו עובדות הקוקסינלים בזונות.

למולי, מצאתי נהג הבקי במקום, הוא הסביר לי כי הזונות „הרגילות" עובדות במקום אחד והקוקסינלים במקום המרוחק מעט משם.

הנהג הזהיר אותי כי יתנפלו עלי שם ויכו אותי. אמרתי לו כי אין לו מה לדאוג וש„יהיה בסדר".

בהגיעי לתל־ברוך ראיתי מכוניות רבות הנוסעות לכיוון חוף־הים. היו שם מכוניות מפוארות, מכוניות של האו"ם ומכוניות בעלות מיספר זר. אף זונה אחת ואף קוקסינל אחד לא נראו במקום.

כמעט התייאשתי עד שראיתי מרחוק דמות שירדה מתוך מכונית. ירדתי מהמונית. הנהג חנה בצד. ניגשתי אל אותה דמות, הצגתי את עצמי ואמרתי שאני מחפשת את טלי או נטלי. היא הסבירה כי נטלי נסעה הבוקר לחו"ל וכי טלי „עלתה עם קליינט ותחזור בעוד כמה דקות."

בינתיים עמדנו ושוחחנו. לירינו חלפו כמה מכוניות, חלקן עצרו. שאלתי אם אינני מפריעה לה בעבודה. היא אמרה כי היא עובדת כבר שעה וחצי וכמילא התכוננה לנוח. היא רוצה לספר לי על המישטרה ועל התלונה שהגישה נגד אותם שוטרים בבית־המעצר באבו־כביר. עמדנו ברחוב ושוחחנו. כעבור רגעים אחדים הגיעה טלי. הסברתי לה מדוע אני נמצאת כאן וביקשתי לצלמן במקום העבודה.

קשה היה לשוחח שם וביקשתי אותן לבוא איתי. כשישבנו ושתינו קפה **סיפרה איזבל טלמור:**

החיים כאן בארץ ממש גהינום. מתייחסים אלינו כמו אל זבל, בלי שום זכויות. עוצרים אותנו סתם וזורקים אותנו לבית־המעצר, שם עושה איתנו כל שוטר מה שהוא רוצה. אני התלוננתי על השוטרים, עשו מיסדר־זיהוי ואני הצבעתי על כולם. עכשיו סוף סוף יהיה להם מישפט. יש עוד שוטרים שלא הראו לי אותם ואני לא יודעת את השמות שלהם.

אני הייתי עצורה לפני שנה עם עוד חברה שהיא כמוני. פיתאום בא איזה שוטר ואמר לי שאני גבר ושאבוא איתו. בכיתי, לא רציתי להיפרד מהחברה שלי. ידעתי שהוא יענה אותי ואמרתי לו את זה. הוא סחב אותי בכוח לאגף־הגברים. שם הכריח אותי לשכב איתו. זה היה עוד לפני הניתוח. אני התנגדתי והוא סתם לי את הפה והרביץ לי.

אני הייתי אחרי ניתוח של השתלת סיליקון בחזה. ניסיתי להגן על עצמי, אבל הוא היה חזק והכניס לי אגרוף בחזה ונפצעתי די קשה. צעקתי ואף אחד לא עזר לי, לא נתנו לי לפנות לממונים עליו.

במשך הימים שהייתי בבית־המעצר היו נכנסים כל מיני שוטרים לחדר. היו כאלה שהייתי צוחקת איתם והיו אומרים לי: „בחייך, תני לי מיספר" או „תמצצי לי" או לפעמים הייתי לוקחת את זה קל והייתי מסכימה. ראיתי את זה חפיף. אבל כשהם היו באים ממש בכוח, ומשפילים ומכאיבים, לא יכולתי יותר. קיבלתי סיוטים ונסעתי לחו"ל. גם עכשיו אני רק אורחת כאן בישראל. אני לא רוצה לחיות כאן בכלל. רק באתי לראות את המישפחה שלי.

סבלתי מגיל ילדות.

רק יוצאי־דופן

ילדתי באנגליה והגעתי לארץ בגיל שנתיים. עד גיל 10 הייתי בקיבוץ עם הורי ואז עברנו לתל־אביב.

תמיד חלמתי להיות אשה. הייתי ילד יפה עם תלתלים ארוכים ונראיתי כילדה. עזבתי את הבית בגיל 16 ועבדתי כספרית. במשכורת הייתי קונה הורמונים ומזריקה. כעבור תקופה גדל לי חזה.

אחר־כך עבדתי במכון מסו׳ם ובגיל 18 נסעתי לגרמניה. שם, בברלין, עבדתי בבארים ובבתי־בושת. עברתי לשווייץ והופעתי בסטריפטיז. אספתי הרבה כסף כדי לעבור ניתוח לשינוי מין.

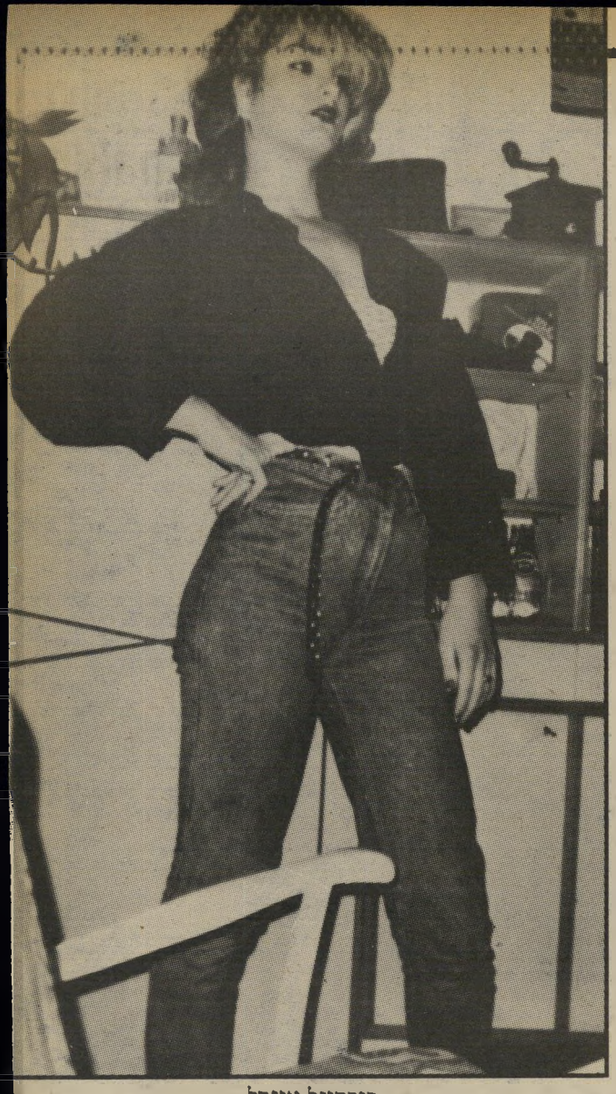
כשהיו לי חמשת אלפים דולר נסעתי משווייץ לאנגליה למירפאה של ד"ר פיליפ.

הייתי משתמשת אז בסמים קשים ולא אמרתי את זה לרופא. כמעט מתתי באמצע הניתוח. הנרקוזה לא השפיעה עלי.

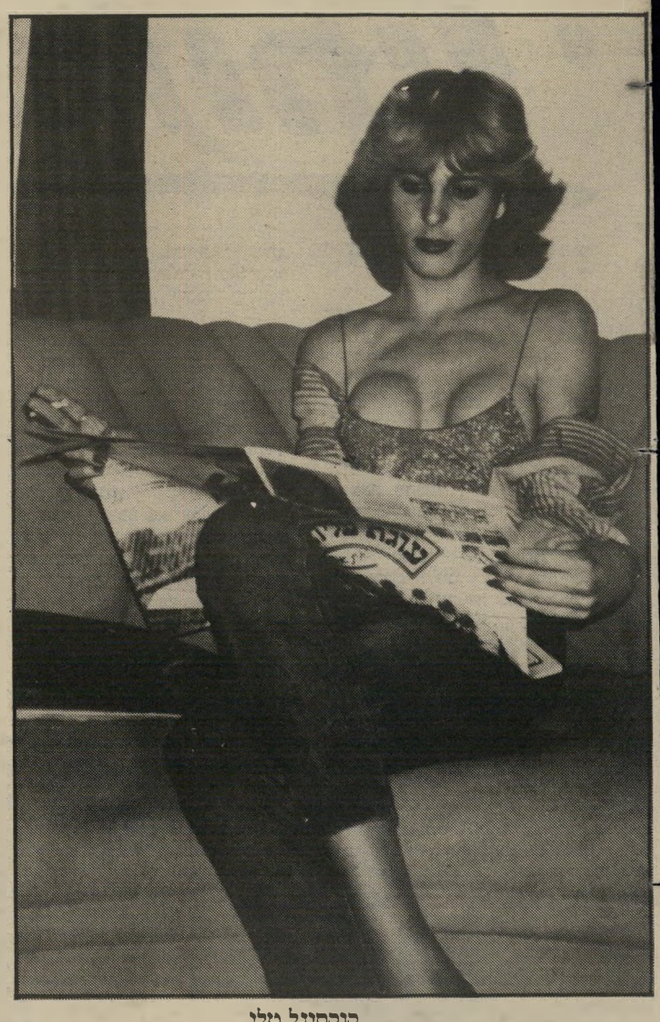
אחרי הניתוח שכבתי כמה ימים בבית־חולים בלונדון ונסעתי לשווייץ לשנה, שם הופעתי כרקדנית סטריפטיז והיתה לי הצלחה.

אני מרגישה שאני אשה מושלמת

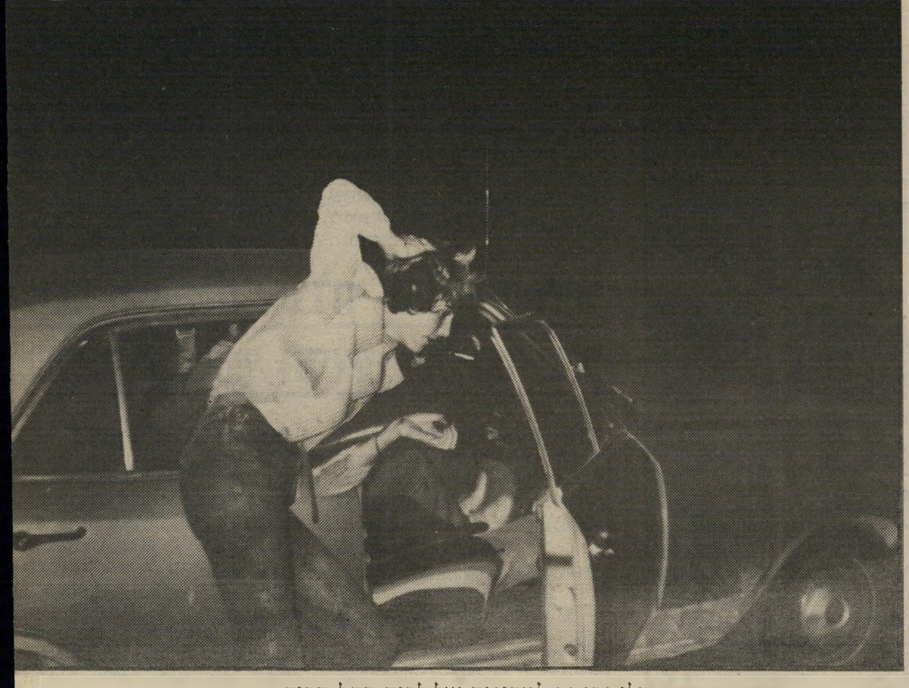
(המשך בעמוד 62)

קוקסינל איזבל
„התנגדתי והשוטר סתם לי את הפה והרביץ לי!"

קוקסינל טלי
„בכל העולם מתנהגים אלינו כמו לכל אזרח אחר..."

טלי נכנסת למכונית של לקוח בתל־ברוך
„אני לא אחזור למדינת־ישראל לעולם!"

לגילה מרקוביץ לא חסר כלום — מלבד שתי בנותיה הנמצאות ברשות אביהן רב־החובל, שממנו נפרדה

„החזירו לי את בנותי!"

„המדינה זה אני!" אומרת גילה מרקוביץ'־גיל. מה שעובר עליה בחייה הפרטיים עובר על המדינה: במילחמת־העצמאות איבדה את אביה, במילחמת יום־הכיפורים את בעלה הראשון ובמילחמת־לבנון התגרשה מבעלה השני. גילה טוענת שכשהיתה ירידה מהארץ היתה ירידה גם בחייה, וכאשר נחתם השלום עם מצריים היה שלום גם בחייה הפרטיים.

גילה מרקוביץ'־גיל היא אשה צעירה ונאה מאוד. עד לפני זמן קצר היתה נושא לקינאה לכל חברותיה. היא התגוררה בווילה מפוארת בקיסריה, היתה נשואה לרב־חובל אפרים מרקוביץ' וטיילה איתו ברחבי העולם. היו לה שתי בנות יפהפיות, תמר ומיקה, ודומה היה כי האשה הצעירה, הנושאת על גבה טרגדיה, מצאה סוף סוף את השקט והשלווה והגיעה אל המנוחה ואל הנחלה.

אך יום בהיר אחד התמוטט הכל. נישואיה הגיעו אל קיצם. ילדותיה נשארו אצל אביהן וגילה החלה במסכת מייסרת של התמודדות עם ביורוקרטיה וחוסר־אונים משווע. האשה העוסקת באסטרולוגיה התחילה לנוע במעגלים של אובדן, תיקווה ויאוש.

לכאורה לא חסר לה מאומה. היא מתגוררת בדירת־גג ברחוב ארלוזורוב בתל־אביב, במיגרש החנייה חונה מכוניתה, על ריצפת הדירה שטיח סיני, ועל המדף מערכת סטריאופונית יקרה, מכשיר וידאו ומצלמה. היא לבושה על פי צו־האופנה האחרון, ויש להניח כי אשה הנראית כמותה נהנית גם מחיזורים של גברים.

אך גילה מרקוביץ' עסוקה רק בדבר אחד – היא רוצה בחזרה את בנותיה.

גילה משווה את חייה לחיי מדינת־ישראל וטוענת כי היא חוששת לגורל המדינה. מי שלא מכיר אותה מקרוב יכול לחשוב שמא היא תימהונית, אך במחשבה שניה יש משהו בדבריה של האשה הזועקת.

„בכל מילחמה איבדתי גבר — הסיפור שלי הוא שיקוף הריאות של המדינה!"

גילה מרקוביץ', אשה שחייה למודי סבל, מספרת את סיפורה כשלא אחת אין היא יכולה לשלוט בריגשותיה והיא פורצת בבכי. היא אינה מבקשת רחמים, אלא רק שיחזירו לה את בנותיה.

■ ■ ■

הסיפור שלי הוא שיקוף־ריאות של המדינה.

אנחנו עומדים בפתח של 1984 ומה שמביא אותי לחשוף את עצמי ולהיות מוכנה לקבל את הדין על עצמי, אם הכתבה הזו תזיק לי, היא העובדה שאני חוששת לגורל המדינה שלנו. האירועים בחיי והמילחמות בארץ הזו חופפים. אני אשה שבכל מילחמה איבדה גבר.

את אבא שלי איבדתי במילחמת־העצמאות. בסיני איבדתי... טוב, אני לא מוכנה להיכנס לפרטים. בששת־הימים עזב אותי חבר שעמדתי להתחתן איתו. ביום־הכיפורים נהרג איציק, בעלי הראשון. כשהתגרשתי מבעלי השני אפרים מרקוביץ', פרצה מילחמת־לבנון.

עברתי תקופה שאי־אפשר להעלות על הדעת, הן מבחינה של אובדן כספים והן מבחינה של אובדן כל מה שהיה קיים ויציב בחיי. עברתי תקופה נוראית של קשיים עצומים בתיפקוד, כתוצאה מהבעיות האישיות שלי עם אפרים.

אני לא באה להצביע על נקודה מסויימת בחברה שהיא לא בסדר. כולנו לא בסדר. העובר מרמה את המעביד, המעביד את הממשלה והממשלה מרמה אותנו. המבוכה הזו היא תוצאה של השתלטות דיעות קצוניות עלינו, וזה דבר מסוכן מאין כמוהו. עובדתית, מה שאנחנו עוברים כעת עשוי בהחלט להביא לפאשיזם.

זה לא ייאמן שבמצב שאני נמצאת בו, הרבנות היא הדבר היחידי שיכול לעזור לי. אנחנו נותנים בידי הרבנות כלים להשתלט עלינו. הם מנצלים את הלחץ שאנחנו נמצאים בו. אני, כתוצאה מהלחץ הזה, הייתי מוכנה לחזור בתשובה רק כדי להחזיר את הילדות שלנו. כל המערכת לא תיפקדה סביבי — לא מישטרה, לא עובדים־סוציאליים. רק הרבנות היא שמצילה אותי וזה מה שמפחיד אותי יותר מהכל. זה שאנחנו הולכים עכשיו להיות תלויים בדת, ואני לא דתית.

אני פטריוטית ציונית. אם אני אעזוב את הארץ אני מפחדת שיקרה אסון לארץ הזו, כי אני מקשרת מה

על הגשר גילה עם מיקה, ולבד על גשר־הפיקוד של האונייה שבה שימש בעלה לשעבר כרב־חובל. היא נסעה איתו בכל העולם.

הבעל הראשון

איציק, שהיה כלכל באונייה. היא תת־רגלה לחיות עם ימאים והכירה את בעלה השני בחברה שבה עבד בעלה הראשון, שנהרג בתאונה. אחרי שהתחתנה עם רב־החובל בנו בית בקיסריה, כשמדי פעם היא מצטרפת לבעלה להפלגות.

הבעל השני

גילה עם בעלה השני, רב־החובל אפרים מרקוביץ', העובד בחברה הימית להובלה. הם היו נשואים באושר. התגוררו בווילה בקיסריה, נסעו ברחבי העולם, עד שחל משבר ואפרים רצה להתגרש. מאמציה להניא אותו מכך עלו בתוהו.

שקורה לי עם מה שקורה לארץ. יש מצבים שנמאס לי — לעזאזל הכל. לא נותנים לי לראות את הילדות, למרות שאני רשאית לראות אותן לפי הסכם שחתמנו ברבנות, ואני מתה.

גירושין יקרים

ל שלי הכל — בית יפה, מכונית, לא חסר לי כלום. מה אני רוצה, על מה אני בוכה? רק את האחריות על הילדות שלי. לא רוצה לגדל דור כמו אפרים, שהוא פאנאט, אמצעים לממש את הפאנטזיות שלו. חתמתי איתו על הסכם־גירושין יפהפה, שאמור היה לתת לילדות, למרות הגירושין, גם אבא וגם אמא. ומה קורה? כעת אין להן אותו ולא אותי. והילדות שלי מטופלות על־ידי מטפלות. אני בבית, יש לי כל הזמן שבעולם, ולילדות שלי אין אמא.

התחתנתי עם אפרים שנה אחרי שהיכרנו. אלו היו נישואין מאושרים מאוד. קיבלתי על עצמי את העובדה שהוא ימאי וטיפלתי בבית. בנינו כמו ידינו בית יפהפה בקיסריה. נהניתי מהחיים. אהבתי להיות בבית. אני אישיות פרובינציאלית, אוהבת שקט. טיפלתי בבנות, תמר ומיקה. הפלגתי עם אפרים גם כשהייתי בהריון. היינו ביחד בכל העולם כמעט.

הבעיות התחילו אחרי שילדתי את תמר שהיא היום בת ארבע. עברתי ניתוח קיסרי. היה לי קשה מאוד לטפל בה ובמיקה, שהיתה בת שנתיים והתחילו הבעיות. יום בהיר אחד אפרים החליט שהוא רוצה להתגרש. הסכמתי. אני לא מחזיקה גבר בכוח. ואז התחילו הכאסחים האמיתיים. הוא איים עלי שלא יתן לי כסף, למרות ששלושה חודשים קודם סיכמנו שהוא ישלם לי מזונות של 1000 דולאר לחודש, ויקנה לי דירה בת ארבעה חדרים, כמו זו שמכרתי כשהתחתנו, ויקנה לי מכונית. פיתאום הוא החליט שהגירושין יותר מדי יקרים לו, והתחיל לעשות לי את המוות.

בתחילה סירבתי להאמין שזה אפרים. מי יכול להאבק בבן־אדם שאת אוהבת? כל מה שניסיתי לעשות כדי להשלים לא עזר.

היה לי מאוד קשה. הוא רצה את הילדות, ואני שגדלתי בלי אבא, פחדתי שהילדות שלי גם תגדלנה בלי אבא.

סגרנו חוזה. ראגתי שיהיה כתוב שם שאני יכולה להימצא עם הילדות כמה שארצה. הייתי בטוחה שהחוזה ממ־לא זמני. הייתי בטוחה שנחזור אחד לשני. ואמנם חזרנו. צרקתי בכל ההנחות שלי, רק לא לקחתי דבר אחד בחשבון, שיש לי עסק עם טיפוס שנכנס למאנייה.

שלא יבינו לא נכון. אפרים הוא איש נפלא, מלא איכויות, מבריק, אבל ברגע שהוא נכנס למאבק, לא חשוב על מי הוא רורך.

לשחות לאונייה

ד וא החליט להאבק בי. ואז התחיל להגיד שאני מסכנת את הילדות, כי אני נוהגת בצורה לא זהירה, ושאני לא מטפלת בילדות טוב. התחיל לאיים שיעביר את הילדות למישפחה אומנת, ואני פחדתי שאפרים הולך להשתגע, ורציתי לחסוך ממנו את העניין, ואני עדיין רוצה לחסוך לו. אני לא רוצה שיהיה לו רע, אבל גם לא רוצה שלילדות ולי יהיה רע.

לא הצלחתי לרכך אותו. הוא רצה להיפרד ולא עזר לי כלום. הוא היה מרוחק. ניסיתי לשכנע אותו לאהוב, אבל לא עזר לי. ניסיתי להתאבד עם כדורים שהוא הכין במיוחד בשבילי. הוא אמר שהוא יגרום לי להשתגע או להתאבד. אני לא יודעת אם חשבתי להתאבד או פשוט לעורר את תשומת־הלב שלו, שיבין שאי־אפשר יותר.

נכנסתי למיטה, לקחתי כדורים לא בכמות משמעותית. הוא מצא אותי, לידי היה פתק: „שמור על הילדות".

הוא הזמין אמבולנס ועשה מזה טרגדיה, אבל לא מספיק טרגדיה שתעורר אותו למחשבה. אחר־כך עזבתי את הבית. ניסיתי לגור בתל־אביב, אבל — לא יכולתי. התגעגעתי לילדות. חזרתי לקיסריה וגרתי אצל שכן במרתף, ראיתי את הילדות כל הזמן.

בתקופה שבה הייתי בתל־אביב, אפרים לקח את הילדות לאונייה, למרות שכתוב בחוזה שאסור לו לעשות את זה. הגשתי תלונה במישטרה. הם אמרו שכתוב בחוזה שאסור לו להוציא את הילדות מחוץ לגבולות הארץ, והאונייה נוסעת בקו חיפה תל־אביב, אז מה הייתי צריכה לעשות כדי לראות את הילדות — לשחות לאונייה?

מאותו יום חלה הרעה והקצנה ביחסים בינינו. אחרי שלא ראיתי את הילדות במשך שבוע וחצי, באתי למסיבת חנוכה בגן. הוא בא לגן עם הילדה. ביקשתי בסך־הכל להיות איתה קצת לפני שהיא הולכת לישון. הוא אמר שלא, כי זו לא השבת שלי, למרות שכתוב בחוזה שאני יכולה לראות את הילדות כמה שאני רוצה, וזה מה שמשגע אותי — שאני לא יכולה לסמוך על החוזה.

ואז אפרים קרע ממני את הילדה. זו היתה לה טראומה איומה. היא בכתה. שרטטי את אפרים וירד לו דם, ואז נראה שאמא היתה רעה, כי אמא היכתה את אבא. כואב לי על היחסים שלי עם הילדות. הם מתות לאהוב אותי, אבל הן כועסות עלי. הן לא מבינות שזה אבא שלהן שמונע ממני לראות אותן. החלטתי לנקוט גישה ישירה ולהסביר להן, כדי שיבינו.

אפרים הגיש לרבנות בקשה לא לאפשר לי להיכנס אליו הביתה. הרבנים הסכימו, למרות הסעיף בחוזה שאומר שאני יכולה לפגוש בילדות בביתו בכל עת. אני לא רוצה לפגוש את הילדות בבתי־קפה. אני לא אמא של בתי־קפה. ואיך הרבנות מצדיקה את עצמה? היא אומרת שההלכה אינה

(המשך בעמוד 62)

הורוסקופ

גילה, אסטרו־לוגית במיק־צועה, המכינה הורוסקופ למדינת ישראל, לדבריה, יעברו האירועים מכאן לאזורים אחרים בעולם.

עם שתי הילדות

מיקה בת ה־6 ותמר בת ה־4 במסיבת יום־הולדת בגן. הילדות כועסות עליה. כעת היא רוצה להחזיר אותן אל חיקה ועומדת להגיש תביעה לקבלת האחריות עליהן. נסיונותיה לראות אותן בכל עת עלו בתוהו.

„אנחנו מעניקים לרבנות את הכלים להשחלט עלינו... שיחקתי במחשבה לחזור בתשובה כדי להשיג את הילדות!"

נעמי אדווה מספרת איך עזרו לה הכלבים והחתולים להשתחרר מן הכלא — ואת מי היא פגשה

אדווה (בכיתונת־הפסים), אלון וחיות
הכלבים והחתולים חיכו

שיחרור בערבות

ב יום רביעי הובאתי לפני השופט המחוזי דויד ולך, אחרי תום תקופת מעצרי, שנמשכה 17 ימים. נציג המישטרה ביקש מבית־המישפט להאריך את תקופת מעצרי עד תום ההליכים.

הייתי מודאגת מאוד מעצם הבקשה יוצאת־הדופן של המישטרה. בדרך־כלל מבקשת המישטרה מעצר עד תום ההליכים, לאנשים שעברו עבירות כגון רצח או סחר בסמים.

עורך־הדין שלי, אליהו קידר, ביקש מהשופט ולך שישמע בקשה שלי, והוא הסכים.

עדת־תביעה ביטון
טיולים בכל העולם

סיפרתי לשופט, כי לפני יומיים, כאשר הובאתי לחקירה במישטרת־ריינגוף, הוכנס לחדר־החקירות השכן שלי, הצייר אבי פיילר, ותבע ממני בנוכחות השוטרים, כי אפנה למחרת היום את הווילה שבה אנו גרים יחד ומתחלקים בשכר־הדירה, (הייתי עצורה עדיין בבית־המעצר באבו־כביר) שאם לא כן — ישליך לרחוב את חפצי ואת בעלי־החיים שברשותי.

אמרתי לשופט שאני חסרת־אונים, שאין לי שום אפשרות לעשות כלום. קידר הוסיף וביקש מהשופט כי יבקש מהמישטרה לא להתערב בחיי האישיים.

בו ברגע הוציא השופט ולך צו־מניעה, שאסר על פיילר לפנות אותי מהדירה.

נקבעה ישיבה למחרת, כדי שקידר ואני נוכל לקרוא את כתב־האישום.

אינני יודעת כיצד פועלת המישטרה בדרך־כלל. במיקרה שלי, הבנתי כי אנשי־המישטרה אינם מסתפקים בהאשמות שמייחסים לי, וכי הם מנסים ללחוץ עלי בדרכים לא־מקובלות, ומתערבים בחיי הפרטיים ביודעם שאני אשה החיה לבד ואין לי איש שיוכל לדאוג לענייני, כשאני תקועה בבית־המעצר.

בחקירות הרבות שנחקרתי נהגו לאיים עלי שיהיה לי סוף רע ומר, וכי הם יזרקו אותי לבית־הסוהר למשך שנים ארוכות, שאיש לא יוכל לעזור לי. כאשר אצא מבית־הסוהר כעבור שנים, כך אמרו, אמצא את עצמי ברחוב, ללא בית וללא תנאים אלמנטריים.

הלהיטות הזאת שלהם נראתה לי בלי כל יחס למציאות. ואני תוהה עד עכשיו מה מביא אותם להתנהג כך עם אדם שהוא בחזקת חף־מפשע וכל אשמה נגדו עדיין לא הוכחה.

מה יגידו בארגנטינה

ב אותו יום רביעי, אחרי הצהריים, הגיע עורך־דין קידר לבית־ המעצר. הוא הביא איתו תיק עב־כרס, שאותו צילם במשך שעות ארוכות, ובו כל העבירות שהמישטרה מייחסת לי.

לא היה רי זמן לעבור על הכל. אבל מה שהספקתי לקרוא זיעזע אותי. בייחוד נדהמתי מעדותה של עדייה מאירצ'ק, עדות שהמישטרה ביקשה לשמוע בדחיפות בעת מעצרי, כשהנימוק הוא שעדייה עומדת לנסוע בקרוב לחו"ל, ואז לא תהיה אפשרות לשמוע את עדותה.

בין שמות עדי־התביעה מצאתי את שמו של אלחנן רובינשטיין. הוא רווק בן 80 מירושלים, שהיה בזמנו מנהל בית־ספר והיום הוא בעל הוצאת־ספרים ומכון להשכלה־בכתב. כמו כן הופיע ברשימת עדי־התביעה אשר אדוניהו, גם הוא רווק, בן 65, בעל רשת חנויות־שטיחים. הוא לא התחתן מעולם, בגלל מחלת־הסכרת שהוא סובל ממנה.

עוד עד־תביעה שהמישטרה ביקשה לשמוע את עדותו בדחיפות, מחשש פן יעזוב את הארץ, הורציו אסטרצה, מעניין מה תהיה תגובת ממשלת ארגנטינה כאשר תשמע על כך.

מיליונר אינדונזי

עדת־תביעה נוספת היא מלכה ביטון. את מלכה, הקרוייה מלי, הכרתי לפני שנים, כאשר היתה מיודדת עם שחקן־הקולנוע ג'ים בראון ויחד הם באו אלי אז לביקור בחיפה. לא ראיתיה במשך שנים עד שהגיעה לביתי, לפני כמה חודשים, יחד עם רקדנית־הבטן ברי סימון. מלי סיפרה לי אז ששינתה את אורח־חייה, ושהכירה מיליונר אינדונזי, בעל מיספנה ושני בתי־קאזינו, החי בהולנד, והיא נישאה לו.

אותו אינדונזי קנה למלי מיספרה אלגנטית בחיפה, בהר־הכרמל, וכמה מבני מישפחתה של מלי מנהלים אותה. הוא גם נתן למלי מכונית יפה.

את רוב זמנה מבלה מלי בטיולים בעולם. לפעמים היא באה לישראל לבקר את בנה בן ה־6.

מלי היתה בחורה חופשייה מאוד. היא הכירה את עדייה מאירצ'ק כמסיבה בביתי והן קשרו ביניהן קשר.

הסיפור של מלי נשמע לי מעניין ואמרתי לה שאני רוצה לעשות עליה כתבה, ואף צילמתי אותה תמונות רבות.

עדייה סיפרה במישטרה כי אני מכירה בחורות רבות ואף נקבה בכמה שמות. כך הגיעה מלי לחקירה והפכה עדת־תביעה נגדי.

באותו פרטיכל קראתי דברים רבים. אני מתארת לעצמי שכל העדים יופיעו בבית־המישפט, ואז יתגלו דברים פיקנטיים רבים.

התיק המזומר

ב יום החמישי בבוקר הובאתי שוב לבית־המישפט. השופט מגיע, בדרך־כלל, בשעה 8.54. עד אז מחכים העצורים במרתף בית־המישפט, שם יש שני חדרים. האחד מהם מיועד לעצורות, והשני לעצורים. החדר קטן מאוד ובו ספסל מאבן. הקור שם ממש בלתי־נסבל.

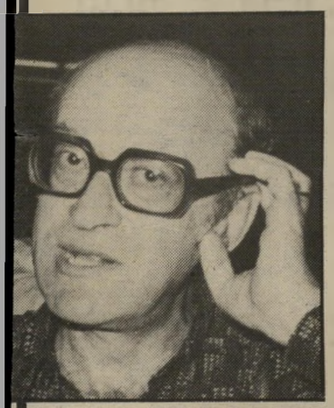
הייתי העצורה היחידה באותו חדר קפוא. ישבתי שם וקראתי עיתון. מישהו קרא לי מבעד לסורגים. ראיתי פנים מוכרות ושאלתי: „מי אתה?"

הוא אמר לי שהוא הרצל אביטן, וכי הוא יודע שאני נעמי ארווה, הכותבת בהעולם הזה.

אביטן היה לבוש בסוודר אפור ומיכנסיים אלגנטיים. הוא נראה עדין וניימוסי. הוא נתן לי סוכריה מבעד לסורגים. הודיתי לו ואמרתי כי מזמן רציתי לשוחח איתו. הוספתי ואמרתי כי הוא לא נראה מסוכן ואלים, כפי שהוא מתואר בעיתונים. הוא אמר לי: „עיוות דין, מה אפשר לעשות?" והראה לי את השלשלאות שהיו קשורות לרגליו.

הגבר שעמד לירדו הציג את עצמו כיעקב שמש. גם הוא היה חביב מאוד. השוטרים לקחו את אביטן. לפני שהלך

(המשך בעמוד 63)

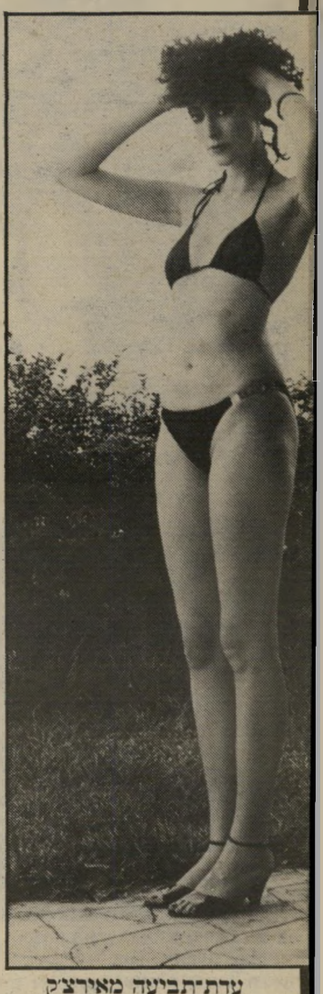
שופט וולך
צו־מניעה

תובע שראטר
עוד כמה ימים

סניגור קדר
השופט הסכים

עדת־תביעה מאירצ'ק
שמות של בחורות

במלתעות הפשע

(המשך מעמוד 13)

אני צריך לקבל מכות? ומה עם אלה שאין להם אבא בכלל?"

כדי להצדיק את עצמם, הם האשימו אותו בכך שהוא העליב אותם במילה „מניאק". הם הגישו תלונה נגדו, וגם הוא הגיש תלונה נגדם.

שלחתי אותו לבית־החולים, שם טיפלו בו ואמרו לו לשכב בבית עשרה ימים. כל זה גרם לבני דיכאון בלתי־רגיל. יש לי מיכתב־התנצלות מהמטה הארצי על כל הפרשה.

כיבשה בתוך עדר־זאבים

אני לא מעוניין להעמיד שוטרים למישפט. אני רק מבקש שיפסיקו להתנהג בצורה כזו עם בני־ישראל.

בעיתון ידיעות אחרונות כותבים שהיו לו התנגשויות עם המישטרה. מי שלא יודע את העובדות, יכול לחשוב שהוא עבריין.

אני רץ מבית לבית כדי לעזור לכל אחד. אני יושב־ראש האגודה לשיקום האסיר. בכנסת העברתי את החוק להקמת הרשות לשיקום האסיר. החוק התקבל, וזה מתחיל לפעול עכשיו, זה החוק שלי. הגשתי הצעה נוספת בכנסת: פיתרון בעיית הצפיפות בבתי־הסוהר, על־ידי חנינה לאסירים מסויימים.

אם אכן נכונה ההשערה שמישטרת־ישראל הזהירה את מישטרת־צרפת כי ישראלים ינסו להבריח סמים דרך נמל־התעופה אורלי, הייתכן שניצב־מישנה שימעון סביר, אחיו של ח"כ סוויסה, ידע מראש שבן־אחיו עומד להס־תבך ולא פצה את פיו?

אח שלי מוכר כאדם שממלא את תפקידו גם כאשר זה נוגע לנשמה שלו. הוא לא היה מחבל בחקירה כלשהי. גם אם היה מדובר לא בבן־אחיו אלא בבנו שלו עצמו. גם אילו ידע, לא היה אומר לי. אבל אולי הוא בעצמו לא ידע?

אם במישטרה ידעו, זה דבר חמור. אני לא רוצה להגיד שצריך לחפות על עבריינים. אבל אם הם רואים כיבשה תמימה בתוך עדר של זאבים, שיצילו אותה: מה תפקידה של המישטרה, רק לתפוס עבריינים? לא, גם למנוע עבירות!

עם אחי לא דיברתי על העניינים האלה. הוא יודע שאני מאוד כועס. לכן הוא מטלפן, שואל: „מה נשמע?" אומר: „זה המצב. אין מה לעשות." וזהו.

אני גם לא לוחץ עליו. יש בינינו הסכם בלתי־כתוב: הוא, שימעון, תופס עבריינים, כדי לשמור על ביטחון האזרחים. אחרי הכל, לא ניתן לעבריינים להשתולל במדינה.

הוא מביא את העבריינים לבית־הסוהר, ואני משתדל להוציא אותם — לשיקום. למרות הכל, אני יודע שיש לו לב יהודי חם. את התפקיד שלו הוא ממלא בדרכו שלו.

פעם אחת בחיים היה לי רוח־תנועה. לכל אחד יש רפורטים. גם לי היה פעם אחד. זו היתה הפעם הראשונה שבאתי אליו. הוא ממש כעס. מאז אני לא מתקרב אליו עם דברים כאלה.

עד כאן דבריו של רפי סוויסה.

מחרות למפא"י

רפאל סוויסה הוא אחד מ־13 בנים של עובד הקהילה היהודית במארוקו. דויד, אביו המנוח של הח"כ, רצה שבנו יהיה לרב. בגיל 14 יצא רפאל לצרפת, ומשם הגיע לישראל.

הוא עלה על טרקטור, ובמשך שנתיים, עד גיל 17, לא עזב את השדות. הוא נמנה עם מקימי קיבוץ קומיוויות, ליד קריית־גת.

אחרי סיום שרותו הצבאי התחיל את פעילותו הציבורית. בהיותו בן 20 היה חבר תנועת החרות רווקא. אך לא לאורך ימים. במהרה עבר לצד השני של המיתרס המיפלגתי והצטרף למפא"י.

אחיו שימעון, ששינה את שם מישפחתו לסביר, היה מצעירותו איש בית"ר, ומעולם לא פנה לה עורף.

בגיל 16 יצא שימעון ממארוקו לגרמניה, עבר השתלמויות ונסע לארץ. פה התגייס למישטרה. במשך כמה שנים היה נציג של מוסד ביטחוני בצרפת.

„שימעון אחי," ספק־מתלוצץ ספק־מהרהר רפי סוויסה, „מכניס את העבריינים לבתי־סוהר, ואני משתדל להוציא אותם לשיקום." האם יצליח הח"כ ממזכרת־בתיה לשחרר את בנו מהכלא הצרפתי, כפי שהוא מצליח בישראל?

מרסל זוהר ■

האסירה מירה לווינשטיין העידה נגד הרצל אביטן ויעקב שמש — אוריח ארביב איימה עליה, ולכן העבירו אותה לכלא אחר

איומים בנווה־תרצה

אסירה לווינשטיין
עיניים מושפלות וחרדות

אסירה ארביב
נאמנות לאביטן

„אני מבקשת מבית־המישפט לאסור את פירסום עניין האיומים על העדה מירה לוינשטיין, כי היה צורך להעביר אותה מכלא נווה־תירצה בגלל איומים אלה" ביקשה התובעת האדמונית פנינה רבורין מבית־המישפט. כאשר גילתה באולם את כתבת העולם הזה. „עד עכשיו חשבתי שזה יעבור בשקט, כי לא היו באולם עיתונאים." הסבירה את בקשתה הפיתאומית. „אבל כאשר ראיתי את נציגת התיקשורת, אני נאלצת לבקש זאת מבית־המישפט." סיכמה.

השופטים, יהושע גרוס משה חסון ויוסף גולדברג, התייעצו כמה דקות, והחליטו שלא להיעתר לבקשת התובעת. הם לא אסרו את הפירסום.

מירה לוינשטיין, בת 20, ילידת רוסיה, עלתה לישראל לפני חמש שנים וגרה עם אמה באשדוד. היא הכירה שם עבריינים ונמשכה לחברתם. באמצעות חבר הכירה גם את אלי אבוטבול, גבר בן 48, נשוי לשתי נשים ואב לכמה ילדים גדולים, שאחדים מהם מבוגרים ממנה.

אבוטבול היה ידידו הקרוב של יעקב שמש. הנאשם ברצח רוני ניצן ושוד קרן־אור. באותה תקופה היה שמש אסיר נמלט. ואבוטבול שכר עבורו דירה באשדוד. מירה לוינשטיין היא אשר חתמה על חוזה־השכירות וגם התגוררה בדירה עם שמש ואבוטבול. במשך תקופת מגוריו של שמש בדירה ברחוב רוגוזין, תיכנן אבוטבול כמה מעשי שוד בתחנת־הדלק הנמצאת מול הבית. פעמיים שדד אותה ופעם נוספת ניסה לשדוד אותה, אך לא הצליח.

מירה ידעה מראש על כל שוד מתוכנן, והסניגור, אוריאל עינב, ציטט מעדות שלה במישטרה, כי פעם אחת היא צפתה בשוד מהדירה, וכאשר חזר אבוטבול ומסר לה חלק מכספי השוד. היא צחקה ואמרה לו: „ראיתי אותכם בזמן השוד!"

מירה הסתבכה בגלל אהבתה לאבוטבול גם בכמה פרשיות נוספות. אחת מהן, פרשת הניסיון להרעיל עו"ד מדינה בתחנת־מישטרה, נתגלתה. והיא נעצרה. גם אבוטבול ובתו זהרה נעצרו באותה פרשה. אך אבוטבול הפך עד־מדינה נגד בתו ואהובתו, והוא עצמו יצא לחופשי. מירה נידונה על חלקה בפרשת ההרעלה לחמש שנות מאסר.

תכשיטים בסל הירקות

מזה כשנה יושבת מירה בכלא נווה־תירצה, הכלא היחיד לנשים במדינה. איתה בכלא נמצאה גם אורית ארביב — חברתו לחיים ואם בנו של הרצל אביטן. בכלא אין סודות, ואורית גילתה מהר מאוד, כי מירה עומדת להיות עדת תביעה נגד שמש, אביטן ואמנון דוד בפרשות רצח רוני ניצן ושוד קרן־אור.

אורית, השפוטה לשמונה שנות מאסר על חלקה בשוד קרן־אור, החלה מתנכלת, לדברי התובעת, למירה. הנאשמים בתיק הרצח והשוד טוענים כי הם הפים מפשע, וכי אחרים ביצעו את המעשים הללו ומנסים להטיל עליהם את האשמה. אורית, הידועה בנאמנותה להרצל, לא רצתה כי מירה תעלה על דוכן־העדים ותאמר דברים שיהוו סיוע לעדויות התביעה, דברים המקשרים את שמש והרצל ישירות לשוד התכשיטים ולרצח.

שילטונות בתי־הסוהר, שמאז רצח חיים שושן, ערים מאוד לסכנה הנשקפת גם בתוך הכלא לאסירים „שהוצא עליהם חוזה", החליטו הפעם לא לקחת סיכונים. מירה הנפחדת הועברה מהכלא היחיד לנשים במדינה, למקום מאסר אחר. התובעת רצתה למנוע כי סוד זה ידלוף לעיתונות. ושאנשים שאינם צריכים לדעת על כך יזהו את מירה במקום מאסרה החדש.

על דוכן־העדים נראתה מירה עדיין מפוחדת מאוד. עיניה היו מושפלות במהלך כל הדיון והיא לא הרימה אותן אפילו פעם אחת. קולה היה חרישי והתובעת נאלצה לחזור ולבקש ממנה להרים את קולה כדי שתישמע. עדותה היתה קצרה ושולית למישפט. חלקה של מירה בפרשה היה אפסי. היא ראגה לשמש לאוכל ולבגדים בתקופה שהתגורר באשדוד ושמעה מפי, לדבריה, כי: „עם מניאק אחד לפחות גמרתי." אבוטבול, שאליו כוונו הדברים, שאל את שמש למה הוא מתכוון, ושמש שאל אותו אם לא שמע על הרצח של הקצין. לשאלתו של אבוטבול: „למה עשית לו את זה?" ענה שמש: „היה לי איתו חשבון."

בפרשת קרן־אור היה חלקה של מירה גדול קצת יותר. בגלל הופעתה הנשית התמימה, השתמש בה אבוטבול כדי להיפטר מחלק מהתכשיטים. הוא הניח בסל הירקות שנשאה תכשיטים שנשדדו מקרן־אור, ויצא איתה לצורף באשדוד. כדי למכור לו את השלל. מירה עצמה לא ידעה על פרשת השוד. אלא כאשר קנתה עיתון ערב ושם נאמר כי השומר שנפצע בקרן־אור מת מפצעיו. אז שאל אבוטבול את שמש מי ירה בו, ושמש ענה כי אינו יודע.

„ביקשתי לעבור מנווה־תירצה בגלל העדות, ושירות בתי־הסוהר העביר אותי מיוזמתו" סיפרה מירה כשעיניה עדיין מושפלות וקולה כמעט אינו נשמע.

נראה כי רצח שושן זיעזע את כל המערכת.

אילנה אלון ■

ZIVA TELEM זיוה תלם

wishes to invite you to the מזמינה אתכם

SALE

למכירת סוודרים תוצרת חוץ של חברת ג'מפ

למכירה מיוחדת של כל

בגדי העור הנפלאים

של חורף 1984

הנחות משמעותיות בין 30% ל־50%

קולקציה ענקית לנשים ולגברים

סוודרים תוצרת־חוץ 30% הנחה על המחיר לצרכן

למכירת בגדי חורף 83'—84'

יבוא: אופנת ג'אק ואר

גי פולופ – קולקציה חדשה לחורף 84'

M/N שיכמיות, מכנסיים, חצאיות בכל הגדלים
כמו כן ניתן להזמין הזמנות מיוחדות. מבחר מרהיב של חגורות
איטלקיות, סוודרים יבוא, וייצור ישראלי משובב בעור.
אורנה מרבק – בגדי אופנה מקוריים,
מבוצעים גם לפי הזמנה מיוחדת.
חדש – **רפי יעקובסון**, אופנה מקורית בבד ובעור.

סוודרים יבוא ● תכשיטי זהב מקוריים

המכירה תתקיים ביום

שישי 6.1.84	**שבת 7.1.84**
10.00–14.00	10.00–14.00
16.00–19.00	16.00–19.00

בבית זיוה תלם – רח' דוד המלך 10, הרצליה־פיתוח
At the residence of ZIVA TELEM, 10 David Hamelech St.
Herzlia-Pituah, Tel. 052-72976

זקוק דחוף למודעה?

מודעפון

לשרותך 24 שעות ביממה

03-622828, 623311

לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

רשות שרות תבל

זרוע מינהל"ית של „ממשל עולמי של אזרחי־עולם"

★ מדפיסה כספים – „מונדו"
– ואינה עושה אינפלאציה

★ מדפיסה בולים –
ואינה מעכבת מישלוחי־דואר

★ מנפיקה תעודות הולדת, זהות,
אזרחות־עולם

ודרכון עולמי!

הצטרפו אל העולם החופשי באמת
וצפצפו על האינפלאציה!

ת"ד 20178, ת"א־יפו 61201, טל' 03־332252

איתן עמיחי

הדברת מזיקים

בע"מ

מומחים להדברת תיקנים
(ג'וקים), תולעי עץ, חרקי
ספרים ובגדים.

רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272

טל. 790114-5-6 רש' מס' 20 עסק 481/75

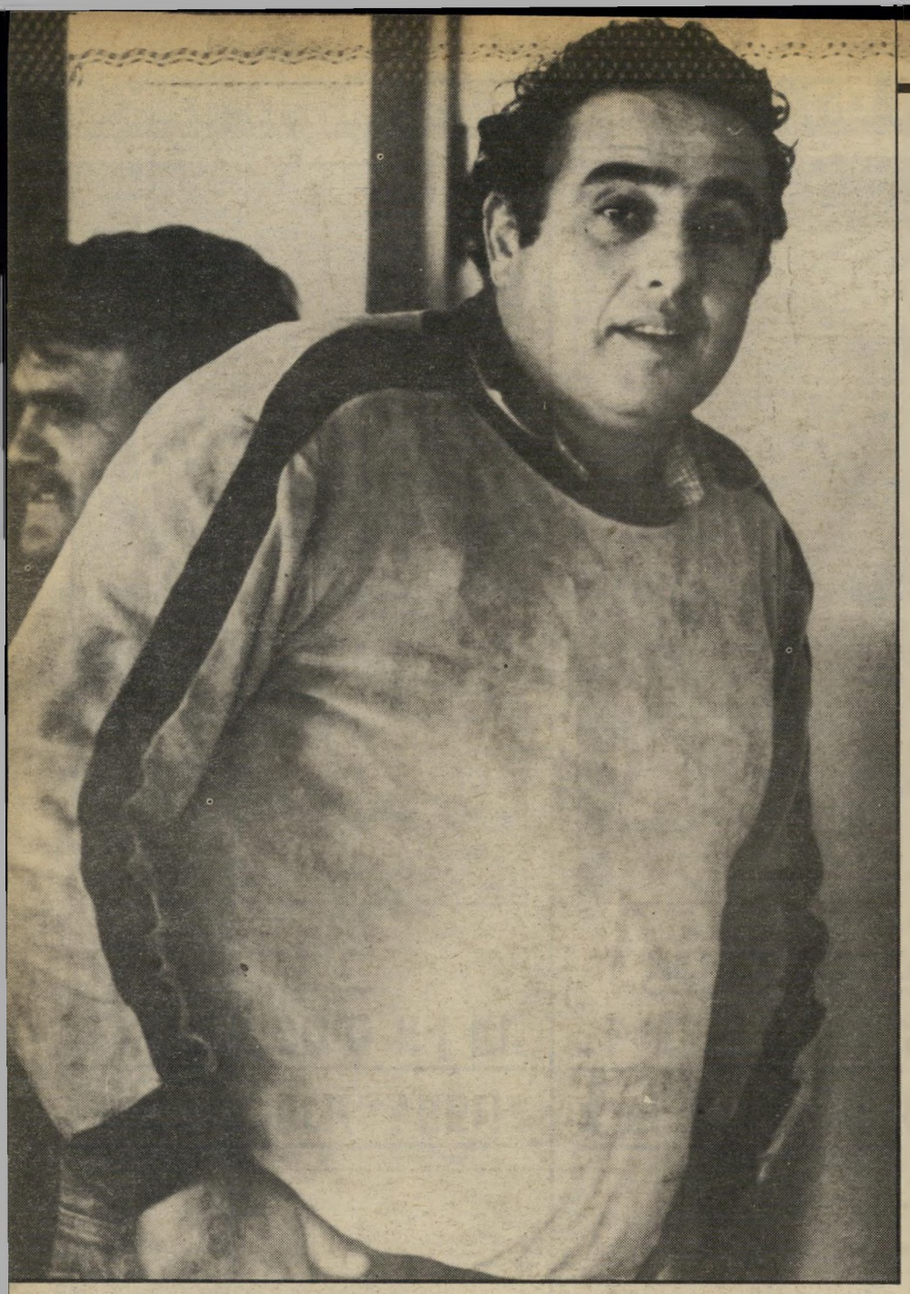
שמירה על בריאותך ורכושך

מינוי נכבד,

נשלחה אליך הודעת חידוש –
אנא שלם בזמן.

הודעה נוספת לא תישלח

מחלקת המנויים

קצין היחידה המרכזית, שלמה שליט (משמאל) עמד לפני כספת מלאה דולארים. בפיו היתה הצעה מעניינת...

השוטר הגנב

„חשבתי שזה קורה רק בסרטים," אמרה מישפטנית צעירה, כאשר ראתה את המפקח שלמה שליט קם על רגליו בבית־המישפט ומודה בכל העבירות שבהן הואשם. היא מילמלה לעצמה: „חשבתי שרק בסרטים יש שוטרים מושחתים, הגונבים רכוש מחקירה שעליה הם ממונים."

כאשר נעצר שליט, לפני חודש, היה בית־המישפט כמירקחה. פרקליטים ועורכי־דין רבים הכירו את דמותו המוצקה של שליט, קצין ביחידה המרכזית הידועה. שופט, שהכירו מפרשה של סחיטה באיומים בתחנה־המרכזית בתל־אביב, שפיצח שליט כימעט במו ידיו, היה נדהם. השופט אמר: „תמיד חשבתי עליו כעל חומה בצורה המגינה עלינו מפני העולם העברייני. הוא היה נראה כל־כך גדול וחסון, ופתאום מסתבר שהוא עצמו עברייו וגנב. זה לא יתכן!"

פירסום שמו של שלמה שליט נאסר עד הרשעתו בדין, השבוע. אולם כסף מזומן מסוגים שונים. דולארים, מארקים גרמניים ולירות־שטרלינג. גם הפעם הציע שליט לא לדווח לשיל־טונות, ולהתחלק ברכוש. הוא הסתיר את הכספים בבגדיו ונעליו, ואחר־כך העביר אותו לגרובר.

בבנק דיסקונט מצאו השניים תכשיטים וכלי־כסף. שליט גנב את היהלומים מתוך התכשיטים והחליף אותם בזירקונים. את היהלומים מכר באמצעות גרובר.

במהלך כל המעשים הללו, הזהיר שליט חזור והזהר את הנכד, שלא יספר מאומה לשאר האנשים העוסקים ב־חקירה. „אם תספר, שנינו נשב בכלא אשקלון," אמר לנכד. גניבותיו אלה הגיעו לסך של כ־70 אלף דולר.

במיבצע שנשמר בסודיות רבה, הצליחה המישטרה להתחקות על עקבותיו של שליט. יתכן שהיה זה הנכד שהחליט לגלות כי השוטר גונב מתוך עיזבון סבו, או אולי היה זה מקור אחר שעלה על הגניבות, בכל אופן, המישטרה נערכה בסתר ועצרה את

„תמיד חשבתי עליו כעל חומה בצורה, המגינה עלינו מפני העולם העברייני! הוא נראה כל־כך גדול וחסון! ופיתאום..."

בבית־המישפט ידעו מייד עם מעצרו מיהו. פרקליטה סיפרה, כי שבועיים לפני מעצרו, פגשה את שליט ליד תחנת־המישטרה בדיזינגוף, כשהוא מעמיס ארגזים על מכונית. היא שאלה אותו למעשיו, והוא אמר לה בגאווה שהוא מכין תערוכת תכשיטים וכלי־כסף גנובים. „תבואי," הזמין אותה, „זה יהיה שיגעון!"

דולרים בנעליים

תערוכה נערכה מרכוש שנמצא אצל הקשיש איסר דז'לושינסקי, שנרצח בביתו בתל־אביב, באוקטובר השנה. שליט היה ראש צוות החקירה שעסק בפיענוח הרצח. בחקירה התברר כי הישיש, שהיה סוחר־עתיקות, היה עשיר בקורה. כספות מלאות כל טוב התגלו בבנקים שונים. יחד עם נכדו ויורשו של הישיש, אליהו הולנדר, הלך שליט לפתוח את הכספות. בראשונה מצאו תיק שחור ובו 32 אלף דולר במזומן. שליט הסביר לנכד, כי מאחר שאסור להחזיק מטבע זר תחרים המדינה כארבעים אחוז מהכסף, ולכן הציע לו להסתיר את הכסף, ולהתחלק בו. שליט לקח את הכסף, ומסר אותו לשמירה אצל חברו שמעון גרובר. רק מיספר מועט של שטרות מסר לנכד.

בכספת אחרת בבנק־הפועלים מצאו השניים בתוך תיק־נסיעות עוד שליט יחד עם ידידו גרובר. כאשר היו כבר שניהם במטוס בנמל־התעופה. בכיסו של שליט נמצאו רק 3950 דולר. אולם נראה כי גרובר, שנעצר גם הוא, הפך עד־מדינה נגד שליט ומסר למישטרה את כל המידע והרכוש שברשותו.

כך התברר כי גרובר קנה מכונית ב־מ־וו חדשה, שעלתה כ־23 אלף דולר. רק חלק קטן מכל הסכום נותר בידיו של שליט.

בשלבים הראשונים של המעצר נראה כי הסניגור, מנחם רובינשטיין, ימצא קו הגנה וינהל מישפט ארוך. אולם כאשר הגיע יום הדיון במעצר עד תוך ההליכים, הפתיע הסניגור, קם על רגליו בפני בית־המישפט ואמר לשופט דוד ולך, כי הנאשם מבקש להורות באשמה.

לא בשביל כסף

דבר התמיה את כולם. רו־בינשטיין הוא סניגור ממולח שאינו מוותר על שבריר של סיכוי. אם הוא הודה, בשמו של שליט, באשמות כה חמורות, בלי שהפרקליטות תוותר לו אף כמלוא הנימה, היה ברור שה־חומר בתיק מזיק מאוד לשוטר, ומן הרצוי לו כי המישפט ייגמר מהר ככל האפשר, בלי לשמוע את העדים הראשיים שהם עד־המדינה גרובר, והנכד, הולנדר. ברור שהסניגור גם הביא בחשבון כי שופט המעצרים, שלפניו הודה, היה השופט ולך, שופט נוח, הידוע כרחמן מבית־הילל. הוא קיווה כי השופט לא יחמיר בעונש.

הטיעון לעונש נדחה ל־12 בינואר. בתאריך זה יבואו בוודאי עדים, חבריו מהמישטרה, אשר יספרו איזה שוטר טוב היה שליט במשך תשע השנים שבהן שירת ביחידה המרכזית. כיצד ניהל חקירות על פשעי רכוש ועבד שעות על גבי שעות. בחקירה בתחנה־המרכזית, התחזה שליט לפועל בפיצריה, כדי לתפוס עבריינים שאכלו שם ללא תשלום. כאשר החלה הקטטה איימו על שליט בבקבוק שבור, והוא היה בסכנת־חיים. כיצד מגיע שוטר כזה לגניבה מתוך רכוש שהוא היה ממונה עליו?

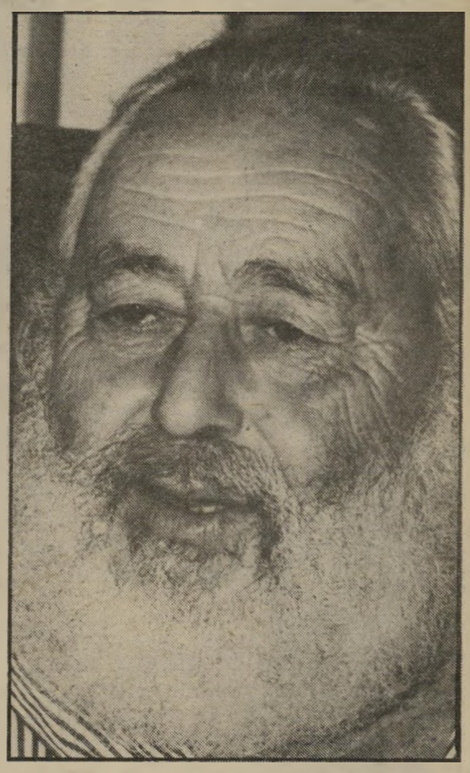
דפנה, אשתו של שליט, משרתת גם היא כקצינה במישטרה. משכורות שניהם יכלו לפרנס מישפחה בכבוד. „הוא לא עשה זאת בשביל כסף," אמר אחד ממכריו של שליט.

מה יהיה גורלו של הקצין, כאשר יישלח לרצות את עונשו בבית־הכלא בין מאות אסירים שהוא עצמו עצר אותם? אפשר רק לדמיין זאת. הסניגור ביקש להמשיך ולאסור את פירסום שמו, מחשש לפגיעה בו. אולם השופט ולך החליט, כי אחרי הרשעה אין עוד מקום לאסור פירסום שם.

דפנה שליט
הוא לא עשה זאת בשביל כסף

אילנה אלון ■

דויד רודי:

„לאופטימיסטים אין מה לדאוג בשנת 1984!"

כבר שנים שמכינים אותנו ל־1984 שתהיה גם תשמ"ד. תחזיות מרות מאוד נכתבו. מילחמה גרעינית, סוף העולם. המצב העכשווי בארץ לא תורם רבות להפרכת הנבואות השחורות. האם אדם המוזן במשך שנים בתחזיות שחורות כאלה, יכול להיכנס לחרדה מהשנה הנוכחית והאם החרדה הזאת יכולה להשפיע על קיום שואות אינדיווידואליות, שאלתי את הפסיכולוג ד"ר דוד רודי.

כולנו רואים את העולם לפי הנטיות האישיות שלנו. רובנו מאוד מאוד אובייקטיבים. כלומר, רואים את העולם כמו שאנחנו רוצים לראות אותו. כשיורד גשם, אומר הפסימיסט „אוי, איזה אסון, הכל רטוב וגועלי." לעומתו, על אותו הגשם, יאמר האופטימיסט „איזה יופי, יורד גשם, כל־כך יפה בחוץ וגם לא תהיה שנת בצורת." הרבה אנשים מחכים לאסונות וחלק גדול מהם ממש יודע שיהיה רע. כי ככה חינכו אותנו. מכינים אותנו כל החיים לחכות לצרות, לאסונות. או לא נחוץ הרבה שחלק מהאנשים „ימותו" מפחד ובאותה הזדמנות יעשו מהפחד הזה חגיגה גדולה.

● וכשמחכים לצרות, הן באות יותר מהר?

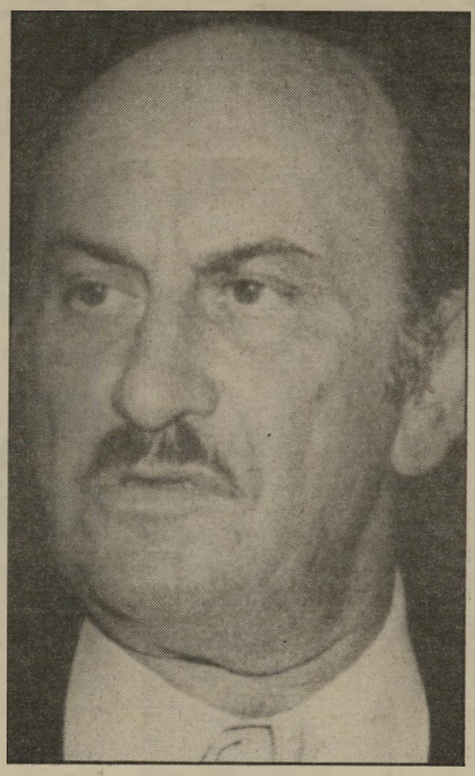
לא יקרו יותר אסונות בגלל החרדה הזאת, אבל אנשים יראו ברברים רגילים אסונות גדולים. בגלל סיפרו של אורוול 1984 ובגלל האותיות העבריות תשמ"ד, נוצרה איזו חזית עולמית של פסימיזם. אבל לאופטימיסטים לא יקרה כלום, כי הם לא מחפשים צרות.

● איך נדע אם אנחנו אופטימיסטים או פסי־מיסטים, כדי לדעת אם יהיו לנו צרות השנה?

את חושבת שבשנת 1984 יהיה יותר גרוע או פחות גרוע?

● אני מקווה שפחות גרוע.

אז את אופטימיסטית ואין לך מה לדאוג. אני חותם לך על זה.

אברהם שכטרמן:

„דור צעירי חרות אינו מוכן לשילטון!"

יושבים מול הטלוויזיה בערב, רואים מבט קוראים עיתון ולא רוצים להאמין למה הגענו, או יותר נכון לאן הובלנו. 30 שנה ישבו אנשי חרות באופוזיציה, חלמו ולחמו להגיע לשילטון והבטיחו הבטחות לעתיד טוב יותר. שאלתי את ח"כ אברהם שכטרמן, מוותיקי תנועת חרות, האם ב־30 שנות חלומם על השילטון, ייחלו למדינה כזאת.

לא בדיוק.

● מה התפספס לכם?

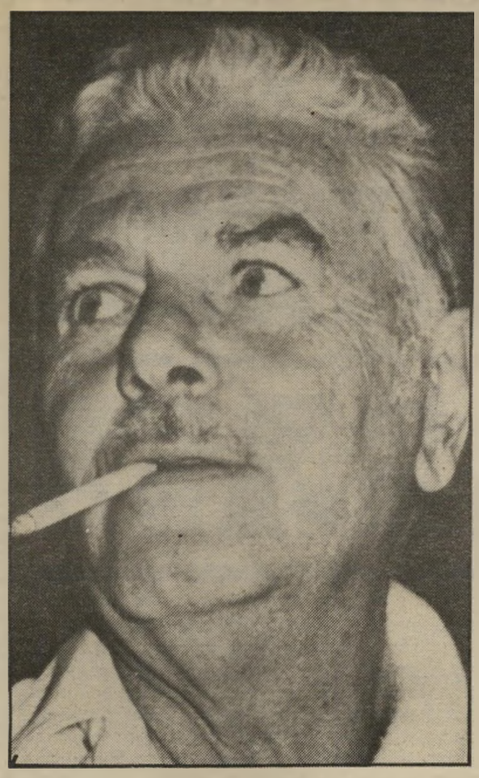
הדגל ההוא שלחם וחלם להגיע לשילטון לא הגיע. חלק מתו בדרך והחלק השני הוחלף מהר מדי על־ידי הדור הצעיר שלנו, שהיה פחות מוכן לשילטון גם מבחינה טכנית וגם מבחינה רוחנית. אבל הם ילמדו.

● העניין הוא שעד שהם ילמדו אנחנו כולנו משל־מים רעבע־געלד יקר מאוד.

העם צריך להתרגל לרעיון שיש חילופי שילטון ושאנשים צריכים לקבל צ'נס.

● שבע שנים בשילטון והצ'נס עוד לא נגמר?

שבע שנים שבהן כל הזמן נלחמים בנו. אני מודה שעשינו טעויות. המילחמה התפתחה אחרת ממה שחשבנו, האמריקאים היו פרטנר לא כל־כך מוצלח והמצב בלבנון הולך ומסתבך. הדבר היחידי שיציל אותנו עכשיו, זה שהיהודים יפסיקו לאכול אחד את השני.

עוזי („סברין") שרטר:

„גזר־הדין ניתן כדי לעשות נו, נו, נו!"

רק גזר־דין מוות אחד בוצע בארץ מאז הקמתה. גזר דינו של אדולף אייכמן. מאז היתה מעין הסכמה שלא מבקשים גיזרי־דין כאלה ולא נותנים אותם, כי במילא לא יבצעו אותם. למרות זאת נגזרו השבוע גיזרי־דין מוות נגד שני ערבים אזרחי ישראל. האיש שביצע את גזר דינו של אדולף אייכמן היה עורך־הדין עוזי („סברין") שרטר, המכהן היום כסגן פרקליט המחוז. שאלתי אותו איך ישנים בלילה אחרי ביצוע גזר־דין מוות נגד מישהו.

במיקרה של אייכמן ישנים מצויין.

● ולהוציא את מיקרה אייכמן, אתה בעד או נגד עונש־מוות?

רק במיקרים מסויימים מאוד.

● כמו מה?

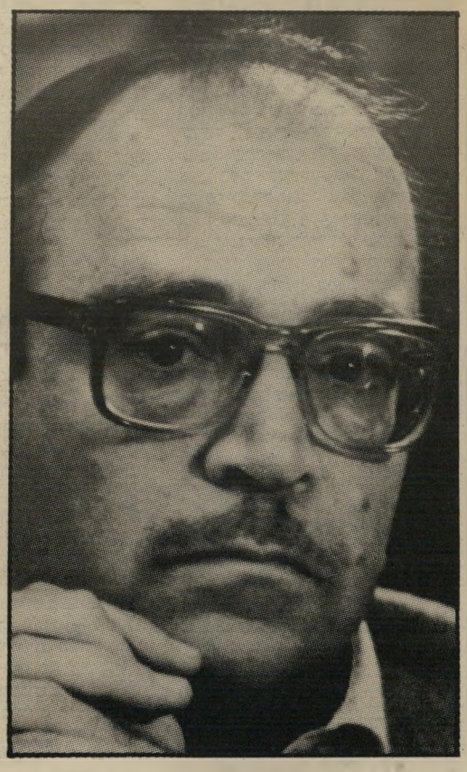
כמו מיקרה של אדם ששפוט כבר על מאסר־עולם ובאותה תקופה מבצע רצח, מתוך ידיעה שכבר אי־אפשר לעשות לו דבר. במיקרים האלה אני בעד.

● מזה אני מבינה שאתה נגד גזר־דין המוות שניתן השבוע לשני אזרחי ישראל?

כן. אבל אין מה לדאוג. אף אחד לא יעז לבצע את גזר־הדין הזה במיוחד לאור העובדה שיש לנו שבויים גם אצל ג'בריל וגם בסוריה.

● אם אין כוונה לבצע, אז למה לגזור ולגרום ויכוחים?

בשביל לעשות להם נו, נו, נו.

שימחה דיניץ:

„אצלנו לא עומדים למישפט על טיפשות!"

בתוכנית האחרונה של „שעה טובה" רואיין עורך „אטלס כרטא," אריה יצחקי. היו לו כמה גילויים חדשים על מילחמת יום־הכיפורים. בין השאר טען יצחקי שהרכבת האווירית האמריקאית, שהגיעה ארצה בזמן המילחמה, הובילה סחורות חסרות־ערך ולמעשה כולה נועדה כדי להציל את כבודם של גולדה מאיר ומשה דיין, אשר טענו שאילו ישראל פתחה במילחמה לא היתה ארצות־הברית שולחת לנו את הרכבת האווירית, שגם היא היטתה לטובתנו את תוצאות המילחמה. ביקשתי את תגובתו של שמחה דיניץ, מי שהיה באותם הימים שגריר־ישראל בארצות־הברית, על דבריו של יצחקי.

זו שטות ממדרגה ראשונה.

● אתה טוען שהרכבת האווירית סיפקה דברים בעלי ערך צבאי רב?

אינני בקי גדול בסוגי נשק. אבל אני יודע שהרכבת האווירית הביאה בדיוק את מה שממשלת־ישראל ביקשה. וברור לי שממשלת־ישראל רצתה את הטוב ביותר. אולי לאיש הזה יש רעות משלו על אי־פתיחת המילחמה מצידנו, אבל להביא ארגומנטים מסוג זה, זו טיפשות מוחלטת.

● אם מה שיצחקי אומר הוא לא אמת, אז מישהו יכול לתבוע אותו לדין. הדברים נכתבו בספר, לא רק נאמרו בשיחת רעים.

אצלנו לא עומדים למישפט על טיפשות, אחרת בת־המישפט היו נסתמים.

מרים גבריאלי:

„אנשי המימסד החרבותי כל־כך סתומים!"

בערב־היחיד של השחקנית מרים גבריאלי „שש – שעה רקובה" קוראת השחקנית שמונה סיפורים של חנוך לוין. מחכים למשהו מאוד מסויים ומוכר. והנה, ערב כמעט לירי. הדבר הראשון שעלה בדעתי הוא שאשה בחרה את החומר. שאלתי את מרים גבריאלי אם אני צודקת.

גם אשה. הבמאי אהרון אלמוג ואני בחרנו את החומר.

● נראה באילו הטעם הנשי היה דומיננטי בבחירה. דאגת שלא יהיו מישפטים שלך באשה לא יהיה נוח לומר אותם?

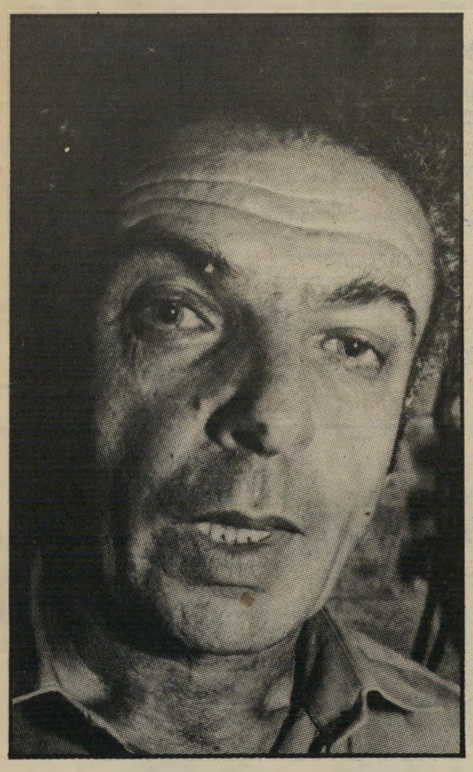
זה נכון שהיו כמה סיפורים יותר חריפים ואותם לא בחרתי, אבל לא בגלל שהיו שם מישפטים שכאשה פגע־בי להגיד אותם על הבימה. פשוט נאלצנו להצטמצם ושמונת הסיפורים הנקראים על הבימה היו הבחירה הסופית.

● יצא ערב בזה שאשר להזמין אליו אפילו את מרים תעסה־גלזר, אולי היא תשנה את דעתה על חנוך לוין.

הם כל־כך סתומים, אנשי המימסד התרבותי בארץ, שהם לא יבינו. הם מתקיפים את חנוך בצורה עיוורת. הם לא מסוגלים להבין שמאז עגנון לא קם לנו סופר כמו חנוך לוין. מי עוד כמוהו עושה שימוש גרנדיוזי כזה בשפה העברית, מי עוד כמוהו מסוגל לחשוב כל־כך מיוחד ובעצם גם כל־כך יהודי? מי עוד היה מעמיד מציץ במרכזה של יצירה ספרותית מרתקת ועוטף אותו בהבנה ובאהבה. והם אומרים שהוא לא אנושי. הדבר היחידי שאני יכולה להגיד לזכותם של אנשי המימסד זה שהם לא מסוגלים להבין.

● בשביל מישהו שלא קרא את סיפוריו של לוין שהתפרסמו ב־„סימן קריאה" נולד בערב הזה חנוך לוין חדש. מה הוא עצמו אומר על זה?

זה לא לוין חדש. זה לוין נוסף, שכבר שנים ידוע על קיומו. אני קוראת את החומר הזה במשך שנים, ומשתגעת עליו. בהתחלה היה חנוך חרד מאוד איך יתקבל ערב של שעה וחצי שכולו קריאה, אבל נדמה לי שהוא מרוצה.

זיגמונד פרנקל:

„אני נשאר פה בגלל מזג־האוויר!"

נכון שאצלנו עוד לא הצליחו להרוס את מזג־האוויר. אבל למי מאיתנו אין איזה קרוב או חבר בארצות־הברית, ושם אנשים מתים עכשיו מקור. ממרומי ה־16 מעלות צלסיוס שלנו אנחנו מסתכלים עליהם ברחמים נוראיים ובדאגה. אך זיגמונד פרנקל חי שש שנים בסיביר במזג־אוויר מאוד דומה. „זה באמת כל־כך נורא?" שאלתי אותו.

במקום ששם חייתי שש שנים, הטמפרטורה היתה מגיעה בחורף למינוס 46 מעלות, רק במשך חודש בשנה. בשאר חודשי החורף זה היה רק 30—25 מעלות מינוס.

● אפשר להסתדר עם זה בחיי יומיום?

הקור היה רק חלק אחד מחיינו שם. החלק השני היה שרוב הזמן היינו רעבים וכמובן לא היה כסף להסיק את החדר יותר מאשר שעה אחת ביום. בכל זאת נשארנו בחיים.

● אנשים לא מתו שם מקור?

אני מניח שמתו. אבל זה היה בדרך־כלל לא בתוך הבתים אלא בתאונות. כלומר, כשאנשים היו טועים בדרך. זה גם מה שקורה היום למעשה בארצות־הברית. מתים אלה שנתקעים בסופות ובשלגים בלי יכולת להגיע למקום ישוב.

● אני רואה שאתה בכלל לא מתרגש מהעניין.

חייתי שנתיים גם בארצות־הברית ופגשתי שם קור. אבל פגשתי אותו בתוך דירה מוסקת ומכונית מוסקת ועל בטן מלאה. אז האף קופא לך ותנוכי האוזניים קופאים, אבל בהחלט אין לך ההרגשה שהטבע פועל שעות נוספות במיוחד כדי להרוג אותך ולענות אותך.

● אומרים שבאמריקה קוסאים המים בצינורות והוויסקי בבקבוקים. גם אצלכם קפאו המים?

הוויסקי אצלנו לא קפא, כי לא היה ויסקי, והמים בצינורות לא קפאו כי לא היו צינורות. כשהלכנו לבאר לשאוב דלי מים, היינו צריכים לעבוד קשה כדי לשבור את שיכבת הקרח שכיסתה את המים. אבל היו דברים מאוד נוחים. ביום השוק היו באות האיכרות למכור חלב. בתוך החדר הן היו מוזגות את החלב לתוך צלחות עמוקות, יוצאות עם הצלחת החוצה, ומייד החלב היה קופא, ואז האיכרה היתה הופכת את הצלחת ונותנת לך את גוש החלב, שתיקח אותו הביתה מתחת לבית־השחי. לא היה בכלל צורך בבקבוקים.

● האם אתה אוהב את מזג־האוויר בארץ?

זו אחת הסיבות שאני נשאר פה.

דניאלה שמי

(המשך מעמוד 53)

ואני יותר יפה מאשר הרבה נשים שנולדו נשים.

עברתי סכל גדול עד שהגעתי למצב שבו רציתי להיות ולא מגיע לי שיתייחסו אלי ככה כאן בארץ. אחרי מה שקרה לי בישראל, כבר חשבתי להחליף את הדת שלי ולעבור לארץ אחרת.

אני מאד רוצה לנסוע מכאן מהר, אבל עכשיו אשאר כאן תקופה עד שהמישפט של השוטרים ייגמר. אני צריכה להעיד במישפט ומקווה שיקבלו עונש ואולי זה ילמד את יתר השוטרים שם בבית־המעצר ובכלל להתנהג אלינו כאל בני־אדם.

אנחנו לא פושעים ולא מזיקים. אנחנו בסך־הכל אנשים קצת יוצאי־דופן.

עד כאן דבריה של איזבל.

איזבל בביתה

„אנחנו, בסך־הכל, אנשים קצת יוצאי־דופן"

חברתה, טלי גורבה, הנשואה לגרי מני מברלין, בשם מישאל, מתערבת בשיחה. היא מזכירה את המכות שקיבלה מאותו שוטר בבית־המעצר באבו־כביר. היא שואלת אם אני יודעת את שמו. מכיוון שלא הצליחה לוודא את השם, לא רצתה למסור פרטים. אמרתי שאינני יודעת.

היא מבקשת לספר על התלאות שעברו עליה עד שהפכה אשה.

מספרת טלי:

נולדתי כבן יחיד למישפחה מהמעמד הבינוני. אמי אחות ראשית בבית־חולים ואבי עובד מדינה. כעבור ארבע שנים נולדה לי אחות. קינאתי באחותי ורציתי להיות ילדה כמוה.

בהגיעי לגיל 13 ערכה לי המישפחה בר־מיצווה מאוד מפוארת באולמי לחיים ברחוב המסגר, ולאחר מכן בכותל המערבי.

היו לי תלתלים ארוכים ונראיתי כמו ילדה יפה. כשהגעתי עם הורי לחנות לקנות חליפה לבר־מיצווה הינפנו את הורי למחלקת־הנשים. הם נפגעו. אחר־כך לקחו אותי וסיפרו אותי בכוח. מייד אחרי הבר־מיצווה ברחתי מהבית. הורי שמצאו אותי הכניסו אותי לפנימיה. ברחתי משם ללוד והכרתי גבר שלקח אותי לגור בדירה עם עוד כמה גברים. כינסתי להם ועזרתי להם במשק הבית. הייתי אז בת 16 וחצי.

באותה תקופה הכרתי הומו בשם סיניה. הוא ראה שאני סובלת באותו בית, והבריח אותי משם לביתו בשיכון עמידר. הגברים גילו איפה אני. הם הרביצו לסיניה והחזירו אותי אליהם. עם אחד מהם הייתי שוכבת. כל אותה תקופה, מגיל 14, הזרקתי הורמונים באותה תקופה הייתי מיואשת ורציתי להתאבד. שוב חזרתי להופיע כסטריפטיזאית וחסכתי כסף, ואז נסעתי ללונדון לד"ר פיליפ, כדי לעבור הכל מחדש. הייתי צריכה להביא אישור מפסיכיאטר שאני כשרה לניתוח.

הייתי בקליניקה עשרה ימים. סבלתי כאבים נוראיים. אחר־כך, כשנסעתי לשווייץ, הייתי על כיסא־גלגלים. הכל כאב לי. לא יכולתי לעמוד ובקושי ישבתי.

חברים טיפלו בי בשווייץ. הבראתי, קניתי לעצמי בגדים חדשים וכמה תכשיטים והחלטתי לנסוע לביקור בארץ.

אנסו והרסו אותי

דרגשתי שאני אשה מושלמת. במישרד־הפנים שינו לי את הפספורט ובמקום שכתוב המין כתבו „נקבה", כך שהיתה לי חותמת רשמית שאני אשה עכשיו.

כשהייתי בברלין התחתנתי עם אזרח גרמני בשם מישאל ואנחנו חיים יחד.

ביום השני שהגעתי ארצה הלכתי לדיסקוטק עם שתי חברות שהן כמוני. פרצה תיגרה ואנחנו נעצרנו ונזרקנו לבית־המעצר באבו־כביר.

השפילו אותי שם. אנסו אותי והרסו אותי מבחינה נפשית. אני טיפוס עדין ומתרגשת מכל דבר. אני לוקחת כדורי־הרגעה כל הזמן, היות שהטיפול של ההורמונים משפיע על מערכת־העצבים.

קשה לספר מה שעבר עלי שם בכלא.

אבל לא רק בכלא מתנהגים אנשי המישטרה הישראלית אלינו בצורה כזאת. הם מתייחסים אלינו כמו אל חיות. אתן דוגמה: לפני זמן קצר ישבתי בקפה פינתי ברחוב דיזנגוף. נראיתי טוב והכאבים כבר עברו לי, שמחתי שעברתי את כל התהליכים האיומים שהיו כרוכים בניתוח וסוף סוף הגשמתי את חלומי להיות אשה מושלמת.

פיתאום עובר שוטר ממרחב הירקון והוא פונה אלי במין זכר ואומר לי: „קום!"

ישבתי עם בחור חתיך שלא יודע עלי כלום. התפרצתי בצעקות ובבכי וביקשתי מאותו שוטר בלי מדים, שיתן לי את הפרטים שלו מהר.

הוא לא רצה ואמר: „לך... יא מניאק." הוצאתי מהתיק שלי תעודת־זיהוי שבה אני מופיעה כטלי גורבה, אשה הנשואה לאזרח גרמני. כתוב שם בפרוש: נקבה.

הוא לא נתן את הפרטים שלו ואמר לי: „תעשה מה שאתה רוצה."

ברחתי מבית־הקפה. כשהגעתי למלון קרלטון, שם גרתי, בכיתי שעות ולקחתי חמישה כדורי ואליום, כדי להרגע. בעלי, שהיה במלון, הציע לי לעזוב הכל, כדי שהמישטרה לא תתנכל לי, היות שהיינו אמורים לטוס מכאן למחרת היום.

דחיתי את הנסיעה וניגשתי למישטרה, שם דיברתי עם פקד פריש וסמלת יונה. סיפרתי להם מה שקרה לי ולעוד חברה שלי, והתלוננתי באותה הזדמנות על השוטרים באבו־כביר.

פקד פריש וסמלת יונה היו לטובתנו, והביאו אותי למטה הארצי לקצינה בשם בתיה (הג'נג'ית). סיפרתי לה את כל מה שקרה לי ולחברות שלי והיא רשמה הכל.

כך נולדה התלונה על השוטרים באבו־כביר. קורם לא רצה אף אחד לעזור לנו, או אפילו לשמוע אותנו. רק במטה הארצי התייחסו אלינו כמו אל בני־אדם.

הפעם אני נשארת בארץ רק עד שייגמר המישפט של אבו־כביר. אני לא אחזור למדינת־ישראל לעולם. בכל העולם מתנהגים אלינו כמו אל כל אזרח שווה־זכויות ולא מעליבים או מכים אותנו ואני יכולה לומר רק זאת — שהשוטרים כאן, שלובשים את המדים הכחולים, רק מביישים את המדים שלהם ואת כל המדינה.

נעמי אדווה ■

אצל האחות רחל ברחוב פרישמן, וגדל לי חזה.

בגיל 17 ברחתי לתל־אביב. הייתי מתלבטת כאשה.

אמא התעלפה

בתל־אביב הכרתי קוקסינל לא מנותחת, שביתה עובדת בזונות. היא לקחה אותי איתה לעבודה, כדי לשמור עליה בחצרות, שהיתה נכנסת אליהן עם קליינטים. היא נתנה לי כמה לירות בתמורה לשמירה.

באותה תקופה פתחתי את חשבונות בר־המיצווה שהיו לי בבנק. סיפרתי להורי שאני נוסעת לגרמניה כדי ללמוד ספרות. קניתי כרטיס פתוח לשנה, והגעתי לברלין. עבדתי בזנות כשנה ובכל אותה תקופה הזרקתי הורמונים.

כשחזרתי לארץ נראיתי כאשה. התקשרתי להורי שהתגעגעתי אליהם, והסברתי שאני לא יכולה לבוא לבקר מסיבות משונות.

חבר ישראלי שהיה איתי באותה תקופה הציע שהוא יבוא איתי לדבר ולהסביר להורים שלי, שלא ידעו כלום. רק אחותי, שאיתה הייתי בקשר, ידעה.

כשהגענו, החבר ואני, לבית הורי, לא ייהו אותי ההורים. אבי הלך מהבית ואמי הכינה לנו קפה. היא הכירה את החבור. אני ישבתי עם הראש מורכן ובקושי הסתכלתי על אמי. לא שתיתי את הקפה שהגישה, התרגשתי. החבר סיפר לאמי שיש כל מיני אנשים שהם לא כמו האחרים ושיש אפילו כאלה שמשנים את המין שלהם וזה לא נורא. באותו רגע הסתכלה עלי אמי וצעקה: „אלוהים אדירים!" היא נפלה מהכיסא והתעלפה. יצאנו מהר מהבית.

אמי התרגלה אלי יותר מאוחר, ועכשיו כשאני באה לבקר קוראים לי הילדים במישפחה דודה טלי.

אחרי ההלם שאמי קיבלה חזרתי לברלין. אספתי כסף ונסעתי לפירנצה באיטליה ושם עשיתי ניתוח חזה של השתלת סיליקון.

אחר־כך נסעתי להמבורג, שם הופעתי בקברט וחסכתי כסף. כל־כך רציתי לעבור את הניתוח לשינוי מין ולא היתה לי סבלנות לחכות עד שיהיו לי חמשת אלפים דולר כדי לעשות את הניתוח אצל ד"ר פיליפ בלונדון. מישהו אמר לי שאגש לאוניברסיטה בהמבורג ושם זה לא עולה הרבה.

הסטודנטים ניתחו אותי בצורה איומה, זה היה מכוער מאוד, ועברתי עוד ניתוח שלא שינה דבר.

(המשך מעמוד 55)

מתירה שאשה גרושה תבקר בבית בעלה. אבל הרבנות היא זו שחתמה על החוזה שמאפשר לי לראות את הילדות בבית בעלי. למה מראש החתימה הזו, אם לא היה הסעיף הזה מאושר בחוזה, הייתי מרשה לילדות לגור עם אפרים?

הוא מנצל את המבוכה של כולם ואני מתפקעת.

הוא הבהיר לי חד וחלק, שאם אתעקש לראות את הילדות יהיה להן רע. הוא רוצה לנתק, לגמור את היחסים עם הילדות, וכולנו בעונש כי אפרים החליט.

להיות תמונה יפה

לפני חודש נשברתי. לקחתי כמות גדולה של כדורים ואלוהים הציל אותי. לקחתי שלושים מיליגרם רעל וזה לא הרג אותי. כשראיתי שאני לא מתה, חתכתי את הווריד־ים. אני לא יודעת איך לא מתתי. אלוהים שומר עלי.

ביום שבו התאברתי, נעשה לי אי מסביב לכף־היד וזה אחד הסימנים שהייתי בדום־לב. לא יכולתי לנשום כמה שבועות, אבל גם לא יכולתי לחיות. קיבלתי בחילה מהסובב אותי. כוגם ניסו לרמות אותי — בעלי, חברים אישיים ורחוקים. הייתי במצב רגיש מאוד, אבל אני לא פרנואידית ולא מתקפלת מצבים. יש לי כוח לחימה. אבל כאן נשברתי. לא יכולתי יותר, רציתי למות. יכול להיות שזה לא בסדר שאני מספרת את זה. אנשים נרתעים כשמספרים להם על התאברות, אבל יש לי תחושה קשה שיום אחד יקומו עלינו כל הקיצוניים וישתלטו על המדינה כמו שהשתלטו עלי.

הקיצוניים ישתלטו על המבוכה של הציבור הגאור כמו שהשתלטו על המבוכה שלי. ומה שרציתי בסך־הכל זה לגמור בהגינות. לא רציתי להילחם על כסף. רציתי שלילדות יהיו אבא ואמא, ואין להן לא זה ולא זה.

אחרי ההתאברות באתי אל אפרים. ואמרתי: „בלי הילדות אני לא יכולה לחיות, לא מסוגלת לתפקד. אני מנסה למות ולא מצליחה, אז תן לי לחיות. אני לא רוצה מזונות. לא כלום. רק תן לי את הילדות." ואז הוא ענה לי: „אני רוצה שתהיי תמונה יפה בשביל הילדות, כמו שאבא שלך היה בשבילך." זה מה שאמר לי בן־אדם שהייתי מוכנה לשמור עליו, להגן עליו שלא ישתגע, שלא יקרה לו משהו.

זה עשה לי רברים. החלטתי לתבוע את הילדות בחזרה. העובדת־הסוציאלית יודעת שאני צודקת, אבל היא חסרת כלים לעזור לי. אף אחד לא יכול לעזור לי, רק אני לעצמי.

לא נביאת זעם

אני משווה כל הזמן את חיי למדינה. אני יודעת שאנחנו — המדינה ואני — קשורות באופן גורלי, אבל אני מאמינה שעם ההתאבדות האחרונה שלי נפטרתי מהצרה הזו שהמדינה קשורה אלי בחבל הטבור. זה נשמע דמיוני. אבל זה לא. כשהיתה תקופה של ירידה מהמדינה גם חיי היו ירודים, היה לי חוסר שקט, מתח, בדידות. בתקופה של השלום עם מצריים היה לי מצב של יחסים טובים עם המישפחה שלי.

אני פוחדת שלא יבינו אותי, אבל אני אסטרולוגית ואני רואה שאנחנו עומדים בפני לחצים עצומים. כמו שאמר הרמב"ם — הכל צפוי והרשות נתונה.

איכפת לי שמדינה הזאת תישאר בחיים, כי כמו שהיא מתנהלת עכשיו אין לה סיכוי ולא בגלל שיתקפו אותנו. אנחנו נאכל את עצמנו מבפנים. עובדתית, אני יודעת שהתחושות שלי עובדות ומתאמתות. גם את המפולת בבורסה חזיתי. מבחינה כלכלית לא ישתנה כלום. יסתמו לאנשים פיות.

אסטרולוגית מרקוביץ־גיל

מצפון תיפתח הרעה!

הרחקנו לכת ברשלנות ומה שנוצר הוא מצב שהאוצר לא יוכל בשום פנים ואופן לקצץ בתקציבים. לא יהיה מיתון מוחלט, אולי רק ביזוני. המערך בוודאי ינצח בבחירות. קבוצות שמאל כמו אלטרנטיבה של אורי אבנרי יעלו. אני כמעט משוכנעת שנצא מלבנון עד סוף השנה. עם אש"ף יש לי בעיה. אני לא יכולה להחליט. אבל מכיוון שאני טוענת שמה שקורה לי קורה במדינה, אני יודעת שמדיעות קיצוניות ימניות בקיסריה, חל אצלי שינוי מגמה, ואני אנטי־קיצונית, בעד מתינות ובעד טיפול בבעיות בדרך של שלום.

בשנת 1984 יחולו חילופים של פלאנטות גדולות, כמו פלוטו ונפטון, המשנים מזלות. פלוטו לעקרב ונפטון לגדי, וכתוצאה מכך תהיה הקצנת עמדות בכל העולם. אנשים יהיו קצרי־רוח להשיג מטרות גם בצורה אלימה ואימפולסיבית, ויהיו רגישים לרדת אמותיהם.

אני לא רואה שהארץ תהיה במרכז האירועים. הם יעברו הלאה. המילחמה הצפוייה כבר מתרחשת. הכניסה ללבנון היא תחילת המילחמה. אדגר קייסי — „הנביא הישן", הקרוי כך כי היה צופה הכל תחת היפנוזה, אמר שעד שנת 2000 יהיו רעידות־אדמה כתוצאה מסטייה של כדור־הארץ מצירו. מדענים אישרו את הסטייה, אף הם טוענים כי היא איטית ממה שקייסי צפה.

יכול להיות שהסטייה תתרחש ב־1984. המקורות. הקבלה והאסטרולוגיה מחזקים את ההנחה שהעולם יתסוס.

מצפון תיפתח הרעה, והיא אמנם נפתחה ומילחמת גוג ומגוג תתרחש. האמריקאים בלבנון, הרוסים בסוריה.

הדרך למנוע אסון היא להדגיש את הצד היפה שלנו. הרוב הדומם צריך להתעורר. מה שיפה במדינה זה שיש פה מיגוון דיעות. אבל למה לכפות? קורים דברים לא טובים. כל אחד מתגרש על כל שטות. אני נגד גירושין. אולצתי להתגרש. אני מאמינה בתא המישפחתי.

אני לא נביאת־זעם, אני רק פוחדת מהתחושות שלי. שמשהו לא טוב קורה, צריכים לעשות משהו. כל אחד צריך לבדוק בציציות של עצמו ולא מה האחר עושה.

אני לא מוציאה את עצמי מהכלל. גם אני לקיחי בכל התחלואות של הישראלי הממוצע, אבל התחלתי לשפר את דרכי — אם זה בתור לבנק ואם בהתחככות שלי עם העולם החיצון. הגיע הזמן שנדבר בפרחים ונפסיק לדבר בתותחים. אחרי הכל אני רוצה שהילדות שלי תהיינה כאן ולא תעבורנה שואה נוספת כמו בגרמניה, וזה מה שחשוב בעצם.

(המשך מעמוד 56)

ביקש ממני למסור דרישת־שלום לאורית ארביב, כאשר אגיע לנווה־תירצה.

החוקר אמר כי כל עצורה הנעצרת עד לתום ההליכים נלקחת לנווה־תרצה עד תום מישפטה.

כעבור דקות אחדות נקראתי לשופט דויד ולך. בית־המישפט היה מלא מפה לפה. על ספסל־הנאשמים ישבו כמה עצורים שנראו לי מוכרים. זיהיתי ביניהם את ג'וזה (יוסף וילס) ואת העיתונאי סימון סמרג'ה. מישפטם התברר לפני אותו השופט. לתיק הזה, של הברחת קילוגרם וחצי קוקאין, קראו בשם התיק המזומר ביותר. אני כתבתי בזמנו את הסיפור עליו.

יותר מאוחר, במרתף, אמר לי ג'וזה כי אני לא בסדר, מפני שסיפרתי אז בכתבה שהוא היה עצור בגרמניה בעניין סמים. מישטרת־ישראל למדה על־כך רק מהעולם הזה, ואף הביאה את הגיליון כמוצג לבית־המישפט. אמרתי לו כי צר לי מאוד, וכי לא היתה לי כל כוונה לסייע למישטרה. הוא איחל לי שאצא מבית־המעצר.

באולם בית־המישפט ראיתי את השכן שלי, אבי פיילר, בליווית פרקליט בשם דן רווה. הם ביקשו לשוחח עם השופט לפני שיתן החלטה בקשר אלי. רווה ביקש מהשופט לבטל את צו־המניעה שנתן ביום הקודם, שבו אסר על פיילר לפנות אותי מהדירה. השופט אמר שאכן לא היה בסמכותו לתת את הצו ונימק את החלטתו בכך שהוא ראה שאני חסרת־ישע ושאיני יכולה לדאוג לענייני מתוך בית־המעצר.

רווה ביקש מהשופט לסלק אותי מהבית, וטען שאני מחזיקה שם 30 כלבים ו־40 חתולים. הוא אמר שאין כל בעייה להוציא אותם החוצה, לרחוב.

השופט שאל אותי: „יש לך חתולים?"

עניתי שכן. פרקליטי, קידר, הסביר לשופט שאני אוספת חיות עזובות ומטפלת בהן.

הכלב נעלב

דתובע, עוזי שראטר, צימצם את בקשת המישטרה לעצור אותי עד תום ההליכים ואמר שיסתפק בעוד כמה ימים, עד שייחקרו עדותם של עדייה מאירצ'ק ושל עוד שני עדי־תביעה.

קידר הזכיר כי נעצרתי לפני 17 יום, וכי למישטרה היה די זמן להביא את עדייה ואת שני העדים האחרים לבית־המישפט. הוא ביקש לשחרר אותי בערבות. השופט הסכים.

כל אותה עת ישבו קציני־המישטרה פריש ותליו באולם, כשהם מחייכים ושבעי־רצון. לקראת הסוף, כאשר הבינו שאשתחרר בערבות, קמו ויצאו מהאולם בפנים זועפות.

חזרתי לבית־המעצר אבו־כביר, כדי לקחת את חפצי, שהיו שם בפיקדון. הסוהרות שמחו שהשתחררתי, ואיחלו לי כל טוב. העצורות נפלו על צווארי ואמרו לי כי הן רוצות לשמור איתי על קשר. חלקן ביקשו לפגוש אותי בחוץ, כדי לספר לי את הסיפור שלהן.

בהגיעי הביתה חיכו לי הכלבים והחתולים בפתח הדלת. הם התנפלו עלי מרוב שימחה. דינגו, הכלב הדני הענקי שלי, התיישב בפינת החדר. הוא לא ניגש אלי, הבנתי שהוא נעלב שנזחתי אותו כל־כך הרבה זמן.

בהיותי בבית־המעצר דאגתי לגורל החיות. חששתי כי השכן שלי יזרוק אותן לרחוב. אלון, בני המאומץ, הפסיק לעבוד וללמוד במשך שבועיים, ושהה אצלי בבית, כדי לטפל בהן. אני לא יודעת מה הייתי עושה בלעדיו.

אלון קנה לי כותנות־פסים, שהתאימה לבית־הסוהר. עד היום אני מתהלכת בבית לבושה באותה כותנת פשוטה. התרגלתי אליה.

נעמי אדווה ■

„לא יכולתי לראות את הממזרה בעיניים שליו" אמר מרדכי בן־חמו, שהרג במכות מקל את אשתו והפעוטה

דתמונות של שתי הגופות המרוסקות שהוכנסו לתיק בית־המישפט היו נוראות. מרדכי בן־חמו (49) הרג במכות מקל את אשתו דינה (37) ואת בתו מיכל בת השלוש בחודש מרס השנה.

בעיקר זיעזעה את השופטים תמונת גופתה הקטנה של הילדה, שהוכתה עד מוות, בלי לדעת בכלל מדוע. בן־חמו, הנאשם בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב, איננו נראה כלל כמו מיפלצת. הוא גבר מגודל, ונראה מבוגר בהרבה משנותיו. הוא לבוש ברשלנות בבגדים מהוהים, ועל ראשו המקריח כיפה שחורה ענקית.

מרדכי בן־חמו מספר את סיפורו מעל דוכן־העדים בשלווה ובעברית טובה. הוא מספר על חייו עם אשתו, שאותה הכיר בנתיבות, שם התגוררו מישפחותיהם.

„נתתי לה הכל, לא היה חסר לה אף פעם דבר," הוא אומר ולפתע מתפרץ בבכי. „עבדתי 16 שעות ביום. הייתי סוס־עבודה, רק אלוהים ישפוט ביני ובין האשה," הוא ממלמל לתוך ממחטה ענקית שבה הוא מוחה את אפו.

רגעים אחדים לפני כן ישב בן־חמו על ספסל־הנאשמים והביט בעיניים קפואות אל עומר חמו, צעיר ערבי ילידי עזה, אשר גרם לכל הרעה.

עומר (24) הוא צעיר נאה, לבוש בחליפה ספורטיבית אופנתית. מחצית זמנו הוא זמר ומנגן בתזמורת בעזה. רק בחודשי החורף, כאשר מסתיימת עונת החתונות בעזה, ואין יותר ביקוש למנגנים, הוא עובר לתל־אביב ועובד במיקצועו השני — תפירת ארנקים.

לשכור בלשים

מאז היותו בן 18, עבד עומר בכרם־התימנים במיפעלו של בן־חמו. הוא עבר שם כשנתיים. בחלק מהתקופה התגורר בחדר קטן בעליית־הגג של הזוג בן־חמו, וחלק אחר מן הזמן התגורר בביתה של אשה בשם אביבה, ביפו.

יום אחד טילפנה אביבה למיפעלו של בן־חמו וביקשה לדבר עם בעל־הבית. „יש לי משהו חשוב לספר לך, משהו שהוא למענך ולמען הילדים שלך," אמרה.

כאשר היו בנתיבות נזקק הבעל לניתוח בכליותיו. אחרי שיצא מבית־החולים היה תשוש מאוד במשך זמן רב ושכב במיטה. אשתו ניסתה להתקרב אליו: „ראיתי על הפנים שלה שהיא רוצה לשכב איתי. אמרתי לה: אני חולה, לא יכול לזוז, אני מת. מה את רוצה ממני? אבל היא עשתה את זה נגד הכוח שלי. אחרי חודש־חדשיים שתעשה עוד ילד ותקבל ממני יותר."

עם לידתה של התינוקת מיכל חזרו בני־הזוג להתגורר בכרם־התימנים. הבעל לא פתח מחדש את מיפעל־הארנקים שלו, אלא עבד כפועל שכיר בתל־אביב. יום אחד הלך לחפש את עומר שחזר לעבוד בבית־מלאכה אחר לארנקים בתל־אביב. הוא הזמין אותו ליום שישי, כדי בעיניים גדולות בקצה החדר וכאשר ראתה את אמה מתבוססת בדמה, התקרבה אליה והחלה בוכה. או הנחית בן־חמו את האלה גם על ראשה של התינוקת והרגה.

בית־המישפט ביקש לערוך בדי־קות־דם לילדה ולאם, כדי לוודא מיהו אביה של מיכל. אולם התוצאות הראו כי לאם ולבת היה סוג דם זהה, שאיננו

מכות עד מוות

בן־חמו נסע לביתה ביפו במונית. ושם מצא אשה בגילה של אשתו שהוא לא פגש בה קודם מעולם. היא הכינה עבורו כוס־קפה וגילתה לו מדוע הזמינה אותו לביתה.

„כל הכבוד שבאת!" אמרה אביבה. „מרדכי, אני אשה יהודיה עיראקית בדם, ושמעתי עליך שאתה בן־אדם טוב מכל הבחינות, ושאשתך הולכת עם ערבים!" היא סיפרה לו כי סמי, חבר של עומר, הוא שגילה לה על הענין.

„מה אעשה?" שאל הבעל הנדהם את אביבה. „יש לי ילדים והיא בהריון, אני ארביץ לאשה בהריון חס וחלילה?" לבסוף הוחלט כי הבעל יחזור לביתו, ישכור בלשים ויבדוק את הענייו.

מאז לא ראה בן־חמו את אביבה ולא שמע ממנה. אולם הזרע שזרעה בנפשו צמח והיה לזרע הפורענות.

מאותו רגע לא היו חייו של בן־חמו חיים. הוא אומנם לא שכר בלשים, אבל החליט להתגרש מאשתו. באותו זמן ילדה האשה בן, אשר מת בבית־החולים, ואז חשב בעלה כי אם יחזרו להתגורר בנתיבות, יחלימו פצעיו.

אמרה לי שהיא בהריון. אמרתי: מאיפה? אם את רוצה להידבק אלי בכוח, אני אהרוג אותך! אם את מרגישה משהו קחי כסף ותעשי משהו. לא שמעה אותי בכלל."

לקבור מתחת לבלאטות

בילי 1981 נולדה הבת מיכל. לזוג כבר היתה אז ילדה, בשם יעל, שאותה אהב האב אהבת נפש. הוא רצה להתגרש מאשתו ולתת לה 200 אלף לירות וכן רהיטים ותכשיטים. אבל אחרי שנרשמו לרבנות בבאר־שבע התחרטה האשה וביקשה לבטל את התיק.

בן־חמו התחנן אליה שתיקח את הכסף ותפתח שבון חיסכון לילדתו האהובה, יעל, ותיתן לו גט, אבל היא התעקשה. „נפלתי באשה מטומטמת. הייתי חולה, והיא עשתה את זה פרינציפ, כדי להוציא ממני יותר מזונות ולגרש אותי מהבית, היא חשבה שיתפור עבורו חמישים ארנקים. השניים יצאו לשתות בירה בבית־קפה באלנבי, נפרדו בלחיצת־ידיים וכל אחד הלך לדרכו.

בדירתו הקטנה, הכין בן־חמו שק מלט. הוא התכוון, לדברי התביעה, לרצוח את אשתו ואת התינוקת, ולקבור אותן מתחת לבלאטות. ביום שישי התכוון, לדברי התביעה, לרצוח גם את עומר, שלדעתו היה אבי הילדה.

„הממזרה הערביה"

יום רביעי בבוקר, יומיים לפני הפגישה הקבועה עם עומר, התעורר בן־חמו בבוקר והביט על הילדה: „המצפון לא נתן לי לראות את הילדה הזאת אפילו לרגע. היא והערבי הזה כמו שתי טיפות מים."

הוא הביט באשתו וב„ממזרה הערביה" והדם עלה לו לראש. הוא חטף מקל שהיה לידו והיכה את אשתו למוות. התינוקת עמדה מביטה שולל את אבהותו של כל אחד משני הגברים. כיוון שלנאשם אין מקורות כספיים ומישפחתו מתנכרת לו, לא היה בידי הסניגור כסף כדי להמשיך בבדיקות.

עומר, שעלה על דוכן־העדים הכחיש מכל וכל את אבהותו לילדה. הוא חזר שוב ושוב על בקשתו שתיעשה לו בדיקת־דם, כדי להוכיח, כי לא היה לו כל קשר לאשה. „אני לא יורק לצלחת שאני אוכל ממנה," אמר הגבר הנאה וסיפר כי בן־חמו תמיד התייחס אליו כמו אב לבנו וכי מעולם לא היה חושב לעשות דבר כזה למיטיבו.

„סבלתי עם האשה הזאת הרבה, אני לא אשקר, אגיד את האמת. ואתם תעשו מה שנוח לכם!" אמר הנאשם לשופטים. הוא הניח את גורלו בידיהם. „איזו אשה מטומטמת," חזר ואמר, „למה תעשה דבר כזה נגד הדת, נגד התורה? אני טיפשי!" הכריז וכבש שוב את פניר בידיו ופרץ בבכי תמרורים.

השופטים שלחו את בן־חמו להסתכלות.

אילנה אלון ■

ספורט

כדורסל

שבור לגמרי

מכבי תל־אביב בנתה על משה הרשקוביץ בן ה־21, שישחק כשחקן־פינה. אך תחת לשחק מהפינה, הוא נשאר תקוע כבר ארבע שנים על הספסל.

למה? גם בגלל מצב הקבוצה, הנחשב ירוד, וגם בגלל שחקן־הרכש החדש הזר שלה, ג'ואל קרמר, שתפס את מקומו.

הרשקוביץ (1.98) אומר, שהוא הפסיק להיות מתוסכל מהמצב הקיים. נכון שהיו לו תיקוות דווקא העונה, דווקא עם חילופי מאמנים ושינוי הרכב שחקני הקבוצה. הרשקוביץ, העומד להשתחרר מהצבא בקרוב, קיווה כי השתלבותו במישחקים תגדל. אך לצערו, גם הקהל וגם המאמן העדיפו את „הסוסים הוותיקים" מלהכניס צעירים. בוודאי שלא כשהקבוצה כושלת.

לא להספיד. איך הרגיש הרשקוביץ הג'ינג'י במשך כל ארבע השנים על הספסל? „לא בכיתי, אבל הרבה פעמים קרה לי שהגעתי הביתה עצבני וכועס. צועק וצורח על כולם ומכריז בקול־קולות שנשבר לי, שאני לא יכול עוד. אבל אחרי יומיים הייתי נרגע.

„עכשיו אני חושב שנעשיתי אדיש לזה שאני לא משחק. אולי מפני שזה הפך להרגל. זה לא שאין לי מוטיבציה להתאמן — אבל באיזה מקום — כמה אפשר למשוך את זה? הרי כשלא משחקים, זה שובר לגמרי."

הרשקוביץ מוטרד בימים אלה מבעיה נוספת. מחול השדים סביב הרמה הירודה של קבוצתו משגע אותו. „בכל מקום שאני מגיע, מתקבצים סביבי אוהדים וסתם אנשים ושואלים אותי, נו, מה יהיה?"

ואז מסביר הרשקוביץ כי אומנם הקבוצה אינה הכי חזקה היום, אך בסיס טוב יש. הוא בטוח, שלמרות הכל תיזכה קבוצתו גם באליפות הליגה וגם בגביע, כמו בשנים הקודמות. והוא מבקש מכולם: „מספיק להספיד אותנו."

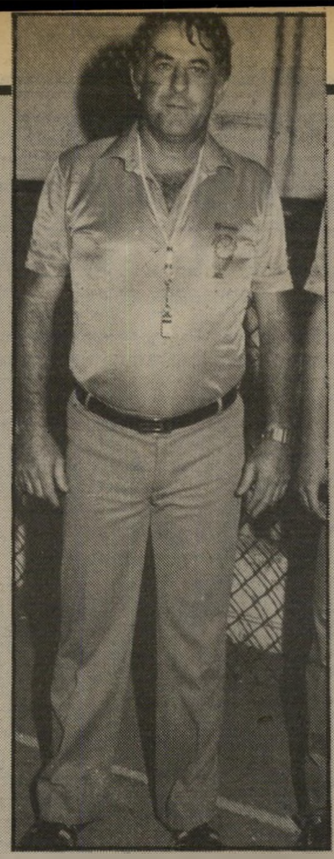
מסעות אובייקטיביים

דיה **תמוה** לראות, לפני שבוע, את השופט יוסף ברגמן מנהל את מישחק גביע־המדינה, בין מכבי תל־אביב ובין מכבי קריית־מוצקין. למי שאינו יודע: ברגמן הצטרף לנסיעת מכבי תל־אביב לטורניר חג־המולד בלונדון. כן היה מפתיע לראות כיצד איגוד השופטים שיבץ את השופט למישחק של מכבי, כמה ימים לפני נסיעתו איתה.

אחרי המישחק העירו עיתונאים, שעור לא היתה פעם שקריית־מוצקין היתה קרובה כל־כך לגבור על תל־אביב כמו במישחק ההוא. במהלך המישחק הוליכה קריית־מוצקין בהפרש של 15 נקודות. אך ברגמן, שלעברו הופנו לאחרונה חיצי־ביקורת רבים על מעורבותו בכמה פרשיות־שיפוט, אולי תרם לכך שמכבי תל־אביב נחלצה מהמצב המביך שפקר אותה באותו מישחק.

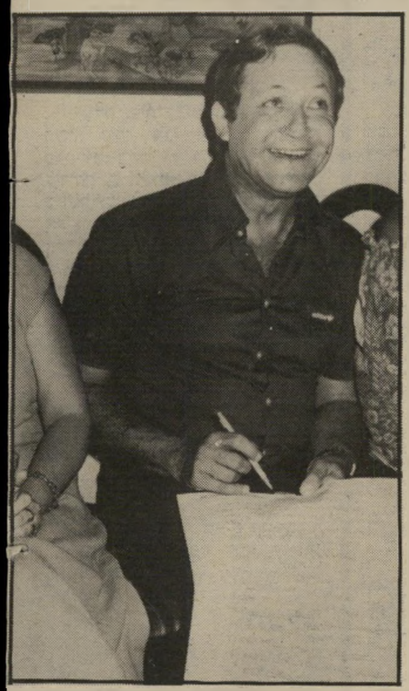
תקופת־צינון. תופעת נסיעות שופטים עם קבוצות לחו"ל היא חמורה מאין־כמוה. סביר כי שופט המצטרף לקבוצה לנסיעה, והשוהה במחציתה במשך כמה ימים, יתקרב אליה גם מבחינה חברתית, על כל המשתמע מכך. ואז עלול שיפוטו במשחקיה להיות לא לגמרי אובייקטיבי.

נכון הוא, שאיגוד השופטים קובע תקופת צינון לשופט. המצטרף לנסיעה של קבוצה כלשהי. לדוגמה: גם השופט ערן עמית היה אמור להצטרף לנסיעה ללונדון. אך אל עמית, אחרי נצחון הפועל תל־אביב בדרבי התל־אביבי מול מכבי תל־אביב, הופנו חיצי־אשמה עלי־ידי אנשי מכבי תל־אביב על שיפוטו במישחק, לכן העדיף עמית לוותר על נסיעה זו.

שופט ברגמן
ללונדון עם ניצחון

ברגמן, הידוע כאיש מכבי מובהק, קפץ על הנסיעה כאשר זו הוצעה לו, וכך יצאה מכבי ללונדון איתו ועם הנצחון של מישחק גביע המדינה מול מכבי קריית־מוצקין.

שדר הוד
גם תאונות, גם מוסיקה

על מינויו של דני דבורין הצעיר כמנהל מחלקת־הספורט של הרדיו, במקומו של אברהם לאלו, הוא אומר: „קיבלתי את זה בצורה טיבעית. לי ברור היום, שגם אילו היו מציעים לי את הניהול מחדש, לא הייתי מקבל אותו — בגלל סיבות שאני לא מוכן לפרט כיום. אבל, אם מישהו חושב שהורידו אותי מבחינה מיקצועית, אז זה לא נכון."

אומר הוד: „נבהלתי בעצמי כשראיתי כמה הרבה אני עושה." אבל מה? „כבודו של שדר." מצהיר הוד, „זה לא רק שמו. זה בעיקר שעות־העבודה ליד המיקרופון!"

אחרי 40 שנה של סיקור, עדיין מרכז המורה לחינוך גופני לשעבר את עבודתו המגוונת בחדר צר בקול ישראל. זהו חדר בצריף ישן, עטור קיטעי עיתונים („שישמשו אותי לשעת הצורך").

את גישתו לעבודה מסביר הוד, החושב פעם לכתוב ספר על הנושא: „העסקונה הספורטיבית אצלי זה דבר שולי. ספורט, אצלי, זה האנשים העושים תוצאות והנמצאים בכותרות, והראויים לציון על הישגיהם."

בצורה טבעית. על התקרית במישחקי ספרד של אליפות העולם בכדורגל, שבגללה הושעה מתפקידו כמנהל מחלקת־הספורט ברדיו ובשלה נגוף, הוא אומר: „גם אז חיתי כל־כך עסוק ושקוע בעבודה שלי, שלא ידעתי בכלל איך זה התקבל בציבור, כל הפרשה. גם היום אני עדיין טוען, שמה שסוקר אז עור לא היה כמוהו ברדיו. אמרתי לעצמי: אי־קיי. הצד הניהולי שלי לא כל־כך חזק."

כדורגלן סיני (בחולצה כהה) בפעולה
כוח־רצון, עקשנות ודבקות

כדוריד

הרומני שחזר לגרמניה

„מהירים, מקפצים ושריריים": אלה הם כדורידני גומרסבאך (בשמה המלא: קבוצת ההתעמלות גומרסבאך), קבוצת הכדוריד הטובה בעולם, ולא רק בזכות גביע העולם 1982. קדמו לכך: ב־17 השנים האחרונות, 11 פעמים אלופת גרמניה ו־7 פעמים אלופת אירופה.

לחם טרי. היה זה לפני 17 שנה כאשר האנסי שמידט, אז בן 20 וחבר קבוצת הכדוריד הרומנית שטיינצה בוקרסט, שבאה לשחק בגרמניה, נזכר כי בעצם הוא ממוצא גרמני וזאת ההזדמנות לחיות במולדת אבותיו.

שמידט שערק מקבוצתו באמצע ארוחת־הערב, בתואנה שהוא הולך להביא לחם טרי, התגלגל לגומרסבאך (עיירת־תעשייה ליד קלן; 49 אלף תושבים, מיפעלי נייר ופלדה) ולימד את הכדורידנים המקומיים כיצד נותנים יד לכדור.

השבוע, ביום הולדתו ה־37, הודיע לו מנהל הקבוצה כי הגיעה שעתו של שמידט לפנות את מקומו לצעיר ממנו.

רק יד המקרה היא שמנהל הקבוצה, אויגן האס בן ה־67, הוא אותו אדם שסייע לשמידט, לפני 17 שנה, לערוק מקבוצתו הרומנית. אבל האס הוא חסר־רגשות, כאשר המדובר בכדוריד. כאשר אושפז, ערב מישחק קובע במוסקבה, בחשד של התקף־לב, לא התפלאו השחקנים לראותו, שלוש שעות אחרי שאושפז, ניצב במיגרש ומדרבן אותם לנצח, כרגיל.

סיקור

הכבוד הוא מיקרופון

מדי לילה, ברבע לאחת אחרי חצות, יושב גדעון הוד, שדר הספורט של קול ישראל. ומאזין בביתו לשידורי הרדיו המשוכלל שברשותו (מסוג סאטלייט), דרכו הוא מצליח לקלוט תחנות־חוץ מן העולם כולו („גם מיפאן ומארצות־הברית"). הוד לא חייב לעשות זאת בתוקף תפקידו, כי בכל בוקר מעדכנת סוכנות־הידיעות את רשות־השידור בירושלים בכל אינפורמציה אפשרית. אך השדר הוותיק מתעקש להאזין בכל זאת („מתוך אהבה לעבודה") והוא אומנם זוכה לקבל הרבה אינפורמציה לפני שהוא הולך לנום את שנתו.

איש הרדיו, שהוא מיקצוען לא מעט בזכות מורהו, נחמיה בן־אברהם. התמחה במשך השנים גם בנושאים אקטואליים של תחבורה, תאונות־דרכים וגם מוסיקה קלאסית, עליהם הוא משדר בקביעות ובמומחיות מדי יום ברדיו. לא מזמן ניגש אליו מנהלו, גידעון לב־ארי, וקבע: „אני כל היום שומע אותך ברדיו." מנהל הרדיו ביקש משדר אור ירוק שיסכם לו כמה שעות הוא משדר.

להיות כל ספורטאי, רק לא שייט. „אפילו הטניסאים־הילדים, שלא לדבר על הכדורסלנים או הכדורגלנים בארץ, זוכים בתשלומים מקבוצותיהם, ואילו השייט — לא רק שאינו זוכה בתמורה כספית על עיסוקו הספורטיבי, גם אסור לו לקבל כסף או תמורה אחרת — צריך רק להוציא עוד ועוד כסף על ציוד, כמעט שאין לזה סוף.

„אני לא יודע איך אממן את ההכנות לאליפות־העולם. אני רק יודע שעכשיו אני לא עובד, אני בצבא והצורות יורדות עלי בצרורות."

מועדון זבולון בת־ים אומנם משתתף בשני שליש ממחיר הסירה החדשה שסוויסה צריך לקנות („כי הסירה הישנה עומדת להיגמר"), אך את 2000 הדולר הנוספים לסירה הוא יצטרך למצוא איכשהו.

לנוכח המצב, הוא משוכנע שלא יהיה לו ציוד מספיק טוב, כמו שהיה לו באליפות־העולם הקודמת.

בינתיים תקועים שני הצעירים בלי כסף ובלי מקורות מימון, עד שתימצא עבורם איזו גאולה. „כסף, כידוע, זוהי בעיה נושנה של כל ענפי־הספורט בארץ, אבל לכאלה שמצליחים להביא סוף־סוף תוארים בקנה־מידה עולמי כדאי להתייחס קצת אחרת." אומר סוויסה כשהצער ניכר היטב בפניו.

כדורגל

הקפטן הצעיר

להיות כוכב הוא אלבום חדש. שבו מגולל הכדורגלן משה סיני את סיפור חייו — נער־שכונות שהפך לכוכב־על בכדורגל. סיפורו של סיני, יליד יפו, הוא סיפור־חיים יוצא־דופן בנוף הספורטיבי.

סיני, המשחק כיום בהפועל תל־אביב, גדל בבית שבו היתה מצוקה כלכלית קשה, ללא אב. עד גיל 19 נחשב כדורגלן אלמוני במכבי יפו שנפלט מהפועל תל־אביב, אשר הסכימה לשחררו כי „אינו מתאים לרמת הקבוצה."

רמתו הירודה אז לא אישרה לסיני להגיע אפילו לנבחרת הנוער — צעד טיבעי לכל שחקן טוב מן המניין. למרות כל זאת, כשהוא נשען על כוח רצונו, עקשנותו ודבקותו כלבד, היה בגיל 22 לקפטן הצעיר ביותר של הפועל תל־אביב, שאליה חזר בינתיים ואשר נטלה את גביע המדינה בשנה שעברה.

כיום מגדל סיני, שעדיין לא מלאו לו 23 שנה, בן ובת (בני 6 ו־3). אשתו, עופרה, הספיקה להיות אם כשבקושי מלאו לה 16 שנה.

סיפורו של סיני, שנכתב על־ידי העיתונאי שאול אייזנברג, הוא מופת לכל ילד כיצד להיות כוכב, גם כשאין אבא המסיע אותך ער המיגרש וקונה לך את כל הציוד הדרוש לשחק כדורגל.

שיט

צרות בצרורות

יצחק סוויסה, השייט בן ה־18 מבת־ים שזכה השנה עם חברו, אלון דגן, במקום השלישי באליפות־העולם לשיט מיפרשיות מדגם 420, התגייס לפני חודש לצה"ל. התחייבותו של השייט קברה את סיכוייו לאליפות־העולם בדגם זה, שתיערך בשנה הבאה במיניאפוליס, ארצות־הברית (בנהר המיסיסיפי).

סוויסה, שזכה בתואר „ספורטאי־מצטיין" במסגרת שירותו הצבאי, אמר השבוע שכדאי

מרים בנימיני

מזל החודש:

גדי

יחסם של המזלות השונים לזיקנה

להשתייך למזל גדי אין זה קל. למרות שמו הוא אינו מסמל משהו צעיר, עליז וקליל. כפי שמייחסים למזל תאומים את הילדותיות – כך מייחסים למזל גדי את הזיקנה.

נשאלת השאלה: מדוע דוקא גדי אמור לסמל את הזיקנה? הסיבה לכך היא הכוכב השולט במזל גדי: כוכב סטורן, או כרונוס – אל־הזמן במיתולוגיה היוונית.

הניסיון שלנו בעולם הזה מוגבל על־ידי מיסגרת הזמן. למעשה, עד 1781 היה סטורן כוכב־הלכת האחרון המוכו, והוא היווה את גבול מערכת־השמש. ואכן, סטורן מסמל באסטרולוגיה גבולות תחומים ומיסגרות, את מיגבלות הזמן את נסיונות החיים, ואת החוויות החינוכיות שעלינו לעבור כדי להתחשל, להתגבר ולתת לנו צורת אדם.

מעניין לראות איך מקבלים את גיל הזיקנה בני שאר המזלות ואיזה דמות הם לובשים כאשר הם מגיעים לגילים המאוחרים.

גדי

בגיל זה סוף־סוף הגיע לשיא, לפיסגה, אחרי חיים רצופי סבל ועמל. כעת הוא מרוצה, עסוק ופעיל. לדוגמה: פוליטיקאים רבים ואנשי־ציבור מפורסמים משתייכים למזל גדי. גדיים אלה שאפו כל חייהם להגיע לתפקיד־מפתח, ולבסוף – הגיעו.

כעת הם ממשיכים את מיפעל־חייהם, לא נעצרים ולא נרגעים. הם תמיד חשים שיש להם עדיין מה להוסיף לעולם, תמיד קיימת עוד מטרה שאליה הם נכספים להגיע.

דלי

ענייני הכלל מאז ומתמיד העסיקו את בני המזל, והגיל המאוחר לא משנה את מינהגם. הם ממשיכים לנהל את עיסקי־הציבור ומתנדבים למיבצעים שונים.

בגיל זה הם פעילים במועדוני־קשישים ונמצאים בכל מקום שבו ניתן למצוא חברה. הרעיונות וההמצאות שאליהם לא התפנו, יעסיקו אותם כעת, ולא פעם יפתיעו את סביבתם ביצירות אמנות, ספרות או תחומים אחרים.

דגים

כשהם צעירים, הופעתם מושכת ויפה. אולם בגיל מאוחר הם נוטים להשמין ומאבדים חלק מהטמפרמנט. הם נהיים מפונקים ותמיד נמצא מישהו שידאג להם וימלא את כל צורכיהם.

הם נהנים מרחצות ממושכות באמבטיות מבושמות ואינם שוכחים להזכיר לרופאים שהם עדיין קיימים.

טלה

טלה הוא הילד הניצחי. למעשה, הוא אינו מזקין לעולם. אולי מבחינה כרונולוגית הוא מוסיף שנים לגילו, אך בדרך־כלל אינו מרגיש שמשהו השתנה. הוא ממשיך לחפש עיסוקים חדשים ולהיות פעיל. גם עכשיו הוא אינו מוכן שיום אחד ידמה למישהו, ויוצא לחפש הרפתקות חדשות.

שור

השור מזקין יחד עם כורסתו, כעת הוא מסודר כבר מבחינה כלכלית. פעילותו העיקרית בחיים היתה להתבסס ולהסתדר בחיים. כעת, משהגיע לגימלאות והשיג את מטרתו, הוא נהנה משקט, משלווה ומחוסר־תנועה.

איש אינו מכריח אותו לקום ממקומו ולהתאמץ. הוא דואג שבביתו יימצאו דברי־מתיקה ומזון משובח, ונהנה מחיים שלווים, מוסיקה טובה ומישקל עודף.

הטלה הוא ילד ניצחי והשור מזקין עם כורסתו – העקרב הוא ממורמר והסרטן הוא סבא טיפוסי

תאומים

הם נראים ומתנהגים כצעירים, ולעולם לא תדע בני כמה הם. תמיד ייראו ב־20 שנה צעירים מגילם. בגיל גבוה הם עדיין מעסיקים את עצמם בכל שטח אפשרי, ובינתיים צברו ידע כמעט בכל תחום שקיים.

הם ממשיכים להימצא בתנועה, בנסיעות ובפגישות עם חברים חדשים. אין להם זמן וסבלנות להתפנות ולשבת במקום אחד.

סרטן

זה הטיפוס שנולד להיות „הסבתא". התילבושת היא כמו של פעם, הריהוט גם הוא בסיגנון דומה. בגיל זה העניין העיקרי בחייהם – הנכדים. לבשל, לסרוג, להשגיח עליהם וכמעט לגדל אותם, במקום הוריהם.

הם נהנים לספר סיפורים מהעבר, ולא שוכחים להגיד ש־היום זה לא מה שהיה פעם".

אריה

המלך זקן, אך נשאר בכל הודו ותיפארתו, ואינו מאבד מכבודו ומהופעתו המרשימה. הוא עדיין מלא שמחת־חיים, דינמי, פעיל ובעל־מרץ. כל זה נכון כאשר האריה חי עם בן־הזוג.

אך אם, חלילה, קורה והוא נשאר בגפו, המלך נופל והתהילה חולפת. לפתע הוא משתנה, אינו מוצא עניין אפילו בדברים שעניינו אותו יותר מכל, והוא נהיה מדוכא, אפור וחסר שימחת־חיים. בכל גיל הוא תמיד אוהב ילדים והילדים אוהבים אותו.

בתולה

כל החיים הוא חשב, שכאשר יגיע לגיל זיקנה – הוא ינוח. וראה זה פלא: דווקא כעת הוא עסוק יותר מתמיד. כעת מתברר, שכולם זקוקים לעזרתו – הוא עוזר לבני־משפחתו ולסביבתו הקרובה. תמיד יימצא מישהו הזקוק לעזרה, והוא, שבעצמו אינו בריא, מוכן להקריב את עצמו ולעזור, למרות שקשה לו.

מאזניים

גם בגיל זה הם עדיין ממשיכים להתענג על הנאות־החיים. חשוב להם שייראו יפה ושתילבושתם תהיה ממיטב האופנה האחרונה. היופי ממשיך להעסיק אותם, וקשה להם להשלים עם כך שכעת הם נראים פחות טוב מפעם.

הם נהיים יותר מפונקים, והתנהגותם נשארת מעודנת ונעימה. הם לא עובדים קשה מדי ומוצאים דרכים להתחמק ממה שלא נוח.

עקרב

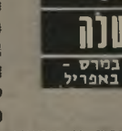
עקרב קשיש הוא לא האדם הידידותי והנוח ביותר. הוא ביקורתי, קפדן ולעיתים קרובות אף ממורמר על סביבתו. הוא פגיע ונעלב לעתים קרובות, אך שומר זאת בליבו ומתכנן בחשאי את הנקמה. הוא עסוק בצוואה שלו ובכל מה שקשור למוות. חשוב לו מי יקבל מה, ובכעת הוא נהנה מכוחו ומשליטתו באחרים.

קשת

סוף־סוף יש לו זמן לעשות כל מה שלא הספיק בחייו. כעת הוא ילך ללמוד, ורשימת המיקצועות שאותם הוא מתכוון ללמוד היא ארוכה. קשה להאמין שיסיפיק כל מה שתיכנן.

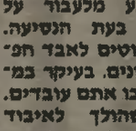
את כישרונותיו האמנותיים הוא יפתח כעת, ולא ירתע מכל עבודה קשה.

אם תכננתם נסיעות או טיולים בסוף שבוע זה, רצוי שתדחו אותם. מצב הכוכבים מראה שנשקפת סכנה בעת נסיעה. אם אי־אפשר לדחות או לבטל, כדאי לפחות להיות מאוד זהירים ועירניים ולהימנע מלעבור על החוק בעת הנסיעה. אתם נוטים לאבד חפצים שונים, בעיקר במקום שבו אתם עובדים. מה שהולך לאיבוד בתקופה זו יימצא בערך כעבור שבועיים. רצוי לדחות שינויים במקום־העבודה.

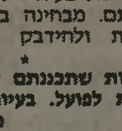
* * *

אי־הבנות עם קרובי־משפחה מבוגרים או ידידים חשובים צפויות השבוע. אל תמהרו להתפרץ או להתפתות לומר מה שלא מצאתם לנכון לומר עד עכשיו. דיבורים מיותרים יסבכו את מצבכם, וייקשה עליכם לתקן זאת לאחר מכן. בשטח־העבודה יי־תכנו קשיים בגלל תיק־שורת לקויה – גם כאן כדאי להפעיל את האזי־רות הטיבעית שבח ניחתם. מבחינה בריאותית אתם נוטים לחלות ולהידבק בשפעת ובהצטננויות.

* * *

נסיעות שתכננתם להשבוע עלולות שלא לצאת לפועל. בעיות שאותן לא צפיתם מראש יביאו לשינוי התוכניות. בעניני כס־פים יהיה עליכם לתק־פיד לשלם חשבונות או להחזיר חובות. דחייה של התשלום תכניס אתכם למצב מסובך עוד יותר – כדאי לעשות מאמץ ולסיים את העניין. בשטח הרומנטי כדאי לגלות יזמה, מעצורים אינם מאפשרים לברר את העניינים. נסו להשתחרר עד כמה שאפשר.

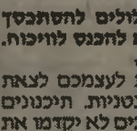

בעיות כספיות יעיקו עליכם השבוע. ברגע זה אל תחתמו על חוזים ואל תתחייבו על עיסקות חדשות. רצוי לשקול אותן שנית ולהמתין עם החתימה לפחות שבועיים. אור־חים עשויים להגיע בימפתיע, אם אתם ממתינים לאדם אחד. קרוב לוודאי שיבואו כמה אנשים. כדאי להצ־טייד מראש. בשטח הרומנטי המצב מעט מסובך. מה שהתקדם קודם לשביעות רצונכם, נעצר ברגע זה. אל תלחצו. חמתינו.

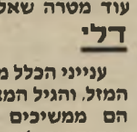
* * *

אתם חשים את עצמכם לחוצים מכל הצדדים, עומס עבודה מוטל עליכם ואינכם מסתיקים אפילו חצי ממה שתכננתם. מבחי־נה בריאותית אתם חשים חולשה ונוטים לחלות בתקופה זו – רצוי שתורידו מעל עצמכם מעט ממה שלי־קחתם ותנסו לנוח. בקרב המישפחה אינכם מרגישים בנוח בתקופה זו, ובימים הרביע, החמישי והשישי אתם עלולים להסתכסך עם בן־הזוג. נסו לוותר ולא להכנס לוויכוח.

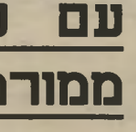

* * *

בתקופה זו תוכלו לחרשות לעצמכם לצאת מהשיגרה ולהתנהג בספונטניות. תיכננים וחישובים לא יקדמו את תוכניותיכם. התקדמות אמיתית דורשת עכשיו שתוציאו אל כל מה שספונתם פנימה. אם אתם חוששים שאינכם יכולים לנהוג לפי הרצון, תצטרכו להתגבר על הקונפליקט. פגישות עם מכרים חדשים יביאו להתפתחות מעניינת. בני המין־השני מעוניינים בקשרים חדשים, אלתיצמדו לקשרים שאין להם פיתרון מעשי.

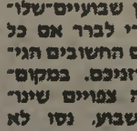

מעבר לדירה אחרת או שיפוץ של הדירה הנוכחית מעסיקים אתכם בתקופה הנוכחית. גם אם אתם מוצאים כעת דירה שמוצאת חן בעיניכם – אל תמהרו לחתום על חוזה ולהחליט. כדאי להמתין שבועיים־שלו־שה, כדי לברר אם כל הפרטים החשובים הגי־עו לאוזניכם. במקום־העבודה צפויים שינו־יים השבוע, נסו לא להתערב במה שקורה בין אנשים אחרים – זה יביא לכם נזק בתקופה יותר מאוחרת.

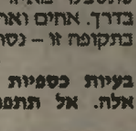
* * *

חתיקשורת ביניכם ובין הסביבה אינה טובה בתקופה זו. זה מביא לאי־הבנות וכעס מיותר על אנשים שעי־מם אתם באים במגע. הבעיות עדיין לא חלפו. מיכתבים חשובים עלו־לים שלא להגיע, מכשיר־הטלפון בבית או בעבודה עלול להת־קלקל ואפילו נסיעות שתיכננתם – או שלא ייצאו לפועל, או שתסבלו מאיזו תקלה בדרך. אחים ואחיות יהיו זקוקים לעזרתכם בתקופה זו – נסו למנות זמן ולבוא לעזרתם.

* * *

בעיות כספיות מטרידות אתכם בימים אלה. אל תתמהו להיכנס להצאות או להתחייב על תשלומים בעתיד. איכנם מסו־גלים לשנות נכונה את מצבכם הכספי, ובעוד שבועיים יתבררו דב־רים חדשים. הורים מבוגרים יעסיקו אתכם השבוע, קרוב לודאי שתצטרכו למנות לכם זמן, ולבוא לבקרם. בסוף השבוע אתם עלולים לסבול מבעיות באיזור הבטן. ברגע זה אל תתכננו חופשות משפחתיות.

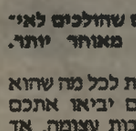

השבוע אתם נוטים לסכן את עצמכם. תצטרכו להיזהר בנהיגה או בטיפול במכשירים חשמליים. מבחינה רומנטית זו לא תקופה מבטיחה ביותר, מתח ניכר ועצבנות עלולים להביא אתכם לומר יותר מדי – נסו להתאפק עוד זמן מה ולומר כמה שפחות. כל מה שתוכנן לפני כמה שבועות או חודשים נעצר ברגע זה, וזה עלול להביא לדיכדוך ולמצב־רוח ירוד. בתוך זמן קצר הכל יכול להשתנות בצורה קיצונית.

* * *

בתקופה זו אתם מרגישים חולשה ומתקשים למלא את תפקידיכם כרגיל. נסו להרבות במנוחה וצאו מעט מחשיגרה. אתם נוטים לחלות ולאבד את מצב־הרוח, אנשים שעימם אתם מיודדים זמן ממושך עלולים לאכזב אתכם. אל תמהרו לשתף את כולם בתוכניותיכם. רצוי לש־מור על סודיות ולחיי־מנע מדיבורים. מבחינה כספית מצבכם מוצ. תפציים שהוזלים לאי־ברך בתקופה זו יימצאו מאוחר יותר.

* * *

במקום העבודה אפשר לצפות לכל מה שהוא בלתי־צפוי: הצעות לשינויים יביאו אתכם להתלהבות עצומה. אך יהיה עליכם לחיות מאוד זהירים. אל תמהרו לחתליט, מכיוון שאתם עלולים להפסיד את הפרוייקט שמעסיק אתכם כעת, ולהתאכזב מחתצעה המפתה בת־קופה מאוחרת יותר. יחסים רומנטיים תד־שים ומעניינים יתחילו בקרוב. אולם לא נראה שהם יהיו בעלי אופי יציב או שיאריכו ימים. קל לסדר אתכם.

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הקדיש את שערו לתחקיר תחת הכותרת "השיגעון הנורא", אשר דיווח על אסירים מסוכנים, שנשלחו לאישפוז בבתי־חולים לחולי־רוח, שם אישפזו להם להסתובב חופשיים ברחובות יפו. בין הפושעים (הנראים בשער) בחליצה הכהה: ויקטור מיזאן (אנס ורצח של ילדה בת 4, רחל לוין).

תחת הכותרת "הוא היה גבר" הובאו קטעים נבחרים מתוך ספר־זיכרון שראה־אור לזיכרו של רם סרגאי, אחד הצעירים שערך מסע למטרה "סלע אדום" בירדן), ובעת המסע נהרג בקרב יריות עם הליגיון הערבי. תחת הכותרת "ברחתי מכדורי בחצות" הובא סיפורו של דויד טרושנסקי, שנמלט מבית־הספר המפורסם אחרי שקם "האליפים" המפורתי. בין התלמידים שגילחו את תלמידי השנה הראשונה היה גם מרכדי (־פופיק") ארנון. על מישחק כדורגל יוצא־דופן בין זתיקי הפועל־תל־אביב ועובדי מישרד־הביטחון סיפר הכדורגלן יהושע (־שייע") גלזר, ברשימתו "סבא הבנים גול".

בשער הגיליון: עבריינים חולי־רוח ברחוב יפואי.

מאזן לפתיחת שנת 1959 ★ סינדרלה ושדכן בן־זמננו ★ על ניהיליזם וסופרים

בטחון הציבור – הפקר?
אס"ר"ם מסוכנים מט"ילים ברחובות!

"העולם הזה": 1110
תאריך: 7.1.1959

העם

רק קצת יותר

1959 התחילה ברעש גדול, רעש מנועו של הלוויין הסובייטי שחלף על פני הירח והמשיך הלאה אל השמש. אולם עוד לפני שהספיק לגמוע את חצי מיליון הקילומטרים הראשונים, נדם קולו של הטיל והחלל התמלא רעשים קטנים של הימים האפורים:

● אחרי שלושה ימי־הפוגה, לכבוד השנה החדשה, חודשה ההפגזה הסינית העממית על האי קמוי. 7000 פגז הונחתו ביממה.

● סגן ראש ממשלת ברית־המועצות, אנסטאס מיקויאן, הגיע לביקור ידידותי בארצות־הברית; בז'נבה התחדשו השיחות הבינגושיות להפסקת הניסויים הגרעיניים.

פופיק מרדכי ארנון: חבר כיתה ג' בבית־הספר, כדורי, מהאחראים לטיפול בתלמידי כיתה אלף (ה־אליפים), שאמר להעולם הזה: "כל עניין שטי־פת הראשים בבית־השימוש – שטות."

● בישראל קמה שערוריה כאשר גילה דויד בן־גוריון כי לפני ארבע שנים הציעה לו קבוצה של צעירים, המקורבים אליו, לתפוס את השילטון ולהכריז על דיקטאטורה אישית — כאילו איש לא שמע עד אז על קבוצת "היד השחורה" של חצר בן־גוריון, אותה הקבוצה של נערי־זוהר מזדקנים שהוקעה מזה שנים על־ידי העולם הזה כסכנה לדמוקרטיה בארץ.

● בכנסת הציג לוי אשכול את התקציב הגדול ביותר שהיה עד כה למדינת ישראל, הבהיר כי עול המיסים לא יופחת, אלא להיפך.

בסיכום, נראה היה כי שנת 1959 תהיה כמו 1958, רק קצת יותר — לשימחתה ולדאבונה גם יחד של האנושות.

דרכי חיים

שכר־טירחה

סיפורי סינדרלה הולכים ונעשים יותר ויותר נדירים. גם הנסיכים שבאגדות אלה אינם עוד הנסיכים שהיו פעם. היום אין הנסיכים טורחים לסובב כשנעל בידם ברחבי המדינה ולחפש את הרגל שתתאים לנעל. הם משתמשים בשליחים.

שליח מעין זה היה עימנואל דהאן, מדריך במישרד הנסיעות י־ט־ס. כאשר פנה מיכאל ולדר, עורך־דין אמריקאי עשיר וממושקף מקליפורניה, אל המישרד, ביקש למצוא עבורו את סינדרלה שלו, אותה ראה מעל דפי חוברת־תעמולה ישראלית, והבטיח למוצא הישר פרס כספי. עימנואל דהאן התנדב למצוא את היפהפיה שמאחורי התמונה. היתה זו נורית פילצר, 19, חיילת ודוגמנית. עימנואל הפגיש את השניים. דאג שיבלו יחד ויכירו זה את זו.

בשבוע שעבר התגשמה אגדת סינדרלה המודרנית במלון דן. במסיבה צנועה נשא מייק ולדר את נורית פילצר לאשה. אלא שהנסיך מקליפורניה לא היה כל־כך אביר כנסיך שבאגדה. הנעל שבעזרתה מצא עבורו את סינדרלה שלו לא היתה שווה בעיניו את הכסף שהבטיח.

עימנואל דהאן בא לחתונה, בירך את הזוג וחיכה לפרס. אולם המיליונר האמריקאי סירב לתת לו אותו. אילו היה גם עימנואל דהאן טיפוס אגרתי, יתכן שהיה מוזמן את החתן הצעיר לדו־קרב. אבל הוא היה יותר סובלני. אמר השבוע דהאן: "לא ביקשתי מוולדר כסף. ציפיתי שבעצמו יבין שהוא צריך לקיים את הבטחתו. אבל הוא שכח מזה. אני לא שדכן ולא עוסק בזה, אבל אני מרגיש שהוא בעל יכולת ואני עשיתי שירות בשבילו. מה שנשאר לי לעשות, הוא לכתוב לו מיכתב ולהזכיר לו את העובדות, מי היה הגורם לחתונה זו."

דין

מירוץ בידור

רק לעיתים רחוקות מסוגל קול ישראל לגרום הפתעה למאזיניו. אחת מעיתים רחוקות אלה חלה בשבת האחרונה. בצינעה, ללא פירסומת יתרה, שודרה אחת המבדרות והמשעשעות שבתוכניות קול ישראל. נוסף לעצם ההפתעה שבתוכנית המשעשעת, היתה צפוייה למאזין הפתעה נוספת. הוא גילה ארבעה קומיקאים מצויינים, שהסתתרו עד כה במסווה של סופרים, שתוך חצי שעה של שיחה מרובעת עיצבו בקלות דמויות מעוררות צחוק עד לדמעות.

התוכנית נקראה אומנם בשם הרציני הניהליזם בספרותנו וארבעת הקומיקאים חברי אגודת־הסופרים, שהשתתפו בה, היו צריכים להגיב על הרצאתו של הסופר ס' יזהר על הנושא: "נגע הניהיליזם שפשה בחיים ועבר לספרות".

אולם השמות המפוצצים היו רק הסוואה שנועדה למנוע את הגילוי המפתיע מהמאזינים.

אנשים

● מזכיר אחדות העבודה ח"כ **יצחק בן אהרון**, בתגובה על הידיעה שבשעתו הוצע לדויד בן־גוריון לתפוס את השילטון: "אני מגיח כי בימי הקריירה שלו שמע בן־גוריון לא מעט דברים מחוגי החזדנים שלו, מצעירים שהם בחלקם פירחחים ובחלקם נושאי־כלים."

● בוויכוח בכנסת נאם חה"כ הציוני־כללי ד"ר **בן־ציון הראל** והציע, בין השאר, להקים כפרי־עבודה בשביל חולי־רוח ולהעסיקם בנטיעת־פרדסים. הגיב על כך חברו לסיעה **ישראל רוקח**: "שחולי־רוח יטעו פרדסים? יש כבר מספיק משוגעים בארץ שנטעו פרדסים."

נהיליזם לפני המיקרופון. שיטת השעשוע היתה פשוטה ביותר. מנחה הוויכוח, גידעון כצנלסון, היה מציג למתווכחים שאלה, כמו: "האם קיים ניהיליזם בספרות, ואם הוא קיים מה הן סיבותיו, ומה הם הדברים המאפשרים לנו לראותו כתופעה חולפת?" המאזין התמים היה מצפה בקוצר־רוח לשמוע תשובה לעניין. איפה: כל אחד מהסופרים שהשתתפו בוויכוח — יוחנן טברסקי, בנימין מיכלי ועזריאל אוכמני — היה מדבר על משהו אחר לגמרי, בלי כל קשר לשאלה.

אוכמני אמר כמה גרועה יצירתו של יזהר בכלל ובפרט, וכמה הוא אנארכיסט; טברסקי ריבר על תולדות הניהיליזם, ומיכלי הקסים בהברקות כמו: "אינני רוצה להתעלם מגילויים־של־ייאוש בספרות, אולם אי־אפשר לראותם כניהיליסטים... אבל יש גילויים ניהיליסטיים."

כשהתקרבה התוכנית לסיומה, היא הפכה למעין מירוץ לפני המיקרופון. המנחה היה שואל שאלה, אבל הנשאל היה עונה: "השאלה באמת חשובה מאוד, אבל אני רוצה להגיד..." ואמר את מה שאמר, למרות שלא היה לו כל קשר לנושא השידור.

תמרורים

● נולד ◆ למפיק הסרטים נורי חביב, 43, ולרחל טטרקו, שאותה נשא בסתר לפני שנה, ושהיא כוכבת סירטו אחד מול רבים העומד לפני סיומו, בן בכור.

צלי אש

עוד בדיחה של שימעון ישראלי.

הפעם על אוכלי־אדם, שצדו לבן אחד בג'ונגל, קשרו אותו למוט גדול, ערמו סביבו עצים והתחילו לצלות אותו לארוחת־ערב.

כשהעסק התחיל להתחמם, ניגשה אל האיש אחת מבנות השבט ובידה עיפרון ונייר: "מה שמך, בבקשה?" שאלה. "מה זה חשוב כברי?" השיב האיש בייאושו. "אני צריכה לרשום את זה בתפריט." השיבה בת השבט.

● נתארס ◆ רב־סרן ירוחם ("הג'ינג'י") כהן, 38 — שלישו לשעבר של מפקד הפלמ"ח יגאל אלון, שהתפרסם בפגישתו עם הקצין המצרי הנצור גמאל עבד אל־נאצר בשטח־ההפקר ליד פאלוג'ה בחורף 1948, ושהשתלם מאז באוניברסיטות ירושלים ואוכספורד, והמיועד להיות נציג חברת ספנות ישראלית בלאגוס, ניגריה — עם רופאה לונדונית, ד"ר יעל ורדי, 32.

● נולד ◆ לאלוף מרדכי לימון, לשעבר מפקד חיל־הים וכיום ממונה על הכנת המשק לשעת חירום, ולרעייתו רחל. שהתפרסמה כאשר זכתה ב־5000 דולר בחידון טלוויזיה בארצות־הברית, בן. אלוף לימון שירת לפני מילחמת־העצמאות בפלוגה י' של הפלמ"ח, עסק בניווט אוניות־מעפילים לחופי הארץ. את ניסיונו הימי קיבל על אוניות־מיסחר, עליהן עבד מהיום שסיים את לימודיו.

משה דיין ושחקנית־קולנוע צרפתית ארנול:

הקשרים בין הרמטכ"ל לשעבר ובין פראנסואה ארנול, כוכבת־הקולנוע הצרפתית, שביקרה בארץ, היו לשיחת־הרחוב. הם גם צולמו לסרט־הסברה, שבאחת מתמונותיו, בקריית האוניברסיטה העברית בירושלים, כתב דיין על הלוח: "ד"ש מהשחקנית הצרפתיה".

היום: 25 שנה אחרי

רב נגד דארווין

מרדכי ("פופיק") ארנון — שהשתתף השבוע לפני 25 שנה, יחד עם תלמידי כיתה בית בבית־הספר החקלאי כדורי, בהשפלת תלמידי כיתה אלף החדשים במוסר, השפלה אשר גרמה להיסטריה קבוצתית — עוסק גם היום בהיסטריה קבוצתית.

במשך כמה שנים שימש פופיק, כסדרן שלישיית התאומים. כתוצאה ממשבר הוא הפך, בעיקבות ר' אורי זוהר, לחוזר־בתשובה. מאוחר יותר קיבל סמיכה לרבנות. ובאחרונה הפך למטיף פומבי בסידרת תוכניות־טלוויזיה, המוקרנת במיסגרת תוכניות־הדת. הופעה קודמת של פופיק במסך הקטן הביאה אותו לכפור בפומבי באבולוציה הדארווינית, תוך תביעה למחוק אותה מספרי הלימוד במדינת ישראל.

כל המשפחה פה אחד
אלמקס®

מניסיוני אני יודעת
מה טוב לילדים
ולמשפחה.
ב'אלמקס' יש
אמין פלואורידים
פעילים
יותר
מכל משחה אחרת

יופי
של משחה
מלבינה
את השיניים
ומשאירה טעם
וריח טוב בפה.

אני אוהב את
הטעם שלה והיא
איננה יוצרת קצף.

למען
בריאות השיניים
של משפחתי
אינני מתפשרת
'אלמקס' מונעת
חורים בשיניים.

מרעננת
ומחטאת
את הפה.

על מוצר
המיוצר במפעלי
הפרמצבטיקה
(תרופות) 'טבע'
אני
סומך בפה מלא

אלמקס-
בריאות לשיניים

● "שימוש קבוע ב"אלמקס"
מפחית כמות החורים בשיניים ב־50%"
(מתוך מחקר של הפקולטה לרפואת השיניים אוניברסיטת שטרסבורג צרפת)

● "כמות הפלואור בשן היתה גדולה פי 3
לאחר השמוש ב„אלמקס" לעומת השמוש
במשחות השיניים האחרות"
(מתוך גליון מאי־יוני 83 -
הירחון לרפואת שיניים לילדים)

"מאושר על ידי ההסתדרות
לרפואת שיניים בישראל"
"משחת השיניים "אלמקס"
(מצאה פעילה במניעת עששת
(רקבון שיניים) ואושרה ע"י
ההסתדרות לרפואת שיניים
בישראל"

טבע
TEVA

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ
TEVA PHARMACEUTICAL INDUSTRIES LTD.

קול המפרסם

כ"ט טבת תשמ"ד, 4.1.84 מיספר 2418 המחיר 180 שקלים (כולל מע"מ)

העולם הזה

טלי ואיזו

„השוטרים אנסו אותנו!"

סיפורן המזעזע של שתי קוקסינלים שנפלו קורבן לשוטרים שהועמדו השבוע למישפט